Zápas o domovinu
(1989 – 1993)

Zápas o domovinu (1989 – 1993)

Verše k zrodu slovenskej štátnosti

ZOSTAVIL

MARTIN LACKO

SUČANY

2022

ZÁPAS O DOMOVINU (1989 – 1993)
VERŠE K ZRODU SLOVENSKEJ ŠTÁTNOSTI

ZOSTAVIL MARTIN LACKO

Sučany
2022

Združenie slovenskej inteligencie
Budovateľská 659/11
038 52 Sučany
zsi@zsi.sk

Fotografia na obálke: Miroslav Gregor © 1992
Míting Slovenskej národnej jednoty 14. marca 1992, Bratislava

Za finančnú podporu na tlač tejto publikácie ďakujeme exilovej nadácii „Priblížiť sa k pravde“

© Autori básní
© Martin Lacko
© Združenie slovenskej inteligencie

ISBN 978-80-973975-2-4

OBSAH

NÁRODNÝ ZÁPAS OČAMI BÁSNIKOV 15

17. NOVEMBER 1989

Miroslav Pius A BOLO SVETLO… 29
Miroslav Pius NEŽNÁ 31
Miroslav Pius 17. 11. 1989 32
Miroslav Pius V HODINE NULA PRE MOJU VLASŤ 35
Svetloslav Veigl DRÁMA TÝCHTO DNÍ 37
Svetloslav Veigl OTÁZKA 39
Svetloslav Veigl ZRÚTILA SA BABYLONSKÁ VEŽA 40
Štefan Moravčík O DRŽANÍ A POHYBOCH TELA 41
Štefan Moravčík ŠTUDENTSKÁ HALENKA ‘89 42
Michal Števko TAM NA ZÁPAD OD NÁS 43
Michal Števko SEDEMNÁSTY NOVEMBER 1989 46
Magda Bartovičová UŽ VIEME 47
Otto Gáťa NOVEMBER 1989 49
Dagmar Gružzierová NÁVRAT 50
Július Homola PREVRAT – NOVEMBER 1989 51
Michal Chuda BYŤ 54
Emil Kunovič BRATISLAVSKÝ VEĽKÝ PIATOK 55
Kamil Peteraj SPRÁVA O JAZYKU 56
Milan Richter „MÁME HOLÝ RUCE“ 58
Milan Rúfus HĽADAL SOM ĽUDÍ 60
Pavol Vido 17. 11. 1989 61

ZMENY OČAMI EXULANTOV

Agao Dunajská LEN TY VIEŠ, PANE… 65
Agao Dunajská POČÚVAŠ, ZEM RODNÁ? 67
Agao Dunajská SPOMIENKA NA BRATISLAVU 69
Agao Dunajská V NOVOM ROKU 1990 71
Agao Dunajská 22. APRÍL 1990 72
Gorazd Zvonický ZVESTOVANIE 74
Gorazd Zvonický VEREJNOSTI (PROTI NÁSILIU) 75
Gorazd Zvonický PIESEŇ VĎAKY 76

Jozef Zvalo BRIEŽDI SA 77
Jozef Zvalo TO JE ONO! 78
Marian Žiar BRATISLAVSKÁ ELÉGIA 80
Marian Žiar NEMECKÝ EXODUS 82
Mieroslava Tatranská SVIEČKA NÁDEJE 84
Mieroslava Tatranská ČESKO A SLOVENSKO 1989 86
Janko Hornád JANUÁR 1989 88
Andrej Gajdoš POZDRAV DOMOV 89
Martin Kamenský POZDRAV Z EXILU 91
Ján Sládkovič SEBAVEDOMIE 93
Tibor Uškert ODBILA HODINA 95
Ján Vetva-Ušák BLAHODARNÝ DÁŽĎ 96
J. S. HRDINOM 25. MARCA V BRATISLAVE 97
Pavol Sirchich ODSTÚPTE 99

ZÁPASY O SLOVENČINU

Štefan Moravčík SOM SLOVÁK 103
Štefan Moravčík HLADOVKA MLADÝCH 105
Štefan Moravčík NOVÍ DEMOKRATI 106
Štefan Moravčík VEĽKÉ POSMIEVANIE NÁRODU 107
Štefan Moravčík Z MOSTA DO PROSTA 108
Štefan Moravčík SEN O STARÝCH SLOVÁCH 109
Štefan Moravčík SVETOOBČANOM 110
Michal Števko PIESEŇ UBOLENEJ SLOVAČE 111
Michal Števko SĽÚBILA SI MOJA MILÁ 113
Kolektív autoriek NA SLOVENSKU PO SLOVENSKY 114
Martina Cangárová SLOVENSKÁ REČ NECH ŽIJE! 116
Rafael Rafaj KTO REČ RODNÚ ZATRACUJE 117
Tatjana Šidlová 25. 10. 1990 119
M. M. POZDRAV PRIATEĽOVI 121
Štefan Záhumenský ODKAZ 122
Svetloslav Veigl SLOVÁCI 123
Elena Kozánková REKVIEM HLADOVKÁRA 124
EP ODMIETAJME! 125
Rastislav Ďurove SLOVENČINA MOJA 126
Michal Kišš LÁSKA K SLOVENČINE 127

Miroslav Pius REČ A NÁROD JEDNO SÚ! 128
Viliam Turčány SLOVENČINA 1992 131
Valér Vendrinský RODNÁ REČ 134
Michal Chuda SLOVENSKÉ SLOVO 136
Teodor Križka SLOVENČINA 137
Milan Jakubec MELÓDIA NAŠEJ REČI 138
Zlata Solivajsová ANJELI V NEDEĽU SPIEVAJÚ PO SLOVENSKY 140

OSOBNOSTIAM A MARTÝROM

Michal Števko SVÄTÝ OTEC V BRATISLAVE 145
Michal Števko NACTIUTŘHAČI 147
Michal Števko SPOMIENKA NA ODHALENIE PAMÄTNEJ TABULE 149
Michal Števko ALTÖTTING 1990 151
Michal Števko SPOMIENKA NA MUČENÍKA MONS. TISU 153
Michal Števko PPLK. JÁN ŠMIGOVSKÝ 156
Michal Chuda V ZNAMENÍ DVOJKRÍŽA 158
Michal Chuda NEPOKORENÝ 161
Michal Koscelanský MÚDRE SLOVÁ 162
Michal Koscelanský SPOMIENKA NA ANDREJA HLINKU 163
Michal Koscelanský SEMENO UŽ KLÍČI 164
M. Šebo OTCOVI NÁRODA 165
M. Šebo MUČENÍKOVI NÁRODA 167
Svetloslav Veigl OŽÍVA ZNOVU NÁŠHO RODU SLÁVA 171
Svetloslav Veigl OTEC NÁRODA 172
Gustáv Hupka OROL NAD TATRAMI 174
Rastislav R. Koch MODLITBA K MUČENÍKOVI JOZEFOVI TISOVI 175
Autor neznámy BOHATIEROV KONIEC 176
Štefan Moravčík RUŽOMBERSKÁ GOLGOTA ANDREJA HLINKU 178
Peter Valo ODPUSŤ MI OTEC, ŽE SOM ŤA ZAPREL… 179
Ján Frátrik VĎAKA TI, OTČE 180
Teofil Klas OZVENOU A VZLETOM ZVONOV 182
Gorazd Zvonický SLÁVA, ALE KOMU? 185
Ľudovít Quido PIESEŇ VĎAKY 186
Jozef Smák PRIVÍTAJME NÁŠHO BISKUPA JÁNA SOKOLA 188
Marian Žiar PERZEKVOVANÝM 190
Peter Repka PROFESOROVI HISTÓRIE 191

Rudolf Baluch ml. (PREDVOLEBNÁ) ÓDA NA MEČIARA 193
Ján Fialka VLADIMÍR MEČIAR 195
Silvia Kučerková MATICA SLOVENSKÁ 1990 199
Vojtech Kondrót PREDZIMA 200
Jaroslav Liptay ZÁNIK SUPERNOVY 202

ZAPREDANCOM A ODRODILCOM

Michal Števko ZALOŽENIE KDH V NITRE 205
Michal Števko SHOW V TELKE 20. 11. 1991 206
Michal Števko RENEGÁT 207
Michal Števko ODLIV MOZGOV ZO SLOVENSKA 208
Michal Števko DUDÁK – ČECHO-SLOVÁK 210
Milan Vyparina ODTRÚBENÉ 211
Milan Vyparina SÚČASNÁ NOSTALGICKÁ 212
P. Jablčiar SLOVENSKÝ ŠTÁT V KOŠICIACH 213
Miroslav Šášky PO DVOCH ROKOCH 214
Štefan Moravčík IVAN HOFFMAN 216
Jozef Repko HYMNA „NEŽNÝCH“ EXULANTOV 217
Dr. Dimuš VÁM ZAPREDANCI A NEPREBUDENÍ 219
Pavol Sirchich ŠAŠOVIA 221
Kája FEDOROVI GÁLOVI 222
P. K. HAVLIÁDA 224
Jozef Valach BALADA O VLÁDCOCH 226
Janko Polom SKLAMANIE 228
Justína Vidličková BOLESŤ SLOVÁKA 229
Jozef Raisigel TAK UŽ DOSŤ! 230
Ľubomír Solomka PARLAMENT 232
Anton Považský POTOM… 234
Autor neznámy MODLITBA SLOVÁKA 236
Autor neznámy V SRDCI EURÓPY 238
Autor neznámy AMERICKÝ ÚČET (1990 – 1992) 240

SLOVENSKÝ OSUD – SLOVENSKÉ UTRPENIE

Štefan Moravčík SLOVENSKÝ NOVÝ ROK? 243
Štefan Moravčík NOVÝ SLOVÁK 244
Štefan Moravčík HRDLIČKA A LEV 245

Michal Števko PRÁVO NA ROVNAKÉ PRÁVA 246
Michal Števko NIKOMU SME NEVLÁDLI… 247
Milan Rúfus DEJEPIS 249
M. Šebo MODLITBA SLOVENSKEJ MATKY 250
Mieroslava Tatranská ŽALUJEM 252
Vojtech Krištin CELÝ JE DORÁŇANÝ 253
Rudolf Baník-Bystričan BOLESŤ 254
Viliam Hornáček ZA ČO SA NÁM SLOVÁKOM PRICHODÍ HANBIŤ 256

EPIGRAMY

Andrej Prok KOLOTOČ… 263
Andrej Prok SLOVÁCI, NA KONE! 264
Andrej Prok ČS – FR 265
Andrej Prok KTO DOKONČÍ… 266
Andrej Prok STALIN RADÍ HAVLOVI 267
E. Petru ÚSPEŠNÁ PROGNÓZA 268
E. Petru MUDR. KALAUSUS LIBERALIZÁTOR S R. O. 269
Andrej Blaško BONSAJ 270
Andrej Blaško VETRANIE 271
Otto Gáňa GENERÁCIE 272

SLOVENSKÁ JAR (1990 – 1992)

Jozef Morjak NÁRODU 275
Jozef Morjak MAĎAROM 277
Jozef Morjak BIJE HODINA 278
Jozef Morjak PLAČ NAD FEDERÁCIOU 279
Jozef Morjak PODAJME SI RUKY 281
Jozef Morjak JE ČAS, BRATIA … 282
Michal Števko OBNOVENÝ SLOVENSKÝ ZNAK 284
Michal Števko ZROD PRVEJ SLOVENSKEJ REPUBLIKY 285
Michal Števko MÍTING NA POČESŤ 14. MARCA V BRATISLAVE 288
Michal Števko POCHOVANIE NÁDEJÍ NA SAMOSTATNÉ SLOVENSKO 290
Michal Števko SLOVENSKÝM VYSŤAHOVALCOM 292
Michal Števko BRATSKÉ FEDERÁLNE DELENIE 294
Rudolf Baník SLOBODA A PRÁVO 295
Rudolf Baník HLAS SRDCA 297

Rudolf Baník NIE! 300
Rudolf Baník ZADUMANIE 302
Rudolf Baník-Bystričan TÚŽBA 304
Zlata Solivajsová CO KDYBY…? 306
Zlata Solivajsová OTÁZKY 308
Michal Chuda SME TU 309
František Andraščík ROKU 1990 JE TO VŠETKO AKOSI TAK 310
Juraj Dolnozemský NEDAJME SA 311
Gregor Papuček NEDAJME SA! 313
„Holo“ MODLITBA 314
Viliam Hornáček RODÁKOM … 316
Božena Paľová SLOVENSKO SLOVÁKOM 318
Rudolf Strážovan RODÁKOM 320
Juraj Matyinkó NEDOPUSŤME 321
Eduard Šmelko SLOVENSKÁ JAR ‘91 322
Severín Fialka CESTA K JASNEJ HVIEZDE 323
Silvia Kučerková NÁROD 325
Beňo Urbanov VARUJ, SLOVAČ MOJA 326
Martin Šavel K POSLANCOM SNR 329
Heda Šišková SLOVÁKOM 331
(Ep) TICHO PRED BÚRKOU 332
Autor neznámy SLOVENSKO SLOVÁKOM! 333
František Hora VSTAŇ A BUĎ! 335
Ján Frátrik VÝZVA 336
Judita Sichrovská JA NECHCEM TAKÝ DOMOV 337
J. N. PREDVOLEBNÁ 339
Blažena Krivošíková NA ÚSVITE 341

POVZBUDENIA Z EXILU

Gorazd Zvonický VYLEŤ MI, SRDCE 345
Gorazd Zvonický RODÁKOM 346
Gorazd Zvonický MYSLELI SME SI 347
Gorazd Zvonický VO SNE SOM LETEL 348
Gorazd Zvonický PROSBA O DÚHU 349
Gorazd Zvonický SEKVENCIA 350
Gorazd Zvonický PREHLTNI, BRAČEK 352

Gorazd Zvonický PUSŤTE NÁS 353
Gorazd Zvonický NEKYDAJ, SYNU 354
Gorazd Zvonický PROSBA O LIEVIK 356
Gorazd Zvonický VŠELIČO PREJDE 357
Gorazd Zvonický VŠETKO SA MENÍ 358
Gorazd Zvonický TAK POMALY 359
Gorazd Zvonický POZDRAV BRATISLAVE 360
Marian Žiar AJ TISÍC ROKOV PO STVORENÍ 361
Marian Žiar SMÚTOK Z POLITIKY 362
Marian Žiar PROSBA 364
Marian Žiar TU JE ČAS 365
Marian Žiar NIČ NIE JE VIAC 366
Marian Žiar DOBRÝ DEŇ, ŽIVÍ 367
Marian Žiar DOZREL ČAS, SLOVENSKO 368
Pavol Sirchich SOM SLOVÁK 369
Pavol Sirchich PARÓDIA 370
Pavol Sirchich POSLEDNÝ VLAK 371
Maruša Jusková POST SCRIPTUM 372
Maruša Jusková MOJEJ RODNEJ NA VIANOCE 374
Jozef M. Kosiba PIETA 376
Jozef M. Kosiba SLOVÁ Z EXILU 380
Slavomír Senko NOC ČI DEŇ? 382
Slavomír Senko TERAZ ALEBO NIKDY! 383
Ľudovít Pavlo ODKAZ 384
Andrej Prok VRÁTIM SA … 386
M. Bielokarpatská MOJE KRÉDO 388
B. G. POZDRAV BRATOM 390
E. K. Pohl JUHOSLOVANSKÉ VIANOCE 393
Ľudo Bešeňovský MODLITBA 394

ZVRCHOVANOSŤ – 17. JÚL 1992

Blažena Krivošíková 17. JÚLA 1992 397
Blažena Krivošiková VATRY ZVRCHOVANOSTI 398
Blažena Krivošíková KRÁĽOVSKÉ POZDRAVENIE 399
Zlata Solivajsová BALADA O SLOVENSKOM PUTOVANÍ 400
Zlata Solivajsová SLOVENSKÁ ŠTAFETA 402

Valér Vendrinský NÁRODE MÔJ! 406
Valér Vendrinský INTELIGENCII 408
Marian Žiar JESEŇ DOMOVA 410
Marian Žiar ODOLNOSŤ 412
Svetloslav Veigl GÉNIUS NÁRODA 413
Svetloslav Veigl SVITÁ ZAS 414
Gáťa Otto 17. JÚL 1992 415
Michal Malek ZVRCHOVANOSŤ 416
Pavol Alexander DAD DÁVNEMU KOSTOLU V NITRE 418
E. K. Pohl VÍŤAZNÁ CESTA 419
Teofil Klas ZVRCHOVANOSŤ 420
Vladimír B. Ľubiansky TISÍCROČNÁ KLIATBA PADÁ! 421
Svätopluk Váh HOR SA, SLOVAČ! 423
A. V. Hornanský NEBOJTE SA SAMOSTATNOSTI 424
Gorazd Zvonický PRED ROZBEHOM 425

ZROD ŠTÁTU

Július Homola ZRODENIE ŠTÁTU 429
Július Homola ROZHODNUTIE 430
Július Homola SLOVENSKÉ VZKRIESENIE 432
Július Homola ŠŤASTNÚ CESTU, REPUBLIKA! 436
Július Homola SLOVENSKÁ VIERA 438
Július Homola CESTA 440
Július Homola PROSBA K RODÁKOM 441
Július Homola PODRÝVAČOM 442
Július Homola JUHOSLÁVIA V KRVI 444
Gorazd Zvonický NOC NA PRELOME 446
Gorazd Zvonický DNES SA TO STALO 447
Gorazd Zvonický PROSBA O DOBRÝCH SUSEDOV 448
Gorazd Zvonický JE ČAS 450
Gorazd Zvonický VZKRIESENIE 451
Gorazd Zvonický PRED ÚSVITOM J. T. 452
Gorazd Zvonický ĽUD PREBÚDZA SA 453
Gorazd Zvonický MATKA ČAKÁ 454
Gorazd Zvonický ZÁSLUHY 455
Valér Vendrinský SLOVENSKO DRAHÉ 457

Valér Vendrinský SLOVENSKO RODNÉ! 458
Valér Vendrinský NIKDY NEZRAĎ SI RODNÚ ZEM! 459
Valér Vendrinský MLÁDEŽI! 460
Valér Vendrinský HOR' SA SLOVAČ! 462
Michal Števko DAR REPUBLIKE 464
Michal Števko PODPÍSANIE ÚSTAVY SR 3. 9. 1992 467
Michal Števko ŠTVRTÉ ZMŔTVYCHVSTANIE 470
Michal Števko DOKEDY 476
Otto Gáťa VITAJ, SLOVENSKO! 478
Otto Gáťa SLOVENSKO MOJE 480
Otto Gáťa POZDRAV RÁNA 481
Miroslav Pius SPEV O ZELENOM LETE 482
Miroslav Pius SLOVENSKO, NA CESTU 484
Miroslav Pius SLOVÁCI 485
Štefan Moravčík NA ZDRAVIE, SLOVENSKO! 488
Štefan Moravčík SLOVENSKO PRICHÁDZA DO SVETA 490
Viktor Hujík SLOVENSKÉ VIANOCE '93 491
Viktor Hujík PO ROKU SAMOSTATNOSTI 493
Michal Malek PRVÝ SEPTEMBER 1992 494
Michal Malek ZA KÚSKOM VŔŠKA DUNAJ PRETEKÁ 495
Margita Príbusová NÁŠ DEŇ 497
Margita Príbusová NARODENIE 498
Blažena Krivošíková NIHIL OBSTAT ALEBO NEPOKORENÝ 499
Andrea Fialová ŠŤASTNÝ ROK 500
Ján Frátrik SLOVENSKO MOJE 501
Elena Holbová NOVOROČNÁ 502
Michal Chuda POD DVOJKRÍŽOM 503
Vojtech Kondrót PRVÁ REPORTÁŽ ZO SLOVENSKA 504
Štefan Patrik Kováč MOJE SLOVENSKO 506
Ladislav Lajčiak PF SQ 1993 507
Ondrej Nagaj PRI KOLÍSKE ŠTÁTU 510
Michal Pavúk SILY ZJEDNOTIŤ! 512
Emília Stančeková SVIATOK 513
Aloš Stankovský SLOVENSKÉ VIGÍLIE 514
Martin A. Šavel DUNAJSKÁ VARTA 517
Milan Vyparina KONEČNE … 519

Svetloslav Veigl KONEČNE SVOJI 520
Jozef Vágovič PRVÝ SNEH 522
Ján Vetva-Ušák POZDRAV DOMOVINE 524
Ján Vrtielka SLOVENSKO, SLOBODNÁ NAŠA VLASŤ 526

SPEVY O SLOVENSKU

Michal Koscelanský ODPOVEĎ 531
Michal Koscelanský PÁSIK POD TATRAMI 533
Juraj Matejovský VYZNANIE 534
Juraj Bačík SLOVENSKO 535
P. Živický SLOVENSKÁ RODNÁ ZEM 537
Svetloslav Veigl NAŠA RODNÁ ZEM 538
Autor neznámy NIET KRAJŠEJ ZEME 540
Blažena Krivošíková SLOVENSKO 542
Silvia Kučerková SLOVENSKO 543
Mária Neupauerová SLOVENSKO 545
Justína Vidličková NAŠE SLOVENSKO 546
Zlata Solivajsová SLOVENSKO – VERONIKINA ŠATKA 548

MODLITBY ZA SLOVENSKO

Martin A. Šavel BOŽE, NEDOPUSŤ! 553
Svetloslav Veigl ŽEHNAJ PANE NAŠU VLASŤ 555
Otto Gáňa MODLITBA NÁRODA 556
Autor neznámy MODLITBA ZA NÁROD 557
Autor neznámy MODLITBA K MATKE 558
A. V. Hornanský MODLITBA K SEDEMBOLESTNEJ 560
Eva Fordinálová MODLITBA ZA NÁROD 562
Mária Baloghová MODLITBA ZA SEDEM KRÁS SLOVENSKA 563
Gustáv Valach TAK NÁM PÁN BOH POMÁHAJ! 565
Anton Hlinka MODLITBA NA PRAHU SAMOSTATNOSTI 567
Ladislav Ťažký SLOVENSKÝ OTČENÁŠ 569

ZDROJE 573

NÁRODNÝ ZÁPAS OČAMI BÁSNIKOV

V roku 2022 si pripomíname už tridsiate výročie výnimočnej historickej udalosti – Deklarácie zvrchovanosti Slovenska 17. júla 1992, a onedlho aj vzniku druhej Slovenskej republiky. Naša domovina sa po takmer polstoročí znova stala členom svetového spoločenstva – subjektom medzinárodného práva.

Nadobudnutie štátnej nezávislosti býva pre jednotlivé národy najväčším a najčestnejším sviatkom. Iba v dnešnej Slovenskej republike je to inak. Význam kľúčových národnoštátnych medzníkov, či už pri prvej, no aj druhej Slovenskej republike, sa obchádza či spochybňuje. Pamäť na ne sa úmyselne gumuje. A to až do takej miery, že najvyšší štátni predstavitelia si Deklaráciu o zvrchovanosti, ba ani vznik štátu – ktorému vďačia za svoje funkcie i platy – prakticky nijako nepripomínajú, tobôž aby ich slávili. Zato však pretrváva glorifikácia dávno zaniknutého československého štátu, a to na všetkých úrovniach štátnej politiky aj médií, pričom pre dnešnú Slovenskú republiku spravidla používajú hanlivý výraz „tátokrajina".

Na tento absurdný stav upozornil najvyšších štátnych predstaviteľov, v prvom rade prezidentku SR, aj otvorený list občanov z Ružomberka – Černovej v januári 2021. Zástupcovia rodiska Andreja Hlinku pripomenuli skutočnosť, že vznik Slovenskej republiky je naším najvýznamnejším štátnym sviatkom, ktorý nám pripomína „*zavŕšenie stáročného úsilia našich predkov o národné práva, slobodu a svojbytnosť*". Znepokojuje ich, že najvyšší štátni predstavitelia ani tento rok „*neponúkli slovenskej verejnosti v súvislosti k tomu predurčeným štátnym sviatkom žiadny podnet k oslave*". Apelovali preto na politikov, že je ich povinnosťou daný sviatok patrične osláviť a pripomínať aj národu. Žiaľ, aj toto volanie ostalo, biblicky povedané, iba hlasom volajúceho na púšti.

Z úcty k pravde a histórii som sa tieto prelomové historické udalosti a ich okrúhle jubileum rozhodol osláviť, a súčasne autenticky priblížiť, aspoň ja dnes, a to zozbieraním a publikovaním dobových veršov.

Historický rámec

Vznik druhej Slovenskej republiky bol komplikovaným procesom, ktorému predchádzali desaťročia prenasledovania Slovákov, a najmä kriminalizácia slovenskej štátnosti. Rozhodnutím vtedajších svetových mocností musela v roku 1945 zaniknúť nielen prvá Slovenská republika, ale bola stanovená politická téza, podľa ktorej Slováci nemajú právo na vlastný štát a musia ostať len anonymnou súčasťou Československa. Veľmocenské rozhodnutia sa naplno pretavili do politiky vnútornej. Slováci a Slovensko sa stali iba objektom, nie subjektom politiky. Stali sa nútenou súčasťou štátu, ktorý bol pre svet iba Českom („Čeko"), takže neraz sa zdalo, že obnova štátnej samostatnosti už nikdy nebude možná. Až rok 1989 a pád svetovej komunistickej sústavy umožnil naplnenie samourčovacieho práva aj u malých národov Európy.

Cieľ a štruktúra diela

Základným úmyslom, ktorý ma viedol, bolo dokumentovať národnoštátne hnutie po páde totalitného režimu, ako sa odrazilo v básňach rôznych známych i neznámych autorov. Dielo je teda aj akousi kronikou turbulentného obdobia od novembra 1989 až po vznik druhej Slovenskej republiky 1. januára 1993.

Obsahuje dovedna 326 básní, ktoré, až na malé výnimky, sa zrodili v pohnutom období rokov 1989 – 1993. Rozdelil som ich do 13 tematických kategórií:

- 17. November (21 básní)
- Zmeny očami exulantov (22 básní)
- Zápas o slovenčinu (27 básní)
- Osobnostiam a martýrom (32 básní)
- Zapredancom a odrodilcom (24 básní)
- Slovenský osud – slovenské utrpenie (11 básní)
- Epigramy (10 básní)
- Slovenská jar /1990 – 1992/ (41 básní)
- Povzbudenia z exilu (36 básní)
- Zvrchovanosť – 17. júl 1992 (20 básní)
- Zrod štátu (59 básní)

- Spevy o domovine (12 básní)
- Modlitby za Slovensko (11 básní a modlitieb)

V prípade prvej veľkej témy, 17. novembra (dve kapitoly), básnici zachytávajú pád komunistického režimu, bez ktorého by štátoprávne zmeny boli nemysliteľné. Pochopiteľne, v tom čase ešte nemusel byť nevyhnutne prítomný nacionálny moment, alebo sa vyskytoval len ojedinele. Napriek tomu, z hľadiska logiky historického vývoja, do edície patrí aj tento okruh.

Prvým veľkým nacionálnym sporom po ťahaniciach o názov štátu na jar 1990 boli jazykové zápasy. Ulice a námestia zaplnila predovšetkým slovenská mládež, ktorá sa odvážne postavila za svoj rodný jazyk. Ba mnohí z demonštrujúcich boli ochotní za zákonné ukotvenie jazykových práv držať aj hladovky. (Niečo podobné sa v prípade dnešnej mládeže, konformnej s konzumným kapitalizmom, zdá priam nemysliteľné…) Aj tejto téme bola preto vyčlenená osobitná kapitola.

Oporou pre národné hnutie boli nielen idey, uvedomenie si svojich práv, ale aj veľké osobnosti a udalosti slovenskej histórie. Na prvom mieste to bol fakt úspešnej existencie prvej Slovenskej republiky na čele s Dr. Tisom, ktorú si občania nad 60 rokov ešte živo pamätali. Azda najviac básní bolo venovaných Andrejovi Hlinkovi a Jozefovi Tisovi. Vybral som však len niektoré, už aj vzhľadom na to, že obaja majú svoje osobitné knižné zbierky: Prvý slovenský prezident v poézii (2004); Andrej Hlinka v poézii (2019).

Národnú aj občiansku hrdosť však posilňovali i ďalšie osobnosti politického či náboženského života. Zračí sa to vo viacerých veršoch, preto aj táto téma dostala osobitnú sekciu.

Rovnako ako hrdinovia, historické vzory, do našej histórie patria aj rôzne osoby, ktoré zohrali v našom národnom živote negatívnu rolu. Medzi zástancami samourčovacieho práva Slovákov a tými, ktorí chceli Slovákov vidieť v područí cudzej moci, či už zo západu alebo juhu, prebiehal stret na domácej pôde už od jari 1990. Jeho ostrosť a hĺbka sa odráža aj na počte básní, ktoré tvoria ďalšiu osobitnú kapitolu – Zapredancom a odrodilcom.

Nasledujú dve menšie kapitoly, a to o utrpení Slovákov a epigramy.

Druhou najrozsiahlejšou kapitolou je Slovenská jar (1990 – 1992) so 41 básňami, ktorá dokumentuje pozvoľné prebúdzanie národa. Často sa zabúda na to, že národný zápas neprebiehal iba na domácej pôde, ale aj všade tam, kde žili Slováci. Práve politický exil, ktorý sa formoval už od zlomového roku 1945, zdobil veľké množstvo krajne obetavých a zanietených bojovníkov za slovenskú slobodu. Práve oni s dvojnásobnou pozornosťou a nádejou sledovali národný pohyb vo svojej starej vlasti. Takto som koncipoval aj kapitolu Povzbudenia z exilu, ktorá je z hľadiska počtu básní treťou najobsiahlejšou. Sem boi zaradené aj niektoré básne našich krajanov z Maďarska, ktorí žili čo do národného útlaku, v najťažších pomeroch.

Pochopiteľne, určený rámec rokov 1989 – 1993 bol v niektorých prípadoch prekročený ako časovo, tak aj výberom udalostí. Tak sú v edícii zahrnuté aj básne odrážajúce Sviečkovú manifestáciu z roku 1988, ktorá bola predzvesťou pádu režimu, ale tiež prosby a modlitby za národ, ktoré vznikli už po roku 1993.

Do edície som zaradil aj niektoré básne zložené na počesť či na pamäť prvej návštevy pápeža Jána Pavla II. (1990). Priamo s národným zápasom síce nesúvisia, ale nepriamo určite. Nielen preto, že išlo o historicky prvú oficiálnu návštevu pápeža na Slovensku, ale aj preto, že pápež svojím nečakaným gestom – vymykajúcim sa z diplomatického protokolu – po výstupe z lietadla na vajnorskom letisku pokľakol a pobozkal slovenskú zem… Tento krok hlava katolíckej cirkvi robila dovtedy výlučne v suverénnych štátoch, nikdy nie v ich provinciách. Gesto tak povzbudilo Slovákov nielen po náboženskej, ale aj po nacionálnej stránke – ukázalo, že pápež Ján Pavol II. pokladá Slovensko za osobitnú politickú jednotku a mlčky sympatizuje s národným hnutím Slovákov, o ktorom mal vedomosti ešte zo skorších čias, aj vďaka slovenskému exilu, s ktorým mal výborné vzťahy.

Autorské zloženie a radenie básní

Básne v rámci jednotlivých kapitol som radil na základe autorského princípu, podľa množstva básní od jednotlivých autorov.

Zloženie autorov je pestré. Edícia obsahuje básne z pera „profesionálnych“, všeobecne uznávaných básnikov, ale aj rôznych básnikov

regionálneho významu, či príležitostných „veršotepcov“. Niektorí sa však nepodpísali, alebo sa podpísali len iniciálkami či pseudonymom – ich mená sa mi preto nepodarilo odhaliť. Podstatné však je, že všetkých spájala láska k Slovensku, Slovákom a k slovenčine. Obdobie slobody a nádeje od roku 1989 umožňovalo tvoriť a publikovať všetkým kategóriám týchto autorov. Verše zo sŕdc ľudí vytryskovali spontánne a intenzívne. Tak napríklad v mníchovskom Horizonte č. 1/1990 nachádzame báseň Magdy Bartovičovej, 19-ročnej maturantky z Bratislavy, ktorú napísala 24. novembra 1989 a v Blumentálskom kostole recitovala o dva dni neskôr. Dojímavo a na dnešné pomery priam neuveriteľne vyznieva, že kolektív dievčat zo 6. A triedy na ZŠ Hočiminova v Bratislave – Zuzana Blažejová, Dagmar Dvurečenská, Lucia Prokopová, Lucia Sestrienková, Maja Škvrndová a Eva Urbanová – zložili pre míting na námestí SNP v novembri 1989 báseň s názvom „Na Slovensku po slovensky“. Tieto jedenásťročné dievčatá sú zároveň najmladšími autorkami v edícii.

Najstarším autorom je básnik-exulant Ľudo Bešeňovský, ktorý sa narodil v roku 1910 a v roku 1945 Slovensko opustil, teda v roku 1992 mal už 82 rokov.

O národnom prebúdzaní, o slovenskej jari, keď si národ postupne začal uvedomovať svoju identitu a svoje neodňateľné práva, čo vyjadroval aj básňami, hovorí aj dobová tlač. Tak napríklad redaktor týždenníka Slovenský národ, ktorý bol tlačovou tribúnou Slovenskej národnej strany, začiatkom apríla 1991 takto hodnotil spontánny príval veršov od rôznych amatérskych autorov: „*Desiatky, stovky čitateľov prežívajú radosti i starosti o budúcnosť svojej domoviny. Túžba vyjadriť svoje pocity sa akosi imanentne prenáša do prejavu najpôsobivejšieho, do poézie. V týchto, prevažne neprofesionálnych básňach, dominuje hymnický pátos lásky k rodnej zemi, spontánne vyjadrenie generáciami rozvíjaných pocitov hrdosti na rodné Slovensko. Dostávame básne starších ľudí, ktorí si píšu ‚len tak pre seba‘ (p. Irena Dušková z Trebišova), ale aj tých najmladších, ktorí si básnením nahlas formujú svoj názor a postoj, ako napr. Juraj Matyinkó z Rimavskej Soboty.*“

Podobne ten istý časopis 17. mája 1991 v rubrike „Z tvorby našich čitateľov“ uvádza: „*Aj v tomto čísle predstavujeme výber z vašej tvorby*

z množstva listov, ktoré v pestrom žánri literárnych útvarov prezentujú to najprirodzenejšie a najkrajšie, čo žije v človeku, lásku a úctu k rodnému Slovensku, Vyjadrujú cit, za ktorý sa ešte dnes v rôznych memorandách a vyhláseniach mnohí hanbia! Dištancujú sa od svojej domoviny, zriekajú sa práva zvrchovanosti (tzv. antideklarácia slovenských umelcov). Aká to zvrátenosť, ktorá nemá v Európe obdobu. Alebo ďalšia originalita rodiacej sa slovenskej demokracie?"

Redaktor oceňuje napr. fejtón Michala Repovského, poviedku Ota Žarnaya, poslucháča Pedagogickej fakulty UPJŠ z Košíc, ale tiež básne viacerých mladých autorov zo stredného Slovenska. „*Opäť zdôrazňujeme, že najväčšia sila je v prostej a úprimnej scenérii zážitkov a pocitov každého z nás,*" uzatvára.

V čísle 28 zo 4. júla 1991, v predhovore k básni Národ od študentky Silvie Kučerkovej, zas píše: „*Napriek úsiliu rôznych neprajníkov slovenského národa sa okruh ľudí, ktorým naše emancipačné snahy o dovŕšenie vlastnej štátnosti ležia na srdci, rozrastá. Dôkazom toho je aj táto nádherná báseň našej, ešte len 15-ročnej čitateľky.*"

Ak zameriame svoju pozornosť na najplodnejších autorov v edícii a ako kritérium si stanovíme aspoň päť básní od každého z nich, zisťujeme, že najviac básní (28) má Gorazd Zvonický, po ňom (27) Michal Ševko. Nasleduje ďalší známy básnik a literát Štefan Moravčík (16), Imrich Kružliak, píšuci pod menom Marián Žiar (12 básní), Július Homola (10), osem básní napísal Miroslav Pius a Valér Vendrinský, potom Otto Gáťa (7). Naostatok, po šesť básní majú až piati autori – Rudolf Baník, Michal Chuda, Blažena Krivošíková, Jozef Morjak a Zlata Solivajsová.

Najplodnejší autori

Ak sa pozrieme na túto autorskú skupinu z hľadiska vekového zloženia, možno konštatovať, že rozhodujúcu časť diel vytvorili autori, ktorí zažili prvú Slovenskú republiku – a s ňou aj neporovnateľne väčšie národné nadšenie, ktoré ovládlo našu malú krajinu po marci 1939. Som presvedčený, že práve tento faktor sa rozhodujúcou mierou podpísal aj na ich nadšení a aktivite pri vzniku druhej štátnosti. Spomeniem preto aspoň krátko ich životné osudy. Zo skupiny 14 autorov, ktorí napísali aspoň päť básní, boli pamätníkmi prvej slo-

venskej štátnosti až desiati (Zvonický, Števko, Veigl, Žiar, Homola, Vendrinský, Gáťa, Baník, Solivajsová, Krivošíková). O poslednom zo skupiny, Jozefovi Morjakovi, nie sú dostupné životopisné informácie.

Gorazd Zvonický sa narodil ako Andrej Šándor v roku 1913 v Močaranoch pri Michalovciach. Maturoval v r. 1942 v Kláštore pod Znievom. Po štúdiu teológie pôsobil ako saleziánsky kňaz v Trnave, v r. 1949 – 1950 bol správcom fary v Michalovciach. Po tzv. Barbarskej noci, rozohnaní reholí československým štátom, sa mu podarilo v roku 1950 emigrovať. V r. 1951 – 1963 pôsobil ako farár v Buenos Aires. Od r. 1963 ako profesor humanitných vied na Slovenskom gymnáziu Antona Bernoláka pri Slovenskom ústave svätých Cyrila a Metoda v Ríme. Prekladal aj z cudzích jazykov (napr. diela Petrarcu, Danteho). Jeho preklady z latinčiny boli kľúčové pre liturgickú reformu. Vypracoval sa na jedného z najprominentnejších exilových kňazov i básnikov. Zvonického dielo je postavené na dvoch hlavných ideových pilieroch – kresťanstve a láske k Slovensku, láske k národu. Za života publikoval 15 vlastných básnických zbierok. Založil a viedol tiež edíciu Lýra, v ktorej vydal viac ako 40 kníh proskribovaných slovenských básnikov.

Michal Števko pochádza z Tlmáč, kde sa narodil v roku 1924. Patril medzi posledných absolventov (abiturientov) Rímskokatolíckej slovenskej učiteľskej akadémie v Bánovciach nad Bebravou, ktorú založil Dr. Jozef Tiso. Akadémiu končil v školskom roku 1944/1945. Neskôr absolvoval aj strednú priemyselnú školu. Ako učiteľ pôsobil v Turzovke, Čiernom, Ladcoch a na iných miestach. Po r. 1969 bol pod dozorom Štátnej bezpečnosti, ktorá ho mala v hľadáčiku za jeho postoje v reformnom roku. Ako nekomunista a člen Matice slovenskej vraj svoju činnosť „*zameral v nacionalistickom duchu*". vystupoval aktívne proti okupácii a spojenectvu so ZSSR a „*nikdy neuznával vedúcu silu KSČ v štáte a nerobí to ani teraz*", čítame v spise ŠtB z roku 1971. Kádrovou závadou bolo aj jeho nezlomné katolícke presvedčenie; okrem pravidelnej účasti na bohoslužbách hrával v kostoloch aj na organe. Svoje aktivity mohol rozvinúť až po roku 1989. Zostavovatelia pamätnice spomenutej akadémie z roku 1996 ho v stručnom medailóne charakterizovali nasledovne: „*Michal*

Števko, učiteľ a riaditeľ základnej školy, básnik miestneho významu, výborný organizátor stavovských a iných podujatí, čím získal vo svojom okolí prirodzenú autoritu.“ Samizdatovou formou si po r. 1990 vydal štyri zbierky poézie, v ktorých podstatnú časť tvoria národné a historické motívy. Zomrel asi v roku 2011 v Nitre.

Imrich Kružliak (ako básnik Marian Žiar) je rodákom z Detvy, kde sa narodil v r. 1914. V r. 1940 promoval na Slovenskej univerzite v Bratislave. Počas prvej SR pracoval ako novinár a redaktor. Najprv pôsobil ako literárny tajomník Slovenskej ligy, v rokoch 1940 – 1943 ako vedúci Úradu slovenskej tlače, teda akýsi vrchný cenzor. V r. 1944 sa zapojil do banskobystrického povstania, bol redaktorom povstaleckého časopisu Bojovník a Národných novín. Po neľudských výsluchoch zo strany ŠtB ešte v roku 1947, onedlho, v r. 1949 emigroval. Postupne sa stal jednou z najvýraznejších postáv slovenského politického exilu: bol básnikom, literátom, redaktorom, publicistom, rečníkom. Takmer tridsať rokov bol kultúrnym redaktorom Slobodnej Európy. V r. 1972 – 1992 vydával časopis Horizont. Krátko bol predsedom Spolku slovenských spisovateľov a umelcov v zahraničí. Angažoval sa aj v Svetovom kongrese Slovákov, viac rokov bol aj jeho podpredsedom. Knižne vydal dve básnické zbierky a jednu knihu esejí. Dožil sa 104 rokov, zomrel v r. 2019 v Mníchove.

Július Homola sa narodil v r. 1930 v Lehôtke pod Brehmi v roľníckej rodine, mal päť súrodencov. Básne začal písať už ako gymnazista v r. 1944. V septembri 1947, keď bol v 7. triede kremnického gymnázia, v súvislosti s tzv. protištátnym sprisahaním ho zatkli príslušníci ŠtB. Vo vyšetrovacej väzbe si odsedel takmer rok. Jeho vina spočívala v tom, že pomáhal šíriť samizdatový mládežnícky časopis Nástup, do ktorého prispel básňou venovanou poprave prvého slovenského prezidenta. Aktívne roky života prežil v Žiari nad Hronom, kde pracoval ako hutník v miestnej hlinikárni. V r. 1963 absolvoval diaľkovo štúdium hutníctva na VŠT v Košiciach. Verejne sa zastával občianskych a náboženských práv spoluobčanov, písal listy najvyšším stranícky a štátnym predstaviteľov, v ktorých poukazoval na krivdy a neprávosti režimu, a preto aj po roku 1970 patril medzi politicky prenasledované osoby. Po r. 1990 sa aktívne zapojil do náboženského i národného hnutia, ako aj do organizácie politických väzňov. Od

r. 2010 žije v Topoľčiankach. Vydal básnické zbierky – Slovensko v zápasoch (2002), Kytica veršov (2017), Slnko a mračná nad Slovenskom (2019) a edíciu dokumentov Listy mocným (2020).

Valér Vendrinský bol celým životom spätý s Kysucami. Narodil sa v roku 1928 v Kysuckom Novom Meste. Študoval na gymnáziu v Žiline (1939 – 1947), absolvoval pomaturitné štúdium strojárstva v Brne a ekonomiky v Olomouci. Pracoval v podnikoch Slovena Žilina a ZVL Kysucké Nové Mesto. Popri zamestnaní bol veľmi činný v oblasti literatúry a poézie. Publikoval v mnohých celoštátnych i regionálnych periodikách. Tvoril rôzne kratšie epické i lyrické útvary (fejtóny, príbehy, poviedky, epigramy, aforizmy, rozprávky). Základom jeho literárnej tvorby však boli bájky. V r. 1997 vydal knižný debut Vyvolení a ponížení s podnázvom Prostonárodné bájky pre prostých pracovitých ľudí. Zomrel v roku 2019.

Druhým kysuckým rodákom bol *Rudolf Bystričan*, ktorý sa narodil v roku 1920 v Starej Bystrici na horných Kysuciach. Preto niekedy používal prímenie Baník – Bystričan. Takmer celý život však žil v Bratislave, kde pracoval ako stavebný technik, neskôr zásobovač technického materiálu. V domove seniorov v Lamači v roku 2020 oslávil svoju stovku. Po roku 1989 sa zapojil do národného hnutia písaním básní, ktoré zverejňoval v časopise Hlas Slovenska, ktorý vydával Martin Šavel.

Zlatica Solivajsová, dievčenským menom Vincúrová, sa narodila v r. 1922 v Nitrianskej Blatnici. Básne publikovala už v rokoch prvej SR. Jej brat ako vojenský pilot položil svoj život na východnom fronte v boji proti boľševizmu. Ako mladej dievčine sa jej dostala česť osobne privítať vtedajšieho prezidenta SR Dr. Jozefa Tisu. Najprv pracovala ako korešpondentka v obchodnej firme v Topoľčanoch. Po vydaji v r. 1946 žila v Banskej Bystrici. Pracovala v Slovenskej knihe, potom ako redaktorka v Stredoslovenskom vydavateľstve. Pre svoje postoje v roku 1968 bola pracovne degradovaná, preradená ako korektorka do tlačiarne, kde pracovala až do penzie. Vydala šesť básnických zbierok. Zomrela v roku 2010.

Do generácie, ktorá si pamätala prvú SR, i keď len v ranom detstve, možno rátať aj posledných dvoch autorov tejto skupiny, Otta Gáťu a Blaženu Krivošíkovú.

Otto Gáťa sa narodil v roku 1935 v Trenčíne v rodine obchodníka, v rokoch prvej SR žili v Považskej Bystrici. Po skončení Právnickej fakulty pracoval ako sudca na Okresnom súde v Martine, na Krajskom súde v Banskej Bystrici a v Žiline, na úseku občianskeho a rodinného práva. Okrem toho od roku 1956 je organizovaným filatelistom. V roku 1981 spolu s bratom založili súkromné poštovo-filatelistické múzeum. Za činnosť v oblasti filatelie a dejín pošty získal mnoho domácich aj zahraničných ocenení. Od roku 1968 je aktívnym členom Matice slovenskej. Vydával filatelistický časopis Martínia a od roku 2003 aj regionálny občasník Manínka. Je takisto autorom viacerých výstav, katalógov k týmto výstavám. Medzi jeho mnohostranné aktivity patrí napokon aj písanie poézie. Vydal dovedna šesť básnických zbierok. Žije na dôchodku v Žiline. V spomienkach „Z kroniky obyčajného človeka", kde krátko predstavil svoju životnú dráhu, o.i. uviedol: „*Prvú ČSR som ešte nevnímal, ale mnohé som si zapamätal z prvej SR, pretože v tom čase som vychodil základnú školu… Týmto chcem povedať, že hoci v malom či mladom veku, dá sa hodne zapamätať… Dnes, keď počúvam politikov, novinárov, mal by som všetko, čo bolo v prvej SR, nenávidieť…*"

Blažena Krivošíková (1932, Nitra), vyštudovala gymnázium v Nitre, potom Pedagogickú fakultu. Od svojich 18 rokoch však žije v Seredi, kde sa vydala a podnes pôsobí ako učiteľka, publicistka, literátka a kultúrna pracovníčka. Celý aktívny život pracovala na základnej škole, z čoho 35 rokov odučila na prvom stupni ZŠ v Strednom Čepeni. Ako učiteľka slovenčiny a súčasne matičiarka má hlboký a vrúcny vzťah k slovenčine a Slovensku. Takéto verše nachádzame najmä v dvoch jej básnických zbierkach, Chránené územie a Čas milosti.

Do zvyšku najplodnejších autorov z radov vtedajšej strednej generácie patria Štefan Moravčík, Miroslav Pius a Michal Chuda.

Štefan Moravčík je jedným z najpoprednejších slovenských spisovateľov, pokladaný za majstra jazyka. Je rodákom zo Záhoria, narodil sa v r. 1943 v Jakubove. Po absolvovaní histórie a filozofie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave pracoval ako tlačový redaktor vo vydavateľstve Tatran. Počas normalizácie nesmel takmer desaťročie publikovať. Pracoval ako knihovník, neskôr referent vo Zväze

slovenských výtvarných umelcov, redaktor vo vydavateľstve Slovenský spisovateľ (1981 – 1994), naostatok ako šéfredaktor Slovenských pohľadov. Celá jeho tvorba je spojená s rodným Záhorím; jazykovo aj duchovne. Je autorom veľkého množstva poetických i literárnych diel. Žije v Bratislave.

Miroslav Pius je rodákom z Novej Vsi nad Žitavou (1942), ktorá bola v rokoch prvej SR hraničnou obcou. Študoval na pedagogickej škole v Leviciach a potom odbor slovenský jazyk – dejepis na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V ďalších rokoch prešiel viacerými zamestnaniami. Pôsobil ako učiteľ, metodik, odborný pracovník, literárny redaktor, básnik, prozaik a esejista. Knižne vydal päť básnických zbierok. Medzi jeho ďalšími 13 dielami nachádzame romány, esejistické prózy, rozprávky, monografiu či archeologickú encyklopédiu. Žije v Nemčiňanoch.

Michal Chuda sa narodil v Papíne v roku 1947. Literárne sa prejavoval už na strednej škole. Po absolvovaní štúdia slovenského a ruského jazyka na Filozofickej fakulte UK v Bratislave pôsobil ako literárny redaktor v Československom rozhlase, potom v rokoch 1976 – 1988 ako redaktor Slovenských pohľadov. Od roku 1991 pracoval ako šéfredaktor Vydavateľstva Spolku sv. Vojtecha, v r. 1993 ako redaktor vo vydavateľstve Nové Mesto, od r. 1994 ako tajomník Spolku slovenských spisovateľov. Prekladá z ruštiny, ukrajinčiny, bulharčiny a macedónčiny. Je autorom 13 knižných diel, predovšetkým básnických zbierok. Žije pri Bratislave.

Zdroje básní

Viac ako tri stovky básní som excerpoval z vyše 30 periodík (denníky, týždenníky, mesačníky, ročenky) publikovaných v r. 1989 – 1994 (zoznam v prílohe), tiež z 24 knižných básnických zbierok, ktoré si jednotliví vybraní autori vydávali len postupne a dodatočne. Niektoré básne pochádzajú aj z rukopisov, literárnych pozostalostí autorov (napr. V. Vendrinský, G. Hupka).

Vyhľadávanie, triedenie a prepis básní si vyžiadal viacročné úsilie. Zbierka napriek tomu nie je kompletná. Bolo nad sily zostavovateľa rešeršovať regionálne, či dokonca lokálne periodiká, ktoré po roku 1989 začali v značnom množstve vychádzať. Treba azda zdô-

razniť, že príprava celej zbierky je dielom jediného autora (a čiastočne aj jednej prepisovateľky). Za normálnych okolností by podobné diela mali byť záležitosťou výskumno-edičného počinu celého kolektívu pracovníkov štátnych inštitúcií. V Slovenskej republike to však tak nie je. Napriek tomu dúfame, že dielo splní svoj cieľ a čitateľ aspoň čiastočne ocení zanietenie a obety ľudí, ktoré viedli k zrovnoprávneniu Slovákov s inými národmi sveta.

Pretože Slováci, ako malý, i keď starý národ, nechceli a nechcú nič iné, len to, čo svet priznáva iným národom: právo na vlastné práva a svoje miesto pod Slnkom. Nech je toto dielo poctou ich úsiliu…

Martin Lacko

17. NOVEMBER 1989

Miroslav Pius

A BOLO SVETLO…

(Bratislava, 25. marca 1989)

Ubúdalo svetlo medzi nami.
Naše ľudské tváre zhasínali
so spáleným knôtom jazyka
ako petrolejové lampy.
Tváre opľúvané násilím.
Tváre doudierané krutosťou.
Tváre zaslinené lžou.
Stále ubúdalo svetla medzi nami.
A tak sa dohovorili,
dali si znamenie,
poslali si vzdušnú holubicu bozku
a vyšli z katakomb.
Ľahkí a naplnení milosťou,
otvorení ako jarné záhrady,
odovzdaní nám a násiliu.
A zapálili sviečky aby bolo svetlo.
A modlili sa za nás a za seba.
A strašne sa báli násilia.
A chceli byť ľahkí a mimo tela.
A Ježiš po druhýkrát plakal
na streche hotela Carlton.

A Nerónovi vojaci:
bili,
kopali,
kričali,
ako ich vycvičení psi.

Ale bolo tu svetlo,
a už sa nedalo zahasiť.
Vypaľovalo tváre žoldnierov,
ako horúci nôž vypaľuje hadí jed.
A oni tam stáli predurčení.
A Ježiš Kristus
v zaprášených sandáloch,
zostúpil medzi nich
zo strechy hotela Carlton,
a bol s nimi,
lebo On už vedel…

Zdroj: Literárny týždenník, roč. III, č. 12, 23. marec 1990, s. 2.
Tiež: PIUS, Miroslav: Srdce mi horí v ohni. Bratislava 1998, s. 56 – 57.

Miroslav Pius

NEŽNÁ

• (17. XI. 1989) •

(1992)

Najskôr si mi vošla do ucha
ako jemný zraňujúci šepot nôh,
ktorý zastavil električky a ľudí.

Potom si mi vošla do nosa
ako exotická vôňa kvetov
rýchlej smrti a blaženej večnosti.
Ľudia okolo teba už spievali.

Nakoniec si mi vošla do očí
ako práve vysvätená loď.
Kolísala si ma v bokoch a ľudia plakali.

Ja som ten muž z námestia,
napnutý ako luk,
ktorý ťa čakal uchom, čuchom a zrakom,
aby si mu nakoniec celá vošla do rúk.

Ty Helena a Kirké,
Judita i Katarína,
ty NEŽNÁ REVOLÚCIA.

Zdroj: PIUS, Miroslav: Srdce mi horí v ohni. Bratislava 1998, s. 54.

Miroslav Pius

17. 11. 1989

(1992)

Či vieš, že práve v tento deň
sa osmelíš pozrieť do zrkadla
ako do napnutej ľudskej kože?

Po nepokojnom prudkom spánku
(vietor búchal dverami Osudovej),
chcel si im niečo povedať,
ale Oni Ťa hnali pred sebou,
cmukali Ti za chrbtom,
hádzali do teba svoj rev.
V šere, medzi stenami sa osmelíš
pozrieť sa do zrkadla,
ktorého bezvadne napnutý povrch ti pripomína
vysušenú ľudskú kožu,
napnutú na drevenom ráme
u ľudožrútov kdesi v Afrike.
Alebo chrbát jazera
chvíľu pre úplným zatmením slnka.

Ale teraz je na druhý deň ráno
a myšlienky ti ujdú a už sa nevrátia
ako krv na NÁRODNÍ TŘÍDĚ.

Robíš tie najpodstatnejšie pohyby:
niečo zo seba zhodíš,
niečo opäť oblečieš.

A to je tá chvíľa,
keď sa osmelíš pozrieť do zrkadla,
ale chvíľu to trvá
tak ako prebiť sa pod hladinou jazera.

Vždy si ich mal za chrbtom.
Ich módne kravaty
plápolali ako meče v tej naháňačke.
Namiesto palíc držali v rukách antény malých
vysielačiek.
Na kútiky úst priložili ruky
s dlaňami k sebe:
NEBLBNI ČLOVEČE,
VŠETKÝCH NÁS PRIVEDIEŠ DO NEŠŤASTIA,
ZNIČÍŠ NÁS.
VYZÝVAME ŤA:
DIŠTANCUJ SA OD SEBA SAMÉHO
DIŠTANCUJ SA OD VLASTNEJ HANBY!
DIŠTANCUJ SA OD SVOJHO ČLOVEČIEHO
SMRADU!
DIŠTANCUJ SA!

Lenže ty si utekal ďalej
a potichu si sa ich spýtal!
„Či sa chlieb hnevá na nôž?“

V kuchyni svital plyn
a v pootvorenom príborníku
tiché záblesky nožov.

„Príde búrka“ –
povedal si za Tým za sebou,
„ani teplá, ani studená,
taká akurát.“

A oni chápavo prikývli,
ako turisti,
ktorí nepoznajú tvoj byt. A jeden z nich Ti povie:
ŽE ONI ANI NIE Z VLASTNEJ VÔLE,
ŽE SÚ ĽUDIA AKO TY,
ALE ŽE ŤA MUSIA ZABIŤ.

A keď ti povedia to slovo
rozbehneš sa do kúpeľne,
k tomu zrkadlu,
aby si sa osmelil doň pozrieť,
tak ako včera,
tak ako pred rokom,
pred naším letopočtom,
pred večnosťou.

Zdroj: PIUS, Miroslav: Srdce mi horí v ohni. Bratislava 1998, s. 51 – 53.

Miroslav Pius

V HODINE NULA PRE MOJU VLASŤ

(8. – 9. jún 1990)

Tak už poďme.
(Musíme.)
Plačúci z námestí,
študenti z mítingov,
herci z divadiel,
veriaci z katakomb.

Sladké, sladké, sladké…

Tak už poďme.
(Musíme.)
Trpiaci pre čisté,
ponižovaní pre jemné,
bití pre pravdivé.

Slovo, slovo, slovo…

Tak už poďme.
(Musíme.)
Vykročme všetci
cez otvorené dvere strachu,
do štvrtého rozmeru slobody,
s volebnými lístkami slobody,
na ktorých je kód čistej
božskej lásky.

Tak už poďme.
(Musíme.)

Proti včerajšej červenej moci,
proti 40-tim rokom otroctva,
proti kobriemu jedu
komunizmus.

Tak už poďme.
(Musíme.)
My, plačúci z námestí,
vy, študenti z mítingov,
vy, herci z absolútnych
novembrových drám,
vy, sviečkoví vyznávači Krista.

Dotknite sa urny,
namiesto popola vyrastie z nej
biely kvet slobody.
Dotknite sa urny
zabudnite na 40 rokov
otroctva.

Pred nami svitá.
Pred nami sa smejú budúce deti.

Poďme.
Poďme.
Poďme.

Zdroj: PIUS, Miroslav: Srdce mi horí v ohni. Bratislava 1998, s. 59 – 60.

Svetloslav Veigl

DRÁMA TÝCHTO DNÍ

Zem v hlbinách sa obracia
i naše srdce v hrudi
jak táto chvíľa zázračná
čo bije v srdciach ľudí.

Srdce sa chveje, zdá sa nám:
je to sen? Je to pravda?
Česť pošliapaným zástavám,
ľud zbavuje sa jarma.

Ruka sa dvíha do výšok,
spev do ohňa sa skĺza –
len dopredu, späť ani krok,
po tvári tečie slza.

V ľuďoch sa zadrháva dych
po žití s ľudskou tvárou,
prestáva vláda časov zlých,
pretvárky, ľstivých tmárov.

Pravda, čo pravdou nebola,
štyridsať rokov vládla,
ničila zdravie národa,
dušu nám s krvou kradla.

Srdce sa v hrudi obracia,
k človečenstvu sa dvíha
jak táto chvíľa zázračná,
v ktorej je naša sila.

Dovŕšme drámu týchto chvíľ,
nádhernú panorámu –
nech srdcia, čo des kruto bil,
slobodou zas vzplanú.

Nech kvitne naša krásna vlasť,
stane sa svetlom Zeme,
aby sme mohli spievať zas
spev, ktorý milujeme.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLIX, č. 8, 24. február 1990, s. 2.

Svetloslav Veigl

OTÁZKA

Sloboda nás zrazu oslnila
– zázračný Boží dar.
Zlatými lúčmi pretvára
štyridsaťročným jarmom
skrivenú ľudskú tvár.

Ako prebudiť národ,
ktorého duša
z dlhého zatemnenia je chorá?

Čistými a citlivými rukami
rany obväzujme
a prosme o požehnanie zhora.

Zdroj: Bratislavské listy, roč. III, č. 7, 28. marec 1990, s. 3.

Svetloslav Veigl

zrútila sa babylonská veža

Zrútila sa babylonská veža
Železná opona, štyridsaťročná mreža
Až do neba rásť chcela
Jak zablúdená včela
Bolo to len včera
Duša sa strachom chvela
Sloboda vzbĺkla jak po teplom daždi hríb
Vyvarujme sa rojčenia a chýb
Otvorme srdce dejinám, čo medom voňajú
O láske otcov, matiek v hĺbke spievajú
Otvorme splavy sŕdc, nech tečú slobodne
Slobodné srdcia nezalejú povodne

Zdroj: Literárny týždenník, roč. III, č. 14, 6. apríl 1990, s. 7.

Štefan Moravčík

O DRŽANÍ A POHYBOCH TELA

Už sme dočušali.
Dojazvečili.
Dovošochrastili.
Život dobreže po hlave neletí.
Beháme, akoby nám hlava horela
vzápätí,
stŕhame masky opičie.
– Pijavice, pustite sa!
Nedržte sa ako repíčie! –
Ožili námestia, ulice,
sotva sa pomestia
muži a ženy,
rozradostnení,
tak ako dosiaľ rozranikdydostnení…

Zdroj: Smena – denník mladých, roč. XXXXII,
č. 294, 14. december 1989, s. 1.

Štefan Moravčík

Študentská halenka ‘89

Študentská halenka,
tá je veľmi tenká…
Mnoho nám odkryla
pesnička od Kryla,
krásna jak panenka.

Nejedna panenka,
nejeden mládenec
strašidlá vypchaté
poslali k lopate,
bež robiť, krkavec!

Nežiaľ, vtáčik, nežiaľ,
dosť si nám už spieval!
Stále si mal sólo,
„jak ešte nebolo,“
sám si si zatlieskal.

Keby sa poctivosť
na poli rodila,
nejeden zbabelec
šuchne sa pod veniec
jak víla nemilá…

Zdroj: Smena. Denník mladých, roč. XXXXII, č. 295, 15. december 1989, s. 1.

Michal Števko

TAM NA ZÁPAD OD NÁS

(25. marca 1988)

Tam na západ od nás,
v meste moci, slávy,
tam sa zhromaždili
modliace sa davy.

Za slobodu Viery,
za biskupské stolce-
aby boli plné,
prosia verné ovce.

Rozbíjajú okná,
demolujú vlaky?
Či úradne kradnú
ako dáke straky?

Spievajú si piesne,
ruženec sa modlia.
Okolo nich drábi
vlkolaci snoria.

Aby na námestie
neprenikli davy,
z Carltonu to riadia
tie stranícke hlavy.

„Firma“ rozkázala
všetkým „gamám“ v meste:
Ten dav spievajúci
vodným delom časte!

Tlačiť, tlačiť, tlačiť,
z „moci sily robte“,
tou špinavou vodou
modliaci dav kropte!

„Tých zatknutých ľudí-
máme z toho závrat,
bo ich už nemáme
pomaly kde dávať!“

Aj tú ženu v modrom
bez meškania berte!
A tých, čo sa bránia-
vodu do nich perte!“

Aj filmárov cudzích
s kamerami vzali-
vraj nácie zistiť-
do auta ich brali.

Praha „řekla“ jasne:
„To věc Bratislavy,
vzdávame sa vášho
vítězství a slávy!“

Vzácny priateľ Miko
z Bratislavy píše:
„Nemôžem prísť ku Vám,
bolí chrbát, kríže!“

Aj jemu sa ušlo
pelendrekom čiernym,
ako tým ostatným
dušiam Bohu verným.

Ty slovenský „geroj“
dostaneš vraj metál,
čo si do „tých ľudí“
zlosť, nenávisť metal.

Možno že tam boli
tvoja babka, dedko…
Dôstojnosť si stratil,
ľudskosť, skrátka všetko!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Paberky. Nitra 1994, s. 73.

Michal Števko

SEDEMNÁSTY NOVEMBER 1989

Mládež vyšla do ulíc –
tiekla jej krv mladá…
No zásluhou mládeže
padla krutá vláda.

Rovesníci nevinných –
vycvičení diabli,
do spomienky na padlých
sťa šialenci vpadli.

Pelendreky po chrbtoch
do tanca sa dali…
Plač, výkriky ranených
dlho doznievali.

Zodpovední „soudruzi“
chtiac sa zbaviť viny,
„řekli, jáj sem nevinný,
to byl nekto jiný!“

Prezliekli si kabáty,
Stalina schovali,
demokratom moderným
do služieb sa dali!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 53.

Magda Bartovičová

UŽ VIEME

(Bratislava, 24. novembra 1989)

Už vieme, čo je naším cieľom
Už konečne náš názor známy je,
A tí čo sa nepostavia k pravde čelom,
Nech nerátajú s nami, nie!

My svoje ideály nepredáme
Za postavenie, konto, plné ústa
nekonkrétnych slov.
Dosť bolo pokrytectva,
byrokracie,
utajených faktov!
Srdcia nám len teraz budú zvučať
Jedinou čistou tóninou.

Už vieme, čo je naším cieľom,
Už konečne náš názor známy je.
A tí, čo sa nepostavia k pravde čelom,
Nech nerátajú s nami, nie!

Snáď nechceme stáť
O pár rokov
Na mieste dnešnom
odmietaných figurín
Nechceme počuť od potomkov
Kritiku našich
premárnených dní.

Neseď už doma
Dnes čaká sa
na tvoj hlas
Prilož aj Ty ruku k dielu
Príď medzi nás!

Zdroj: Horizont, roč. XIX, č. 1, január-február 1990, s. 12.

Otto Gáťa

NOVEMBER 1989

(1990)

Končia jedny dejiny.
V ich odmäku
prichádzajú nové.

Sľubujú poľudštenie,
viac pravdy a spravodlivosti,
viac práv.

Sľubujú uznanie práce,
ale, koľkokrát v histórii
sa sľubovalo?

Vraj tí, ktorí prídu
budú svedomití, mravní,
budú veriaci…

O desať rokov
pokračovanie.
Ak sľúbené neodvanie.

Zdroj: GÁŤA, Otto: Ad acta (Zbierka veršov).
Plevník-Drienové 2011, s. 57.

Dagmar Gruszierová

NÁVRAT

Totalita jednej strany
vyrvala nám smelé plány.

S dvadsaťročným opozdením
vraciame sa s istým chvením
do starého kontinentu
s nesplnením kontingentu.

Návrat bude iste tvrdý,
ale my sme národ hrdý.
Žili sme už všelijako,
prezliekli sme párkrát sako

Jedno sa však už nesmie stať,
že sa brata brat bude báť.

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. I, č. 11, 1990, s. 4.

Július Homola

PREVRAT – NOVEMBER 1989

(1989)

Mládež sa valí do ulíc ako mocná riava,
už rúca vládu násilia – ten bútľavý peň.
Padá múr strachu. Slobode sláva!
Štyridsať rokov čakali sme tento deň.
Tak po surovej zime prívetivú jar,
po temnej noci slnečné ráno.
Túžobnú nádej tajili sme v skrýšach duší,
kedy už, kedy udrie zvon slobody?
Kedy už vyschnú slzy utrpenia?
Nesmelú iskru viery tisli sme si
v boľavých doráňaných srdciach.
Iskierku, ktorá nám pomáhala žiť
v mučivých dlhých rokoch útlaku a štvania.
Dnes, verní rodáci pod Tatrami,
dvíhame rozjasnené oči k nebu.
Čujete radostný i naliehavý hlas?
Vášnivý vietor slobody veje dolinami,
prevratné dni a noci burcujú našu vlasť.
Závratná víchrica už váľa ríšu Zla,
ten pyšný, spupný tábor bezprávia a lži,
čo trýznil naše duše i telá.
Slobodný duch už láme okovy a mreže,
utýraná pravda zaháňa tôňu falše
a láska krotí dravú nenávisť.
Tu na námestiach vyzváňa tlkot sŕdc,
jasá a buráca šíre ľudské more.
Spíname milión rúk na reťaz bratstva.

Nohy nám zviera pazúr jesenného mrazu,
lež srdcia blčia nadšením. Všetci sme ľudia,
chceme žiť šťastne!
Kiež by sa teraz vrátili z Večnosti tí,
ktorých zoťala triedna nenávisť!
Nezabudneme nikdy. Naša sloboda
sa vykúpala v rieke modlitieb, krvi a sĺz.
Ach, Bože, Tvorca vesmíru a ľudstva,
pokorné oči i ruky dvíhame k Tebe,
zľutuj sa nad našou biedou, odpusť.
My – takzvaní kresťania, učení a hrdí,
zradili sme naše historické poslanie,
nesplnili sme príkaz Ježiša Krista,
nespojili sme lásku všetkých ľudí
skôr, ako smrtonosná technika
vytvorila ničomné jadrové zbrane.
V šialenom zápolení rozbíjali sme jadro hmoty
a z jeho ohniska navŕšili tisíce striel
na upálenie sveta. Na vatru víťazstva
pre Zlého Ducha.
Ach, prečo sme len, prečo tak otrocky
napĺňali obludný zámer Satana?
On – odveký nepriateľ Boha a ľudí,
ľstivý had, údesný Drak nenávisti,
z reťaze odtrhnutý, ovládol
prekliate dvadsiate storočie.
Rozpútal požiar dvoch svetových vojen,
ukrytý v plášti liberalizmu, komunizmu,
nacizmu skaličil úchvatné Božie diela.
Priepasti biedy, hlad, plač, krv nevinných,
tábory smrti, dvesto miliónov ubitých,
nedozierny cintorín skazy

v ohnivom dyme tretej vojny -
to Diablov plán a čin.
Vy, krutí diktátori, drzí šplhúni!
Tupili ste Boha, deptali svedomie,
stínali životy, strieľali ubehlíkov
na hraniciach, sliedili v kostoloch,
do väzníc naháňali nevinných úbožiakov.
Dnes trasiete sa ak steblá trávy
pred hnevom ľudu?!
Už sa nám všetkým otvárajú zaslepené oči.
Bože, Ty nás dnes zachraňuješ pred zánikom,
veď smrť sveta už striehla pred dverami.
Padáme na kolená plní nevýslovnej bázne.
Ako ti poďakovať, ako, Pane?
Tu tíšinou našich duší preniká Boží hlas:
– Všetci ste moje ľudské deti.
Sloboda – to môj dar vám.
Váš dar mne : prosím ľútosť a zmierenie.
– Áno, Pane, pre Tvoje zmilovanie,
znášame plameň pomsty,
všetkým odpúšťame.

Zdroj: HOMOLA: Július: Kytica veršov (k 25. výročiu našej republiky). Bratislava 2017, s. 13 – 15.

Michal Chuda

BYŤ

(22. novembra 1989)

Kto horí za pravdu, nech padne na kolená
a s tvárou vzpriamenou láskou nech prisahá
na svoju otčinu, ktorá je poškvrnená
spŕškami obuškov. Úbohá odvaha!

V mrazivom novembri láska sa zriekla mena,
po kvetoch pokory ubitá nesiaha.
Zlovestná nenávisť je družka vyvolená,
neviestka bez hanby, márna jak výstraha.

Horieť vždy za pravdu, žeravieť ako láva,
byť čistým človekom pod nebom svojho práva
a vlasť mať už navždy za zasľúbenú zem.

Korienkom blesku až prakoreň svojich predkov
objať a bolesť vždy zažehnať iba striedkou.
Mať veniec slobody – kráľovský diadém.

Chveješ sa, sonet môj? Toto je téma tém.

Zdroj: Literárny týždenník, roč. II, č. 48, 1. december 1989, s. 10.
Tiež: CHUDA, Michal: Jablko v dlani. Bratislava 1998, s. 85.

Emil Kunovič

BRATISLAVSKÝ VEĽKÝ PIATOK

(Hviezdoslavovo námestie, 25. marca 1988)

Ani vás nešetria, starý pán Hviezdoslav:
ste svedok očitý v magickom oku drámy.
Krvavé sonety tu píšu obuškami
a facky padajú na líca ľudských práv!

Zrak radšej klopíte k mlčiacim dlaždiciam,
statočných ľudí dav je zlobou obohnaný.

Slzy vám súcitne kvapkajú do fontány
a každá, každá z nich je perla-drahokam.

Tie každý nevidí. Ani tí, ktorí si
vnárajú masku-tvár do záclon v Carltone.
Figúrky z komparzu, ctitelia intríg, tône,
zbabelo sledujú dej spoza kulisy.

Zo zrniek ruženca skrehnutej starenky
však klíčia modlitby o milosť odpustenia…
… kým chladné prúdy vôd sa stále divo penia,
zhášajúc na sviečkach trasľavé plamienky.

Čas božích pútnikov nie je čas minulý
(o nich by Hviezdoslav dnes písal krásne diela).
A hoc ich hrudníky kropili vodné delá,
nezhasli ohníčky, čo v srdciach vzplanuli!

Zdroj: Bratislavské listy, roč. III, č. 6, 21. marec 1990, s. 1.

Kamil Peteraj

SPRÁVA O JAZYKU – POSOLSTVO VŠETKÝM, KTORÍ CHCÚ HOVORIŤ

(1989)

Chceli nám zobrať jazyk,
ktorý sme dostali
ako najcennejší poklad od svojich
praotcov a matiek.

Chceli nám zobrať reč,
ktorá spája mŕtvych a živých,
vzdialených a blízkych,
dočasnosť s večnosťou,
naše duše s vesmírom a bohom.
Chceli si uzurpovať právo
rozkazovať nám,
akým spôsobom máme túto reč používať!

Siahli na strom a polámali jeho konáre.
Slová v ich ústach sa premenili na prázdne atrapy.
Postavené do pozoru a zneuctené
neschopnými nás mali viesť do pustej
mesačnej krajiny, v ktorej
už nežijú ľudia, ale zmanipulovaná beztvará masa,
degradovaná na život bez vlastného názoru a ambícií.

Aj z jazyka urobili nástroj násilia,
nástroj násilia na naše realite
a pamäti.
Ale ten jazyk – jazyk plebejský a kráľovský
decimovaný polopravdami
odolal a znova hýri všetkými farbami a vôňami.

Náš jazyk slovenský ako bájny vták Fenix vstáva z popola!
Hovorme ním ako živým jazykom!
Spojme jeho úžasnú starú obraznosť s novou!
Osloboďme ho od zamorenia frázami – lebo ak majú byť
naše vzťahy čisté, musí byť ako prvý
čistý – VZDUCH JAZYKA!

Začnime ho preto všetci používať ako ten najprirodzenejší
nástroj –
NÁSTROJ PRAVDY!
Prihovorme sa týmto jazykom ako človek k človeku,
brat k bratovi,
zbavme ho nenávistných intonácií a špiny,
ktorá sa naň a jeho prostredníctvom valila na nás
z úst nami nevyvolených!

Je nás sedem a pol milióna, spojených našou slovenčinou.
Dnes všetci patríme k sebe, týmto jazykom spojení,
týmto jazykom, v ktorom zrazu tak pravdivo znie
slovo sloboda – pretože žaba už nesedí na prameni!

Hovorte svojím vlastným rozviazaným jazykom
a pomáhajte hovoriť aj ostatným!
Naša krásna reč je tu – ako džbán čistej vody –
pripravená pre všetkých!

Zdroj: Smena na nedeľu. Denník SÚV SZM, roč. XXIII,
č. 49, 8. december 1989, s. 1.

Milan Richter

„Máme holý ruce“

• PRAŽSKÝM ŠTUDENTOM ZO 17. NOVEMBRA 1989 NA NÁRODNÍ TŘÍDĚ
A VŠETKÝM ŠTRAJKUJÚCIM ŠTUDENTOM V ČESKOSLOVENSKU •

(23. novembra 1989)

Ešte nevybledli tiene kožených kabátov,
ešte kdesi tlie narýchlo načarbaný lístok:
„Maminko, přišli si pro mně dva pánové od gestapa.“

A zrazu: „Máme holý ruce.“
Pred kamerami, pred očami sveta.
Osvetľované stovkami sviečok na dlažbe,
odbleskmi štítov v rukách ozbrojencov,
ruky pred tvárami detí,
ruky nad hlavami, ktoré ešte včera
hladkala maminkina ruka
a ktoré teraz hladí obušok.

Neviditeľné obušky nás bili dvadsať rokov,
po ústach, ktoré chceli vravieť,
po očiach, ktoré chceli vidieť,
po hlavách, ktoré chceli vedieť,
neviditeľné obušky, palice slepcov,
čo vidia iba odzadu…

A zrazu: „Máme holý ruce.“
Tie ruky nie sú holé.
Už dnes sú plné strachu zo dní temna,
ktoré by mohli trvať do konca ich dní.
Tie ruky zaklínajú, hoja rany.

Vďaka nim starnú brontosauri rýchlejšie,
vďaka nim vymrú skôr,
než zničia túto zem.

Detské ruky bez okov
nám rozlamujú putá.
Je to pravda radostná.
A je to pravda krutá.

Zdroj: Smena. Denník mladých, roč. XXXXII,
č. 299, 20. december 1989, s. 1.

Milan Rúfus

HĽADAL SOM ĽUDÍ

(december 1989)

Hľadal som ľudí a nenachádzal som ich.
Zúfalý z toho, spieval som občas
pod oknami Boha tiché koledy.
Sú horké, aké bývajú horké
jadierka v jablku poznania.
A teraz sú ľudia odrazu tu
a sú ich celé zástupy.
Udivený sa pýtam, kde boli doteraz,
ako mohli byť len tu.
Kde boli ukrytí?
Každý sám v sebe, tým horším navrch,
nevľúdny aj voči sebe samému,
nie ešte voči blížnym.
A teraz sú tu takí,
že takmer zahanbujú moje zúfalstvo.
Pane daj, aby chvíľa, ktorá ich otvorila,
aj naďalej šla s nimi.
Aby sa po čase zas nezačali strácať,
každý sám sebe a všetci všetkým.
Aby to už konečne raz bolo možné
na tejto doráňanej planéte,
kde je od lásky k nenávisti tak blízko,
až to mrazí.

Zdroj: Bratislavské listy, roč. III, č. 1, 14. február 1990, s. 7.

Pavol Vido

17. 11. 1989

Na prežitie stačí málo z mála,
nádej,
čo mlčky zmiera s nami,
aby mlčky prežívala,
prevždy
platná kdesi v nás,
ale na to,
aby si smel zemekruhom hnúť,
musíš nájsť
v sebe pevný bod,
v pravý čas
uveriť na prerod
a úderom
neuhnúť.

Zdroj: Trenčianske noviny, roč. XXXI, č. 3, 16. január 1990, s. 2.

ZMENY OČAMI EXULANTOV

Agao* Dunajská

LEN TY VIEŠ, PANE…

(september 1989)

Pane, je možné, že prídu lepšie časy,
keď sloboda si cez škály cestu razí,
z ostnatých drôtov sa hrdo právom hlási
a z otrokov sa šťastní ľudia stali…

Pane, či možno ožiť všetky krásy
skryté sťa poklad a zlámať tuhé ľady
a biednym zo šijí jarmo striasť si,
nech Láska Tvoja zvučí jak vodopády…

Pane, je možné, že prídu lepšie časy?
Dáš nazrieť záblesk voľných diaľnych
končín
a v lánoch kloniace sa zlaté klasy,
prv, než touto zemou svoju púť dokončím?

Len Ty vieš, kedy skončia sveta drámy,
storočí bláznivých krvavé zory,
útulky meniace sa na čierne trámy,
len Ty vieš, či už zloba butlie, zhorí?…

* Vlastným menom Anna Gromová, umeleckým Agao Dunajská.

Len Ty vieš, kedy sa zem prerodí
a kedy zakvitnú háje smutných krajín
a kedy dozrú sladké plody slobody,
čo stratia navždy príchuť trpkých malín…

Len Ty vieš, Pane…

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLVIII, č. 45, 18. november 1989, s. 5.

Agao Dunajská

POČÚVAŠ, ZEM RODNÁ?

(Francúzsko, 10. novembra 1989)

Počúvaš zem rodná
pieseň čo orloj časov peje?
Čo sa to vôkol teba deje?
Veď vôkol teba pramení
mohutná rieka premeny,
slzy sa menia v úsmevy
a odvážnych sŕdc svetlá
žiaria ti do tmy v ozveny.

Ozvi sa zem rodná,
nadišla chvíľa vhodná,
nemôžeš predsa sama
zaostať v starom prítmí,
keď Brandenburská brána
zas mení dejín rytmy –
duch usmrtiť sa nedá
a trasie mocne základami,
hanebný múr už padá…

Počúvaš zem rodná,
veď na srdci ti leží
stať sa zas jak vták voľná –
ten život čo vôkol teba beží,
volanie sveta z všetkých strán,
prebuď sa, neboj sa,
kiež dych tvoj zmení sa

v bojový plam –
sen týchto noci posledných
nie je snáď žiaden klam,
je nevyhnutnou skutočnosťou
vlievajúcou sa prudko
do tvojich bôľnych rán…

Počúvaš zem rodná?

Zdroj: Horizont, roč. XIX, č. 1, január – február 1990, s. 3.
V pozmenenej verzii tiež v Moste, roč. XXXVII, č. 1-2, 1990, s. 3.

Agao Dunajská

SPOMIENKA NA BRATISLAVU

(30. novembra 1989)

Rýchlymi krokmi beží história…
Pamätáš ešte, dievča, cigánsku hudbu
v kaviarni Astória?
Bolo to kedysi…
Dnes biely sniežik padá
z hustých chmár.
Vločky sťa bozky
hladia tvoju tvár,
Bratislava.
Tebe dnes rozkvitá
v jeseni nová jar.

Nezvädnú, nezmrnú púčky
krehké jak z porcelánu?
Ach, vari nie, milá!

Opona už padla.
Drôty viac nerania.
Menia sa dejiny.
Tak asko kedysi
do vena dala si
sbohom Astórii
a s ňou zašlej sláve
v dávnej Bratislave.

V srdci sa vzoprela
bolesť zatajená.
Vrátiš sa zasa k nám
vo farbe obrazu.
Ja prídem ku tebe
v slnečnom návrate
za včasného rána.
A slzy šťastlivé
z modrého Dunaja
vylúdia pesničku
v tichej melódii
odkiaľsi z diaľavy.

Zdroj: Most, roč. XXXVII, č. 1-2, 1990, s. 4.

Agao Dunajská

V NOVOM ROKU 1990

Hlboko vzdychli, hlboko zastonali hodiny.
Za týždeň prešli celé dejiny.

Kto to bol, čo koše omrviniek nakúpil
pre hladné, zbité a zúfajúce zástupy?

Už nie chlieb – slobodu nám dnes nadelil:
priehrštia plné zlatých nádejí.

Te Deum, Pane, je dnes odmena
za vzácne dary, čo dostali sme do vena.

Zdroj: DUNAJSKÁ, Agao: Na prelome rokov. Martin 1994, s. 8.

Agao Dunajská

22. apríl 1990

Poznač si krížikom ten historický deň.
Bol ako teplých lásky citov povodeň…

Videla som v diali len na minútku
ten kúsok zeme môjho deda, otca, matky,
ten kúsok zeme červenou brázdou preoraný,
ten obraz slovenskej zeme mne tak sladký.
Cez dlhé roky spútané v okovy
zástupy skleslých, beznádejných postáv –
v deň tento však radosť sa zhŕkla v nápevy
a ako povodeň vzala čo hatí v cestách.
Deň vymodlený vami i nami
vyprýštil slobodne hoc vekom ututlaný
velebnou hymnou zazvučali chrámy
výsostným vzletom sŕdc v prosbe
vznesúc sa k Tebe Bože premilostne.
Zaihrali farby bratislavských zástav,
pod nebom slovenským milión postáv
a z prachu hany kríž Cyrila a Metoda
do výš sa hrdo vztýčil slávnostne.
„Boh trpieť dal – no zhynúť vari nedá!“
Konečne pretrhli sa olovené chmáry
na dážď tak dlho zadržaných sĺz
dvíhajúc čelo krvavým znojom poznačené –
zem našich snov tu v cudzej diali
zem, z ktorej hrudi vyvrela sťa z žriedla
tá čerstvá miazga krištálovým prúdom
úžasná sila ducha slobodného národa,

ktorý dnes oltár Boží bielym prestiera –
milión umlčaných v bičovanej viere
dnes slávia Stvoriteľa i pastiera duší –
to sial ducha – to vôľa nezhynúť a žiť
žiť dotiaľ, dokiaľ len zem rodná jediné srdce
doma i v diali pre teba bude verne biť!
Láskou, čo ani smrť viac nepreruší!

Poznač si krížikom ten historický deň.
Bol ako teplých lásky citov povodeň…

Zdroj: Slobodné Slovensko, roč. XLV, č. 4, júl – august 1990, s. 3.
Tiež: DUNAJSKÁ, Agao: Na prelome rokov. Martin 1994, s. 9.

Gorazd Zvonický*

ZVESTOVANIE

(Rím 1989)

Buď pozdravená, rodná pod Tatrami,
bolesti plná matka Slovače!…
Vše prebiehaš mi exilným snami
a výjavmi svojej neskončenej drámy
zdobená vencom – vencom z bodľače!

Buď pozdravená v chatke pod bralami!
Kedyže vyjdeš z temnej zápače?
Či také tuhé putá majú klamy,
že neuvoľnia ani pod slzami?…
Lež anjel zaznie, orol zakváče:

Buď pozdravená! – Víchor zvalí trámy
na križovanie, zhoria korbáče.
Porodíš synov – hoc na zväzku slamy –
a hoc ich príchod anjel neoznámi,
aj od radosti tvoj ľud zaplače:

Buď pozdravená! Tvoj lós svetoznámy
bol plný smútku sťa háj bez vtáče.
No úžerníci zbalia svoje krámy,
bo Emanuel – náš Boh – bude s nami,
čo prorokov ti vzbudil z bedače.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLVIII, č. 20, 13. máj 1989, s. 4.

* Vlastným menom Andrej Šándor.

Gorazd Zvonický

VEREJNOSTI (PROTI NÁSILIU)

(Rím 1990)

Verejnosť, však si hriešne zdriemla
a tvrdý spánok predstierala,
keď z mrakotyčných štítov Kremľa
sa na nás besná búrka brala.

Verejnosť, čupela si v šere
a zábezpeke pod tmy rúškom,
keď lumpy vylámali dvere
a kňaz sa zvíjal pod obuškom.

No nezmĺkli jazvy svieže.
Aj ty si čula o násilí,
hoc tajný archív diabol strežie.
Vraví sa: „Tí sa obesili!“

Verejnosť, kde si, kde si bola,
keď naše deti, nádej vlasti,
znásilňovala zradná škola
a sácala ich do priepasti?…

Verejnosť, v čírej úprimnosti
ťa prosím, nepodrezuj žily
Slovensku, nech sa úloh zhostí
a nesiahne tiež po násilí.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLIX, č. 42, 10. november 1990, s. 6.
V upravenej podobe: Most, roč. XLII, 1997, štvorčíslo, s. 21.

Gorazd Zvonický

PIESEŇ VĎAKY

(Rím 1990)

Vďaka ti, Bože, za úrodu,
že požehnal si našu pôdu,
vďaka za prekvapivé dary
v izbici, chlieve, na chotári.

Vďaka ti, Bože, za slobodu,
ktorú si zjavil nášmu rodu,
a udeľ, nech vždy plnšie žiari
v nádeji ľudu, v jeho tvári.

Zabudnúť chceme nepohodu
a daj nám sily do pochodu,
hoc na nás mumlú prázdne
chmáry,
že sa nám ta dôjsť nepodarí.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLIX, č. 43, 17. november 1990, s. 1.

Jozef Zvalo

BRIEŽDI SA

Zmráka sa, stmieva sa,
k noci sa chýli,
lež ľudia jasajú
v radostnej chvíli.
Námestie buráca,
cengocú kľúče,
nad naším Dunajom
blyštia sa lúče,
hej, lúče slobody,
pravdy a lásky.
Vládcovia bezcitní,
odložte masky,
pusťte sa válovov,
mastného hrnca,
nadvláde koniec je,
palác sa rúca.
Nádeje splnené,
národ priam žasne.
Čierna noc pošla už,
ráno je jasné.

Zdroj: Slovák v Amerike, roč. C, júl 1990, s. 14.

Jozef Zvalo

TO JE ONO!

Pohli sa ľady Európou.
na súdoch stĺkaných
praskla obruč zhrdzavená,
monopolná moc a pýcha
spľasla ako bublín pena,
po námestiach spústy múdrych hláv.
Prešla noc a už sa brieždi,
nové časy obzor veští.
To je ono! Zaznej sláva sláv!

Ostnaté drôty strhnuté.
železná opona
z náporov rúti sa a padá,
vitaj brat, i syn, či dcéra,
čaká ťa tu nová vláda.
Iný život, inej pravdy mrav.
Prilož rukáv vysúkaný.
pomôž zhojiť staré rany.
To je ono! Zaznaj sláva sláv!

Pominie mĺkvosť, ľahostaj,
vráti sa odveká
pracovitosť otcov, detí,
zbystrí sa aj vtip a nápad,
ktorý ľudskú múdrosť mieti,

naša vlasť si odie krajší háv.
Bez predsudkov viery, rasy,
tak len prídu lepšie časy.
To je ono! Zaznej sláva sláv!

Zdroj: Slovák v Amerike, roč. C, apríl 1990, s. 8.

Marian Žiar

BRATISLAVSKÁ ELÉGIA

(Na pamäť 25. marca 1988)

Na sivý Dunaj marcový večer sa sklonil.
Len kvapky dažďa kroky zbožných ľudí tíšia.
Pútnici Hviezdoslavovi vravia: sme svoji…
a more sviec bliká, keď sa už k sebe blížia.
Ich hlasy večer roznáša v modlitbe tichej.
Z odľahlých ulíc Boží ľud tiahne a prosí:
daj, Pane, národu časy daj spravodlivé…

Zástup sa množí, spoločná viera ho zhrieva,
len jedno znie: chceme náboženskú slobodu…
Vtedy už polícia, keď sa vôkol stmieva,
do ľudí vrazí, bije, bije jak obludu.
Hoc padnú, neuhnú, silu im viera dáva,
modlitbou krotia zúriace zbory ŠtB,
až tichý večer večerom hrôzy sa stáva.

Ó, Pane, to ľud tvoj zrazený na zem spieva
„Kto sa pravdu horí“, za ľudu tvojho práva,
tomu česť všetka, tomu nech pieseň zaznieva.
My všetci tvoji sme a všade tvoja sláva,
cez bolesť, cez rany pokoj sa láskou šíri,
keď človek k človeku sa ľudsky prihovára,
bratsky mu ruku podá, aj keď ústa kriví.

Do dejín vošiel bratislavský piatok Veľký piatok,
svieti tým, čo ďalej za hlasom pravdy pôjdu.
Surové metódy nespravia z temna sviatok
a ľudia počestní na ľudskú vlnu prejdú.
Tak činy tieto v spomienke piesňou ožijú,
zapíšu navždy bratislavskú elégiu.

Zdroj: Echo duchovného prúdenia dneška, 48, 1989, s. 59.

Marian Žiar

NEMECKÝ EXODUS

(1989)

Čo to svetom hrmí?
aký mrak ťa zaplavuje,
Európa naša?
Hranice pukajú ako škrupina,
človek už našiel kľúč
do novej budúcnosti?…

Hrnú sa mladí z raja
socializmu
do hrtana (tak znie propaganda)
do hrtana kapitalizmu…

Aký to zázrak na zemi!
Kde je tu zmysel slov,
a čo sa robí s človekom
keď všetko opúšťa,
aby bol jarma zbavený?

Uteká Honeckerov ľud,
v mladých krokoch nesie nový čas,
cez hranice sa už húfy derú,
na tvárach radosť, slzy a jas:
sloboda, pozdravená buď!

Ó, časy, časy,
človek sa nedá oklamať.
Trvá to dlho, kým sa vzpamätá,
ideál kým sa s túžbou spojí,
aj čas kým dozrie,
aby na dvore slobodne
človeku človek mohol zaklopať.

Zdroj: Most, roč. XLII, 1997, štvorčíslo, s. 48.

Mieroslava Tatranská*

SVIEČKA NÁDEJE

Na kolbišti sporov – bratia, pamätajme,
že vyhnancami sme skrz voľnosť,
pre krátkozraké spory pravdu nepredajme!

Za naše spory – koštiaľom
odmenia nás cudzí,
svorkou šakalov nás budú nazývať,
a z malicherných sporov našich,
zlomyseľne sa vyškierať…

Hľa, v národa živote
skončila jedna etapa,
i keď túžby na blen sa premenili,
nezahynul národ náš,
hoc` je to už národ iný,
netreba naň preto váľať viny!

Túžba po slobode pretrváva s ním,
keď v predvečer sviečky nádeje
zapaľujú sa,
hoc‘ ďas červený brúsi ulicami,
národ doma musí vedieť, – že nie sú sami,
že aj u nás rozžiaria sa sviečky nádeje,
že strachom a zlosťou
sa srdce naše nezachveje.

* Občianskym menom Marcela Varachka.

Aj cez oceán približujú sa ruky
v pevnom objatí,
vydržte bratia doma – čas nestojí;
približuje sa vykúpenia hodina,
ani v našich rukách sviečka nezhasína,
v obuška úderoch, ranách vaše poklady,
história raz písať bude o vás romány!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLVIII, č. 1, Nový rok 1989, s. 10.

Mieroslava Tatranská

Česko a Slovensko 1989

Vitaj nám, novonarodená sloboda,
dlho v srdciach nosili sme ťa,
počas neľútostných nocí,
vo vrúcnych modlitbách,
na hrboľatých chodníkoch,
po cudzích krajínach,
na divokej rieke nášho žitia,
keď veslovali sme s nádejou
a prosili
za úsvit tvojho dňa,
a volanie úst zbavených strachu,
čo prekračuje oceány
magickými okami televízorov.

Vitaj nám pravda, i za ňu trpiaci,
neporazení,
silou pevného ducha víťaziaci!
Už pukajú šnúry povrazov,
väznice otvárajú sa,
keď z úst ozýva sa chorál: sloboda!
A niet suchého oka za oceánom,
keď nad zhasínajúcou hviezdou otrokárov,
ozýva sa hlas oslobodzujúceho sa národa.

Traste sa nevítaní!
Z vôle ľudu nezvolení,
otrokármi do mäkkých kresiel usadení!
Vypršali zmluvy s diablom, dni vaše,
váš nevinnou krvou poznačený testament,
keď kliatbou strachu národy umlčané,
predložia vám hriechov vašich rozpočet!

Zdroj: Horizont, roč. XIX, č. 1, január-február 1990, s. 4.

Janko Hornád

JANUÁR 1989

Jakešovi boľševici
bijú Čechov
na ulici.

Kľajú, mlátia, oblievajú,
ľudské práva potierajú.

Tak ako aj v Bratislave
strieka voda, hryzú psi.
Krv sa leje v besnej vrave,
Mikeš Jakeš je po sláve,
len sa pozri, aký si!

Tatry mlčia. Je pred búrkou.
Hrom sa ozve,
blesky švihnú,
straníci sa im nevyhnú,
Ľudské práva sa pozdvihnú,
príde nový letný čas,
zasvitne raz
slobody jas.

Zdroj: Slobodné Slovensko, roč. XXXXIV, č. 3, máj-jún 1989, s. 5.

Andrej Gajdoš

POZDRAV DOMOV

(Toronto, 10. decembra 1989)

Domovina moja vzdialená,
a predsa taká blízka,
nad tebou sa skláňam
a zbožne ruky spínam.
Aj keď dušu trýzeň stíska,
verím, dúfam
a nemyslím, že iba snívam:
Po rokoch beznádeje a poroby,
po rokoch hrozného tápania,
tvoj šat opäť úsmev ozdobí.
A nemyslím, že iba snívam,
keď ráno sa prebúdza
do nových, plnších dní
a ako príznak posledný
zneje naša pravda krutá:
Slováci, my zhadzujeme putá!

A nemyslím, že iba snívam,
keď tvrdím, že obchádza
krutosť trpká, zbabelá,
neprávosť, Kain,
čo zabíjal Ábela.
Buď pozdravený národ môj,
doliny, polia, šíre stráne,
naša pravda
v nich zakliata a zurážaná
opäť na piedestál vstane.

A nemyslím si, že sa mi iba sníva,
keď duša jasajúca
sa symbolicky do diaľky díva
a velebí pohyb zrodenia,
pravdu čistú ako prameň,
čo nikto nikdy neskalí.
Vďaka Ti Bože, amen:
Tak dlho sme na tú chvíľu čakali.
Nemyslím, že sa mi to iba sníva,
keď zapaľujú sa rána zore
ako prvosienky, ako kvety jari,
vystupuje to echo až kdesi hore:
Povznáša sa nad všetky zloby,
jar svoju budúcu kvetnato zdobí
venčekom uvitým
z najkrajších kvetov nádeje,

lebo koniec je smutnej doby.

A nemyslím, že sa mi to iba sníva,
lebo pán ma vedie, otvára mi oči
a pravdou ľudu sa na mňa
spokojne díva:
Buď pozdravená vôľa Tvoja, Pane,
nech dobrá vec
sa tam, u nás doma, stane.

Zdroj: Pohľady, roč. XI, február 1990, s. 133 – 134.

Martin Kamenský

POZDRAV Z EXILU

Milovaná vlasť moja, so želaním pokoja
nech sa Ti rany zahoja,
veď sa už končí doba poroby,
triednej nenávisti a ľudskej zloby
a nový vek sa začína,
v ktorom opeknieš, zakvitneš moja otčina.

Tá večná túžba po slobode,
vštepená do sŕdc ľudí v každom národe,
na šťastnú zmení krajinu chladnú
a kade prejde, tyrani padnú.
Nebudeš viac trpieť, nevinná
toľkokrát skúšaná, moja otčina.

Život ten znovu naberie krásu,
kde krivda zmizne pri splne času,
kde všetci ľudia majú sa radi,
kto zákon lásky život náš riadi,
keď budeš slobodná, moja jediná
vlasť moja drahá, slovenská otčina.

Zaznejú piesne, zakvitnú lúky,
v čarovnej vášni zdobia Ťa ruky,
vracia sa úsmev do tvojej tváre
silnie a nežnie v tej šťastnej žiare,
vo sne ťa cítim, vidím a objímam,
Slovensko drahé – moja otčina.

Ó Spasiteľ náš, Ty dobrý Pane,
všetko, čo Ty chceš, to sa aj stane.
Prijmi mojej vďačnej modlitby slová
za Tvoju milosť, že môže znova
stať sa slobodnou naša krajina,
krásne Slovensko – moja otčina.

Zdroj: Pohľady, roč. XI, február 1990, s. 168. V upravenej podobe
Tiež: Kanadský Slovák, roč. LI, č. 8, 22. február 1992, s. 5.

Ján Sládkovič

SEBAVEDOMIE

Hlas prírody je právo žiť,
právo rodu, národu žiť.
Právo života má aj slovenský národ?
Na právo iní nám predpisujú návod!
Chcieť vlastné právo je vina,
hneď nás zavalí sliny špina.

Jak strašne to bolí byť ustráchaný,
do otrokára mienok zamotaní,
dívať sa cudzími okuliarmi,
písať si dejiny korbáčmi,
vence slávy za zradu,
údel špiny verným národu.

Jak strašne bolí byť jak zajaci,
za pravdu aj vlastní udierajú po líci,
nechať sa rozdeľovať na svorky vlkov,
hrýzť sa nenávisťou medzi sebou,
ďaleko vzdialenejší od sily jednoty,
ďaleko byť od národa obety.

Svet je bohatý na hračiek hodnoty.
Svet je chudobný na lásku a obety.
Vyhoďme z národa červa sľubov.
Píšeme si dejiny sami svornosťou, obetou.
V predkoch našich horela vždy pravda,
krvou vernosti posvätená za život národa.

Bratia, zlomme nedôveru v silu národa.
Prestaňme žobrať o omrvinku z vlastného stola.
Zameňme reťaze otrockých pút,
za reťaze svorných rúk.
Plece pri pleci, srdce pri srdci,
ochotní k obetiam kráčajme Slováci.

Zdroj: Horizont, roč. XVIII, č. 6, november-december 1989, s. 2.

Tibor Uškert

ODBILA HODINA

Odbila hodina starých dní,
odbila hodina prázdnych mámení,
odbila hodina klamných prorokov,
pridajte slabí,
pridajte do krokov!
Stúpajte strme z údolia hrúz,
nechajte plače dávnych Syrakúz,
dvíhajte srdcia z bezduchých tiel,
do sveta pusťte natisíc striel,
kovaných srdcom bojovných ľudí,
nech každá jedna sto ďalších vzbudí,
nech iskria oči vám,
na hrudi dolomán,
veď odbila hodina prázdnych mámení,
odbila hodina klamných prorokov,
pridajte slabí,
pridajte do krokov!

Zdroj: Slobodné Slovensko, roč. XXXXIV,
č. 6, november – december 1989, s. 1.

Ján Vetva-Ušák

BLAHODARNÝ DÁŽĎ

(november 1989)

Padol aj na nás blahodarný dážď
sťa požehnanie neba na tú našu biedu,
rozohnal klamstvo, neúprimnosť, zášť
a zmietol z dejín panovačnú čriedu.

Bál sa brat zdôveriť bratovi,
veď podozrenie, teror, úplatky
hnali nás do pazúrov katovi;
to sa už nikdy nesmie vrátiť naspiatky!

Žaláre, muky, trýzeň prestali,
no mŕtvym život ktože navráti?
Ktože nám zotrie krvácanie z rán?
Len živá voda striekajúca zo skaly
daruje rozkvet smädnej úvrati,
len vladár vekov, všemohúci Pán!

Náš smäd – to túžba vrúcna po spáse,
statočnosť, pravda, spravodlivosť, česť;
skrúšená prosba vždy je načase,
no dneska, Bože, vďaku chceme vzniesť!

Neboli márne toľké prosby, vzdychy,
modlitby, kríže, bolesť, utrpenia,
veď ony zmietli hrôzovládu pýchy,
dali nám milosť, že sa časy menia…

Zdroj: Most, roč. XLIV, 1999, štvorčíslo, s. 181.

J. S.*

HRDINOM 25. MARCA V BRATISLAVE

Vám, drahí bratia a sestry v Kristu!
Vám, hrdinovia 25. marca v Bratislave,
Vám patrí náš obdiv, naša úcta a slovo vďaky;
vďaky, čo nemôžeme vložiť do listu
a poslať Vám, Vám obrancom cirkvi a Ríma,
Vám, ktorých polícia obuškami objíma,
nemožno poslať pozdrav spoza mora, veľkej diaľky.

Vám, drahí bratia a sestry v Kristu,
pre ktorých bol 25. marec „Veľký piatok“,
bo nemali ste ani minútu istú,
keď na námestí škrekľavo zavelil škriatok.
Sršal hnevom diabla a reval: Bite ich čvargu!
Bite ich! Bite ich, čo veria v Krista;
nech vidia, že dnes pánom je tu ateista!
Bite ich čvargu, bite ich hlava nehlava!
Také niečo ešte nevidela Bratislava.

Drahí bratia a sestry v Kristu,
Vám, čo vyrazili z ruky ruženec a sviečku
a Vy, zdvihli ste ju znova a znova,
aj keď zhasla a bola dolámaná…
Vďaka Vám za odvahu tak zápalistú.
Vďaka Vám! Vďaka Vám za každý úder,
za kopanec a v žalári zamknutú kľučku,
za poníženie, za každú kvapku krvi,

* Pravdepodobne Jozef Smák.

za zosmiešnenie, za hukot sirén,
za vodu (močovku), čo Vás oblievali,
za štekot psov. Oj, Bože, horký to blen.
V tomto však vedia oni byť prví.

Božie mlyny však melú pomaly, ale iste!
Nevedia, čo činia. Odpusť im, Pane Bože Kriste!

Nebojte sa, drahí bratia a sestry v Kristu!
Vydržte! Veď už sa brieždi; už sa rozodnieva.
Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú…
Po Veľkom piatku slávnostné vzkriesenie býva.
Vám, bratislavským hrdinom, devy vence slávy vijú.

Len vydržte, drahí bratia a sestry v Kristu!
Boh všetko zmení, aj slovenskú cestu tŕnistú…
Náš dvojkríž svieti, jak na pobreží maják,
sloboda raz príde – Boh ju pre nás drží.
Len vydržte, drahí bratia a sestry! Vydržte!
Potom Vás už nikdy nebude biť v Bratislave český vojak!

Zdroj: Slovák v Amerike, roč. C, február 1989, s. 4.

Pavol Sirchich

ODSTÚPTE

Odstúpte, už čas na zmenu dozrel.
Ľudia chcú mať konečne slobodu
a kde sa človek dookola pozrie
všade je už vidieť obrodu.

Odstúpte, moci ste sa zmocnili v puči
a nespravodlivo vládli roky.
Maďarsko, Poľsko i Nemecko sa učí
k demokracii robia prvé kroky.

Odstúpte a nechajte teplé kreslá,
ľudia chcú mať slobodné voľby.
Prázdne je vaše učenie a heslá
a už to pochopil aj sám Gorby.

Odstúpte už spievajú labute
a po slobode túžia srdcia.
Spravodlivosť a mier tu nebude
kým nezmietne vás revolúcia.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLVIII, č. 46, 25. november 1989, s. 3.

ZÁPASY O SLOVENČINU

Štefan Moravčík

SOM SLOVÁK

Som Slovák, obyvateľ slova.
Môj život je len dokonavé
sloveso.
Zo starej gramatiky začal sa
snovať
prv, než mi Cyril abecedu
doniesol.

Som Slovák a Slovensko je
reč,
rieka, čo mäkko v riečisku
tečie.
Stokrát sa do nej zabodol
meč
– a zhrdzavel. Rieka nečistí
meče.

Som Slovák a mám len svoj
jazyk,
veď slovo je moja krajina i
dom!
Sú slová husté jak čierne
plody bazy…
Ó, slovo povýšené na idol!

Som Slovák a mám len svoj
jazyk,
preto tak veľmi záleží mi na
ňom.

Som Slovák hoci veľa razy
som sa už mal stať hoci aj
Číňanom…

Zdroj: Nový Slovák, roč. I, mimoriadne vydanie,
27. október 1990, s. 1.

Štefan Moravčík

HLADOVKA MLADÝCH

• ZA TÚ NAŠU SLOVENČINU •

(Bratislava, október 1990)

Hanbím sa jesť.
Je škoda slov a veľkých a veľkých gest.
Nič nie je spravodlivé,
keď dieťa hladom mrie
a v sychravosti sivie.
Schúlilo sa ako mača
do chumáča…
Srdce sa mi v strachu máča:
bude raz sladko priasť
a chváliť svoju vlasť
na tejto bohom zabudnutej nive?

Zdroj: Pohľady, roč. XIV, zima 1990, s. 132.

Štefan Moravčík

NOVÍ DEMOKRATI

(Bratislava, október 1990)

Vstaň, Janko Jesenský,
iste sa obraciaš v hrobe,
a pozri, DEMOKRATI!
Ibaže v novej róbe.
Vysmiali vlastnú mati –
ako už koľkýkrát.
Lež, škoda z hrobu vstať,
tu by ťa privítali!
Tu Slovák nemá slova, malý,
v rukáve syčí skrytý had,
zase chce našich hnať.
Začal sa spupný pohon:
Tornalya, Beszterc, Pozsony…

Zdroj: Pohľady, roč. XIV, zima 1990, s. 133.

Štefan Moravčík

VEĽKÉ POSMIEVANIE NÁRODU

Už matkine prsia,
keď nás sýtia, prosia,
aby sme reč nezradili,
nepredali nechválne
za tanierik šošovice
z burinárskej jedálne.

Máte uši husákovské,
keď sa viete rehliť z nás,
že hlas ľudu toľko platí
ako v nebi husí hlas.

Zdroj: Slovenský národ, roč. I, č. 24, 27. október 1990, s. 1.

Štefan Moravčík

Z MOSTA DO PROSTA

Náš jazyk je pevný
most,
čo už dačo vydržal
a vydrží ešte!
Prešiel po ňom mnohý
kráľ,
prejde Zajac, Tatár,
Gál –
len rýchlejšie bežte!

Nato nám dal Pánboh
jazyk,
aby sme ním hovorili,
ale vy sa rýpete v ňom.
akoby ste h… ryli.

Zdroj: Slovenský národ, roč. I, č. 24, 27. október 1990, s. 1.
Tiež: Nový Slovák, roč. I, mimoriadne vydanie 27. októbra 1990, s. 2.

Štefan Moravčík

SEN O STARÝCH SLOVÁCH

Ako tá hruda maslová
topia sa nám v ústach praslová
zem, človek, hlina, svetlo,
aby nás, smietky, zo sveta zmietlo,
oheň, slnko, svadba, svet,
mlátiť humno, mlátiť mať…
Prastaré krivdy, chodníky,
krv, dážď i nočné pramene
na žabích blanách kroniky
sú striebrom, zlatom zvečnené.
Reč jak hodváb sa ti prestrie,
pestrie perie bratosestrie,
prazáznamy o starostiach,
o mladostiach dcér a synov…
Tvoja reč je živá bolesť.
Nepomýliš si ju s inou.

Zdroj: Nový Slovák, roč. II, č. 31, 1991, s. 4.

Štefan Moravčík

SVETOOBČANOM

Neberte nám zas našu reč,
Pribinovu, svätú,
nerobte z nej šašovský skeč
na potupu svetu!

Slovo nás sýti, slovo nám svieti,
slovo nám trhá boľavý tŕň z päty,
stojíme s ním, padáme s ním,
slovom dobrým, chlapským, čestným,
vidíme sa v správnom slove,
po sto rokoch býva nové,
zúrodňuje porekadlom
ako roľník ostrým radlom.
Kto nemá chuti, ľahko vykrúti…

Slováci sme, svoje chceme,
najsladší plod tejto zeme,
liečivý kvet starej lipy.
Čo v srdci vrie, v ústach kypí.

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. III, č. 7, 1993, s. 2.

Michal Števko

PIESEŇ UBOLENEJ SLOVAČE

(5. 10. 1990)

Sľúbila si moja milá,
že už túto jeseň
zaspievaš mi tak od srdca
tú slovenskú pieseň.

Že Slovákom Boh vyslyší
túžbu mocnú, dávnu,
že snem uzná slovenčinu
u nás za reč hlavnú!

Baba-Jaga z Milanoviec
prekrížila plány:
„K rem sípem, hat nemírtem
nadšágošúr“ páni.

A tak Slovač vzoprela sa
ako Strečno Váhu.
Do Prešporku vybrala sa
pánom zmývať hlavu.

Prebuďte sa, vládni páni,
ste pred veľkou skúškou.
Nech už jazyk, či Matica
nie sú Popoluškou!

Odpusti nám mocný Bože
našu veľkú vinu,
že slovenskí naši bratia
tu na juhu hynú!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 38.

Michal Števko

SĽÚBILA SI MOJA MILÁ

Sľúbila si moja milá,
že už túto jeseň
zaspievaš mi tak zo srdca
tú slovenskú pieseň.

Že Slovákom Boh vyslyší
túžbu mocnú dávnu,
že snem uzná slovenčinu
u nás za reč hlavnú

Slovenský snem sklopil uši
a hneď prešiel k činu:
Pán predseda s poslancami
drvia maďarčinu.

A tak Slovač vzoprela sa
ako Strečno Váhu,
do Prešporka pobrala sa
pánom zmývať hlavu.

Prebuďte sa vládni páni,
ste pred veľkou súškou.
Nech už jazyk, či Matica
nie je Popoluškou.

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. I, č. 14, 1990, s. 3.

Kolektív autoriek

NA SLOVENSKU PO SLOVENSKY

(Bratislava, 1989)

Slovenčina moja krásna,
najväčšmi Ťa milujem,
prečo mi Ťa niekto berie,
keď Ťa chcem a chcem a chcem.

Maďarčinu na Slovensku
učiť sa ja nebudem.
Na Slovensku po slovensky
hovoriť len chcem a chcem.

Slovenský národ vždy je svoj,
nechce mať zradcov Slovákov.
Na čele Slovák musí stáť.
a po slovensky rozprávať.

Slovenčina moja krásna,
najväčšmi Ťa milujem.
Ty reč moja mäkká, jasná,
iba Tebe holdujem.

Najväčšmi Ťa milujem,
a pred Vami sľubujem:
„Budem si ťa vážiť,
aj sa budem snažiť,
aby mi reč nebrali,
slovenčinu nechali!“

Zdroj: Kysucké Nové Mesto kedysi a dnes – III.
Literárno-historický zborník MO MS (Zost. Jozef Tarábek).
Kysucké Nové Mesto 1992 – 1995, s. 105

Martina Cangárová*

SLOVENSKÁ REČ NECH ŽIJE!

(Bratislava 1990)

Je márny o ten jazyk boj,
povedia ti, ani krok ďalej, stoj!
Aj keď dušu dávaš za to,
oni nie, chcú len zlato!

Ale ja verím, že príde čas,
keď slovenčina bude pýchou krás!
Slovák utláčaný bol už toľko rokov
a spravil už toľko krokov,
no nepodarilo sa mu
prebudiť slovenčinu k slovu.

Veď oni, oni sú vinní!
No aj my sme spravili krok chybný,
že sme ich pripustili k slovu
a teraz plačeme znovu.

A náš jazyk – môžu nám vziať,
aby Slovák nemohol slovenskú reč znať!

Zdroj: Kysucké Nové Mesto kedysi a dnes – III.
Literárno-historický zborník MO MS (Zost. Jozef Tarábek).
Kysucké Nové Mesto 1992 – 1995, s. 106.

* Autorka mala v čase napísania 13 rokov.

Rafael Rafaj

KTO REČ RODNÚ ZATRACUJE

Beda tomu beda,
kto reč zatracuje,
beda tomu beda,
kto nejakému izmu
rád sa područuje.

Beda tomu beda,
no nie my, bratia,
lež oni bez rodnej hrudi
v tom svete sa stratia.

Beda tomu beda
– jak Kainovi,
čo zabil Ábela
a oni zatvrdli.

Oj, zatvrdli, zabudli,
kde je ich koreň,
však nebude viac ich
v našom národe hoden.

Nech si len idú
budovať kontinent,
však iný im za to
vystrúha kompliment.

Nech si len idú,
len nech nám neclonia
a reč našu svätú
do válova nehodia.

Kto si nevie vážiť
koreň svojho žitia,
tomu ani v svete
poklonu nezrobia.

Reč moju drahú
tú si ja nedám –
i kebych onemel
srdcom zaplesám.

Reč moju predrahú
milovať budem
a keď nie, Slováci,
nie som vás viac hoden.

Zdroj: Slovenský národ, roč. I, č. 18, 15. september 1990, s. 11.

Tatjana Šidlová

25. 10. 1990

Nie, nemá hanby táto vláda!
Hoci je ešte veľmi mladá.
Národu, čo slobodne ju zvolil
dnes nejeden z nej rád by hlavu
skolil.

Rada by vyrvať mu vlastný jazyk z
úst,
aby si mohla len to svoje húsť:
že tamto dolu pod oknom
je biedna zberba nárokujúca si
byť národom.

Najradšej by mu srdce z hrude
vyrvala
nech necíti sa biedne v roli
vazala.

Nemýľte sa však, zapredanci,
čo riavu zahatá, že vo Vás toľká
sila,
moc, čo by náš národ zasa
ochromila!

Tá Slovač, čo reč jej je pramateri
milá
sa z letargie už prebudila!

Zdroj: Zdroj: Nový Slovák, roč. I, mimoriadne vydanie, 27. október 1990, s. 4.

M. M.

POZDRAV PRIATEĽOVI

(november 1990)

V duši národa pusto je.
Prameň vysychá, dážde nejdú.
Košatejú rozbroje
v mene lásky plné jedu.

Pokojnej staroby sa zriekneš
na obranu Slovákov a slovenčiny.
Spievaš čisto ako rieka
z rodných vŕškov do doliny.

Starcovi je večnosť blízka,
čo deň, to krok k Božej sláve.
Nad Tatrami jastrab nezapíska,
kým hladuješ v Bratislave.

Koho, starec, pôstom zmeníš,
komu voláš, ľudia, tu som,
počujú Ťa vyvolení
bohatí slovenským duchom?

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. II, č. 8, 1991, s. 5.

Štefan Záhumenský

ODKAZ

Ľúbam si reč svojej matky
ľúbam si ju od mala,
ňou mi matka uspávanky
na dobrú noc spievala.

Odkazujem našej vláde
nože neber na mňa meč.
Veď tá krásna slovenčina
je i matky tvojej reč.

Slovenčinu bez výnimky
po tom túžia tisíce,
to sú ciele nášho ľudu
i „Slovenskej Matice."

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. I, č. 12, 1990, s. 8.
Tiež: Hlas Slovenska, roč. I, č. 14, 7. júl 1991, s. 15.

Svetloslav Veigl

SLOVÁCI

(Pod dojmom manifestácie za uzákonenie
slovenčiny 5. októbra 1990)

Zvon slobody zase bije
na polach, ohne horia,
by národ náš bol ozaj
na vlastnom grunte doma.

Reč vlastná popoluška?
Kde slávy našej sláva?
Zlá saň nás vyciciava,
žeravá tečie láva.

Zvon slobody zas bije,
hrá vo mne každá žilka,
vlasť milovať nás učí
Rázus a Andrej Hlinka.

Zdroj: Nový Slovák, roč. I, č. 7, 1991, s. 1.

Elena Kozánková

REKVIEM HLADOVKÁRA

• ÚRYVOK •

Už stratil nádej hladovkár mladý,
namiesto ryby dali mu hady.
Nevládal niesť kríž, padol k zemi,
odniesol krivdu k diaľkam nemým.
Na čistých dlaniach obeť Ábela.

Kainova vina na Olymp zletela,
bohom do duše sa zaryla,
krvou porosila ich čelá.
Anjel smrti stráži ich viny,
na veky zapísané.

Zmiluj sa, Bože, zmiluj nad nami,
až príde čas, čas na rátanie!
Circum decerunt me, gemitus mortis dolores inferni,
circum dederunt me…

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. II, č. 10, 1991, s. 5.

EP

ODMIETAJME!

Odmietajme podať ruky smrti
hladom,
na námestiach Bratislavy,
či pod pyšným hradom!

Odmietajme oheň absolútnej
obeti,
nech výkrik hrôzy
Palachovo nebo nezrúti!

Odmietajme skláňať hlavy,
dokážme svetu, že sme
nezradili
náš sedemnásty november!

Zdroj: Nový Slovák, roč. I, č. 13, 1990, s. 8.

Rastislav Ďurove

SLOVENČINA MOJA

Slovenčina moja krásna
SNS za teba bojuje a VPN na ňu zíza –
vraj nám hrozí kríza.

Slováci, možno to neviete,
veď slovenčina je najkrajšia
reč na svete.

Treba za ňu bojovať, bude to boj tvrdý
SNS však potrebuje na to veľa ľudí.

Za Štúra a slovenčinu –
máme na tom všetci vinu,
že tu máme maďarčinu.

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. II, č. 1, 9. január 1991, s. 5.

Michal Kišš

LÁSKA K SLOVENČINE

Jestli nemáš, bratku,
lásky k slovenčine,
nemáš lásky ani
ku svojej rodine.

Ani ku tej obci
v ktorej si sa zrodil,
nemôžeš mať lásky
ak si sa odrodil,

Ba ani ku vlasti
pravej lásky nemáš,
ak reči slovenskej
poctivosti nedáš.

Láska k slovenčine
je základ všetkého:
Bez lásky k reči niet
ducha vlasteneckého.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 30, 29. júl – 4. august 1992, s. 15.

Miroslav Pius

REČ A NÁROD JEDNO SÚ!

Jazyk, ktorý je imanentne prítomný niekde
hlboko v nás,
sa navonok prejavuje ako REČ. V našom
priestore a čase
je to SLOVENSKÁ REČ, teda SLOVENČINA.
Ak však
chceme hovoriť o SLOVENČINE, vstupujeme
chtiac-nechtiac
do komunikácie s dejinami, teda
s našou vlastnou
minulosťou. S minulosťou našich predkov. Naši
predkovia,
pokrvní príbuzní, to sú tie známe mená na
studených pomníkoch
našich cintorínov.
Ak teda máme hovoriť o SLOVENSKEJ REČI.
o SLOVENSKOM JAZYKU,
nutne musíme hovoriť (na rozdiel od iných národov) aj o utrpení.
Na rozdiel od iných národov naša reč
prichádzala na svet
vo veľkých bolestiach. Naši otcovia a matky si
veľa vytrpeli, nemali
by sme na to nikdy zabúdať. Na rozdiel od
iných národov, u nás platí

REČ = NÁRODNÉ SPOLOČENSTVO. Čím ťažšie sa v čase tvrdej despocie odnárodňovania rodila NAŠA REČ, tým väčšie sú naše mravné záväzky voči nej. Tým sú väčšie naše povinnosti voči nej. My sme si našu reč, NAŠU SLOVENČINU, museli vyvzdorovať a pretrpieť. Duchovia a géniovia tohto národa za ňu bytostne a fyzicky trpeli. Preto nemáme nijaké právo sa k nej správať ľahostajne. My máme len jedno jediné právo: pokračovať v odkaze našich predkov.

Máloktorý národ má také úžasné prepojenie medzi bytím a svojím vlastným jazykom. To preto, že nám ho v minulosti odopierali, zakazovali, trestali nás zaň. Preto sa NÁŠ jazyk stal naším bytím a naše vlastné bytie, teda naše srdce, prešlo do nášho jazyka.

A tak u nás platí, že JAZYK a NÁROD jedno sú. Keď nám chceli v minulosti zlikvidovať NÁROD, robili to prostredníctvom JAZYKA. Keď nám odopierali náš JAZYK, bytostne sa to dotýkalo celej našej existencie.

Naša REČ je v nás aj vtedy, keď mlčíme,
pretože reč je myslenie a
my myslíme len a len prostredníctvom nej.
REČ, to nie sú len SLOVÁ
vyrieknuté prostredníctvom hlasiviek, úst a
jazyka. To je len telesná,
fyzikálna podoba reči. REČ JE BOŽIA
ABSTRAKCIA, reč je ten
úžasný, neviditeľný spôsob premeny ducha
MYSLENIA do konkrétnej
formy. ABY SA DUCH REČI STAL TELOM
HOVORENÉHO SLOVA.

Zdroj: PIUS, Miroslav: Srdce mi horí v ohni. Bratislava 1998, s. 9 – 10.

Viliam Turčány

SLOVENČINA 1992

Jestliže však v nebi anděl
zpěvem Bohu vděčí,
nesmí on mu jinak zpívat
než slovenskou řečí.
A. Heyduk. Slovenčina

Ó, slovenčina, ľubozvučná rieka!
Ty, básniče, si upravil jej chod…
P. O. Hviezdoslav, Ján Hollý

„O velikosti treba vravieť veliko…“
Hlas vedľa: „Šaňo, nevaľ!“
Čo za to môže taká pieseň Suliko,
že si ju tyran spieval?
Alebo môže?
Je tyran v každom z nás?
Gregoriánsky chorál z Francúzska,
z Le Mans,
plál v Blumentálskom chráme.
Potom klial pri ňom nejaký náš chuligán,
že na čo Boha máme,
„ket nenaprší –
bár tetky modlá sa!“

Príď, svätý prúd, a zmy, splav zlo i prečiny –
zlo, čo sa do nás vnieslo!
Už celé peklo vtieklo do slovenčiny!
Ó, kde si, sväté veslo?

Ó, loďka, k Matke
do čistých vôd nás veď!

Lež dnes čo spieva svet? – I v takom
San Reme?
Či v inej reči nemej?
O veľkosti, žiaľ, veľko vravieť nevieme.
A mlčať ešte menej!
A tak sa hreší
i v slovenčine zlej.

Hoci si bola vskutku krásou nad krásy!
Veď to i svet ti svedčí.
Ó, slovenčina, ľubozvučná rieka si!
Si rečou z božských rečí!
A zas ňou budeš.
Zas Boha svojho sláv!

Dedička pravá prajazyka Slovanov,
„Pri jasličkách“ si v Ríme
od Hadriána bola oslavovanou
i s Tou, čo vždy ju ctíme!
Sám Boh, reč naša,
tam na nebo ťa vzal.

Ach, drahá naša Mať, sa z raja skláňaj k nám
a sprav trom vŕškom prieval;
daj, aby na nich kríž mal pod nimi Tvoj
chrám,
čo spev až v raj by vlieval:
„Reč našu očisť
a vždy ju, Matka, chráň!“

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. III, č. 7, 1993, s. 17.

Valér Vendrinský

RODNÁ REČ

(Kysucké Nové Mesto, 19. 3. 1991)

Milovaná reč Ty krásna,
čo láskavo deti hladí.
Mať si vždy nám bola vzácna,
ktorú sme tak mali radi.

Bez poškvrny i bez viny.
Neublížiť! Pomôcť! Iste!
Také boli Tvoje činy.
Pieseň v ústach, ruky čisté.

Pravdy horel v tebe plameň,
každý deň hneď na svitaní.
Ľudskosti si bola prameň.
Srdce mala si na dlani.

A predsa Ťa stihli muky.
Vedľa Teba kati stáli.
Samé rany Tvoje ruky,
keď Ťa vtedy križovali.

Ty však si zas‘ hore vstala.
Aká krásna, nežná víla!
Piesňou si nás nadájala.
dobrými byť hneď učila.

Milovanú reč Ty krásna,
čo láskavo deti hladí.
Mať si vždy nám bola vzácna.
Všetci máme Ťa tak radi!

A kto Tvoje dielo rúca,
kto haní, vinu dáva,
nie je človek! Nemá srdca!
Trest ho stihne podľa práva!

Zdroj: Kysucké Nové Mesto kedysi a dnes – III.
Literárno-historický zborník MO MS (Zost. Jozef Tarábek).
Kysucké Nové Mesto 1992 – 1995, s. 107.

Michal Chuda

SLOVENSKÉ SLOVO

Tvoje slovo je svetlo…
(Žalm 119, 105)

Bolo aj tak, že v slovách bola tma,
tma ako nad priepasťou – závan ducha
ich zaodial však do nového rúcha,
za svetlom zdvihli sme sa zdola, z dna.

I šli sme za ním. V stopách Cyrila,
veď s ním nás viedla berla Metodova.
Tak sa na krídlach slovenského slova
dobrá zvesť, brat môj, ticho šírila.

Z nej plynul život. Cesta za slovom.
To nápor bytia vyklenul ho – chvála! –
až nad chudobou stála katedrála
s kupolou slzy v oku Pánovom.

Slovenské slovo, čisté, zvonivé!
Aj zvony zmĺkli – zaznel jeho hlahol.
A patriarchálny pokoj na zem ľahol,
tak ako vekmi líhal po žnive.

Tu národ stál! A s vlastným jazykom.
A božie mlyny ďalej mleli deje –
tú múku bolesti vždy do nádeje.
Aj na chlieb žencom, slovo básnikom.

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. III, č. 7, 1993, s. 30 – 31.

Teodor Križka

SLOVENČINA

Sú jazyky, ktorými vravia mnohé
národy, krásne ako rytmy kastaniet,
mámivé ako Seina, ale niet
jazyky, čo vie naspamäť
tento kraj väčšmi
ako slovenčina.
Tak ako milá ovenčí ma
dá sa mi celá v krajci chleba
aj s modrou výškou neba,
porozkladaná ponad lúky ako plátno
zachováva, čo inde už šlo na dno.
A darmo sa čas ako skala láme,
v jej tichu je mi ako v chráme,
čo vyklenuli bratia zo Solúna.
To na jej krídlach, hriešny pohan,
vzniesol som sa
a sadol k Božím nohám,
kde teraz učia naši svätí
rodnú reč slabikovať moje deti.
Ó, Bože, Otče nepozemský,
vďaka, že Ťa smiem chváliť
po slovensky.
Že moje slová, čierne na bielom,
zrozumiteľné sú aj Tvojim anjelom.

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. III, č. 7, 1993, s. 37.

Milan Jakubec

MELÓDIA NAŠEJ REČI

(Toronto, jeseň 1993)

Milujem svoju rodnú reč,
tak ako milióny
mojich slovenských bratov a sestier
žijúcich pod Tatrami
alebo kdekoľvek inde vo svete.
Mám však dobrý pocit,
keď aj príslušníci
iných národov
povedia aspoň zopár pochvalných slov
o našej ľubozvučnej slovenčine.
Teší ma,
že tu môžem uviesť
dva pekné príklady.

Istý anglický autor,
posudzujúci veci
najmä z historického hľadiska,
napísal okrem iného toto:
Slováci si podnes zachovali
krásny, mäkký
a melodický jazyk.
Tak ako geograficky zaujímajú
centrálnu pozíciu medzi Slovanmi,
tak aj ich jazyk
je azda najlepším príkladom
charakteristickej syntézy,
lebo má všetky črty,

ktoré sú blízke všetkým
východným, južným, severným i západným
slovanským jazykom.
Dobre informovaná,
objektívna
a citlivo píšuca poľská autorka
sa o našej slovenčine
vyjadrila približne takto:
Keď pozorne počúvam,
pre moje ucho
je melódia slovenskej reči
dôverne známa,
hoci zvláštne archaická,
vyvierajúca zo starobylého prameňa
slovanských jazykov.

Zdroj: JAKUBEC, Milan: Verše (1936 – 2001).
Richmond Hill 2002, s. 123 – 124.

Zlata Solivajsová

ANJELI V NEDEĽU SPIEVAJÚ PO SLOVENSKY

• POCTA SLOVENČINE •

Anjeli v nedeľu spievajú po slovensky
Boh tú reč ľúbeznú v Proglase posvätil
Cyril a Metod jej dali punc človečenský
Domovom bola nám i schránkou pamäti

Epochy zanikli Ona však odolala
Fakľa nad ríšou tmy Svetielko nádeje
Génia trvania za patróna si vzala
Hudbou a mäkkosťou vystlala podnebie

Chrám sladkých poznaní Iskierka pod
popolom
Istota v nevoli TANIČKA EURÓPY
Jar ktorej rod pyšných zahrá raz čestné
sólo
Kráľovná všetkých krás v košieľke
z konopí

Ladička falošných tónov Dar Božej dlane
Mierou sĺz skúšaná aj úlomkami zrád
Nevesta nežných mien Jej veno zamlčané
Ornament jazykov a plodonosný sad

Priateľka básnikov Ich réva ušľachtilá
Riava čo vytryskla spod štítov tatranských
Strážkyňa majáka V pravde je tvoja sila
Tepna snov národných Pozvánka do lásky

Úľ plný mladých včiel Ulita perlorodky
Vesmír nech napája tvoj tisícročný smäd
X vekov pretrvaj a po víťazstvách krotkých

Zásnuby s pokojom vyhlás pre celý svet!

Zdroj: SOLIVAJSOVÁ, Zlata: Ucho ihly. Banská Bystrica 2002, s. 26 – 27.

OSOBNOSTIAM A MARTÝROM

Michal Števko

SVÄTÝ OTEC V BRATISLAVE

(24. 4. 1990)

Dve slnká dneska
nad obzor vyšli
na dennú dráhu.
Obe chcú zohriať
Slovensko moje,
otčinu drahú.

Jedno si sem-tam
za mráčik zájde
umyť si očká.
No na to druhé
milión ľudí
láskavo počká.

Na vlastné očí
zrieť Jeho Svätosť,
Majestát Krista,
z ktorého sála
dobrota, milosť
a láska čistá.

Ten Jeho úsmev
zahojí bolesť,
vylieči rany.
Vysiela šípy
dobroty ľudskej
na všetky strany.

Tak skloň sa, človek!
Kolená ohni
až na prah zeme!
Rozsievač prišiel
zasadiť do sŕdc
to božie semä!!!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Paberky. Nitra 1994, s. 68.

Michal Števko

NACTIUTŔHAČI

(júl 1990)

Keď už rodní rodných hania,
je to, Bože, do zúfania!
Jedného sme orla mali,
aj toho sme „dorúbali."
Haníme aj jeho telo –
až ma v srdci zabolelo.

Nehaňte aj Otca Korca!
je to svätec,
Pravdy tvorca!
Nepoddajný v krížoch
zlosti,
zamierený k vysokosti.

Advokát je ponížených,
verný Cirkvi ako ženích,
pre výhody nepodplatný
k nepriateľom
tolerantný.

Poráža nás, bo nám slúži,
na celinách plodne plúži,
povznáša sa nad urážky
vystrelené z malorážky
starých štruktúr, klanov,
izmov –
rovnajúcich s kataklizmov.

Daj mu, Bože, myseľ
pevnú prežiť v zdraví
kampaň biednu!

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. I, č. 15, 1990, s. 7.

Michal Števko

SPOMIENKA NA ODHALENIE PAMÄTNEJ TABULE

Ozvali sa „naši hoši“,
že nám v hrnci prihára,
že žinčicu nepijeme
z ich českého pohára.

Vyklalo im jedno oko
rozhodnutie bánovské,
že aj bez nich riešime si
všetky veci slovenské.

Ľúto im je, že sme mali
Slovenský štát slobodný,
a že rástol z ničoho-nič
aj dôchodok národný.

Republiku Beneš rozbil –
národnostne tragickú…
Čo urobil na záchranu?
Zosadol až v Anglicku!

Podľa čoho rýpu do nás,
a akého kľúčika?
Nech Gottwalda preverujú
ako Jula Fučíka!

Nech Maďari tam v Maďarsku
stavajú si „polgárky,“
Česi v Čechách so svojimi
nech si robia poriadky.

Veď advokát doktor Žabkay
v Smene vyznal úprimne:
FAKTY ma však presvedčili
o Tisovej NEVINE!!!

A vy Židia v Izraeli
spytujte si svedomie,
koľko už tých Palestíncov
zabili ste vedome!

Nech si Slovač rozhoduje
akú vydá reguľu,
kde a komu chce odhaliť
na pamiatku tabuľu!

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. I, č. 14, 1990, s. 4.

Michal Števko

ALTÖTTING 1990

Na mítingu v Altöttingu
prišli sme sa zmieriť.
Za Slovensko zvrchované –
až tam máme mieriť!

Damoklov meč nesvornosti
nad nami sa vznáša…
Akýchže to synov rodič
tatranská zem naša?

Kliatba prútov Svätopluka
preniká nás celkom!
Sýtime sa nenávisťou,
pletkami a priekom.

Serešove milióny
nezvedú k počinu,
by sme zradne ponížili
drahú nám otčinu.

My nechceme pomýlené
„tatíčkove" rady,
divadielko s vajíčkami
a ryšavé brady!

Nech skolotá krv slovenská,
nech sa srdce vzbúri!
Len tak svorne prežijeme
nepriateľské búry.

Prisahajme drahí bratia
na česť našich matier,
že tu teraz duch svornosti
zaburáca z Tatier!

Bratská láska, pokoj svätý
nech nám vládne v duši,
tak ako to bolo zvykom,
a tak sa aj sluší!

Nech duch nášho Mučeníka
z neba na nás prúdi,
a v svojeti na Slovensku
pocit bratstva zbudí!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Zborník básní o mučeníkovi Dr. Jozefovi Tisovi. Nitra 1995, s. 2; Tenže: Paberky. Nitra 1994, s. 7.

Michal Števko

SPOMIENKA NA MUČENÍKA MONS. TISU

Jedného sme orla mali,
aj toho nám dorúbali.
Zhanili aj jeho telo –
až ma v srdci zabolelo.
Zahľadený v hviezdne ríše
národ dvíhal stále vyššie.
Do vedomia ľudu vstúpil,
hoci ho kde-kto hanil, tupil.
S Maďarónmi boje zvádzal,
vlastným zradcom tiež zavadzal!
Proti Čechom otvorene
bránil práve spotvorené.
Do slov vkladal túžby, snenie,
aj modlitby za spasenie.
Únavu z pliec v bojoch strácal,
nádej ľudu naspäť vracal.
Do prielohov stromky sadil,
hospodárom promptne radil.
Združenia a spolky tvoril,
chudobe sa prihovoril.
Ešte jeden počin známy:
Učiteľský ústav vlastný
v Bánovciach on priam založil,
učiteľov svojských zmnožil.
Slovenský štát umne viedol –
svet závisťou nad tým bledol!
Mal štátnický rozhľad, fortieľ,
nepodpísal smrti ortieľ!

Keď sa také heslo nieslo,
by opustil kráľa kreslo,
bratislavský rabín prosil,
aby vládol, neodstúpil!
A tak zostal pri zle menšom,
v tom chaose vojny hriešnom.
Bral na seba iných viny,
hoci bol čistý, sám nevinný!
Z Alttötingu krvilačne
vyštvali ho šelmy lačné:
doktor Ečer, český kopov
bičíkom ho zlostne fľochol.
Do lágru ho najprv strčil –
a tak svoju dušu zvlčil.
Ben Ešeda už v Londýne
rozhodol vraj tam o „vine".
Aj tým, čo sme hlasy dali –
aj tí ortieľ podpísali.
Hoc' potupnou smrťou zhynul,
v našich srdciach nezahynul.
Kvet spomienky, hľa, už raší,
už nás nikto nezastraší!
Začalo to skromným tablom
napriek krutým nepriateľom.
Vykročme už zo sŕdc, kroník,
vybudujme slávny pomník!
Na námestia, na ulice
dajme tabúľ na tisíce!

Aby každý Slovák s plamom
videl, kto je tuná pánom!
Nech sa Bohu vďaka vzdáva,
že Tisov duch znova vstáva!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Paberky. Nitra 1994, s. 60.
Tiež: ŠTEVKO, Michal: Verše. b. v., s. 7 – 8.

Michal Števko

PPLK. JÁN ŠMIGOVSKÝ

(*2. 5. 1903 Brownville, USA
+9. 10. 1945 Bratislava, 38 r.)

Zrátané sú podlé kroky
zradných politikov
obohacovanie lídrov,
mamonársky zahryznutých
štátnych do podnikov.

Prenajatie aj blankytu
belasého neba,
zabíjanie na Balkáne,
rumoviská po krajine…
Bolo nám to treba?

Zvyšovanie cien potravín,
liekov, chleba, ropy,
nízke platy a dôchodky,
štátne dlhy, hrozné schodky
nad únosné stropy.

Vo vláde sa zahniezdili
temné sily pekla,
eštebácki gerojovia,
pre ktorých aj krv nevinných
našich bardov tiekla.

Či vo vláde máme chrabrých
Šmigovského typu,
čo nezradil svoju vládu???
Veď v sneme sa medzi sebou
ustavične rýpu!

Tak postoj ti každý pútnik,
vyhni všetkým sporom!
Veď Šmigovský nepodľahol
partizánom, esesákom!
Je vždy pre nás vzorom!!!

Nech aj dnešná panychída
svedomie v nás pohne,
Slovák nech už zobudí sa,
nech vatrálom rozhoria sa
na Zobore ohne!!!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 32.

Michal Chuda

V znamení dvojkríža

• K VYMENOVANIU J. SOKOLA ZA ARCIBISKUPA-
-METROPOLITU 26. 7. 1989 •

(28. august 1989)

Znova sme ako na úsvite,
keď svätí bratia rozohnali mraky,
priniesli slnko Slova
pod veľkomoravské nebo –
ako sa zaskvel dvojramenný kríž
v ich rukách žehnajúcich
užasnutých Slovienov…

I dvíhali sa z prachu nebytia
s očistným plameňom novej viery,
stali sa prahom civilizácie ducha.

Pod bratským dvojzáprahom
plamenila sa zem a medonosné slová
pramenili z prežiarených brázd.
A ohniveli srdcia.
Láska začínala rásť.

Bolo to málo?
Bolo to veľa?

Byť na úsvite, vítať
arcibiskupa, učiteľa,
mať svojho Metoda a jednoducho: Byť!

Osloviť po mene,
čo bolo, je a bude,
oprášiť zlatú niť,
čo vedie dejinami.

Duch – to je sloboda
a Boh je v nás a s nami.
Kde je strom,
tam sú i korene…

Znova sme ako na úsvite –
Slovensko, pokľakni, prijmi dar z Božích rúk.
Nový vek začínaš, Slovenská provincia,
máš svojho pastiera – teraz si metropola!

Slovensko vrástlo do monolitu –
Slovensko má už metropolitu.

Teraz hľad, pozeraj v pokore na oblúk
stáročí – svieti nám cyrilometodský dvojkríž.
Láska a odvaha. Svätosť Metodova.
Krajina nanovo túži dnes po záprahu.

Slovensko vrástlo do monolitu –
Slovensko má už metropolitu.

Krajina nanovo túži dnes prijať vlahu
a túži po svetle, čaká na slnko Slova.
Duch pravdy, pokoja, lásky a jednoty,
buď s nami a veď nás, buď s nami iba Ty.

Slovensko vrástlo do monolitu –
Slovensko víta metropolitu.

Zdroj: CHUDA, Michal: Jablko v dlani. Bratislava 1998, s. 83 – 84.

Michal Chuda

NEPOKORENÝ

• KARDINÁLOVI J. CH. KORCOVI •

A bola bolesť. Bola obeta.
Boli aj nesny po barbarskej noci,
slovenská lipa na kríž dozretá,
no viera, akú majú neotroci,

dvíhala srdcia. Tajná paténa,
na ktorej bolo všetko, najmä duša,
predsa vesmírnu obeť znamená.
A Boh si svojich neprestajne skúša.

Nepokorený, ale v pokore
šiel Boží sluha labyrintom siení
a ako gazda zastal na dvore
dvorov – pod krížom, verne v jeho tieni.

Nepokorený v očiach národa –
z pokory Boh si skúšal svojho sluhu –
kriesi nám ducha. Mladá sloboda
jak hrdlička je v brázde jeho pluhu.

Zdroj: Katolícke noviny, roč. CIX, č. 12, 20. marec 1994, s. 11.
Tiež: CHUDA, Michal: Jablko v dlani. Bratislava 1998, s. 125.

Michal Koscelanský

MÚDRE SLOVÁ

Nad mojím Slovenskom tmavé mračná letia
a v blankyte neba havrany škriekajú.
Jeho múdre slová ako maják svietia,
dnes na slávu jemu sa piesne spievajú.

Dnes národ slovenský vzdáva Bohu vďaku
a s bolesťou v srdci na neho spomína.
Chrám je naplnený, ľudí ako maku,
v srdciach našich opäť Tvoj duch žiť začína.

Bol si naším kňazom, vodcom, politikom,
za národ si aj svoj život obetoval.
Bojoval si za nás tichučko i krikom,
nocami úmorne do smrti pracoval.

Zlozvyky slovami od ľudu vyháňal,
k nebu oči dvíhal a modlil sa za nás.
Pred Otcom nebeským v pokore sa skláňal,
národu bol otcom, politik, zbožný kňaz.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 33, 19. august 1992, s. 1.

Michal Koscelanský

SPOMIENKA NA ANDREJA HLINKU

Tvoje vrúcne slová dozrievajú v klasy,
na slovenskom poli škovránok šveholí.
Riava zmohutnela, ozvali sa hlasy
jak šum meluzíny, tiahnucej do polí.

Nad Slovenskom krúžia tiene ťažných veží
a v tieni slobody dunia Tvoje kroky.
Nám v srdci Slovákov veľká túžba leží,
schovaná je na dne, veľmi dávne roky.

Tvoj hlas v jeden obraz srdcia naše pojí,
jednotnosť nám vlieva do krvi i do žíl.
V hlave zotročenej sa kŕdeľ dúm rojí
o zlatej slobode, o ktorú si sa bil.

Šum tvojich múdrych slov nezarástol machom,
riava sa rozrástla a pukajú skaly.
My vekmi poroby nepadli sme strachom
ale dodnes pevne na nohách sme stáli.

Nad priepasťou hradieb zúrivý víchor dul
a krajinou našou letel Tvoj pravdy hlas.
Za zlatou slobodou sa národ tvoj dnes hnul,
jak zlý sen sa tratí poroby našej čas.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 34, 26. august 1992, s. 2.

Michal Koscelanský

SEMENO UŽ KLÍČI

Semeno už klíči, ktoré si do sŕdc sial,
nežnými slovami otca – politika.
Svoj národ si stále úprimne miloval,
spomienka na Teba do sŕdc viac preniká.

Bol si nielen otcom ale aj zbožný kňaz,
ktorý Boha otca – úpenlivo prosil.
Do neba sa vznášal modlitby Tvojej hlas,
v srdci pre Slovákov obeť lásky nosil.

Za obetu Tvoju patrí Ti hold vďaky,
ktorý Ti my tu dnes s pokorou vzdávame.
Tam hore do nebies sa pnú naše zraky
a slovenské piesne na počesť spievame.

Túžba po slobode pustila korene
do sŕdc nás Slovákov, hlboko až na dno.
My dnes Ťa voláme otec náš po mene,
s nami sa zahrávať už viacej nehodno.

Semeno už klíči, ktoré si do sŕdc sial
svojimi slovami, bojom po slobode.
Pri národe svojom si vždy pevne stál,
by mohol šťastný byť – nažívať v pohode.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 37, 16.-22. august 1992, s. 1.

M. Šebo

OTCOVI NÁRODA

Spi sladko, otec náš
v pokojnom to spánku
národ vždy strážil Ťa
v tvojom tichom stánku

Náhrobným pomníkom
najvyšší štít Tatier
a modlitbou šepcú
srdcia otcov, matier

Aj vysoký Kriváň
na poctu sa kloní
a do Váhu stále
slzy vďaky roní

Šumia hory, lesy
šumia stráne háje
na pozdrav volajú
tie slovenské kraje

Na fujare Detvan
melódiu hudie
hodinu slobody
čoskoro už udrie

Dievčence už vijú
venček na oslavu
národ bude vzdávať
Bohu večnú chválu

A keď čistou láskou
dve srdcia sa spoja
omladne, rozkvitne
tá otčina moja

Národ sa prebúdza
dieťa ešte spinká
vďaka Ti za národ
otec Andrej Hlinka.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. I, č. 29, 6. november 1991, s. 4.

M. Šebo

MUČENÍKOVI NÁRODA

Od čias Svätopluka
prešlo tisíc rokov
a slovenský národ
nezbavil sa okov

Keď sa čas naplnil
Boh vzhliadol na roky
a určil Slovákom
„nebudú otroci“

A určil nám vodcu
statočného kňaza
ktorý spravodlivosť
a slobodu hlása

Múdro si nás viedol
vôkol vojna, peklo
a nevinnej krvi
všade veľa tieklo

Boh urobil zázrak
a použil Teba
Pán zachránil národ
dal zdravia i chleba

To je história
národa to svätá
akú nenájdete
v žiadnej zemi sveta

Sloboda trvala
iba zopár rokov
a národ sa dostal
do nových okov

Zvíťazil nepriateľ
sloboda sa rúca
už Ti zakladajú
na ruky putá

Veľký Boh dovolil
Tvoju obeť lásky
národ si zachránil
na večné už časy

Na poslednej ceste
niesol si kríž v rukách
silno si ho zvieral
aj v posledných mukách

Keď síl už nebolo
a kríž vypadol
pád bol taký silný
že katmi zatriasol

Zaplakali mestá
plakali dediny
zvony vyzváňali
padol syn nevinný

Slovenská Golgota
páčila sa Bohu
vyprosil si milosť
národu slobodu

A už žiaden národ
neuvalí jarmo
otrokári skúšali
tisíc rokov darmo

Národ nemá zlata
má zem i kamene
aj z toho vytrysknú
slobody pramene

Budeme pracovať
budeme sa potiť
nedáme sa už viac
nikomu otročiť

A srdce Európy
neznáma zem v svete
ožije, omladne
a rozkvitne v kvete

Nezahynie národ
ktorý Boha hlása
veď je to najväčšia
jeho mravná krása

A už vychádzajú
nad Kriváňom zore
prebúdza sa už
to Slovensko moje

A ranná rosa už
tvoje polia kropí
matka pod srdcom
syna Ti už nosí

Slobodienka naša
krvou pokropená
nebude už nikdy
nikým pošliapaná

Nielen zvrchovanosť
my chceme vlastný štát
Slovensko už musí
vo svete pevne stáť

Bol to boj nerovný
nepriateľ mal zbrane
a ty iba pravdu
čisté kňazské dlane

Mučeník národa
večne si už ostal
prosíme by si sa
na oltár raz dostal

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. I, č. 32, 27. november 1991, s. 4 – 5.

Svetloslav Veigl

OŽÍVA ZNOVU NÁŠHO RODU SLÁVA

• K INTRONIZÁCII OTCA BISKUPA J. CH. KORCA •

(v nedeľu 25. marca)

K výšinám, dvíhajúc sa k nebesám
jak orol, nebojácny vták,
posväteným posvätným účinkovaním
vierozvestcov našich sv. Cyrila a Metoda,
v nádeji sa dvíha srdce naše, zrak.

Dívame sa ako na zázrak.

Nitriansky hrad,
na ktorom knieža naše Pribina
prvý kresťanský chrám v zemi našej postavil,
Nitru našu milú, slovenský náš národ preslávil.

Zdroj: Slovenský štít, roč. XL, č. 3, 1990, s. 13.

Svetloslav Veigl

OTEC NÁRODA

(Bratislava, 20. septembra 1991)

Keď boli časy zlé,
po švihom cudzích bičov
národ seba hľadal,
v tme svoju postať,
slobodný rozlet, svoje korene,
nádej svoju do Božích rúk skladal
cez more nepokorené.

Keď v hĺbke srdca
kvílila mať naša
nad odumierajúcimi pukmi
v ranom rozkvete,
z milosti nebies poslal nám Boh
Andreja Hlinku,
muža bezhraničnej obete.

Z horúcej magmy dejín vynoril sa zrazu,
keď národu šlo o prežitie.
Ochotný život dať
za Boha i národ.
Učí milovať svoj národ nezištne.
Za lásku k národu najkrajšie meno má:
Otec národa!

Jak Mojžiš v Božom mene
viedol náš národ púšťou
do zasľúbenej zeme.
Zomrel aj on pred vstupom do nej.
Kto po ňom dovedie náš národ
do zeme zasľúbenej?

Kráčajme po ceste
Otcom národa vyznačenej,
by vošli sme už konečne
do zeme zasľúbenej.

Zdroj: Katolícke noviny, roč. CVI, č. 8, 22. september 1991, s. 1.
Tiež: Andrej Hlinka v poézii. Bytča 2019, s. 131 – 132.

Gustáv Hupka

OROL NAD TATRAMI

(1990)

Ty si ten orol nad Tatrami,
ty si ten otec Slovenska,
tvoj duch je v domovine s nami
v dejinných búrkach dodneska.

Vlasť naša drahá, putá zahoď,
dlho si žila v opatere,
aj omšu s Hlinkom slúžil národ,
z námestí boli oltáre.

V slobode je spev zvonov skrytý,
a svätí naše počiny
a živí staré slávne mýty.

Keď z dejín zavial vánok svieži
pre večnú slávu otčiny,
Slovensko žehná dvojkríž z veží.

Zdroj: Kópia v osobnom archíve autora.

Rastislav Raymond Koch

MODLITBA K MUČENÍKOVI JOZEFOVI TISOVI

(Závod, 14. marca 1992)

Mučeník Jozef Tiso,
Ty si trpel za práva Božie a národné.
Daj, nech máme k nim vždy úctu.
Ty si žiadal zachovávať vernosť Cirkvi Kristovej,
za ktorú si Ty zomrel.
Pomáhaj nám, aby sme vždy vedeli zaujať
správne kresťanské stanovisko.
Oroduj za náš slovenský národ,
tu na zemi, aj v nebi.
Skrze utrpenie Kristovo,
ktorému Ty si sa tak pripodobnil,
vypros nášmu toľko ubíjanému národu štátnu samostatnosť
a pros za jeho duchovnú obnovu.
O toto všetko Ťa prosíme s dôverou,
ktorú máme k Tvojmu dobrotivému srdcu,
ktoré sídli v samom Božskom Srdci nášho Pána
Ježiša Krista.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 17, 29. apríl 1992, s. 5.

Autor neznámy

BOHATIEROV KONIEC

• O SMRTI DR. JOZEFA TISU •

Národ reve naokolo, nechce zabiť s o k o l a,
čo otčinu, domovinu svoju zachránil pred zlobou
a skazou, čo celý čas verne kríž Boží niesol
bez strachu z pohanov.

Čo na perutiach krídel orla, preniesol ľud svoj
ponad nástrahy a hrôzy boja, čo levom vedel
riecť „NIE!“

Ide odovzdane, kráča k šibenici, kde krik davu
sa k nemu nesie.

Smelo v ústrety osudu vystupuje na podstavec
a v rukách zviera z ocele kríž, čo sprevádza ho
na poslednej ceste.

Vie, že nie je sám.

Vie, že zástupy slovenských sŕdc trúchlia za ním
v omši zaňho obetovanej, keď katov povraz
opína mu hrdlo, keď nastáva boľševikmi trýzeň
vlasti zruinovanej.

Už koniec všetkému je? N i e !

Znamenie nebies a slučka sa nad ním pretrhne.
No vrahov tváre strnulé neveria v odpustenie.

Pach vína dotkne sa mu tváre a s výkrikom hanby
sadá k nemu, už hrdlo mu dusia ruky opilcove,
čo dušu posielajú nebu.

A hrdúsia ho s pocitom beznádeje, kým veľké
srdce nedotĺkne, kým v raji nie je. Kým nevezme
ho smrť v podobe anjela, ktorá jeho, národného
Spasiteľa, s jasotom a slávou vo vznešenom lesku
odnesie do neba, kde zaslúžené a čestné miesto
patrí mu po boku Vykupiteľa.

Nezomrel. Neodišiel. Večne stojí pri nás.

Nevytratí sa z mysle, srdca nášho a ožívať dá silám,
čo v masových hnutiach a mítingoch práva národa
žiadajú, čo za jazyk a za slobodu hladúvajú.

Je v každom našom kroku, požiadavkách
a prejavoch, kde samostatnosť žiadame pre národ,
v tom je vzorom pre nás nedostižným,
ktorým nestane sa nikto iný.

Bo len on nás zachránil.
Pre národ trpel a žil,
kým plemä červených zradcov
nespravilo koniec s jeho
národnou spásou.

Zdroj: Slovák a národná jednota, roč. II, č. 2, 1991, s. 1.

Štefan Moravčík

RUŽOMBERSKÁ GOLGOTA ANDREJA HLINKU

Komu pánboh, tomu všetci svätí,
a komu čert, tomu všetci kati,
a súdny deň každý deň,
a zo súdu na súd hnaný,
a konca-kraja nevidieť,
a ďaleko siahajú páni…
Do boha vysoko, do mora hlboko
a na svete pravdy niet,
a justícia, iba fraška!
A on si vraví svoje just,
a cudzie nežiadaj a svoje neopusť.
hoci krivda je taká ťažká
a bieda gniavi ľudí
a vlk ti krivdu robí
a vlk ťa súdi.

Zdroj: Literárny týždenník, roč. IV, č. 41, 11. október 1991, s. 7.

Peter Valo

ODPUSŤ MI OTEC, ŽE SOM ŤA ZAPREL…

• NAD RAKVOU ANDREJA HLINKU POD DÓMOM SV. MARTINA •

Odpusť mi otec,
že som ťa zaprel,
dejiny vnímal bez Osôb,
kým ty si bez vlastnej viny
nemohol mať
ani len vlastný hrob.

Prázdne je miesto,
kde ležalo telo,
hľadať ho musí,
ten kto zaváhal,
keď vysloviť meno
bez nadávky,
bola odvaha.

Odpusť nám otec,
ako si vždy odpúšťal
svojim vinníkom
a potom vystúp z temných vrát
na svetlo srdca
v nás
sa vráť.

Zdroj: Slovenský národ, roč. I, č. 11, 26. júl 1990, s. 11.
Tiež: Andrej Hlinka v poézii. Bytča 2019, s. 128.

Ján Frátrik

VĎAKA TI, OTČE

• KARDINÁLOVI J. CH. KORCOVI •

(1993)

Za tiché žalmy, ktoré bolesť na vavríny menia,
za chrabrosť prežiť rady do spokorenia,
za mravnú silu, podstúpené riziká,
za vzdor, keď surovosť sa z ľudstva vymyká,
Za noci v modlitbách, keď padnúť už sa zdalo,
za pravdu, keď si stál jak tatier bralo,
za ruky, ktoré žehnali vždy našu zem,
za oči prosiace, ach, stožiarový diadém,
Za skalopevnú vieru spod Barbarskej noci,
za nepoddajnosť ducha v pokúšaniach moci,
za proroctvo, že oslávime Vzkriesenie,
za ťarchu kríža, čo tak neraz nesieme,
Za vzdychy, čo ver' nedali sa k dumám,
za tvoje Svetlo, čo sa dralo vždy len ku nám,
za spravodlivý boj pre tento svet,
za srdce, čo sa nevedelo svojho ľudu zriecť,
Za prosbu, ktorá strmo do nádejí sneží,
za pozdrav zvonov z nerozborných veží,
za chvíle, keď si prebral poctu najvyššiu,
za jas, že reč si zdvíhal ku rodnému zátišiu,

i za ten postoj svätiaceho apoštola,
za čistý pohľad, čo vždy ľudí k ľudom volá,
za vymodlenú svornosť pre slovenskú zem,
za chvíle, keď nám príde šepkať: Bože, ďakujem.

Zdroj: Katolícke noviny, roč. CIX, č. 4, 3. január 1994, s. 1.

Teofil Klas*

OZVENOU A VZLETOM ZVONOV

• OTCOVI KARDINÁLOVI J. CH. KORCOVI •

(8. jún 1991)

Ozvenou a vzletom zvonov
zahlaholil vlahý dônov –

Zvesť odrazu každý znal,
blahu daru srdcom vnímal,
daru pre svoj národ z Ríma:
Otec Korec kardinál…!

Z koreňov, hľa pokorených
v búrlivom a krutom vrení

Vyrástol nám pravdy val,
ktorý držal naše boje
za Krista, za jeho svojeť:
Otec Korec kardinál…!

Kardinálne boli rána,
ako prízrak noci ráňal –

On mal vieru, nevzdychal,
on mal nádej, bodril v bydlách,
on mal lásku, pripäl krídla:
Otec Korec kardinál…!

* Vlastným menom Jozef Zavarský.

Keď zvierala totalita,
duša zversky bola bitá,

v obrane práv zavždy mal
dôstojenstvo Božích detí,
Božiu tvár v nich na pamäti
Otec Korec kardinál…!

Z utrpení vzišlo semä
na osiatie svätej zeme –

bez kadidla prázdnych chvál,
zato na svetovej scéne
vyslúžil si označenie
Otec Korec kardinál…!

S ním i nám sa sláva dáva
uznanie i plnosť práva –

čo nám Boh jak dary dal,
zveľadovať na postati
ako slávny v našej brati
Otec Korec kardinál…!

Ozvenou a vzletom zvonov
zahlaholil vlahý dônov –

vieru našu, krvi grál,
toľme branú, urážanú
ponesieme v žatve k Ránu,
drahý Otec kardinál.

Chorál vďaky k Rímu vzlieta
na náš povznes v očiach sveta –

Oslávený Kristus Kráľ
v našom zrode, zmŕtvychvstaní
rozdáva zo svojej many,
drahý Otec kardinál.

Zdroj: Slovenské hlasy z Ríma, roč. XL, č. 8-9, 1991, s. 24.

Gorazd Zvonický

SLÁVA, ALE KOMU?

(Rím, november 1990)

Sláva buď mužom, čo sa slávy zriekli,
keď doliehali na nich zvodné sľuby:
Tĺkli ich päsťou, na ražni ich piekli,
vzlyk prehlušili prázdne bubny, trúby.

Sláva buď kňazom, ktorých na vyhnalov
odkopol režim, aby ich vplyv zúžil,
a svojim sluhom schystal plný válov.
Kto Bohu slúžil, po ňom nezatúžil.

Sláva buď matkám, ktoré svoje skvosty,
plod svojho lona nevydali bludu…
A kto chce blúdiť, nech je ďalej sprostý,
kým verní krížu slnkom skvieť sa budú.

Zdroj: Slobodné Slovensko, roč. XLVI,
č. 1, január-február 1991, s. 1.

Ľudovít Quido

PIESEŇ VĎAKY

(Detroit, 14. marec 1989)

Pre tých, čo postavia martýrom národa pamätníky,
verejne zotrú potok sĺz krivdu trpiacich
a odhalia tak hriech donebavolajúci,
bo pevne verím – nájdu sa raz takí –
tým všetkým spievam pieseň vďaky.

Odvážnym vodcom, čo s platnosťou raz navždy
do rúk svojich pevne zas chytia opraty
a zamedzia páchať premnohé potraty,
veď v očiach Božích sú to zjavné vraždy,
nech spieva pieseň vďaky každý.

Väzneným kňazom, ktorých život je už taký,
veľmi dlhé, preukrutné desaťročia,
no žiaľ oči zaslepencov nikdy nezočia,
ni úbožiakmi preplnené koncentráky –
pre tých spievam túto pieseň vďaky.

Otrokom a väzňom kto strhne raz putá,
i matke, čo strachom zmiera o vnúča,
i ostnaté dróty z hraníc, veže-míny
a zároveň všetkých otrokárov s nimi –
tomu táto pieseň vďaky.

Vytrvalým bojovníkom za slobodu rodu,
mníškam v lágroch zneucteným, zhanobeným
bratom, sestrám ťarchou krivdy prestrašeným,
roľníkom kto prinavráti ukradnutú hrudu,
i ostatným, čo zabránia žitia smutnú tieseň,
i tým, mená ktorých neprídu mi na um,
pery moje šepcú vďaky pieseň,
tebe, Pane, večné vďaky Te Deum!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLVIII, č. 18, 29. apríl 1989, s. 5.

Jozef Smák

PRIVÍTAJME NÁŠHO BISKUPA JÁNA SOKOLA

Privítajme nášho biskupa Jána Sokola
zo „slovenského Ríma“ Trnavy.
Postavme slávobrány – tak uctili si naši
predkovia slovenských biskupov.
Vzdajme vďaky Bohu – skloňme hlavy
pred oltárom. Polámme chlieb u Božieho stola,
pripime slávnostné na zdravie – tak ako po sobáši.
Privítajme ho soľou a chlebom,
my Slováci roztratení celým svetom.

Privítajme ho, veď to veľký sviatok je.
Je jeden z nás, jeden z našej krvi,
prišiel medzi nás veľká česť,
že od roku tisícdeväťstodvadsaťšesť,
je on slovenský biskup prvý.
Daj, Pane, nech ďalšiu brázdu tuná vyorie.

Privítajme ho a postavme slávobrány,
nech modlitba a úcta z našich sŕdc znie,
nech celý svet o nás vie,
že my sme živá ratolesť slovenského národa,
že pre nás Cirkev nie je popoluška poddaná.

Z plných hrdiel zaspievajme Te Deum
a V sedmobrežnom kruhu Ríma.
Vyslovme skrúšene Zdravas Sedembolestnej,
ona je naša pomoc, nádej, bolesti odníma.
Z plných hrdiel zaspievajme „Hej, Slováci!“,
my boli sme a budeme cirkvi Kristovej veriaci!

Zdroj: Slovák v Amerike, roč. C, apríl 1989, s. 1.

Marian Žiar

PERZEKVOVANÝM*

Pravda vytrpená si nájde cestu k pravde.
Len tupci ducha boja sa jej svetla.
Preto už všetci smelo novým časom vravte
ten veľký odkaz Jána Kollára:
Sám slobody kto hoden,
slobodu vie vážiť si každú.
Ten, kto do pút berie otrokov,
sám je otrok…
A toho už, v úbohosti jeho,
paragraf žiaden
pred pádom nezachráni.
Žalárov dvere sa vždy otvárajú
a cez ne budú vychádzať
tí, čo sú hodní slávy.

Zdroj: Slovák v Amerike, roč. C, september 1989, s. 5.

* Báseň I. Kružliak zložil na poctu súdeným v tzv. Bratislavskej päťke v lete 1989.

Peter Repka

PROFESOROVI HISTÓRIE

• MILANOVI S. ĎURICOVI •

(Offenbach, Nemecko, 1991)

Už dávno
pred profesorom Barnardom
vyšívali v Krivanoch srdcia
Božské srdce
na stenách drevených

Slabšie svetlo
prestáva byť viditeľné
v svetle jasnejšom

Stavitelia tratí
strážcovia hatí
Čo si vybrať z potomstva
ktorého je jak hviezd
a každá svieti
Historik vysvetlil nám
nemôže si vybrať
čo by chcel
Ako rybár v člne času
na hladine archívov
večer namáhavo skladá siete
opäť prázdne
Nikdy sa nevzdáva
modlitby k Pánovi úlovkov

Láska
to zväčšovacie sklo
na drobné dobrá

K prameňom živej vody
na ceste k úrodám
krajina sa rozširuje
Ako hrnčiar pokoja
ako učiteľ reči obraznej
Koľkým rozviazal jazyky
Koľkým srdcia
Už dávno nepočuje
zvuky zbytočné

A predsa čas pre radosť
Tá veslá istota
Toho kto koná v nás
Semeno krásy
Plod života plného
Zázrak náš každodenný
daj nám dnes

Vlastne oblúk
medzi krikom
Plot života môjho
a šepotom
Plod Života Tvojho

Zdroj: Bratislavské listy, roč. IV, č. 10, 1991, s. 20.

Rudolf Baluch ml.

(predvolebná)
óda na mečiara

Mečiara nám odpísali, škoda, mal byť
prezident,
ten mal vládnuť na Slovensku,
a nie dáky disident!
Pravdu vraví, nehmká, nepotí sa, nekokce,
naspamäť a bez papierov, pre Slovákov
dobre chce!
Zákerne sa neusmieva, nesľubuje čo sa
nedá,
tak ľahko sa nezapredá, bude lepšie,
zmizne bieda!

Slobodné nám voľby idú, Slovač, pozor,
nesprav chybu!
Keď aj v týchto voľbách schybíš,
omyl svoj viac neodčiníš!
HZDS strana dobrá, Slovák Slováka
hneď spozná,
Slovák som, aj Slovák budem,
len Mečiara voliť budem!
Rozum, dôvtip ber do hrsti,
na Slovákov nedopusti,
Slováci sme v práve stále, cudzí by nás
chcel mať v jarme!

Vždy sme žili v porobe, či už lepšie
nebude?
Jak má Tatra svoju tvrdosť, tak má
Slovák svoju hrdosť,
už nastáva táto chvíľa, bodajs‘ Slovač
sama žila!
Brat Čech nech si svoje robí, nech nás
nechá na pokoji!
Že brata stratí, snáď sa bojí?
Na Slovensku nepochodí!
Dokedy žiť v nevôli, bratom slúžiť
po vôli?

Dnes Ťa darmo osočuje, srance hádžu,
pikle kujú,
vždy bols‘ synom svojho ľudu,
Slováci Ťa voliť budú!
Ty zas na svoj národ nedaj, a Prahe sa
nezapredaj,
Čo má v Prahe sedieť Slovák? Tam sedí
len Čechoslovák!
Nemusíš byť Mečiar v Prahe, máme
hrad aj v Bratislave!

Zdroj: Koridor, roč. I, č. 44, 25. apríl 1992, s. 5.

Ján Fialka

VLADIMÍR MEČIAR

Vlado, veď i v mene to máš,
že národu pokoj rozsievaš.
Však z priezviska
tasíš na nepriateľa meč
a ženieš ho do boja,
priamou čiarou preč.
Buď človekom, čo meno nosí,
nie podľa módy tvári,
lež, podľa svojho srdca žiary.
A ním nám ty svieť
na čele slovenskej vlády.
Slováci, hoc i národ malý,
srdcia do tvojich rúk
s vierou dali.
Bedli však, i nad ich bruchami,
no, daj pozor,
hodnotia ťa skutkami.
Nezáleží, či si Maďar, Nemec a či Čech,
jedine statočným srdcom
môže vládnuť naša spoločná reč.
Nie, nechoď ešte preč,
veď tu píšem po slovensky,
a teba sa to týka tiež.
Vláda,
čo zdražuje pivo a tabak,
obyčajne padá,
daj pozor na prsty obchodníkov,
veď hviezdou tvojho čela

je spravodlivá vláda.
Ak máš zlých poradcov,
vezmi i mňa do vlády,
bo, kde nestačí ľudský rozum,
tam srdce
ti vždy poradí.
Spomeň si na posledný žiaľ,
čo cit tvojho srdca prežíval,
v ňom ľahko spoznáš hneď,
kde vládne smútok
a či radostný smiech.
Národ je už chudý
a garbiari majú práce dosť,
veď na padajúce gate
sa sluší dať opasok.
Však, obchodníci,
tí majú u nás raj
a bankovým kontom vždy si istí,
majú sa asi naj.
Robotník,
čo nie je dnes murárom,
lepí si kabát niťou a záplatou
a so svojou malou výplatou,
živorí s tromi deťmi
i so sľúbenou istotou.
Sú tu veľkí, no sú tu i malí,
sú spokojní, sú tu však i hladní.
Obaja ťa s dôverou volili
do čela svojej vlády.
Pozri, Vlado,
možno sme i jeden ročník
a naším spoločným nepriateľom

tu bol kedysi iba nočník.
Hoci sme vyrástli
z detského nočníka,
duša je tu tá istá
a vidí
stále rovnakého zbojníka.
Zbojníkov,
čo sa všade krížom Krista oháňajú,
však, ak príde čas ich vlády,
vlastnoručne ťa na ňom ukrižujú.
Nedaj sa posadiť už na nočník,
pestúnkami Peniaza,
veď si chrabrý bojovník,
nie si tam za kňaza.
Kňazi, tí vládnu len rečami,
však, bojovníci pravdy
svojimi skutkami.
Vravíš, že i ja už rečním ako kňaz?
Tak, ber tie reči ďas,
bo ja nie som vo vláde,
len potichu si šomrem o hlade,
že všetko je tu už pridrahé
a oblečenie tiež,
vraj, uchmatni si, ak vieš.
Ja nechcem
byť chmatákom z povolania,
radšej budem na ulici zbierať špačky
a deťom tak šetriť na žuvačky.
Čo by si chcel počuť?
Z úst národa spokojnosť?
Nebuď malý,
tej tu nie je nikdy dosť!

Hoci ma nepoznáš,
ja teba tiež málo,
to tu len srdce s mysľou
na papier čosi čmáralo.
Ber ma, hoc i ako rodnú hrudu,
tak, ako hlas svojho ľudu,
čo ešte verí na sľuby,
že raz sa už zmení
čas ich finančnej chudoby.
Už iba pozdrav malý na rozlúčku,
pamätaj,
že na prstenníku ľavej ruky
nosíš slovenskú obrúčku.
Kiežby tvoja vláda
tým lžiam i sľubom
už prevždy raz dala
nenávratné zbohom.

Zdroj: Slovenský národ, roč. III, č. IL, 8. december 1992, s. 5.

Silvia Kučerková

MATICA SLOVENSKÁ 1990

• JOZEFOVI MARKUŠOVI •

Smutné dni, Bože, ver‘ si pre nás utkal,
zaslepiac mnohých falšou, pozlátkom.
Sťaby ich k slovám, činom démon nutkal,
až stali sa preň krotkým kozliatkom.

Trpké dni, Pane, ver‘ si pre nás spriadal,
keď potupa a srd nám srdcia ranili.
Na krehké city balvan špiny padal.
Ti silní vstali. Najdrahším ich bránili.

Nezlomné duše. Plné odhodlania
pretrpieť hanu s piesňou na perách.
Preklenúť výsmech, slová pohŕdania.
Nestratiť tvár a ignorovať strach.

Im patrí prosté, teplé slovo – vďaka!
Nuž skloňme hlavy, cítiac večnosť chvíľ. –
Kým mnohý v kútku nerozhodne čakal,
iný aj zaň sa odhodlane bil.

Trudné dni, Bože, ver‘ si pre nás spriadol,
Zaľahli vzdychmi prosby prastaré.
Hoc malý víťaz, kto v tom boji padol –
verím! Tá naša chvíľa ešte nastane!

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 34, 14. august 1991, s. 5.

Vojtech Kondrót

PREDZIMA

• PAMIATKE A. DUBČEKA •

(november 1992)

To staronové ostré slnko
akoby do jazera žblnklo
listy sú priviazané tenkou vlnkou
(Posledné mince vyberáme z hrnkov)

V predzime nekúri sa vôbec –
musíš sa zohriať rýľovaním
tak ako zohrieval sa otec
(Pomaly kopeš – pôjdeš za ním!)

Európska novembrová metafora:
na štadiónoch cintoríny
Kto kope rohy hrobov? ty – či iní?
(Všetko čo padá – padá zhora)

Keby som náhle skonal teraz
zostane po mne kôpka dreva
kôpka narúbaného dreva –
čo si aj pred spálením spieva

Musíš zaživa až tak svietiť
aby ti zapálili sviečku?
Nebol si (nie si) nikdy svätý –
a nakupuješ „rožky“ v céčku

Nie všetky preklady sa podaria –
nie každý dostane sa do raja
(Nadránom ulica k ulici túli sa)

Ty taká protikrásna (ľahká ťažká mladá stará)
ty láska z dnešných novín – zo starého kalendára
S rokom si zohraný blížia sa roráty:
stretnutie prehrané – zápas je dohratý

Večer čo večer rovina
hostiu slnka prijíma
Vždy bude zimná krajina
krvavé slnko prijímať?

Zdroj: Literárny týždenník, roč. V, č. 49, 28. november 1992, s. 2.
Tiež: KONDRÓT, Vojtech: Definície. Bratislava 1997, s. 8 – 9.

Jaroslav Liptay

ZÁNIK SUPERNOVY

Už si vymenil svoje letiace BMW
za vesmírny koráb do večnosti.
Príťažlivý snúbenec našej slobody
teraz hoduješ ako bohatý ženích
za okrúhlym stolom nášho Najvyššieho,
prišla si pre Teba nevesta
odetá v rúchu snehobielom.
Si najslobodnejší medzi slobodnými
a najväznenejší z väznených.
Na protiľahlom brehu brieždenia,
v (Slávičom) údolí mŕtvych kráľov
na tmavú celu dreveného sarkofágu
klopú kúsočky vlhkej rodnej hrudy.
Žiadny (náhrobný) kameň neslobody
nie je pre Teba dosť ťažký,
ani v túto chvíľu Ťa neustrážili
Tvoji tajní čierni anjeli.
Z nekonečnej hĺbky nebies
nám trúchliacim dnes žehná
usmievavý pohľad Tvojich očí.
A teleskopy pozemského sveta
zaznamenávajú v mieste supernovy
svetlo stálice prvej veľkosti.

Zdroj: Koridor, roč. I, č. 227, 28. november 1992, s. 1.

ZAPREDANCOM A ODRODILCOM

Michal Števko

ZALOŽENIE KDH V NITRE

Štrngali sme kľúčikami,
radosť bola bezbrehá…
Prišiel Janko „Slobodárik"
a založil Ká De Há.

Preambulu dal napísať
Valachovi – hercovi,
čo pravidlá novej strany
ídeovo obnoví.

Gusto písal: „Vierozvestci
budú svietiť Slovensku,"
a po nich dal za priamy vzor
zas národnosť slovenskú.

„Čo to píšeš za hlúposti,"
Janko prudko vyriekol
a ten riadok o národe
hrubou čiarou prečiarkol.

„My neznáme žiaden národ
pod Tatrami akýsi,
lebo tak nám prísne kážu
slobodárske predpisy!"

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 65.

Michal Števko

SHOW V TELKE 20. 11. 1991

Obrázok som smiešny videl
v našej krásnej telke:
Zasadali hradní páni –
osobnosti veľké.

Medzi nimi aj Schwarzenberg –
vymýšľal si bájky?
Bezohľadne poťahoval
zo stalinskej fajky.

Keď je taký narkotik už,
nech v Orlíku čmudí,
nech nedráždi ekológov
a statočných ľudí.

Čo on vlastne pre štát spravil,
či priniesol obeť?
Z našich bude žiť mozoľov,
mať sa dobre opäť!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 36.

Michal Števko

RENEGÁT

(1992)

Vo vláde je podpredsedom
odhlasúva zákony.
Rozíde sa so Slovákom,
a Čechom vzdá poklony.

Spoluvyznávači jeho –
federálne atrapy,
zradili zas ľud Slovačí,
svedomie ich netrápi.

Osem ich je federálov,
hlasovali proti nám!
Aj tak stratia plný válov,
čože pôjdu k celinám?

Kto svoj národ nemiluje,
ani jeho reč,
nech odíde od válova
a to ihneď preč!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 52.

Michal Števko

ODLIV MOZGOV ZO SLOVENSKA

(15. 10. 1992)

Pred rozpadom ČeSeFeR
plač je v pražskej telke:
„Ze Slovenska odcházejí
osobnosti velké!“

De Anna a zadok Gálov
mieria si až k Prahe,
lebo že tam prežijú si
v slasti dníčky blahé.

Aj moravský mňaučiak Icík
čo chcel byť aj Slovák,
špiní našu domovinu
a otvára zobák.

Na Husáka, Clementisa
kydal hnusnú špinu,
hoc‘ po krachu stalinistov
priznal svoju vinu.

Nechceli ho v Izraeli,
po Rakúsku krúžil,
teraz škúli ta na západ,
po Morave túži.

Ďalší Icík porúbaný,
čo aj vládu zhnusil,
pred voľbami na ministra
svoje zúbky brúsil.

Ocitol sa v prepadlisku,
no za kreslom smúti,
hoci „jede“ na Moravu,
tu nám vodu múti.

Šťastnú cestu „veľké mozgy!“
Talent vo vás drieme.
Máte teda chutné mozgy,
ale uvarené!!!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 36. ŠTEVKO, Michal: Paberky. Nitra 1994, s. 38.

Michal Števko

DUDÁK – ČECHO-SLOVÁK

(15. 10. 1992 F1)

Zakvílila, zaúpela
Hoffmannova gitara:
Nechceli ma za Slováka,
prehliadli ma, beťára!
Aj som húdol na námestí
„Lásku sme si sľúbili,“
keď som nebol za ústavu,
skoro ma aj ubili.
Čoskoro ma odhalili,
že som srdcom federál –
zbýva mi už aby som sa
na Václavák poberal!
Kúpim si ja české dudy,
a budem tam gajdovať…
Istotne však za Slovenskom
neprestanem banovať!

Už nemôžem kamuflovať!
Slovákom byť dnes je hriech,
musel som sa v telke priznať,
zakuklený že som Čech!
A tak zbalím svoje „švestky,“
do taktu si zabrnkám,
a pod Prašnou bránou v Prahe
budem spievať „panenkám!“

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 13.

Milan Vyparina

ODTRÚBENÉ

Končí sa to predstavenie
– opona už dole padá…
Na javisko parlamentné
sa tiché šero zakráda…
Tá hra sa hrala dva roky,
pre hercov nebola ťažká…
Raz to bola smutná dráma,
raz komédia, či fraška…
Skončilo sa predstavenie
– opona už dole spadla…
Na „hrdinov" mnohých z tej hry
nostalgia náhle sadla…
Cez prázdniny naštudujú
zas inú „hru," zodpovednú…
Aká bude? Povedia nám
povolebné, budúce dni…
Aj „herci" zas budú noví,
aj „režisér" (staronový?)…
Tešíme sa na jej dejstvá
– veď Slovákov bavia pestvá…

Zdroj: Koridor, roč. I, č. 76, 4. jún 1992, s. 5.

Milan Vyparina

SÚČASNÁ NOSTALGICKÁ

„Kdeže sa podeli, kdeže sa podeli
disidentov časy…?“
Kdeže sa podeli disidentov letá?
Tie sa nenavrátia, tie sa nenavrátia
– po nich je už veta…!
Politika nie je písať samizdaty,
v politike iný, v politike iný
– tvrdý zákon platí…
Robiť politiku nie je robiť disent,
presvedčil sa o tom, presvedčil sa o tom
aj sám pán prezident…
Disidentov časy už sa pominuli,
mnohí z nich dnes sú len
– politické nuly!…

Zdroj: Koridor, roč. I, č. 130, 6. august 1992, s. 5.

P. Jablčiar

SLOVENSKÝ ŠTÁT V KOŠICIACH

(k reportáži J. Beera 14. marca)

Redaktor z federálnych rádiostaníc
v Košiciach vyšiel do ulíc
a kládol otázky také
čo viete o Slovenskom štáte?
A div sa svete,
jeho prianie plnilo sa v každej vete.
O tom štáte, že sa neučili,
(odpoveď sa zrejme naučili)
že bol a bude vždycky
len fašistický.
Že bola v ňom bieda, hlad,
čo príde, ak bude Slovenský štát.
No, v Košiciach tak, azda, bolo,
Maďarsko ich vtedy okupovalo!!!
Pán Beer pravdu klamstvom prevážil,
len aby federálny plat si ustrážil!

Zdroj: Slovenská pravda, roč. II, č. 12, 14. marec 1992, s. 16.

Miroslav Šášky

PO DVOCH ROKOCH

• PARAFRÁZA NA PIESEŇ IVANA HOFFMANA
SĽÚBILI SME SI LÁSKU •

Videli sme tých,
ktorí na tribúnach stáli,
rečnili krásne
a ešte bola tma.

Za púhe dva roky
sa zradcovia z nich stali,
zobudili nás
z krásneho sna.

Sľúbili sme si lásku,
sľúbili vravieť pravdu len,
dostali sme staronové lži
a v srdci horkosť ako blen.

Keď „hrdinovia“
sa scukli s boľševikmi,
čakali od nás
súhlasné mlčanie,

Synovia národa
sa stali mučeníkmi
pred „národnou zradou“ znelo
posledné zvonenie.

Sľúbili sme si lásku,
sľúbili vravieť pravdu len,
tak si tú pravdu povedzme,
nech príde ten slovenský deň.

Vystrime spolu
otvorené dlane,
znamenie mieru,
je naša budúcnosť.

My nie sme fašisti,
ty si náš svedok, Pane
klamstiev a podlostí,
už ozaj bolo dosť!

Sľúbili…

Zdroj: Nový Slovák, roč. II, č. 47, 1991, s. 9.

Štefan Moravčík

IVAN HOFFMAN

Sľúbili sme si…
Lásku, nie besy,
cynické špinenie
do vlastného hniezda,
pľutie na náš
národ holubičí.
Hanbí sa gitara,
je radšej nemá,
na svojho pána
žaluje, kričí:
Viac ako na jednu
pesničku nemá!

Zhavranel sláviček,
zamrzla tá jeho
pesnička mäkká,
zlý škrabák škripoce,
na svojich šteká.

Zdroj: Nový Slovák, roč. II, č. 14, 1991, s. 1.

Jozef Repko

HYMNA „NEŽNÝCH“ EXULANTOV

• NA HUDBU A. KRČMÉRYHO •

Hojže, Bože, jak to bolí,
keď sa junač roztratí.
Veď nám ktosi v dobrej vôli
za tú obeť zaplatí.
Všetci pošli jednou stranou
hnaní strachom z ľavice;
v spravodlivých apoštolov
zmenili sa navyše.

Hojže, Bože, jak to desí,
viedli sme vlak do raja;
v národe však vzbĺkli besy,
vraj mierime do hája…
Neuznal nám naše méty,
ba na poplach zatrúbil.
Nechcel len pre cudzie svety
prísť o vlastné chalupy.

Hojže, Bože, jak to srdí
čuť od vlastných – protireč.
Urazme sa, my vždy hrdí,
poberme sa sťato prečo!

Z pražských chrámov
prognostických
vyvešťme im za ich hriech:
„Osud Slovače je hmlistý…“
„Bez nás začne biedu
trieť…!“

Zdroj: Koridor, roč. I, č. 201, 29. október 1992, s. 9.

Dr. Dimuš

VÁM ZAPREDANCI A NEPREBUDENÍ

Záhoráci, Slováci
ste vy ale trpáci
v hrsti máte samostatnosť
bučíte však federálnosť
starí, mladí – čudáci.
biedou, vzhľadom vandráci.

Mozog máš ty ohlodaný
federálnym drakom
Slovák skúpy, nežičlivý
nejednotný, obklopený
centristickým prachom.

Zaslúžiš si teda
ak tak zradne konáš
život hojný, na úrovni?
Beda tebe, beda
i závisť ti spať nedá?
Máta v tebe JUDÁŠ.

Slovák trieš si biedu?
výkop z práce je tvoj hosť?
tak ti treba!
to koaličný džin a federál
gniavi teba
podvedenú prácnú triedu.

Nože zakrič, zrevaj predsa
dosť, už dosť!
Schyťže za pačesy nanútenú biedu,
nech ťa schytí oprávnená zlosť!

Spamätaj sa, figu Prahe ukáž
samostatnosť nadovšetko
nikdy viacej JUDÁŠ.

Zdroj: Slovenské správy, roč. XV, november 1991, s. 3.

Pavol Sirchich

ŠAŠOVIA

Takých ako vy ste,
prázdni a plní fráz.
Omieľate stále to isté,
takých sme už mali raz.

Nech zaznie posledný ortieľ,
moc v rukách treba mať.
Pred svetom byť anjel
a doma intrigami dať mat.

Všetci ste proti násiliu
a neha je vaša zbraň.
Iná realita má presilu,
chcete kľúče od našich brán.

Nemáte doma svojich pánov
a tak ako za predošlých časov,
za moc a plný válov
cudzím robíte zas šašov.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. L, č. 17, 27. apríl 1991, s. 4.

FEDOROVI GÁLOVI

Bývali ste prognostikom
v totalitnom režime,
čo ste si tam plánovali,
dnes už všetci vidíme.

Vraj ste si sám vytýčili
dlhodobú prognózu:
ak raz príde pravá chvíľa,
drať sa k moci odrazu.

Čertovské sú vaše skutky –
verné vašej vizáži!
Žiada sa vám likvidovať,
čo nie je v
slobodomurárskej lóži?

To sa vám tu tak zle žije,
že musíte národ štvať
v chotári, ktorého vyrástli ste
a kde žije vaša mať?

Slováci sa veru k Židom
nesprávali nedobre,
a ak aj boli jednotlivci,
takí boli a sú predsa,
v každom národe.

To sa však žiaľ,
povedať nedá
o vzťahu ortodoxných
ku kresťanom:
veď ako ich nenávidia
aj v koláči veľkonočnom…

A tak ste sa zapredali
tak Maďarom, ako Čechom
a Mečiara, čo si ho národ ctí,
ľsťou likvidujete pritom!

Radím vám však
milý Fedor –
Prestaňte byť politický!
Bude sa vám ľahšie žiť aj
pri prechádzkach po ulici.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 21, 11. september 1991, s. 15.

P. K.

HAVLIÁDA

(Modra)

Ukecaný Havel opäť sa nám zaskvel
bohapustou kortešačkou…
(Pre mačku je myš len hračkou).
Voličov keď „snažne prosí“,
do lesa len drevo nosí…
Na sľuby nik nenaletí.
Nie sme predsa maloletí!
Kde však berie odvahu,
ťahať Boha do prachu
pozemského pechorenia?!
Pane Bože, ak máš súcit,
ak si vskutku všemohúci,
dokáž ľudstvu svoju moc,
kým nastane večná noc.
Presvedč sa na vlastné oči,
čo tu stvára „múdry“ človek,
na obraz tvoj stvorený.
Neposielaj svojho syna,
bo ho znova ukrižujú
tí, čo aj nám ubližujú.
Zostúp na zem medzi nás,
človeka len tu poznáš.
Náboženstvo nenávisti
staré rany otvára;
ľstivý démon pochybnosti
mieša jed do pohára.

Ku komu sa modliť mám,
keď Ťa dobre nepoznám?!
Pravda len tak zvíťazí,
keď sa zbaví reťazí.
Keď sa naskutku tak stane,
služobníkom sa Ti stanem
až na veky vekov. Amen.

Zdroj: Koridor, roč. I, č. 82, 11. jún 1992, s. 5.

Jozef Valach

BALADA O VLÁDCOCH

(Veľký Krtíš, 28. decembra 1991)

Dujú vetry dujú a ešte viac budú,
veď tá naša vláda šije na nás búdu.

A blýskať sa blýska, viac ako sa patrí
Česi na Václavák chcú preniesť aj Tatry.

Nie všetko chcú zobrať, len z každého troška.
Prečo si nevezmú aj Ferka Mikloška?

Tých pánov je viacej, a ten najväčší pán
toho vraj tam nechcú, Čarnogurský Ján.

Fedor ten sa „školil" v anglickej cudzine
na VPN spomína pri červenom víne.

Prečo Mečiar nesňal zo steny veľký meč
tú hŕbu tárajov nevyhnal už dávno preč?

Komuže máme veriť – hádam len Klausovi nie!
Veď ten hneď zabudne, čo pod chvíľou povie.

Uťahuj opasok aspoň o tri dierky
Klaus ti už prisľúbi žobráckej polievky.

Veď aj tá tak kvasí ako i reč jeho
z čoho ty budeš žiť – čo ho je do toho!

Tak sa už nezlosti – vláde nenadávaj
keď ti zas rozkáže – aj posledné dávaj!

Celá naša vláda hlinené má nohy
Akože ich volá? – Na vládnutie vlohy.

Určite čas príde, keď tá vláda padne!
A slovenský národ na koňa vysadne.

Na koňa vysadne a bičom zapraská –
nech vás čerti berú, diktátorská cháska!

A tak si tu spolu pekne nažívajú
a slovenský národ ďalej okrádajú.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, 1. február 1992, s. 4.

Janko Polom

SKLAMANIE

Ako sa pozriete národu do očí,
ktorý sa domáha jedenásť storočí
práva tu na život a vôľu slobodnú
budovať pod Tatrou vlasť svoju národnú?

Cudzími živlami doposiaľ gniavení
slovenskí občania strachu sa zbavení
dôvere poslancov osud svoj zverili.
Lež beda! – mnohí z nich národ svoj zradili.

Ó, hriešnosť preveľká! – zrada sťa Petrova,
hlas ľudu doznel u hlucháňa tetrova.
Utlmiť sebahlas za cudzie koláče…
Bolestne sklamané srdce len zaplače.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 25, 24. jún 1992, s. 15.

Justína Vidličková

BOLESŤ SLOVÁKA

Bolí nás, bolí nás, že sú Česi u nás
a to všetko preto a to všetko zato,
klamú nás, klamú nás.

Bolí nás, bolí nás, KDH sklamalo nás,
KDH—MNI i Česi sú s nimi a Židia vedú nás,
bolí nás, bolí nás.

Bolí nás, bolí nás, že Židia vedú nás,
vedú nás, ako vždy, do veľkej záhuby,
bolí nás, bolí nás.

Bolí nás, bolí nás, kam až dovedú nás?
Čechoslováci a Židia zradili národ náš,
zradili národ náš, bolí nás, bolí nás.

Pomôže nám Pán Boh náš!

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. I, č. 18, 6. máj 1992, s. 4.

Jozef Raisigel

TAK UŽ DOSŤ!

(Nitra)

Po štyridsať rokov, ako sa dnes vraví,
náš úbohý národ neviedli tí praví.
Po zamatovo-nežnej sa to opäť javí,
tí, čo vedú národ, sú nemožne kľaví.

Načo sú dnes treba pracovité ruky?
Opaskovou kúrou odstránime tuky.
Nevravme si: žobrák, lež – sociálne slabý,
keď budeš bez práce, choď si lízať laby.

Kupónové knižky – to je naša sila,
vláda nám oddane majetky zverila.
Už si od radosti každý trhá vlasy,
keď nič nepomôže, tak armáda spásy.

Poriadame veľké pre tých mocných plesy,
chudobe zostanú starosti a stresy.
Dožičme mocnárom ešte vyššie platy,
veď dnes už sú v móde a gatiach záplaty.

Nie je ten náš národ na hlavu padnutý.
doteraz bol tvrdou prácou posadnutý.
Vieme veľmi dobre, načo máme hlavy,
a vieme aj to, kto poriadok spraví.

Tak už nám prestaňte balamutiť hlavy,
budú zasa vládnuť vyvolení? – praví?
Nad Tatrou sa blýska, hromy divo bijú,
za česť, pravdu, lásku ľudia mrú a žijú.

Zdroj: Koridor, roč. I, č. 19, 1992, s. 4.

Ľubomír Solomka

PARLAMENT

Počuli sme v parlamente
vraj sa vtedy radili.
Nám sa zdalo – v tom
momente,
že sa iba vadili.

Tí vraj, čo voľby
v y h r a l i,
majú tam hlavné právo.
Tých, čo menej hlasov
m a l i
– prehlasujú hravo.

Nezdá sa nám celkom
isté,
že je to takto správne.
Praktiky – tie sú
zaiste
ešte z doby nedávnej.

Časom sa pravda ukáže,
či to bola dobrá vec.
Koalícia odkryje
svoje karty nakoniec.

Ľud od vlády i od
s n e m u
len základnú vec žiada:
by záujmy jeho hájili
v prospech svojho
n á r o d a.

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. I, č. 12, 1990, s. 1.

Anton Považský

POTOM…

Potom, keď si každý podľa práva,
nie podľa zásluh – nájde svoje miesto,
potom, keď zákonom zrušíme všetky „izmy“,
potom, keď bez rozdielu všetkých a všetko
budeme volať svojím pravým menom,
keď z prostitútok budú zase fľandry,
z defraudantov a mankárov – zase zlodeji,
potom, keď z odrodilcov budú janičiari
a z prisluhovačov cudzím budú zradcovia,
potom, keď znova všetko budeme volať ako prv,
potom, keď si sami urobíme poriadok s vlastnými
a nedovolíme tupiť svoj národ jedovatou slinou,
potom, keď nehodní „sudcovia“, čo iných svojho rodu
povinne poslali na smrť a ešte i dnes ľutujú,
banujú, že nemohli pri tom i katmi byť –
potom, keď títo sami na sebe ortieľ spravodlivosti
vykonajú, vykonajú, vykonajú –
potom hádam bude pokoj…
Potom, keď zburcujeme svoje vlastné svedomie,
potom, keď prebudíme i vlastných katov svedomie,
hej, potom, keď oni budú sami sebe sudcami
spravodlivý podľa skutkov i podľa zásluh
a tak, ako prv ku nám
teraz k sebe budú krutými,

potom, keď im bude vzorom odchod Šalgoviča,
potom, keď pod nimi uschne posledná haluz skorušiny,
potom, och, Bože, až potom, keď si posledný Judáš
sám vloží slučku spravodlivosti na krk –
nuž potom – už naozaj BUDE POKOJ!

Zdroj: Nový Slovák, roč. IV, 21. máj 1993, s. 13.

Autor neznámy

MODLITBA SLOVÁKA

To SLOVENSKÉ VPN
preklíname deň čo deň.
Preklíname ho i v noci,
ale beda, niet pomoci.
Sú to ľudia Gálovi
majú radi válovy.
VPN je rozbitá?
Držia si však korytá!
Čech-FEDERÁL je ich brat,
on určuje, koho zradiť a čo vziať.
Chŕli na nich iba chválu:
Jsou to hoši FEDERÁLU!
Zradia, klamú každého Slováka,
preto VPN už nikoho neláka.
Nedávali nič, chcú len brať,
zradili Mečiara, Dubčeka,
zradia i vlastnú mať!
ODS-VPN jedna to línia
Slovensko pre nich je len ČESKÁ
KOLÓNIA.
VPN zahlási, že už je pravica,
otvára sa im už i ČESKÁ ZADNICA!

Kde počuť VPN,
stratí sa všetkým sen,
ženie Vás k stolici,
veď sú to všetko len
veľkí ničomníci.

Zdroj: Slovák expres, roč. II, č. 21, 1991, s. 7.

Autor neznámy

V SRDCI EURÓPY

(Bratislava, Námestie Slovenských národných práv,
29. 10. 1991)

Zastavte nám čas, nech ho berie ďas,
odkazujem svetu v mene stále väčších más,
až do tých čias,
kým z harfy našej nevyjde hlas.

Načo klamnú ruku dávať, prečo my jej úpisy splácať,
keď zo svojho podielu nám nedajú vstávať,
keď nemôžeme zo svojho si na budúcnosť dávať.

Čujte vy tam, vraj pravdy páni,
už nás šklbú z každej strany,
chcú budovať z nášho, z našej ťažkej, bolestivej rany.

Chráň nás, Bože, tej ICH viery,
Charta, VPN, HUMAN a tí ďalší bez miery,
už každý spôsob je im dobrý,
i nožom rezať naše dcéry!

Keď nemôžete zakázať – nechajte nás aj bojovať,
kým pochopí ten, čo nás chce v hrsti mať,
ten, čo chce len brať a brať,
že môže z nás i škodu a hanbu mať,
nútený a donútený pod vlajkou inej krivdy stáť
no nech aspoň na obzore začne naše svetlo pláť.

Zastavte národy, vy uznávané, svetské
pomoc i pôžičky všetké.
My nechceme Vašu pomoc prijímať,
keď nemôže pre náš prospech vplývať.
My nechceme splácať,
do čoho si začali iní svoje blaho vtláčať.

V mene boha, ktorému sa kloníte,
v mene pravdy, ku ktorej sa hlásite,
v mene utláčaných národov, vraj ktoré chránite,
zastavte príliv i totálny ekonomický pád.

Nám káže zákon morálny, DOSŤ
týmto zbojstvám a zverstvám dať!

Vašim tichým súhlasom, kradmá ruka sotva odolá
no z Európy nás skôr či neskôr, boh európsky zavolá.

Zdroj: Slovenské zvesti. Tlačový orgán Združenia Slovákov vo Švajčiarsku, roč. XXIII, č. 1, január 1992, s. 1.

Autor neznámy

AMERICKÝ ÚČET
(1990 – 1992)

Ešte tu nič nespravili,
už delili: zámky a fabriky,
hory aj s poľami, a pravdaže, vily.
Výsledok – len samé *hattricky*.

Priemysel je na spadnutie,
ceny tam, kde ešte neboli,
roľníci už majú hnutie,
republika opäť – napoly!

Kto asi ten účet splatí?
My občania, všetci ako jeden
a či predstavenstvo
Charty 77?

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. III, č. 3, 1993, s. 141.

SLOVENSKÝ OSUD –
SLOVENSKÉ UTRPENIE

Štefan Moravčík

SLOVENSKÝ NOVÝ ROK?

Nikdy nebol nový.
Vždy po starom slúžiť
biede, Satanovi…
Hajs po starej brázde!
(Dovedie ťa k mladej…)
Podrobiť sa biču.
O slepačí krok a –
mať vždy veľkú nádej.

Zdroj: Nový Slovák, roč. II, č. 2, 1991, s. 8.

Štefan Moravčík

NOVÝ SLOVÁK

Nový???
Nikdy ho nesňali z kríža,
z praniera.
Každému zavadzia.
Každému je v očiach.
Každý sa oňho otiera.
Každý naňho kváče,
po hlave mu skáče,
každý doň dojedá.
Márne jeho plače!
Drevo na ňom rúbu –
musí držať hubu,
žobráča!
Každý mu hlavu
do žlče namáča,
lišiacky sa smeje.
Chvália ho, kde ho niet,
križujú ho, kde je.
Tak mu veru kvitne svet,
má, čo mu srdce zažiada…

Zdroj: Nový Slovák, roč. II, č. 11, 1991, s. 6.

Štefan Moravčík

HRDLIČKA A LEV

Ale kdeže, milí páni,
hovorím s zamyslene,
nie sme národ holubičí,
našim symbolom je skôr hrdlička,
to slávne slovenské hrdlačenie!

Sme rozlietaní na všetky strany,
vo všetky strany kúty – a doma
zabudnutí.

V zobáku ratolesť, hrkú, hrkú,
a znak českej lásky na tom našom
krku…

Zdroj: Nový Slovák, roč. II, č. 36, 1991, s. 6.

Michal Števko

PRÁVO NA ROVNAKÉ PRÁVA

(1990)

Izraelský národ v otrockom zajatí
urputne si žiadal mať svoj vlastný štát.
Prečo nám, Slovákom, za tú istú túžbu
chce každý nepriateľ iba hlavu sťať?

Boh nám dal zákony platné vo vesmíre,
platné na okruhu prastarom zemskom.
Prečo znak slobody, rovnosti a práva
nemôže kráľovať i nad Slovenskom?

Kto vládne nad hrudou obrábanou v znoji,
a celé stáročia krvou ju kropil,
má právo na svoj štát, právnu samobytnosť!
Dejiny kážu mu, aby sa vzchopil!

Len naši niektorí zhavranelí bratia
hanobia pravdu ako odpadlíci…
Ziskubažne hlásia, že sú federáli –
no z našich mozoľov, planí politici!

Platy si dvíhajú, heslá klamné hlásia,
manželstvo neplatné znova chcú spojiť.
Sú proti Ústave, proti Republike,
chcú v mútnej vodičke pre seba loviť!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 46.

Michal Števko

NIKOMU SME NEVLÁDLI...

My nikomu, ešte nikdy,
žiadnemu sme nevládli,
územie sme nezabrali,
z cudzieho sme nekradli!

Po cudzine v pote, tvŕdzi
stavali sme paláce,
ale u nás „uram grófi“
strieľali si zajace.

Cicali nás cudzí páni,
z Izraela, z Afriky,
naviac ešte českí „bratři“
pokradli nám fabriky.

Dokedy nás bude klamať,
ohlupovať federál,
ktorý sa len o zradcovských
„tiežslovákov“ opieral.

Ak sa niekto správne stavia
k spravodlivým nárokom,
„bratři naši“ nám v scenári
hrozia tvrdým zákrokom.

Zas má Kain zlé tušenie,
že obeta Ábela
bude prácou požehnaná
a sfarbí dym do biela!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 34.

Milan Rúfus

DEJEPIS

Neryl si mečom, brat môj.
Iba pluhom.

A to je príliš málo.
Pre tento svet, kde hranica
je brázdou po meči,
i po pluhu.

Tú tvoju
prekročí dieťa
(i škrečok, v hryzákoch
odnesie klások z tvojej úrody).

A tvoja vozba mlčí.
Nevychrlí
olovo, ani oheň.

V prútenom koši
len pri bezmocnom slove
osieval svoje dejiny.
Príliš človek.

Či príliš málo?
Nevinný. Iba nevinný.

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. III,
č. 47, 24. november 1992, s. 3.

M. Šebo

MODLITBA SLOVENSKEJ MATKY

BOŽE,
vzhliadni na Slováka,
tisíc rokov nemal práva.
Z mozoľov a z našich dlaní
žili u nás cudzí páni.

Národ drel a druhí žali,
utláčali, reč nám brali.
Hádzali nám iba kosti,
čo nechali v svojej zlosti.

Nebolo dať chleba deťom,
Slovák musel širym svetom.
Korbáčmi nám bili otcov,
vešali nám našich vodcov.

Matka sa len tíško modlí
a v bolestiach deti rodí.
Deti kojí, Boha prosí,
pevnú nádej v srdci nosí.

Bolestná ty, Matka naša,
preťažko sa krivda znáša.
BOŽE,
daj už vzkriesenie,
vrúcna prosba k Tebe znie.

A pod znakom dvojkríža
národ sa už prebúdza.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. I, č. 24,
28. september 1991, s. 1.

Mieroslava Tatranská

ŽALUJEM

Žalujem zmučené slobodné srdcia,
žalujem závory stiahnuté,
žalujem rozbité rodinné zväzky,
žalujem nádeje stratené.
Žalujem teror, biedu, neslobodu,
ústa a dlane v okovách,
záplavu blenu, špiny, neprávd,
čo hlása svetu „večný brat“
a stal sa mu vrahom slobody, tyranom
mozgov myslenia
žalárom duší nepodkupných.
Ale verím.
Verím,
že dejiny i keď krvou a slzami sa píšu,
ukončia raz tyranov rišu,
a ľudu nášmu v okovách poroby
prinesú raz slnko slobody.

Zdroj: Slovenský štít, roč. XL, č. 4, 1990, s. 13.

Vojtech Krištin

CELÝ JE DORÁŇANÝ

Celý je doráňaný môj ľud.
Zdevastovaný národ slovenský.
Kto ho obrodí? Kto ho vzkriesi?
Kto naleje do našich sŕdc
zdravé, čisté, nové vonné vína,
keď zahubili čestných vincúrov.
Kovové putá kruto zovreli,
statočné pracovité ruky.
Čo sa naplakali gazdovia,
učitelia, kňazi, roľníci,
študenti počas štyridsiatich rokov
naskrz prehnili dubové sudy.
Plné sú zatuchlej močovky a výkalov.
Kto ich kedy dočista vypláchne,
za päť minút hoci studenou vodou
veď presiakla hniloba a špina
cez zdravú dužinu našich nádob.
Do starých vetchých sudov
nemožno dávať nové víno.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, 6. jún 1992, s. 3.

Rudolf Baník-Bystričan

BOLESŤ

Žijeme tu v strede starej Európy,
veky vedľa seba,
nenávisť nám netreba,
žiaľ, Čech to nepochopí.

Večná je tá naša nádej a túžba tiež,
ľúbiť svoj vlastný štát
a nikoho sa nebáť,
to aj Ty Slovák vieš.

Tie naše zvony, kvília úzkostlivo,
šepcú a žalujú,
že nás Česi devastujú
a krstia urážlivo.

Že vraj sme fašisti a tiež aj nacisti,
majú veľa rečí,
až im to nesvedčí,
veď sú to marxisti.

Bolí nás, bolí nás, že sú Česi u nás,
že nás drzo okupujú
a národne znevažujú,
aj rozhodujú za nás.

Slovensko to cíti, ako tlačí jarmo,
či je federálne
a či je morálne,
nútia nám ho darmo.

Bolí nás, bolí nás, že sú Česi u nás,
pomôž nám Pán Božko
i keď je to ťažko,
dostať Čechov od nás.

Aj keď nás sužujú, kopú nás do zadku,
dobre však ver vedia,
že už neposedia,
na tom ich poriadku.

Nesnažte sa bratia, spochybňovať práva,
ktoré sú nám dané,
Bohu vďaka za ne,
jemu patrí sláva.

Slováci vstávajú, putá si trhajú,
bo nastali časy,
ozvali sa hlasy,
slobodu volajú.

Sloboda, sloboda, slobodienka milá,
veď ťa má už blízko
aj ten Slováčisko,
radostná to chvíľa.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. I, č. 30, 13. november 1991, s. 7.

Viliam Hornáček

ZA ČO SA NÁM SLOVÁKOM PRICHODÍ HANBIŤ

Dejiny žijú v súvislostiach – všetky národy
a je vždy márne chodiť – potom – plakať na hroby
okiadzať jedných – pľuť na pomník iným
v dôsledku ale – nakydať – ako do válova svini
vlastnému národu – v rámci kolektívnej viny…

Nuž teda za čo
sa nám Slovákom prichodí hanbiť
predovšetkým zrejme – za to:
v cudzích pokladniciach od nás vykradnuté zlato
za bezohľadnosť susedov
za sebectvo vlastných bratov
Za zneužitie pohostinnej dôvery
za vnucované cudzie povery
za neľudskosť svojich katov
za čestnú krv stekajúcu z klátov
najlepších synov národa…?
keď sa im – čo i len prisnila
sloboda
Keď z diaľok sveta započuli
rovnosť – bratstvo!
Dedovia otcov detných detí
videli zriedka slnko pre nás svietiť
nezriedka na hraniciach svoje deti páliť
aj za to sa nám Slovákom prichodí hanbiť…?

Derešmi korbáčov surovo bedačení
zákonmi iných prikovaní k neslobodnej zemi
pamiatky otcov – jazyka matiek – pozbavení
doteraz našimi zásluhami – vidíme iných sa chváliť
aj za to sa nám Slovákom prichodí hanbiť…?

Ešte i dnes vlastné deti mnohé
líhajú poddansky – ako suky k pánovej nohe
vidiac len prospech vlastných očí zrady
oslepnúc napokon pre naše – „žiadne klady"

A za to, že vôbec sme tu – a živí!
biť vlastných otcov – po papuli
z kukučích vajec deti – do vlastného hniezda
slabšiemu národu by dávno zhasla hviezda
bez škôl a bez vzdelania bez mena bez reči
nevyhynuli sme po praslici – a ani po meči
krvotok našich zatajených dejín – o kadečom svedčí
prišli sme na zem neničiť – lež tvorivo pracovať a žiť
aj za to sa nám Slovákom – prichodí hanbiť…?

Ak sa však majú hanbiť Slováci
za to čo ukrivdili iným
akoby potom všetci dookola v tom svetle pochodili?
Nebola by to žiadna sláva ani svätá púť
museli by sa – voči Slovákom – od hanby pod zem prepadnúť
kadejakí sa bez kultúry po našej vlasti hnali
Oravu dvakrát vypálil – ešte aj Litovec malý
podviedol ponížil utrel si o nás nohy
vykradol podpálil – domy sýpky, stohy, ale aj našiel nový domov
Maďar, Nemec, Žid
aj za to sa nám Slovákom – prichodí hanbiť…?

A že sme občas – neostali dlžní
tej krvilačnej svorke divých vlkov
a vrátili za tisíc očí – jedno oko
za milióny zubov – jeden zub
za toľko toľko toľko úderov – neúrodných rokov
bude nám dcéra – kukučka
do tváre jedovatú slinu pľuť
pritom sa vlastenecky do „čistej hrude“ biť
o opäť – miesto nej
sa nám Slovákom – prichodí hanbiť…?

Do našich najčistejších žriedel – hyenosupy
chodili ešte teplú krv piť
veľkí, čo o nás vravia, že sme malí
a predsa – z takých rán – sme sa vylízali
ušli z már chystaného osudu
po každom vpáde zajasali – Slováci viac nebudú!!!
Priali nám všetci – v krvavej zemi hniť
aj za ten podlý ortieľ národnostnej viny
sa nám Slovákom – prichodí hanbiť…?
Ak žije pravda dejín – stane sa iba čo sa má stať
potom sa národ slovenský – svedomia ani práva –
nemusí obávať
na váhach historických faktov – keď prehovoria archívy
potom hoď kameňom – ty kto si bez viny
na cudzie nesiahali sme – okrádaní všetkými
neodnárodnili sa, nesplynuli, nenechali sa zabiť
aj za to sa nám Slovákom – prichodí hanbiť…?

P. S. Ohnivká našich dejín – tiež však pút – sú potrhané
iste bez pôvodcov – aj to nám pripíšete k hane
napokon proti útokom – cudzích či bratov
detí ako vy – podnes deň sa musíme len brániť
hovorím brániť! nie útočiť!
preto je málo času na tvorbu – alebo
aj za to sa nám Slovákom – prichodí hanbiť…?

Zdroj: SME, roč. III, č. 3, 1990, s. 25 – 27.

EPIGRAMY

Andrej Prok

KOLOTOČ...

(5. januára 1991)

Písal som Pavlovi
Písal som Šavlovi –
tí ma usmernili
napísať Havlovi;
ten mi neodpísal.
Lenže?
Písal som Klausovi,
ten mi odporúčal
napísať Čalfovi.
Lenže?
Opäť som napísal
Šavlovi-Pavlovi.

Zdroj: Pohľady, roč. XIV, zima 1990, s. 130.

Andrej Prok

SLOVÁCI, NA KONE!

(15. januára 1991)

Nasľúbili Česi ľúbi
národu už
slovenskému
mnohé sľuby –
a nemajú žiadnu trému…
z Pittsburgu.

Už sa ženú
plní chlúby
k spoločenstvu
európskemu
v Strassbourgu.

Zdroj: Pohľady, roč. XIV, zima 1990, s. 130.

Andrej Prok

ČS – FR

(16. januára 1991)

Spolkový štát?
Provinciu?
Či slovenskosť plachú?
Chumaj –
Slováci tu?
dávno žijú!
A od „svého
západního
bráchu“
iba to chcú, tu aj –
čo chce od Iraku
Kuvajt.

Zdroj: Pohľady, roč. XIV, zima 1990, s. 130.

Andrej Prok

KTO DOKONČÍ…

(3. februára 1991)

Kto dokončí nežnú
revolúciu –
keď na Hrade všetci
politici
katolíci pijú?

Nepýtaj sa také drísty;
predsa
slávni ateisti –
naši milí abstinenti,
komunisti…

Zdroj: Pohľady, roč. XV, jar 1991, s. 131.

Andrej Prok

STALIN RADÍ HAVLOVI (AKO ROBIŤ REVOLÚCIU)

Cárske špičky popraviť,
zvyšky odstaviť,
KGB s ŠtB na Hrad –
nemôžeme prehrať.

Inak beda –
dalajlámu leda
máte deda-vševeda
aj Mohameda.

Lebo bez ropy
„nelez do Európy;“
vám hrozí bieda –
moci sa chopí
robotnícka trieda.

Zdroj: Pohľady, roč. XV, jar 1991, s. 131.

E. Petru

ÚSPEŠNÁ PROGNÓZA

Ekonómi naši milí
len v jednom sa nemýlili:
Uplynul nám sotva rok
a je tu –
cenový šok!

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 14, 5. apríl 1991, s. 11.

E. Petru

MUDR. KALAUSUS LIBERALIZÁTOR S R. O.

Ten náš doktor, ten je prima,
škoda len, že postup zlý má.
Veď namiesto v nemocnici
začína hneď na márnici.
Najprv kožu zašíva,
potom reže doživa.
A zastáva takú tézu:
Až nakoniec anestézu!

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 14, 5. apríl 1991, s. 11.

Andrej Blaško

BONSAJ

Vzácny mini-strom
ako ekonomika našej doby.
Dáva však bohaté plody
poslancom a ministrom.

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 14, 5. apríl 1991, s. 11.

Andrej Blaško

VETRANIE

Solventne prevetrať!
V ŠtB i v Komunistickej strane!
Nedá sa.
Kľučky majú oni – pane!

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 14, 5. apríl 1991, s. 11.

Otto Gáťa

GENERÁCIE

(1992)

Brnkajú rokmi
na iné klávesy doby.
Nerozumejú si.

Starší nechápu konanie mladých,
mlaď nepochopí starších nikdy.
Priskoro odíde vyčerpaná,
poznačená globalizáciou.
Ňou ohlúpnutá i obohatená
v hlodavom chvate
uháňajúceho hesla:

Jeden nad všetkými
všetko jednému!

Proklamovaný prízrak
exportovanej demokracie.

Zdroj: GÁŤA, Otto: Potulky širočinou. Plevník-Drienové 2010, s. 53.

SLOVENSKÁ JAR (1990 – 1992)

Jozef Morjak

NÁRODU

Ó Bože náš, Ty vidíš sám
tie krivdy, ktoré na nás pášu
vo svete o nás šíria klam,
hanobia k rodu vieru našu.

My sme tiež národ, čujte svety,
nás krásne devy zrodili,
pre všetkých u nás kvitnú kvety,
aj pre tých, čo nás zradili.

Bože, Ty vieš, že národ môj
nezdvihol proti iným zbroje
sám sebe chce byť tútor svoj,
zachrániť svojim iba svoje.

Slovenské matky, ženy krásne,
čo dali ste nám vrúcny cit
náš hlas za národ zneje jasne,
slovenský národ musí žiť!

Slovenský šuhaj, krásna deva,
primkni sa bližšie, k svojeti,
slovenskú pieseň nech každý spieva,
tá naše srdcia rozsvieti.

Slovenský národ stále bitý,
zdvihni hrdo hore hlavu,
údajný brat, – tvoj neprajník skrytý,
zasa chce zničiť tvoju slávu.

Zdroj: Slovenské správy, roč. XV, č. 97, 13. december 1991, s. 2.
Tiež: Slovák expres, roč. III, č. 5, 1992, s. 9.

Jozef Morjak

MAĎAROM

Predkovia naši za pravdu sa bili,
by Slovák doma našiel svoje práva
pod maďarským bičom stáročia žili,
slovenskou kartou opäť cudzí hráva

Maďarský šuhaj, krásna mladá deva,
slovenský národ je vám stále cudzí
každý z vás radšej českú pieseň spieva,
a Slovač znáte iba v krajnej núdzi

Aj teraz, keď je Slovák v právu,
v Čechách ste našli svojho brata
vy bránite mu zdvihnúť hrdo hlavu,
Vám naša túžba nie je svätá

Zdvihni Slovák hrdo hlavu,
zaspievaj svetu z plnej hrude
dosť bolo špiniť tvoju slávu,
slovenský národ bol, a bude!

Dosť bolo hany na slovenský ľud
Klímová, Bakšay, Tatár, Bútora
do sveta o ňom šírite blud,
bo chce ísť ďalej bez tútora!!!

Zdroj: Slovenské správy, roč. XVI, č. 3, 14. február 1992, s. 3.

Jozef Morjak

BIJE HODINA

Slovensku bije hodina,
rozchodu čas sa blíži,
zomknime sa sťa rodina,
cudzí nám cestu kríži.

Nešťastná každá rodina,
kde brat bratovi vládne,
prekliata taká otčina,
kde Slovák doma chradne.

Nešťastný je ten národ,
ktorému cudzí vládne,
vlečie sa ako maród,
čo skoro na zem spadne.

Sme národ, čo je dospelý
a schopný sám si vládnuť,
nadišiel čas sa rozdeliť,
nechceme ďalej chradnúť!

Zdroj: Slovenské správy, roč. XVI, č. 5, 16. marec 1992, s. 4.
Tiež: Slovák a národná jednota, roč. II, č. 4, 1992, s. 1.

Jozef Morjak

PLAČ NAD FEDERÁCIOU

Nariekajú páni v Prahe
nad svojou federáciou
To Slovensko naše drahé,
nechce byť už kreáciou.

Veď vždy našli renegátov
čo Slovensko zradili,
za vidinou vyšších platov
do Prahy sa náhlili.

Veru už za Masaryka
biedou bola odveta
a čo sa slobody týka,
Slovák musel do sveta.

Ktorý Slovák zdvihol hlavu,
to bol nacionalista,
ktorý neposlúchol Prahu,
to bol separatista.

Republika, tá vraj trvá,
už vraj od svojho vzniku,
vzorom stálym je tá prvá,
no tak, žiadnu paniku.

Slovák nech robí na Prahu,
možno mu tam hodia kosť,
Slovensko – kolóniu drahú,
nechá pánom – na starosť.

Z Prahy nám vždy sľubovali
demokraciu – slobodu,
potom sa vždy iba smiali
sklamanému národu.

Nechajte si páni v Prahe
tú vašu federáciu,
nám je to Slovensko drahé,
nechceme už kreáciu.

Zdroj: Slovenské správy, roč. XVI, č. 4, 3. marec 1992, s. 6.

Jozef Morjak

PODAJME SI RUKY

Slováci a Slovenky,
podajme si ruky,
vymažme spomienky
na predošlé muky

Vyhrňme rukávy,
zanôťme si pieseň,
nech vypadne z hlavy
i zo srdca tieseň

Pomôžme si sami,
aj Boh nám pomôže,
deti pôjdu s nami,
nik nás nepremôže

Nechceme bojovať
s tankami, s delami,
iba rozhodovať,
vždy o sebe sami.

Zdroj: Slovenské správy, roč. XVI,
č. 6, 2. apríl 1992, s. 4.

Jozef Morjak

JE ČAS, BRATIA …

Kto svoj národ haní
nemá právo vládnuť
ten len svoje chráni,
nechajme ho padnúť!

Nechajme ho padnúť,
a to bez ľútosti
načo nám má vládnuť
hlava bez múdrosti?

Nech nám vládnu naši,
zo slovenskej vetvy
buď to Slovák z Maši,
lebo Slovák z Detvy …

Cudzí nám nežičia
pracovať pre seba,
z Prahy na nás kričia,
berú krajec chleba.

Nedajme si bratia
rožkom opiť hlavy,
naše deti stratia,
pocit šťastia pravý.

Teraz je čas bratia
bratsky sa podeliť,
roky sa nevrátia,
poďme sa rozdeliť!

Rozdeliť na dvoje,
na rovnaké časti,
by mal každý svoje,
svoj diel novej vlasti.

Zdroj: Slovenské správy, roč. XVI, č. 2, 29. január 1992, s. 3.
Tiež: Slovenská pravda, roč. II, č. 12, 1992, s. 6.

Michal Števko

OBNOVENÝ SLOVENSKÝ ZNAK (UCHRÁNENÝ OBČANMI PRED KOMUNISTICKOU ZLOBOU)

(24. 5. 1990)

Srdečne ťa zdravím znak náš zaznávaný,
čo si toľké roky po šatľavách zháral!
Praskli putá dračie čo ťa omínali,
nepriateľov tvojich Pán Boh všetkých skáral!

Znovu ťa však vidím na dôstojnom mieste.
Tisícročná sláva nášho rodu vatrí…
Nuž vstávajte bití, zhoďte jarmo rabstva,
nech žije náš dvojkríž, naše hrdé Tatry!

Nenávratne zmizli kruté izmy bludov!
Hľa, vychádza slnko- zhasla bledá Luna.
Cez raňajší opar blížia sa k nám kroky…
Vítajte nám znova bratia zo Solúna!

Tak zobuď sa Slovač! Hrď sa svojím znakom!
Nech sa žiarnym leskom v tvojom srdci skveje!
Buď na svoj znak pyšná, na kríž dvojramenný,
na minulosť slávnu a slávnejšie deje!

Blahoželám všetkým rišňovianskym srdciam
čo zostali verné tradíciám ľudu!
Za odvahu, lásku k našim Vierozvestcom
všetky pokolenia velebiť vás budú!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Paberky. Nitra 1994, s. 37.

Michal Števko

ZROD PRVEJ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Pod Dunajom rozčereným,
pod oblúkom Ipľa, Tisy,
Horty Miklóš – katonája
na žrebcovi bielom sedí,
na Slovensko chystá mordy,
o Maďarsku veľkom sní si,
Slovensko chce hneď obsadiť!
Za ním tiahnu vyziabnuté
nahuckané „honvéd" hordy…

Ale múdry skalný orol
z Bánoviec sa vzletne pohol,
a navštívil silnejšieho,
ktorý mu dal „blitz" podmienku,
by vyhlásil Republiku.
Ale Tiso – znalý práva
neposlušne priam sa správa
a zastáva postup správny:
vyhlásiť to môže len parlament –
nášho ľudu subjekt právny.

A tak Hácha – prézes pražský
ihneď zvolal snem slovenský,
ktorý ako jedným hlasom
Slovenský štát hneď vyhlásil
opreteky v súre s časom.
Len jeden pán protestoval,
keď na WéCé, vraj, hlasoval…

Tak naprázdno klapli škrane
regentovi, poľskej strane.
Ale Horty neúprosne
na arbitráž šiel do Viedne,
vytrhol nám južné kraje
ako žralok nenásytný,
ako morské divé raje,
keď obžerú korisť svoju.
Zažili sme bolesť dvoju:
Už v Šuranoch Vitéz – kakaš
do kostola salvou pálil
a Marienku – devu zabil.
Na Horiacej na hranici
vytrpeli si Slováci,
keď ich svorka Aziatov
hnala v chatky svojich bratov.
V Spišskej Novej Vsi náletom
trinásť osôb priam zabili,
posvätný mier zhanobili.

Okýptené orlie hniezdo
orol umne opravil si,
so zápalom Pána Tatier
na tisíce vzbĺklo vatier.
Povyháňal z noriem krysy
a z Tatranskej pevnej žuly
vybudoval Republiku.

So závisťou o úspechoch
v celom svete o nej čuli.
Teraz je však iná doba,
do pahrieb sa iných dúcha…
Napadla nás iná zloba –
iredentistická blcha
skočila nám do kožucha,
a v slovenskom parlamente
ó do é sa ťahá hnusne.
Čo to grófi, úr-ajovci,
čože to vy vlastne chcete?
Lež nedal Boh svini rohy
lebo by, vraj, stále klala…

Zlomíme aj toto jarmo,
lebo Tiso z nebies výšin
Tatranských nám orlov budí
a vyzýva verných ľudí:
Nedajte si skváriť, zničiť
podtatranský kvet kvitnúci…
Keď budete verní sebe,
požehná Vás Všemohúci!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Verše. Nitra b. v., s. 34 – 36.

Michal Števko

MÍTING NA POČESŤ 14. MARCA V BRATISLAVE

(na námestí Andreja Hlinku 11. 3. 1992)

Váh, Hron, Nitra sčerili sa,
k ľudu zvolali:
Dnes obsaďte Bratislavu!
Tak nám kázali.

Skolotala krv slovenská
ako miazga briez –
Tu sa zišli hôrni chlapci
napoludnie dnes.

Hľa, tu vidieť zdravé jadro
našej svojeti:
Nebojte sa nepriateľov,
ani obetí…

Ktože nám to nahovára,
že Slovákov niet,
a dáva nás do pomlčiek
a bezcenných viet?

Aj keď naši zradní bratia
veria v Sereša,
naši bardi pamätajú
krivdy dereša.

Miklóškovci, Durajovci,
chmúrny Uhorskay…
Ani jeden z týchto „pánov“
národ nezískal.

Odplašme však čierne kavky
do zákutia skál,
aby národ oklamaný
viac už neplakal

Rozjasnime smelé čelá,
a blesk do očí…
Aby sme si sami vládli
v tomto storočí!

Vzor sme mali jasný skvelý,
Tiso keď vládol.
No „zásluhou“ podvodníkov
so štátom padol.

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Verše. Nitra b. v., s. 4.

Michal Števko

POCHOVANIE NÁDEJÍ NA SAMOSTATNÉ SLOVENSKO

(7. 5. 1992)

Heuréka, mám to! Sláva, sláva, sláva!
Čarnogurský snemu vysvetlenie dáva:
„Viete prečo Slováci musia s Čechmi žiť?
Slovák musí poslúchať a Čech pánom byť!

Musíme len s Čechmi do pahreby fúkať –
ako oni bohatnú len sa na nich kukať.
A ten skvelý poznatok, že nám bratři vládnu
kde by sme my vzali federálnu vládu?

A ten pocit istoty pod „chlpatým chvostom"
je do sveta biznisu európskym mostom!"
Za slovenský hliník Praha berie dolár,
a nám za to dáva halierový toliar.

Aj košické plechy žalovať by mali,
ako sa len Česi z ich lacnoty zmohli.
Nerátajme ďalej neprávosti, hriešky,
Praha ďalej z ropy napcháva si miešky.

Konverziu berme aj z tej druhej stránky:
Kde zmizli „tryskáče" a dubnické tanky?
Kto že nám tu hrozí a sľubuje „Balkán,"
že nám zatancuje smrtonosný kankán?

Ale Janko „Čarný“ rozvíja si tézu,
a na čierno farbí štíhlu bielu brezu!
Koľko za to dostal, ktože to už zráta?
A či zachrániť chce zmýleného brata?

A čo za poslanci na tom hrade sedia,
že slovenský národ takto sklamať vedia!!!
Či na návrh hlasu čo zvádzaním búši
snem zákon o voľbe za chvíľočku zruší???

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 41.

Michal Števko

SLOVENSKÝM VYSŤAHOVALCOM

(1992)

Kam ste sa dostali
deti naše drahé
kvôli Budapešti
a zradnejšej Prahe?
Jedni ta, na západ,
za tú veľkú mláku…
Čo ste tam dostali,
akú plácu, akú?
Za stvrdnuté dlane
biedne doláriky:
Zaslúžené boli obe Ameriky!
Praha zas červená
bila rodoľubov…
Potom ich Beneš dal
zmluvne do gulagov.
Koľko vzácnych perál
za hranicou máme!
A ich skvelé srdcia
ani nepoznáme.
Jeden tiež v Kufsteine
v Peter Stefan Strasse –
v Austrii – v Rakúsku
o Slovač sa trasie.
Ustrašený národ
v Altöttingu teší,
v chráme, na mítingu
ich ťažkosti rieši.

Vďaka vám pán Valko,
že tu práve vzniká
nehynúca sláva
TISU – M U Č E N Í K A!!!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Verše. Nitra b. v., s. 25.

Michal Števko

BRATSKÉ FEDERÁLNE DELENIE

Šklbali by naši hoši,
šklbali by húsku,
by väčší kus mäska mali
a raz takú „housku."
Desaťročia z dôchodku viac
mali ako Slovač:
a aj teraz len by chceli
mať ten väčší koláč.

Hohí, páni muzikanti,
hráme inú nôtu…
Rozdelíme spravodlivo
tú národnú kvótu!

Žiarsky hliník predávate
za doláre ťažké…
Váš dlh za pol miliardy
Mečiar splatil v banke.

„Filozof" nám tiež odstavil
dubnického obra.
Macochu my však nechceme,
ani zlého svokra!

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. II, č. 4, 1991, s. 6.

Rudolf Baník*

SLOBODA A PRÁVO

(8. 12. 1990)

Ó, Slovensko ty naše, vlasť moja ubitá,
čo je tvojou túžbou, kto sa ťa opýta?
Na hrade v Prahe sú páni, čo i z teba žijú.
ale ak Slovensko svoje žiada, hneď na poplach bijú.
Nadávky a zloba sypú sa z úst bratom,
nevedia nám na meno prísť teraz, a čo bude potom?
keď nám Boh požehná naše prosby vrelé,
keď bude Slovensko len naše, slobodné a celé.

Dnes je pre Slováka hriechom domáhať sa slobody,
i že máme veľa zradcov, nie je dielom náhody.
Ak si Slovák pravdu žiada, hneď ho krstia fašistom,
ak bude len Prahe slúžiť, môže byť i marxistom.
Sloboda sa inak merá, nie jak v Prahe šampanské,
bratom Čechom ministerstvá, a Slovákov na panské.

Demokracia je krásne slovo, ktoré letí po svete,
Slovensko však nemá naň právo, či to ešte neviete?
Kto má na slobodu právo, to rozhodnú na Hrade,
a nie ľudia na Morave, ani Slovák v Poprade.
Hradní páni žijú v Prahe, tam je pravá demokracia,
zato ale na Slovensku bujnie česká byrokracia.

* Prímenie Bystričan v tomto prípade nepoužil.

Za odmenu sa pridelí vládne kreslo pre zradcu,
preto žiadny dobrý Slovák nechce robiť poradcu.
Nečakajme bratia milí, že nám dajú slobodu,
tá sa musí silou zobrať, nie čakať na náhodu.
Slováci, zobuďte sa, dnes je na to čas!
zoberme si čo nám patrí, Česi oklamú nás zas.

Pravda bola roky bitá, pritlačená k rodnej zemi,
dnes už pravda je odkrytá, pre porobu priestor neni.
Zore sa už ukazujú, stúpa žiara svitania,
túto sa už strachom trasie, je tu doba rátania.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. I, č. 13, 10. júl 1991, s. 7.

Rudolf Baník

HLAS SRDCA

(Bratislava, 6. júna 1991)

Duch nás viedol i vedie k tebe naša mati,
my Slováci, my sme tvoje deti.
Ty si nás kŕmila celé veky láskou,
Ty si i dnes našou skromnou sedmikráskou.
Keď oko naše slzou sa zaleje,
keď na nás padne ťažký čas,
vtedy nám prinášaš skutočné nádeje,
a tu sa naozaj ozve tvoj zvonivý hlas.
Od Teba prichodia poslovia, čo nosia nádej národu,
Ty i srdce si mu dala,
nič si na náhodu nenechala,
ale ostala si matkou slovenského prerodu.
Pojala si prúdy v jednu národa rieku,
bo ako riava tiekla v jedno, spolu,
by sme neupadli do náručia prieku,
ktorý by nás zmietol z piedestála dolu.
Dobré, zrodilo sa v srdci Tvojom, slovo,
ktoré zobúdza lásku k svojeti,
i jazyk náš je srdce matičiarovo,
a preto vždy ho máme na pamäti.
Jazyk, rovnosť a svornosť to sú naše práva,
za tie si vždy dávala i svoje srdce,
môže to byť Slovák, čo ti nezakričí Sláva?
Zbav nás, pane, nejednoty, zloby a zlého človeka!
Aj od tých čo národu záhubu stroja,
i od jedu, ukrývajúceho sa v srdci každého,
čo sa pravdy a skutočnej lásky boja.

Vysloboď nás, pane, z kút krutého tútora,
spod jarma ukrutného bezbožníka,
ktorému verne slúžia takí, ako je pán Bútora,
v rukách ktorých je pripravená dýka.
Stoj, človeče! Uvedom si, kto si a kam patríš!
Či naozaj nevieš, kto je tvoja pravá mať?
Prečo národa staré rany jatríš?
Čo nemôžeš svedomie svoje do poriadku dať?
Obráť sa a utekaj, čo tu sily stačia,
pokiaľ ťa národ a jeho osud nepritlačia,
a neprišiel si aj o to, čo ti vlastná mať dala!
Keď ťa prvý raz do náručia vzala,
meno, áno meno krásne slovenské,
i na ústa tvoje znamienko materské.
Matica slovenská, naša si, naša i ostaneš,
darmo Ťa neprajníci hania,
Ty si tá, čo národ naozaj zastaneš,
vždy, i keď Ti v tom náramne bránia.
Hádžu bahno hnevu na Tvoj štít, ktorý bol vždy čistý,
bo v zámeroch im krížiš cestu stále,
Slovenský národ je však s Tebou istý,
lebo jeho pravdu brániš neustále.
Ty si perlou našou i hviezdou nášho neba,
Boh dal, že si práve na Slovensko padla,
Slovensko potrebuje práve Teba,
aby ho faloš o ducha pravdy a lásky neokradla.
I keď je malučká, ale pravá a lesklá je,
i tvrdá sťa briliant.
Teba nám naozaj každý nedopraje.
Vzácne perly ako Ty, sa len ťažko nachodia,
zvlášť však v dnešnom svete,
v ktorom pravda a svedomie nevládnu,
to predsa všetci dobre viete.

Chytráckosť a peniaze dnes vládnu svetom,
láska a pravda sú len v nich zajatí,
sú len ich vôňou a krásou, ktoré patria kvetom.
Láska a pravda sú perlami Tvojho srdca,
a národ Tvoj to dobre vie,
preto nádeje a vieru nestráca.
Raz na každú krivdu patrične odpovie,
a ten čas sa už blíži, sťa svetlo oblokom,
už putá praskajú, lámu sa,
Slovák, už nebudeš otrokom!

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. I, č. 12, 3. júl 1991, s. 14.

Rudolf Baník

NIE!

Nie, nie, nechceme žiadnu federáciu!
Veď ona páchne už starinou a pre nás i hrobom,
ak do nej nás dostanú, čo bude zo Slovenska potom?
Smrť alebo Život si dnes máme voliť,
čo si zvolíme?
Či vieme, kam patríme?
Smrť na nás číha z každej federácie,
s erbom a kľúčami od hrobu,
ktorý nám vykopali ako pomstu
za to, že chceme žiť, i naše generácie.
Smrť stojí dnes nad nami,
sťa hrozba hromu v letnej búrke,
stále chodí, sliedi za nami,
s veľkým batohom sľubov a vône hrobu,
ktorý je vystlaný láskavou federáciou.
Nie! Sľubov už bolo dosť,
už sa nedá veriť Vašim vetrom,
ktoré už odviali našu dôveru k Vám,
bo spravodlivosť meriate
Vám iným, nám iným metrom.
Vaše svedomie nikdy nebolo čisté,
to sa týka naozaj len a len Vás,
preto federácie je len klamanie,
a cesta do neznáma a smrti čo je isté.
My už vieme, komu a kam patríme,
patríme Bohu, ktorý nám dal takú silu,
aby slovenský národ prežil, odolal krivdám,
a našiel tú správnu cestu sám k sebe.

Smrť odmietame, i dom, ktorý sa volá hrob,
odmietame ho stále i v túto chvíľu,
bo chceme si zachovať národ, chceme svorne žiť,
chceme, aby i budúce generácie Slovákov
mohli vo svojej vlasti šťastné byť.
Slovensko vstáva a presne vie, čo chce,
tu už niet pre krivdu miesta,
samourčenie je naším cieľom,
tam nás vedie správna cesta,
a nie pomstu volať ako odvetu,
Nie! volá národ z plného hrdla k svetu.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. I, č. 27, 23.-29. október 1991, s. 1.

Rudolf Baník

ZADUMANIE

Oj, ty Slovensko moje, plné tajov a smútku,
prečo ma nútiš stále k slzám?
Prečo som sa tu narodil, prečo vskutku?
ak všetku lásku len tebe nedám?

Kto sa nad tebou, vlasť moja, úprimne zamyslí?
Svetoobčan? Zradca? Či nebodaj Čechoslovák?
Tí iste nie! Veď tí len od Prahy sú závislí;
sú len z jej milosti platení žoldom stovák.

Ach, je to strašný pohľad na zradu …
Preto nech sa nepovyšuje zradca,
ten, čo klame len a nikdy nepovedal pravdu –.
Má pôvod? Vraj predtým bol Slovákom?
Ničím viac a ničím menej!
No, dnes je zradcom, cíti sa Čechoslovákom,
ba žije len zo zrady a z nej.

Podobá sa to snáď nejakému vtipu?
a či nejakej beznádeji?
Nie! Pravdu a porozumenie však nečakajme z Prahy,
ktorá nás otročí a šíri len paniku.
Vytvára katastrofické scenáre.
Naozaj, už nemá byť na čo hrdá,
bo nie je v jej moci sputnať našu pravdu,
do reťaze, ktorá i keď je tvrdá,
nenanúti našu lásku k sebe. Nie! Opravdu!

Áno, naša duša je šoférom nášho života
a nie federálny byrokrat v Prahe,
ktorý karuje Slovensko do istej záhuby,
i proti svojej vôli a proti našej snahe,
vyslobodiť ho z preťažkého jarma a poroby.

Prečo nás trápia stále otázky?
Prečo oni, práve oni, pánmi sú tu?
keď život pripravili nám preťažký,
keď nemajú vôbec pre nás citu.
Ako môžeme tu žiť doma blažení?
keď v srdci máme smútok,
keď sme len sluhami vo vlastnej zemi,
keď snahy národa nemôžeme premeniť v skutok.

Nuž, verme preto pevne iba v seba,
bo, nám ozaj len jednota je treba,
pre víťazstvo našej pravdy,
skutočne verme v seba, ale doopravdy!

Zdroj: Slovenská pravda, roč. II, č. 1, 1992, s. 5.

Rudolf Baník-Bystričan

TÚŽBA

(Bratislava, 14. marca 1992)

Mora, čo nás tlačí už desiatky rokov,
zrodila sa z tisícročnej krivdy,
no už sa jej nepodarí spraviť z nás otrokov,
ani mičurinských čechoslovákov nikdy.
Zatiaľ darí sa jej šliapať naše práva,
preto túžba slovenského ľudu rastie,
neprajníkom našim na vedomie dáva,
že len samostatnosť – to je naše šťastie.

Dnešok sťaby napäl oceľovú strunu,
túžba rastie, vzmáha sa a mocnie,
bo doba, čo prežili sme urobila svoje,
darmo vymýšľajú také či iné preambule,
veď len podlosť, klam a podvod to je,
len aby naše práva rovnali sa nule.
História ostáva, to je predsa isté,
klamár môže – musí klamať,
nikdy nemal, nemôže mať
ni svedomie čisté.

Pravda, história, to sú sestry rodné,
píšu do análov čo sa vskutku stalo,
len to je však so skutkami zhodné.
Je klamárom ten, čo dejiny falšuje.
Že Slovensko vstáva, zatajiť sa nedá,
túžba po slobode je už veľmi silná,
snáď sa nájde zradca, čo sa za žold predá,
naša nádej v pravdu je predsʻ neomylná.

Túžba národa sa nepominie, čokoľvek sa stane,
či sa to komu páči, lebo nepáči,
Slovák o slobodu bojovať už neprestane,
i keď veľmi bolia rany po korbáči.
Bolia rany bolia, rodí sa v nich láska,
ktorá ľúba svoju rodnú zem slovenskú,
zrodí srdcia skromné ako sedmikráska,
čo pyšná je len na svoju farbu bielu.

Noc sa skláňa, zore uvádzajú do života ráno,
vstaň šuhaju, veď sa brieždi,
sloboda je blízko, je na dosah, áno,
len v nej ešte zmija hniezdi.
Preto uvážlivo a rozumne postupovať treba,
ona zhynie, udusí sa v nenávisti.
Možno pukne od závisti,
že Slovák bude robiť už len pre seba.
Je isté, že robiť vie rukami i hlavou
(na to sú vážne dôkazy),
Keď jeho Slovensko je domovinou pravou,
kde neplatia tútorove rozkazy.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 14, 8. apríl 1992, s. 15.

Zlata Solivajsová

CO KDYBY...?

CO KDYBY bratia od Vltavy
priniesli šoty z Bratislavy
aj mimo mítingov a tribún –
tie aj Slovákom žlčou hýbu.
CO KDYBY v hluku srdcervúcom
počúvali nás radšej – srdcom,
zobliekli to sudcovské rúcho
a nekriesili mŕtvych duchov.
CO KDYBY prestal nimi zmietať
smiešny blud, že sú pupkom sveta
a my len anti… anti… anti
či rozvášnení kverulanti.

ČO KEBY z vysokého koňa
prestali šíriť klamstvá o nás,
zametali pred vlastným prahom,
„nemilovali“ nás tak – draho.
Nepochopili pravdu celú:
že nám s p o l o č n é mlyny melú?
Že bez nás v osemnástom roku
neuskutočnil by sa pokus
pre dva národy v jednom dome?
… a nie vo Viedni, Pešti… Bonne…
ČO KEBY na nás nehuckali
kde-koho, kto si ctí len svaly.
ČO KEBY v roli „starších bratov“
prestali na nás hádzať blato,
nezamieňali silu za cnosť,

nepripisovali nám puče,
keď chceme žiť na vlastný účet.
Veď v osemdesiatom deviatom
zvonili aj slovenské kľúče.
Nenakúpili sme lacno…

CO KDYBY v Čechách vznikla strana,
čo prelustruje názor na nás?
(Na syndróm hrôzostrašných „vizí“
odporúčame značku VIZIR).

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. III, č. 15, 14. apríl 1992, s. 1.

Zlata Solivajsová

OTÁZKY

(Banská Bystrica)

Kde je taká krajina, kde je taký štát,
v ktorom premiér voličom smie sa vyhrážať?

Kde je znenie dohôd, zmlúv také okrúhlučké,
že sa v nich aj paragraf podobá skôr – slučke?

Kde o vine-nevine rozhoduje kat,
kde za bakšiš prekliaty možno zradiť štát?

V ktorej ríši pretrvali staré zákony:
čestný sedí v klietke hanby – zlodej na koni?

Kde o život národa hádžu supy lós?
Z čieho domu vlastníka vyhadzuje – hosť?

Kde sa valí na občana hanlivý prúd lží
od tých, čo by úctu k nemu mali rozmnožiť?

Kde je taký parlament – hádajte tri razy!
Čo v ňom v orlích problémoch rozhodujú – plazy?

Kde je štát, čo biednym vzal a bohatým dal?
…kde sa voda sypala a piesok sa lial…

Zdroj: Koridor, roč. I, č. 37, 16. apríl 1992, s. 4.

Michal Chuda

SME TU

Sme tu už od Cyrila, od Metoda,
dali nám jazyk, no aj vieru v kríž.
Ohňom sme šli, no prijala nás voda.
Láskou nám, Pane, srdcia otvoríš –

Tvoj kríž nám stále novú silu dodá,
hoc klesáme až k zemi, nevidíš?
Sme tu už od Cyrila, od Metoda,
dali nám jazyk, no aj vieru v kríž.

Preto nás každý ostrým slovo bodá
a zahnať chce nás do najhlbších skrýš,
no duchom lásky zarodí vždy pôda.

Sme tu už od Cyrila, od Metoda,
dali nám jazyk, no aj vieru v kríž.

Zdroj: Literárny týždenník, roč. IV, č. 11, 15. marec 1991, s. 7.
Tiež: CHUDA, Michal: Jablko v dlani. Bratislava 1998, s. 93.

František Andraščík

ROKU 1990 JE TO VŠETKO AKOSI TAK

Roku 1990 je to všetko akosi tak,
roku 1990 je to všetko akosi tak –
na tom našom a jedinom svete,
akoby ovca pokorne prišla k vlkovi
a spýtala sa ho jemne, či ho smie poprosiť,
či ho smie poprosiť, aby ju
láskavo zožral.
Ale on, vlk, práve bol sýty.
Ale on, vlk, práve bol sýty,
preto ju láskavo poprosil, aby to všetko trochu odložili,
aby to všetko teda trochu odložili,
aby sa však ona, pokorná ovca, pásla len obďaleč,
aby sa pásla len obďaleč
v záujme veci.

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. III, č. 2, 1993, s. 29.

Juraj Dolnozemský

NEDAJME SA

Buďme vzdoru plní
nedajme
času zdolať
reč predkov,

trpme trápne, trpezlivo
strašne a ťažko!

Nech nás bolí srdce
za každými ústami
čo osireli
ktoré šepocú
Otčenáš naposledy.

Cez storočia bolo všeličo
i sĺz mnoho máme za sebou
pred súdmi nespočetnými
nás plašili sekerou.

Predsa pretrváme
vo vernosti
my, pravdou, vedomosťami
naplnení.
To budúcnu dokážeme,
že sme tu
preto nech iní
ešte zbabelí
volajú na ratu.

Tým jasným, povedomým
slovám
praotcovym, pramatkinym
verme im
a k novej dobe
silu znásobujú
opravdivé argumenty!

Zdroj: SME, roč. III, č. 4, 1990, s. 27.

Gregor Papuček

NEDAJME SA!

Osud nás morí, kvári zášť,
a veľký zvon už bije dvanásť.
Zlej histórie hustý dážď
len prší na nás, prší na nás.

Sily nám chabnú, slabne hlas,
a nádej čoraz hlbšie klesá.
Jak tisíckrát už, vstaňme zas,
a nedajme sa, nedajme sa!

Zdroj: SME, roč. III, č. 4, 1990, s. 21.

MODLITBA

Požičaj srdce národu,
ktorý je ako mĺkvy zvon,
ktorý len čaká na chvíľu,
keď zabúchaš mu na bubon.

Keď ako riava neskrotná
prerazí skalu žulovú,
nik ho nezastaví, nik ho nezdolá,
jak v onú chvíľu marcovú.

Národa slávneho gardy sa valia,
nad tatrou divo bijú hromy,
a otec Hlinka modlí sa za nás.
Na poplach bite! Zvoňte zvony!

Postavy z minulosti oživiť treba,
Slováka Čech nikdy nechápe,
vidí vždy iba samého seba,
preto to u nás neklape.

Kde sú tie staré, dobré časy,
keď tu bol Tiso, Šaňo Mach,
keď zradcom dupkom stáli vlasy,
keď prežili si vlastný krach.

Zničte to svinstvo vôkol seba!
Verím, že slnko zasvieti.
Jak lúč z pochmúrneho neba
sloboda ku nám priletí.

Všetko, čo píšem, sú len slová.
Zdá sa, že frázy gýčové.
Treba však činy rýchlo konať,
a vyhrať boje nerovné.

Ja sám už končím, Slovensko dýchaj!
My všetci tvoje pľúca sme.
Požičaj srdce, tisíckrát prosím.
A konečne už zvíťazme!

Zdroj: Slovák a národná jednota, roč. I, č. 4, 1990, s. 4.

Viliam Hornáček

RODÁKOM ...

Páperká túžob hviezdnatých
nám z čela padnú mrazom
do blata lebo do dejín
génius a či blázon.

Zubatá chvíľ a úzkosti
vyženie z ľudí zvera
život – ten zo zásady
smrť – tá si nevyberá…

Kto sa to chveje
na vlásočku bytia.
„Bolo nás jedenásť…“
A čo – keď nás chytia…!?

Sme vari od praotcov horší…?
Teraz sa – do gatí a riedkym.
Kto sa bojí – proti sebe hreší.
boli sme nikým – môžeme byť niekým.

Či sme tak rýchlo pochopili pravdu
ulačnili sa na obratú kosť
že sa vždy za podlosť a zradu
platilo lepšie ako za vernosť…?

Vedeli o tom veľkí pred nami.
Odmietli v striebre podiel viny
kým hadoplazí Judáši
pošpinili aj Jarabiny…

Zdroj: Nový Slovák, roč. I, č. 12, 1990, s. 8.

Božena Paľová

SLOVENSKO SLOVÁKOM

Slovensko už nespí, Slovensko sa budí,
keď o našom bytí rozhodujú druhí.
Reč a chlieb od matky chutí vždy najlepšie.
Domovina naša, najdrahšia na svete.
Mamička šepoce pri kolíske tíško
spi že mi dieťaťko,
spi Jančko sladko.
Deti si štebocú, spievajú, tancujú,
nesie sa ozvena od Tatier k Dunaju.
Nesie sa ozvena od poľských hraníc,
od našich rodákov zosnulých i živých.
nesie sa ozvena od severu k juhu,
zobúdza aj spiacich z východu, západu.
Počúva ozvenu v celom svete Slovák,
načúva a prosí každý kto je Slovák.
Slovensko si spieva novú jarnú pieseň:
Slovensko Slovákom! Pieseň lásky nám znej!
Slovensko vždy spieva na kresťanskú nôtu,
nezabúda nikdy na verných svojho rodu.
Slováci prijali kresťanstvo do vienka,
udržať ho treba,
to naša spomienka. Naša cesta pravá nespúšťať
sa Krista, to je jediná pravda čistá.
Pochovajme všetky staré izmy,
viera, láska, nádej nech
nám žije v mysli.
Naše dietky nech poznajú
teplo domova,

nech nás vedie milosrdná a láskavá ruka
Kristova.
Slovensko si spieva novú jarnú pieseň:
Slovensko Slovákom!
Pieseň lásky nám znej!

Zdroj: Slovák a národná jednota, roč. II, č. 5, 1991, s. 1.

Rudolf Strážovan

RODÁKOM

Slováci, Slovenky – pre Boha Vás prosím.
len jednu túžbu mám, ktorú v srdci nosím.
Dajme sa dokopy, spojme sily v jedno
by naše Slovensko, nezhynulo biedno.

Národ náš je malý, sily má však dosti,
nechceme už žobrať ohlodané kosti.
Spojme sa dovedna a odstráňme zradcov,
ktorí nás len klamú, ako malých chlapcov.

Načo plané reči, o tie nám nejde,
komu sa nepáči, nech od nás odíde.
Nedajme sa zdeptať, nedajme sa zlomiť,
lebo naše deti budú slzy roniť.

Nastal čas vrcholný, nečakajme na nič.
Nečakajme ticho, kým nám upletú bič.
Postavme sa hrdo oproti mordárom!
Dosť bolo už Prahy – Slovák je tu pánom.

Zdroj: Slovák a národná jednota, roč. II, č. 5, 1991, s. 4.

Juraj Matyinkó

NEDOPUSŤME

Dľa mnohých súdiac,
dnes činy sú potrebné.
Niekedy je však viac,
keď slovo teplé znie.

Teplé slovo znej!
Rozochvievaj duše struny!
A ty, Slovák, bdej
nad blahom svojej ľúbej zeme.

Nedpusť, by sa z lipy
neskôr chorá vŕba stala,
ktorá iba preto trpí,
aby vyschla a skonala.

Nedopusť to, Slovák! Bojuj!
Nech ti zdravá lipa stojí pred očima!
Holubica leť a zdeľuj,
čo sa deje u nás doma.

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 14, 5. apríl 1991, s. 11.

Eduard Šmelko

SLOVENSKÁ JAR ‘91

• ÚRYVOK •

Ach, Slovensko, boľavé a krásne,
kedy chceš prichýliť tatranské smreky
pod vlastnú strechu,
kedy chceš oboma nohami
bez cudzích barlí
vstúpiť na otcovskú roľu,
kedy, ak nie teraz?

Počuješ, Slovensko,
zas je tu jar a opäť
na husliach tvojich synov
sladnú piesne
horských bystrín,
na tvojich husliach
z Gorazdovho javora.

Tak zapriahni a hraj.

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 14, 5. apríl 1991, s. 11.

Severín Fialka

CESTA K JASNEJ HVIEZDE

Kráčajme, my Slováci,
po kľukatej ceste,
keď bude aj tŕnistá,
nestojme na mieste.

Kráčajme hoc' bolestne
k našej hviezde jasnej,
ktorá je však zahalená
nielen z viny vlastnej.

Druhí nám ju zahaľujú,
vedú na ňu útok,
oblečená v čiernom je,
pretože má smútok.

Urobme my vietor,
ktorý hviezdu odhalí
a zo srdca slovenského
ťažký balvan odvalí.

Vtedy bude žiariť
slovenská hviezda jasná,
keď odženie vietor
federálne mračná.

Bude žiariť všetkým nám
len na naše vlastné
bude žiariť krásne, jasne
na Slovensko samostatné.

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 21, 17. máj 1991, s. 11.

Silvia Kučerková

NÁROD

V srdci mám slovo národ. Zvučné, živé.
V ňom posvätenie večnej svornosti.
Len v nej sa rodia ciele jasnozrivé.
V jednote ducha, v mysli spätosti.

Nuž pýtam sa dnes, či môj národ žije?
Či nestráca sa iskra duchovna?
A prečo mnohé sny a ilúzie
nahlodá nejednotnosť odporná?

Rozmýšľam, sediac nad knihami dejín,
o budúcnosti, vidiac prežité.
O túžbe, viere, láske, beznádeji.
Víťazstvo vždy je ťažké, zložité…

Svätopluk prúty prelomiť dal synom
a vtedy spoznal, zvedel každý z nich
nemožnosť kráčať nikdy cestou inou.
A predsa svet ich miatol. Nehodných.

No v knihách čias aj svetlejšie sú miesta,
kde svornosť láme mreže stáročné.
I k nášmu cieľu jedna vedie cesta.
Začaté dielo skončiť spoločne.

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 28, 4. júl 1991, s. 2.

Beňo Urbanov

VARUJ, SLOVAČ MOJA

Hej… Ty… Slovač moja,
preberaj sa z mrákot,
bralá temna, okovy pukajú,
svitu žiara slobody,
ťažko prediera sa.

Ba neplesaj… neraduj sa Slovač,
bo víťazstva niet na dosah ešte,
ba varuj,… varuj jarma,
rúškom bratstva farizeja.

Dnes,… práve dnes, ten pravý čas je,
svornosti zväzku prútov Svätopluka,
a varuj… ak dnes práva zeme,
otcov svojich nedobiješ,
pred svetom v hlupáka
v tieni soka svojho sa rozplynieš.

Tu niet času skromnosti,
naivity miesta,
bo skromnosť naša slovenská
pokory to kolíska.

Len na Tebe a na nás je,
či Slovač práva dosiahne,
dnes nie v meči, ale v ume sila je,
pokiaľ verné slovo matere,
v nás žije.

Už zašli časy krpcov, kabanice baču,
bo synovia a dcéry Tvoje,
chalátom fiškáľa odetí sú.

Dnes… už nie tútorov nám načim,
ale zbav sa pliagy bíreša,
len tak sa vyhneš dereša.

Je čas, keď menší národ
hrdosti slobody svojej sa zračí,
never Slovač klamstvám,
pod Tarami rychtárom
umu Tebe stačí.

Je čas strhnúť závoj,
temna a pokory,
nech jaro obrody,
rany naše zhojí.

Nech v omamnej vôni májových lúčin,
sametu zelene a polí,
nech pieseň radosti, krásy a lásky
znova zahlaholí.

Chráň a bráň si Slovač, matky slova,
čo stáročia hromy prekonala,
nedaj Boh ho vyrvať, skántriť, sprzniť.

Ak miluješ Tatry svoje ešte,
tak hor sa Slovač… hor sa,
verný sebe, svorne napred,
bo sloboda, česť a právo národa
sa nikdy… nikým, nedá zaprieť.

Zdroj: Slovenské správy, roč. XV, č. 92, 1991, s. 3.

Martin Šavel

K POSLANCOM SNR

Opäť svitá nádej
slovenskému rodu.
Zas Slovač bojuje
za svoju slobodu.

Názor má, len kto je
svojím vlastným
pánom,
ten, kto pritakáva
ten je iba rabom.

Kto judášsky groš má
za zradu národa,
tomu odmenou je
len ducha poroba.

Kto svoj národ zrádza
zrádza seba, deti!
Ten, čo národ bráni,
ten sa stáva veľkým.

Poslovia Slovenska
zdvihnite už hlavu!
Myslite na zašlú
svojho rodu slávu!

Keď nad Tatrou zhrmí,
blýskajte odvahou!
A národ ovenčí
vaše mená slávou.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. I, č. 23, 25. septembra – 1. októbra 1991, s. 1.

Heda Šišková

SLOVÁKOM

Zdvihni sa národ,
zovri dlaň
a neustúp už ani o piaď,
v archívy vstúp,
ba hoc sa vlám –
zbavíš sa rýchlo cudzích oprát,
veď klamali ťa hanebne
a špinili –
tí ušpinení,
nič v lepšie sa ti nepozmení,
kým neodženieš sám ich od vrát!

Čas je dnes ozaj posvätný,
tak neskús sa mu vysmiať, NÁROD,
ak nedokážeš víno stiahnuť
v pravý čas,
zbytočný ti bude POTOM
každý návod.

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 43, 16. október 1991, s. 5.

(Ep)

TICHO PRED BÚRKOU

Stíchli naše ulice
stíchlo slávne námestie.
Politické múzeá
umlčali poľnice.

Ako clivo znie
to čudné ticho
revom decibelov
pošliapanej pravdy.
Krivda krivdou zrodená
prekonala veky.

Ticho svorne vyčkáva
búrku tohto storočia.
Čas skráti našu pokoru,
čas „zbierania kamenia"…

Ticho je majstrom inkognita
ľudského cítenia.
Krv národa je drahá,
zastavme ich bratia,
než kohút zakikiríka
a Judáš znovu zradí Krista.

Zdroj: Slovenský národ, roč. II,
č. 47, 13. november 1991, s. 4.

Autor neznámy

SLOVENSKO SLOVÁKOM!

Slovensko Slovákom!
Bratislavou hrmí.
Je to naše právo!
Boli sme tu prví!

V iných krajoch sveta
nechceme byť pánmi,
ale žiť v svornosti,
čo sú svorní s nami.

Zas nás niekto tlačí
bičom do chomúta.
Kto má dnes v ruke bič?
Kto nám dáva putá?

Pečené holuby
nelietajú z neba.
Modli sa a pracuj!
Čo ti ešte treba?!

Veštba Svätopluka
– tisícročná pravda
i dnes neklamala:
zradila nás zrada.

Aj Plávka mal pravdu
keď o nás napísal:
Pokorný Slováčik
na všetko vždy pristal.

Končí boj o právo,
keď už platí zákon?
Ohne sa v pokore
Slovák pred „Slovákom?“

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. I, č. 14, 30. november 1990, s. 7.

Františ ek Hora

VSTAŇ A BUĎ!

Slovensko krásna je krajina
v ktorej žije rodina,
rodina, ktorej voľnosti nedajú
tí, čo sa bratia volajú.

Ako môže brat brata tak klamať
ako môže toľko zlého konať
dosť už tej krivdy velikej
povstaň národ proti nej!

Hoc nie so zbraňou v ruke
hoc v pokoji a kľude,
ale povstaň, a ukáž svoju vôľu,
aby si Slováci obrábali svoju roľu.

Každý národ právo má na seba,
nikomu vládu iného netreba.
A tak Slovensko vstaň a buď
S l o v e n s k o m!

Zdroj: Slovenské správy, č. 1, 15. január 1992, s. 3.

Ján Frátrik

VÝZVA

Dosť bolo ohňostrojných dní,
slovo onemieva v záhrení času
a básnik prichádza už na pretras.

Zvoní. Zvoní čas!
O národ ide! O každého z nás!

Dosť vyleštených poloprávd
a svetlo pašuje sa ako kontraband.
Básnici, na scénu!
Von zo slonových veží!
Svedomie má výpredaj a neláska
a nedružnosť sa zanášajú do krvi.
História si nás preberá.
Na ktorú stranu? Kde a kam?
Severka vychýlená. Potrhané popruhy.
V neistotách stone rodná zem.
Ach, a či v závetrí už mrmle Rekviem?
Do svornosti, Slovensko!
Len ty nás rozvíchrených spoj!
Pred tvárou sveta iba svornosť naša zbroj!

Zvoní. Zvoní čas!
O národ ide. O každého z nás!

Zdroj: Katolícke noviny, roč. CVII, č. 7, 16. február 1992, s. 1.

Judita Sichrovská

JA NECHCEM TAKÝ DOMOV

ja nechcem
domov dlane
do ktorých sa plače
kde capart malý
zíra na výklady s barbie
a pregĺga sliny s babi
na koláče

ja nechcem
domov dlane
do ktorých sa plače
kde kanvy z mlieka lisujú sa
na pagáče
a kravky kynožia ako muchy
pre pavúkov
a ja núkam fašírkami z chleba
svojich vnukov

ja nechcem
domov dlane
do ktorých sa plače
kde z gázy nešijú sa na karneval
uši dračie
a na víkendy sieťky na motýle
ale
len máčané v sadre
na hlave z nich máme
fáče

ja nechcem
domov dlane
do ktorých sa plače
pre rieky dačie
mne treba domov
kde sa dá povedať
kto je za
a hovoriť aj proti
a nie sa učičíkať
nechať dlaniam bez roboty

ja nechcem
domov dlane
do ktorých sa plače
nám sa chce podívať
na hniezdo krkavčie
nech koniec je
posmechu
z tej našej Slovače

Zdroj: Nový Slovák, roč. III, č. 45, 22. február 1992, s. 13.

J. N.

PREDVOLEBNÁ

Horí ohník horí,
netreba ho hasiť vodou,
ani zdržiavať Slovákov
idúcich za samostatnosťou,
za slobodou.

A nech by Vás
„bratia“ čerti vzali,
že ste národ ten
slovenský okrádali.

Ako sa ich zbaviť?
Najradšej ich nabiť!
Koaličný jazykový zmeniť.
Aj janičiarov vlastných
mocou opojených,
roztopašných.

Musíme sa janičiarov
zbaviť sami,
nesmú byť už viacej
medzi nami.

Bratia, sestry urobme to tak,
že vo voľbách ich nepoznať!
Nedať hlasy centralistom
ani iným antikristom!

Slovenská národná rada
je samá lož a zrada.
Slovenská „národnostná“ rada
dokázala už,
že je na nič, že je fuč.

Preto, Slovač moja, pozor daj,
kto z hlasu Tvojho urobí raj!
Lístky do urien dajte také len,
ktoré určia slovenský snem!

Správny Slovák, Slovenka
daj svoj hlas do vienka
tomu len,
komu drahá je slovenská zem.
Tridsaťsedmičku voliť budem!!!

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 22, 3. jún 1992, s. 14.

Blažena Krivošíková

NA ÚSVITE

Darmo kričí, že je bez viny,
kto rozsieva hnev a svár.
Kto hádže blato – ruky si zašpiní
a niekedy aj tvár.

Kto vlasť moju haní,
sám nemá cti.
Kto právo národov
iných si neuctí,
sám na slobodu právo nemá
a jeho slovo nič neznamená.

Slovensko moje, prestaň už slúžiť,
nestačí snívať, nestačí túžiť.
Ukáž sa svetu, odokry si tvár,
žiadaj len SLOBODU – nie milodar.

Hmla sa už rozpadá na úsvite,
básnici – rodáci, kde ste,
nezaspite.

Zdroj: Horizont, roč. XXI, č. 10, október 1992, s. 3.
V mierne upravenej podobe tiež v autorkinej
zbierke Chránené územie, s. 11.

POVZBUDENIA Z EXILU

Gorazd Zvonický

VYLEŤ MI, SRDCE

(Rím, 1990)

Vyleť mi, srdce, z natešenej hrude
a na jarnom sa slnku pobav,
hoci si plné obáv,
čo z tejto jari v lete bude.

Mne pred oblokom sľubnú lipu
napadal pliaga huseničia,
aj v hriadke planty klíčia,
lež do vzrastu im krty rýpu.

Rodná zem, živ nám nádej sviežu,
aby po dlhom smrtonosnom tichu
Boh nedovolil slovenskému duchu
na pospas nechať strážnu vežu!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLIX, č. 25, 23. jún 1990, s. 6.

Gorazd Zvonický

RODÁKOM

Rodáci drahí, prosím vás,
vyhoďte z domu starý kvas,
obnovte veľkonočné sviatky
a starý kvas?… Do putne na odpadky!

Mnohý tŕň ešte vŕta v rane,
mnohý má vyšinuté škrane,
mnohému ešte hučí v uchu
od zaúch v celke pri výsluchu.

Živé a mŕtve obete,
nie, nevolám vás k odvete,
len zaprisahám v živom svätom Bohu:
Bedlite! – Škodca číha spoza rohu!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLIX, č. 27, 7. júl 1990, s. 3.

Gorazd Zvonický

MYSLELI SME SI

(Rím, jún 1990)

Mysleli sme si, že sa hanbiť budú
za špinu na štíte a za ostudu,
a po hanbe im v tvári nieto stopy
za odporný chliev v srdci Európy.

Mysleli sme si, že sa hanbiť budú
za klamstvá voči slovenskému ľudu,
lež drzo pred ním otvárajú tlamu
a bezočivo klamú, klamú, klamú.

Mysleli sme si, že je koniec bludu,
na zaklínači čarovnícky hudú
do uší ľudu lichotivé sľuby,
a mumákom sa omámenie ľúbi.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLIX, č. 28, 14. júl 1990, s. 6.

Gorazd Zvonický

VO SNE SOM LETEL (ZDRAVÝM JADRÁM)

(Rím, 1990)

Vo sne som letel do otčiny.
Už by ma neuniesli údy…
Videl som obraz celkom iný:
strašidlá ľahostajnej nudy.

Sestra a brat – na nepoznanie.
Lož vykonala dielo skazy,
nuž hľadám, kam mi slza skanie,
veď rozbité sú všetky vázy.

Zbudli len kypte z ideálov,
čo kolovali v krvi ľudu:
spomína si na plný valov
v strachu o brucho – na ostudu.

No v chorom jablku sú zdravé
jadrá, a to je mládež naša
s napätým lukom po náprave
do hnilých kútov satanáša.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLIX, č. 39, 20. október 1990, s. 7.

Gorazd Zvonický

PROSBA O DÚHU (SLOVINCOM)

(Mannheim, 1991)

Slovinskí bratia, po urputnom boji
slovenský brat vám
sľubný rozvoj želá,
by vám nad domovinou pri pokoji
sa Božia dúha navždy rozprestrela.

Váš hrdinský duch,
vaša vôľa smelá
sa predstavili svetu
v rodnom kroji.
Od krvopotu osušte si čelá
milosťou Božou, ktorá všetko hojí.

Ak ešte v tele zbudla dáka strela,
na údoch odrenina po postroji,
vždy naporúdzi máme Spasiteľa.

On ošetrí vás pri milostnom zdroji,
aby vám v letku neochabli kriela…
Aj do budúcna ostaňme si svoji!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. L, č. 31, 24. august 1991, s. 1.

Gorazd Zvonický

SEKVENCIA

(Mannheim, 1991)

Horký bôľ a žiale žravé,
pruhy bratskej krvi v Dráve
dvíhajú hlas ku nebu,

aby mocné Božie ruky
odvrátili divé pluky
od chotára Záhrebu.

Bože, zhliadni na obete,
ktoré v tupom, hnilom svete
nevzbudili ozvenu,

s láskou sa ty ujmi činu
za chorvátsku domovinu
valcovanú, krušenú.

Na tom svete hrboľatom
brat sa často stáva katom
krvavým a bez citu,

lež tie krivdy a tie rany
vyzrejú v plod požehnaný,
v sľubnú zoru úsvitu.

Po tej scéne bratovraždy
nech sám seba vráti každý
Bohu, vlasti, národu,

keď tí naši južní bratia
vlastnou krvou draho platia
slobodu a obrodu. Amen!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. L, č. 32, 31. august 1991, s. 4.

Gorazd Zvonický

PREHLTNI, BRAČEK (BRATOM ČECHOM)

(Rím, september 1991)

Prehltni, braček, ohovárky hlúpe,
mlč, politika klamná, potmehúdska,
keď brat na brata zákerníka hucká,
hoc cestovali dlho v jednom kupé.

Dejinná pravda už je na postupe,
pred ňou sa dusí krivda ľudožrútska.
U nás pil, jedol, až sa mu včuľ kucká
a ostávajú mu len zmysly tupé.

Uvoľni brata z mučeníckej kladky,
a nemusíš viac myslieť na doplatky,
nuž stras zo seba toho parazita!

Či má ti ďalej otravovať sviatky?
Uváž si, uváž, lebo čas je krátky,
a dneska sa ti príležitosť skytá.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. L, č. 44, 23. november 1991, s. 4.

Gorazd Zvonický

PUSŤTE NÁS (BRATOM ČECHOM)

(Rím, september 1991)

Pusťte nás kráčať, nie sme neduživí,
na mieste máme nohy, ruky, hlavu.
Nám netreba vás, ani vašu slávu,
bez vás si lepšie obrobíme nivy.

Ak načim, znojom skypríme si skyvy
a vyplejeme plevel bolehlavu.
Z úrody zvýši nám aj na zábavu
bez obáv o zem, že nás neuživí.

Kiež Boží zázrak prevŕta vám sluchy
a Božia žiara osvieti vám zraky,
by videli ste a neboli hluchí.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. L, č. 36, 28. september 1991, s. 7.

Gorazd Zvonický

NEKYDAJ, SYNU

Nekydaj, synu, špinu na otčinu!
Je tvoja matka, moja milá dcéra.
Nie! Nehádž na ňu vinu,
že neviniatka na smetisku hynú,
kade sa dravé zviera poneviera
ako ty: v teplom šále z hermelínu.

Nekydaj, synu, špinu na otčinu!
a umlč v sebe neskrotné zviera!
Nehľadaj medicínu
cestou k starému klebetnému mlynu,
po ktorej tárač kobylí trus zbiera,
len aby mal čím hádzať na nevinu.

Nekydaj, synu, špinu na otčinu!
Ňou zašpiní sa iba tvoja pera,
veď z umu tmy sa minú,
dejiny krivdu do vrecovín zvinú,
aj smradľavý kvet otravného pera,
a hrobár dejín?… Nahádže naň hlinu!

Nekydaj, synu, špinu na otčinu!
Mne tvoja láska k tieňu srdce zviera.
Nemáš kam vypľuť slinu?…
A načo nosíš hodváb, kožušinu,
čo tvojich bratov o teplotu zdiera?…
Ak nestačí ti, utečieš sa k vínu.

Nekydaj, synu, špinu na otčinu!
keď mylná viera trosky podopiera
Loďku si vášne šinú
– kam? – Na hlbinu a či ba plytčinu?
Za teba môj Syn na Golgote zmiera
a z rán sa prúdy Božej krvi rinú.

Nekydaj, synu, špinu na otčinu!
Synovská úcta z matky chriaky stiera
a mení v medovinu
jej slzy i bôľ i materskú drinu
i tvoje beľmo, čo sa svetlu vzpiera
za zisky, čo ti spoza kulís kynú.

Nekydaj, synu, špinu na otčinu!
Po siedme prosím – je to moja miera
starostí… Ty máš inú?
Jar neodbíjaj!… Vzkriesi oziminu,
nech z tvojej brázdy národ klasy zbiera
pre časnú i pre večnú domovinu!

Zdroj: Slobodné Slovensko, roč. XLVI,
č. 6, november – december 1991, s. 4.

Gorazd Zvonický

PROSBA O LIEVIK

(Rím, 1992)

Pane, ak v nebi trafíš na krčmára,
nech anjeli mi lievik donesú
a aspoň jedno deci móresu
a chochmesu, čo vojde do pohára.

Podám ho tomu, kto hlúposť tára,
až vlastnú svojeť vedie k útesu,
lež anjelom daj presnú adresu,
by všetko došlo, kde zas pravda zmára.

Osvietiť treba hlavy v hustom vreci,
bo od západu slnko neprichádza,
len dym – a po ňom usádza sa sadza.

Jazvy po kríži na slovenskom pleci
nech vidia všetci, aj tí v cudzej meci,
nech Slovák zadok leva neokiadza.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, č. 3, 18. január 1992, s.1.

Gorazd Zvonický

VŠELIČO PREJDE

Všeličo prejde ponad nás,
a my tu zostaneme,
veď ohrieva nás slnka jas
i lono matky zeme.

My zostaneme. Prejde čas,
lež my sme nadčasoví,
i priestor pominie sa v nás
jak kukla v motýľovi.

My zostaneme.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, č. 11, 14. marec 1992, s. 6.

Gorazd Zvonický

VŠETKO SA MENÍ

(Rím, 1992)

Všetko sa mení, len nie hlavy hlúpe,
a na rade je slovník papagája,
čo doniesol zo strateného raja,
veď proti nemu čas je na postupe.

Jar je tu. Zdravé, jemnocitné púpä
sa otvorí pod teplým lúčom mája.
Že Slovák spí? Nie! Je vzor ránostaja.
To len tmy boli ukrutné a skúpe.

Lež ako obstál slovník pod očistou,
čo zveleboval šľachtu komunistov?
Hľa, každý ošiaľ prejde, prebolí.

Rováš si zastrú totalitou hmlistou,
kým nadávajú bratom do fašistov,
ktorými nikdy, nikdy neboli.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, č. 14, 4. apríl 1992, s. 1.

Gorazd Zvonický

TAK POMALY

(Rím, apríl 1992)

Tak pomaly si pretierajú oči
tatranské štíty po zlej mrákave!
Hrvoľom sa vše zacnie po obročí,
a rozpomienky naň sú lákavé.

Užívať hlavu, to je fuška ťažká
a ľahšie bolo slúchať rozkazy.
Do kahančeka prilievala fľaška,
že ona mozgy chráni od skazy.

Údolie nemá rozhľad. Nedosiahne
zámery, čo si snujú vrcholy.
Plemeno hmyzu vystlalo si liahne,
a pršať nechce, iba mrholí.

Tu treba Búrku, čo by smeti zmietla
a na smetisko chamraď odniesla,
tu treba Ducha s mocným prúdom svetla
na tých, čo späť sa tisnú do kresla.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, č. 19, 9. máj 1992, s. 1.

Gorazd Zvonický

POZDRAV BRATISLAVE

(1992)

Ó, Bratislava v srdci Európy,
koreňmi azda siahaš do Dunaja
bo ináč tvoj rast človek nepochopí,
ak živá voda tvoj kmeň nenapája,
ó, Bratislava v srdci Európy!

Ó, Bratislava, posolkyňa z dávna
s odkazom Božím pre Slovensko celé,
nech štít mu zdobí práca neúnavná
a nech ho cestou vedie srdce bdelé,
ó, Bratislava, posolkyňa z dávna!

Ó, Bratislava, často pokorená,
prikutá na breh Rieky cez stáročia,
zďaleka zdravím žiaru tvojho mena,
veď sľubne stúpaš už aj na úbočia,
ó, Bratislava, často pokorená!

Ó, Bratislava, dejín križovatka
už od praveku, ako Devín svedčí,
zo svojho hradu národu buď matka,
čo usmerňuje, karhá, hladká, lieči,
ó, Bratislava, dejín križovatka!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, č. 34, 12. september 1992, s. 1.

Marian Žiar

AJ TISÍC ROKOV PO STVORENÍ

(1990)

Zas sme tu. Pripravení
na spoločnú métu,
čo pamäť, tvorená dejinami,
pred oči všetkým stavi
aj tisíc rokov po stvorení.
Skúsenosť hovorí: národ nemožno
tvrdou dlaňou miesiť,
náš život vedela
iba viera kriesiť.
Urobme koniec raz
poviedke „boloraz,“
začnime život nový.
Už všade zákon platí,
že vývoj späť
nikto viac nezavráti.
A preto smelo znova
zabaľme osud náš
do veľkej pravdy slova:
na svojom vždy len sami
Slovensko riadiť
vlastnými záujmami.

Zdroj: Horizont, roč. XX, č. 1, január – február 1991, s. 5.

Marian Žiar

SMÚTOK Z POLITIKY

(apríl 1991)

Čo by tu jarí, čo by tu spevu
a slnka mohlo byť –
tak blízko je človek ku šťastiu –
Keby ohavná stará niť
tú špinu v dlani nedlávila,
keby ju slinou neuzlila
v tom mrzkom ľudskom povrázku…

To je tvoj obraz, Slovensko moje,
v túto jar.
Čo to za vetry z cudzích „lání“ vejú,
že ti aj dušu naparujú k zlosti?
Či večne márnou bude
tá múdra výzva Svätopluka,
že noha naša má stáť na svornosti?

Rodáci drahí, kým chlieb vám nerozkradnú z hrsti,
dokopy hlavy, rozum, srdce dajte.
Čas Bohom darovaný vám nikto nenahradí,
nepridá lásky viac, nerozmnoží rady.
Slobodu strážte, svorne v pevnom šíku,
najmä vy mladí, vyžeňte skazu, zlobu,
a neresť cudziu drobte na hoblíku!

Hodina vážna Slovensku výstrahou bije:
rozoznať zmyje, nech oko orla ožije.

Zdroj: Horizont, roč. XX, č. 5, máj 1991, s. 1.
Tiež: Slovenský štít, roč. XLI, č. 4, 1991, s. 15.

Marian Žiar

PROSBA

Aj dejiny sa musia vyspovedať času,
keď dozrie ich hriech.
Len nebáť sa, nebáť ľútosti.
Ukazuje cestu lepšieho sveta:
aby sme ako spravodliví stáli
pred múdrou tvárou človeka.
Na tejto zemi viac hriechu ako zrna.
Treba porátať čo nás veky páli:
ako sme sebe svoji chceli byť.
A prečo nemohli?
Doslova do zániku času
musíme opakovať:
Pane, aj my sme tvoji.
Spravodlivosť tvoja nech sa dotkne
aj nášho stola.
A keď čas príde,
neblúď už, človek národa,
v márnivosti pýchy odvekej.
Vysúkaj rukávy. Pozdravom mozoľov
zapíš sa do knihy nového začiatku.
Aj mŕtvi, aby cítili, že sme…
A živí, aby z diela žili, čo začíname znova.
Aby sme všetci svoji boli.
Raz naozaj už trvale.

Zdroj: Horizont, roč. XX, č. 7-8, júl-august 1991, s. 3.

Marian Žiar

TU JE ČAS

Dozrela doba. Čas je tu!
Vyše sto rokov voláme svetu:
žiť chceme ako národ sami,
jak iní s rovnými právami.
Kto nám tu cestu zahatá?
Právo je naša odplata
za krivdy, za boje, za utrpenia.
Svitol čas aj nášho prebudenia!
Preto už všetci jeden raz spolu
ukážme svetu jednotnú vôľu,
že chceme žiť svorne s inými,
jak partner rovný so všetkými.

Zdroj: Horizont, roč. XX, č. 10, október 1991, s. 1.

Marian Žiar

NIČ NIE JE VIAC

Nič nie je viac, ako sám sebe žiť,
slobodne pozrieť sa svetu do tváre,
na vlastný spôsob stavať si vlastný dom,
v ňom vlastnou rečou spievať, hovoriť,
a cítiť, vedieť, že sám som pánom v ňom,
že ma nik cudzí z neho nevyprie.

Nič nie je viacej, rodní bratia moji,
ako pre seba na vlastnom lopotiť.
Keď v tomto dome všetci budú svoji,
každý tu bude človeka hodnotiť.
Preto len svornosť, ľudskosť si doprajme,
to cesta naša, na tej vytrvajme.

Zdroj: Slovenský štít, roč. XLI, č. 11 –12, november-december 1991, s. 15.

Marian Žiar

DOBRÝ DEŇ, ŽIVÍ

Keď sme už mŕtvych s úctou pochovali,
hoc jedni šomrú, že sme im poctu vzdali,
a keď nám druhí živých i mŕtvych
metálmi „zásluh“ prekádrovali –
vráťme sa k sebe, aj s ťarchou doby,
aj na smiech potomkom…
Treba nám zo širokých storočí
vybrať si pravdu víťaznú,
čo v čistom srdci právo naše dvíha,
pred oči stavia prisatý zákon
života – a plody tvojej kalvárie –
Slovensko moje. Aby si už raz stálo
pod vlastným menom na mape sveta:
slobodu v oku, ruku bez sekery…

Také je tvoje určenie, Slovensko.
Dobrý deň, živí! Na to pamätajme:
všetci sme svoji len vo vlastnom dome.

Zdroj: Horizont, roč. XXI, č. 1, január 1992, s. 1.

Marian Žiar

DOZREL ČAS, SLOVENSKO

Od vekov dávnych túžime sami byť
vládcami našich osudov. V slobode
a mieri s inými svorne žiť,
spoločne tvoriť svetlú budúcnosť;
by každý národ samostatný bol,
pred svetom rovnoprávne stál,
jak pravda žiada, ktorá víťazí.
To bude nový vek, Slovensko naše,
tisíce rokov ťa osud obchádzal.
Teraz je chvíľa pre tvoje právo,
aby si samé bolo vládcom sebe.
Slovensko, dozrel čas,
ber do rúk moc svojho určenia
a vlastným menom zapíš sa Európe.

Zdroj: Horizont, roč. XXI, č. 5, máj 1992, s. 1.
Tiež: Slovenský štít, roč. XXXXII, č. 4 – 5, apríl – máj 1992, s. 1.

Pavol Sirchich

SOM SLOVÁK

Rozmýšľam neskoro nad ránom,
že na svete je národov stovák.
Každý sám sebe si je pánom,
prečo medzi nimi nie je Slovák.

Je to moja vina a nie je to na smiech,
že nikto nevie, kde sú naše Tatry.
V cudzine všetci volajú ma Čech
a nie Slovák, tak ako sa patrí.

Prešli toľké roky, bolo už dosť
a srdce sa mi z toho hnevá.
Nech je to však iným na zlosť
ja sa zaobídem bez spoločnosti leva.

Vlastný štát má každý chudák
a každému pozriem do očí hrdo.
Nazvite ma separatista, ľudák.
Som Slovák, zvolá moje hrdlo.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. XLIX, č. 16, 21. apríl 1990, s. 9.

Pavol Sirchich

PARÓDIA

Pražský bič vo vetre plieska,
ako tomu aj bolo vždy.
Slovensko je stále kolóniou Česka,
zradcov je ako húb po daždi.

Sme posledná kolónia Európy
a Slovák sa za Slovensko hanbí.
O Čechoch počuť len ódy
„sú väčší demokrati ako Gándi."

Nemá masa chrbtovú kosť?
Mlčí, chce sa mať len dobre,
nebolo ešte zrady dosť?
Slovák ďalej pokorne žobre.

Čakať večnosť, na to čo nám patrí
a poslušne vykonávať rozkazy tútora.
„Na Slovensku horia fašistické vatry,"
nepriatelia nás v propagande utopia.

Slobodným sa každý narodí
a vodcovia sú obrazom národa.
Náš je poslušný, večne maródi.
Demokracia je u nás len paródia.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. L, č. 39, 19. október 1991, s. 3.
Tiež: Jednota, roč. C, 30. október 1991, s. 11.

Pavol Sirchich

POSLEDNÝ VLAK

Zem sa nezastavila a ďalej sa krúti
a nič sa nehýbe v srdci dlho malátnom.
Vyhynú Slováci, tak ako vyhynuli mamuty?
Sloboda sa nedá zaplatiť žiadnym zlatom.

Tečie krv a v boji hynú statoční Chorváti
a ničoho sa nebojí drobné Slovinsko.
Nezľakli sa a nepustili od strachu do gatí
a večne niekto vodí popletené Slovensko.

Len samostatných berú vážne a s plnou poctou.
Ináč si nikto. „Ani ryba ani rak."
Zatiaľ máme poslušných a ustrašených vodcov
a v diaľke už píska náš posledný vlak…

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, č. 7, 15. február 1992, s. 8.

Maruša Jusková

POST SCRIPTUM

(12. mája, R. P. 1992)

… a ešte chcem Vám povedať,
Vy, moji drahí pod Zoborom,
pod Sitnom a Vihorlátom,
(hoci tak zdá sa,
o nás veľa nestojíte,
čo ako žlté púpavičky
rozsypané po celom svete
aj pre Vás kvitneme a dokvitáme)
že teraz, keď sa chlebík láme,
ten chlebík s vôňou našich
širošírych polí a aj lazov,
posvätným sa krížom prežehnajte,
aby ste ho dali prvé svojim deťom.

Nikdy nie napred iným – cudzím –
za chotárom,
lebo nám takto kázal
Ten tam nad oblakmi:
Najprv o svojich
a potom o druhých sa starte!
I chalupu najprv
pre rodinu stavte,
pre deti Vaše slovenského rodu.

Pred výkopom nových základov si ale
na pôdu svätú v bázni pokľaknite
a pobozkajte zem tú,
ktorá v tisícročiach neraz
krstená bola krvou našich dedov
za naše práva z neba,
našu za slobodu.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, č. 21, 23. máj 1992, s. 5.

Maruša Jusková

MOJEJ RODNEJ NA VIANOCE

(Berwyn, 27. novembra 1992)

Chvejú sa všetky hviezdy neba
tu v mojich očiach, v srdci, duši.
V šerení noci volám teba
a tuším ťa sťa vôňu ruží.

Dotýkam sa ťa dlaňou slepou:
tej drahej zeme tvojich strání.
Keby len diaľok tisíc svetov
nebolo, zmizlo na svitaní!

Keby len hŕbu mojich rokov
odpísať z môjho pleca zmôhla!
A svižnosť dávnu mladých krokov
keby som mala… Keby mohla

Objať ťa tuho prvou láskou
a šepky šepkať všetko krásne,
čo zabudli sme z vtačích hláskov.
Veriť, že šťastie nezahasne.

Jedličku krášliť vedno zase,
zapáliť prvú sviecu na nej.
Ty vo mne, Rodná mati, v kráse
ja v tebe splanúť z iskry holej

V tisíce iskier ako hviezd je
nad nami neba vo výklenku.
Už malý Ježiš lásku nesie
tebe i mne na noci sklonku.

Do snehu píšem pozdrav tebe,
k nohám ti zhŕňam svoju lásku.
Nech Boh ťa žehná a aj nebe!
Kladiem ti v lono sedmikrásku.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, Vianoce 1992, s. 5.

Jozef M. Kosiba

PIETA

Dumám pri hrobe otcov našich,
ktorým kolískou im bolo,
už dávno – Slovensko.

Hľa, aké to slávne boli hlavy,
ktorých i krv,
rodnú zem skropila – Slovensko.
Od Pribinu po Svätopluka,
po slovenskej ríši kupca Sama,
hruda našich Otcov – Slovensko.

V lonách matiek našich,
pestoval sa a zachoval,
Slovo Cyrila a Metoda:
slovenský duch národa,
od Tatier až po Dunaj – Slovensko.

Ruky Majstra Pavla,
valaška hôrneho chlapca,
pieseň a spevy slovenskej devy,
po poliach a lesoch,
horách a lúkach,
salaš a fujara,
bryndza a opasok,
pluh a motyka,
mozoľ roľníka,
prázdna kapsa drotára.
dlhé roky národ viac bitý ako sýty,

a predsa,
spis a reč!:
Hollého, Bernoláka a
Ľudovíta Štúra,
Výlevy Radlinského, dielo Moyzesa,
ohnivé vzdychy Janka Kráľa,
to tvorí a spája naše – Slovensko.

Čiapka generála Štefánika,
reč v parlamente Jurigova,
objatie Martina Rázusa
a Andreja Hlinku v Nitre
ba celý život tohto nášho veľkého
Otca:
tma sa už brieždi:
už znovu svitá – Slovensko.

Slza na tvári,
spomínam na udatného syna národa,
loď v jeho úskaliach bez újmy viedol,
či to má byť naveky – trpká zrada
národa?
Nie,
volám,
zo srdca mohutný hlas:
zobuď sa – Slovensko!

Spomínam na Šaštín,
obraz tej slovenskej piety,
i jeho vlastný národ zradil,
a predsa,
napokon,

ríšou jeho tým dňom sa stal celý svet:
aj – Slovensko.

Cestou k Najvyššiemu,
so slovami na perách,
takto znel odkaz slovenskému národu,
za ktorý svoj život položil:
„V duchu tejto obety, ktorú prinášam,
odkazujem slovenskému národu,
aby bol svorný a jednotný v sledovaní
veľkej zásady ‚Za Boha a národ' –
vždy, všade a v každom ohľade…
Slovenský prezident Msgr. Dr. Jozef Tiso,
mučeník za slovenský národ,
za nás,
za samostatné a slobodné –Slovensko.

Tabuľa kamenná,
rozruch spravila,
ba už i za čias Mojžiša,
radšej egyptské plné hrnce,
ako vlastnú zem a slobodu,
či neznejú podobne slová Slováka:
„… a voľ nebyť, ako byť otrokom!"
nebeská manna bola im odmenou,
zbaviť sa strachu,
obáv,
nebáť sa pravdy,
trochu odvahy,
nech naplno sa rozsvieti duch,
čnosť a sláva tohto veľkého syna
národa,
a odmena:

nás všetkých spojí,
čaká,
nebeská manna:
koruna každého národa,
blaho slovenského národa:
národný samostatný štát,
samostatné a slobodné
– Slovensko.

Zdroj: Slovenské zvesti. Tlačový orgán Združenia Slovákov vo Švajčiarsku, roč. XXII, č. 1, marec 1991, s. 1.

Jozef M. Kosiba

SLOVÁ Z EXILU

„Mňa kedys‘ zvádzal svet…“
Slová Slováka,
a predsa,
slová a reč matky zachoval,
slovenskí drotári, až za morom,
pre skyvu chleba v núdzi,
hľa,
národ z pažeráka suseda,
Pittsburskou dohodou
z exilu,
pomohli.

„Hľa, exiloví Slováci…,“
slová „slováka,“
vraj do národu svojho dnes
nemajú sa starať,
vraj žiť tu, tak či tak nežijú,
ale pýtam sa,
tí exiloví Slováci,
tak včera ako dnes,
či s odstupom,
či nevidia lepšie,
čo vskutku doma deje sa?
45 zím a liet, či 22 rokov,
v exile,
práve o toľko menej,
čo národu doma,
klam a lži liali,

dejiny naše,
skôr v exile ako doma,
sami sme fakty, pravdu uchovali
a mnohí ju i našli.

Nie to pravda,
že toľké roky vonku,
v exile spali sme,
nie,
národ svoj v láske zachovali sme,
listy, púte, memorandá,
noviny, kroje, vieru,
ba i demonštrácie za politickú
a náboženskú slobodu nášho národu,
za mier a spravodlivosť,
to naše kroky, pôst a pietne vzdychy,
proti ostnatému drátu,
za čias ešte červeného ‚moru‘,
hodili sme.

„Mňa kedysi zvádzal svet…,“
slová exilového Slováka,
a predsa,
žiť vo svojom,
vo vlastnom dome a národe,
v slobodnom štáte svojom,
na Slovensku,
to je cieľ a zmysel slovenského exilu.

Zdroj: Slovenské zvesti. Tlačový orgán Združenia Slovákov vo Švajčiarsku, roč. XXII, č. 2, apríl 1991, s. 1.

Slavomír Senko

NOC ČI DEŇ?

(Pretória, máj 1992)

Po noci dlhej, sťa biblická povodeň,
zasvietilo slnko. Nakuklo cez kopce,
vstreklo nádej, nadchlo hruď a srdce,
že konečne nastane vytúžený deň.

Krátka ale radosť! Ratuj! Bieda! Pomoc!
Mračí sa, stmieva sa, vietor zasa veje,
nadšenie poklesá a miznú nádeje.
Hrozí, že tentoraz večná bude to noc.

Uvedom si národ! Nik Ti neporadí.
Nepriateľ v bratskom rúchu skrytý, ten sám,
tak ako mnohokrát, znovu Ťa len zradí.

Pamätaj si Slovák! Poroba Ťa čaká.
Slnko nevyjde, noc bude. KEĎ SI SÁM
SLOBODU NEVEZMEŠ, NIKTO TI JU NEDÁ!

Zdroj: Slovenské zvesti. Dvojmesačník Slovákov žijúcich v Južnej Afrike, roč. III, č. 10, máj – jún 1992, s. 6.

Slavomír Senko

TERAZ ALEBO NIKDY!

(Pretória, máj 1992, pred voľbami v júni 1992)

Kyvadlo dejín v osudnom bode zastáva,
posúďte sami, či neveriť či veriť,
tak ako pre Hamleta: byť či nebyť?
tak pre Slováka čas rozhodnutia nastáva.

Urobiť kompromis? S Čechom sa pohodnúť?
A na večné veky otrokom zostať!
Či snáď strojcom svojho osudu sa stať?
Úloha neľahká! treba sa rozhodnúť!

Neváhaj Slovák! Zober to ďas!
Lámania chleba nastáva čas!
krivdíš slovenskému národu.

Rozhodni sa a nádeje iskry jas,
v istoty plameň rozhorí sa zas.
TERAZ ALEBO NIKDY! SLOBODU!

Zdroj: Slovenské zvesti. Dvojmesačník Slovákov žijúcich v Južnej Afrike, roč. III, č. 10, máj – jún 1992, s. 6.

Ľudovít Pavlo

ODKAZ

(Toronto, 1990)

Brat môj nebuď altruista,
bo stratíš všetko, dozaista.
Tvoja krv silní cudzie rody,
za tvoju prácu iní majú hody.

Nuž, chráň si svoje, svojmu daj,
drž sa svojho, svoje bráň
a kto kradne, len mu daj
(či „bratovi – chytrákovi" a či zlému susedovi).

Bakuľu máš, namaž kosti,
nauč ich raz móresu!
Polož medzník za Tatrami i na juhu
za Myjavou, i na Uhu.

„No trespassing" znak tam daj,
buduj znova rodný kraj!
Cti si, miluj starý znak
a pros Boha – k nebu zrak.

Nech tá naša chrbtica stuhne veršom Žarnova
a zrod náš nech slávime všetci poznova.
Hej, čítaj nášho Zvonického básne,
tie žriedla lásky, múdrosti –
a svedomie Rázusa nech ťa máta, nazlostí,

bys‘ neveril bájkam Masaryka starca,
ale slávil slávne odkaz štrnásteho marca.

Zdroj: PAVLO, Ľudovít: Pod cudzím nebom. Martin 2002, s. 76 – 77.

Andrej Prok

VRÁTIM SA ...

(Bratislava)

Vrátim sa do kraja,
do rodných, do dverí –
oprášiť pomníky
otcov a materí.

Po svete blúdil som,
vstrebával do seba
svetové múdrosti;
cudzoty stroncium
ukladal do kostí –
dolármi bohatý
nadýchal cudzí smrad.

Po rokoch blúdenia,
chudobný na duši,
s dolármi po kapsách
vrátim sa do kraja
sklenených riečok;
ktorý mi prísluší –
k detskému nebíčku
voňajúcemu
na horách –
chotár som opustil:
vrátim sa rád –
hazardný hráč.

„Nemohli z domova
všetci preč odísť –
pochopiť ráč.“

Rodný kraj
vysnený v predstave –
hoci aj
malý je;
dymom a smogom
plný je nadostač.

Zdroj: Pohľady, roč. XV, jar 1991, s. 128.

M. Bielokarpatská

MOJE KRÉDO

Každý príde k súdu
podľa svojich skutkov.
Kto z vás bol viny
nech hodí na nás kameň –
bez hanby, farizej –
prisahám, neprestanem
brániť do posledného dychu
ten ľud, ten národ, tú zem –
v nej verím, veríš, verí
Slovač doma i tu
v nej dýcham, dýchaš, dýcha
v tatranskej vôni lásku
i nenávisť skrytú.
Vo farbách nového svitu.
Žehnám ťa – volám ťa
nedaj sa
pochovať pod Golgotu.
Lež dúfaj v priazeň božiu
keď treba odpustenie
a ver, že právo príde
zasadnúť k tvojmu stolu
keď otvorí dlane
Večný Pán a Sudca –
čistý národ vstane
v spovedi skrúšeného srdca.

A preto verím, veríš, verí,
veríme, veríte, veria
Slováci doma i vo svete
na Právo, čo Pán Boh
pre náš národ meria.

Zdroj: Slobodné Slovensko, roč. XLVI, č. 3, máj-jún 1991, s. 2.

B. G.

POZDRAV BRATOM

Drahí moji bratia, tak Vám píšem zase,
abych Vás podpichol v tomto hnutom čase.
Veru, tak sa mi zdá, že Vás treba pichať,
aby sa Vám chcelo zas slobodne dýchať.
Po rokoch hlivenia, niet sa čomu diviť,
že sa Vám už nechce ani len hlas siliť.
Držali Vás po tme a pri prázdnom bruchu,
ani netúžite už po voľnom vzduchu.
Teraz sa Vám už zdá, že západné zbožie
a tiež plné vačky – požehnanie božie.
No chorému treba medicínu horkú,
žiadne kačky, husy a tobôž nie morku!
(Nemajte mi za zle, teda, mojej strely,
ja Vás iba pichám, by ste ozdraveli).
No doktorov sa tam medzi Vami mrví,
len si dajte pozor, tí púšťajú z krvi!
Všetko čo sa blyští, pravda nie je zlato.
Každý kto má titul, neni mudrc zato!
Opatrne teda! Aby ste si zase
nezvolili takých, jak v minulom čase:
čo priam živnú tepnu vzali si na mušku,
reč našu znížili len na popolušku,
že kdejaký VITÉZ, ba dokonca MORE,
na Slovensku Vašom len tak s Vami ore!
A tu musím skríknuť: „Hore sa, moja braťˇ!
Vyskoč a nedaj si už viac na hlavu… kašľať
(Odpusťte mi, milí,
že až na sekundu, chladnokrvné žily

sa mi veru hnevom priamo zapálili).
Veď to je jak hanba berlínskeho múra,
že tak dáte prznit i pamiatku Štúra.
Čože ste za národ? Ľúbite si matku?
Keď necháte šliapať slovenčinu sladkú?
Vlastného sa tieňa už nebojte teda.
(Kto sa nechá strašiť, tomu veru beda!)
Kto sa nechá strašiť, málo mu pomoci.
Temno nad ním vládne od noci do noci.
A oni Vás strašia: Maďarskom, Rakúskom,
že Vás rozoberú hneď kúsok za kúskom,
že Vás svet neuzná, že Vás nemá za moc
a vraj, že nedajú hospodársku pomoc.
Nuž, svet Vás nepozná, bo sedíte v kútku,
čakáte odkliatie čarovného prútku.
Ale, drahí moji! Zobuďte sa do dňa!
Nikto Vám gaštany nevytiahne z ohňa!
Vy sami musíte pustiť sa do letu
a ukázať všetkým, že sa máte k svetu.
Ak budete k svetu, „kšeft" to hneď vycíti
(ten sa každej dobrej výhody hneď chytí)
hospodárska pomoc hneď sa na Vás zapne,
bo pomoc sa dáva len tam, odkiaľ kvapne.
Len si pripomeňte (aj keď sa Vám hnusí)
jak Vám „pomáhali" v minulosti Rusi!
Pozor teda na tých, čo tam dneska sedia,
bo tí si tiež sebe len pomáhať vedia.
Pomáhať si, bratia, (tak je to na svete!)
musíte si sami, jak najlepšie viete.
Preto majte v mysli, stále pred očami,
že keď si budete už raz vládnuť sami,
tak si zariadite ako sa VÁM hodí,

VY budete držať kormidlo na lodi.
Nuž sa už nebojte a do toho zhusta,
aby zem slovenská nebola viac pustá;
aby všetko kvitlo, hlavne pocit vrúci,
že nie ste sirotou, že ste na svet súci.
Porúčam sa teda, milí moji bratia,
nebojte sa bleskov, veď sa ony stratia.
Len aby ste, drahí, naozaj ožili,
pretiahli si údy a vypnuli sily.
Len kým srdce Vaše skaloverne bije,
kým Vaša reč slovenská v srdci vrúcne žije,
dovtedy ste národ hodný toho mena
a žehnanie Božie bude Vám odmena.

Posielam Vám pozdrav, ba pozdravov stovák,
z pod Južného Kríža
vždy Vám verný Slovák
B. G.

Zdroj: Slovenský štít, roč. XLII, č. 1-2, január – február 1992, s. 3 – 4.

E. K. Pohl

JUHOSLOVANSKÉ VIANOCE

Iba trochu tepla,
len sústočko malé
pre ústočká neviniatok,
ktoré sa narodili v nevhodný
čas.

Strieľajú i do nás
– matiek, keď kojíme deti
z krvácajúcich prsníkov…
TO DIABOL SLÁVI
PEKELNÝCH ORGIÍ KVAS!

Buď nám milosrdné,
slobodné Slovensko!
Nejedna chorvátska matka
vychovala ti synov.

Keď rozsvietia sa stromčeky
európskej kultúry,
ukáže nám hviezda Betlehemská
brány pohostinných domov.

Zdroj: Slovenský národ, roč. III, č. 51, 1992, s. 16.

Ľudo Bešeňovský

MODLITBA

(1992)

Tej zemi malej, zemi zázrakov
vtlač lásku svoju Pane,
pošli ju krídlom nebeských vtákov
ľudu v stvrdnuté dlane.

Na nivy rozsyp Božieho mieru
a smädným otvor žriedla,
daj ľudu lásku, nezlomnú vieru
a k cieľu krídla, krídla.

Materi Tatre vlej do pŕs šťavy
by bola dojkou dobrou,
pre ciele veľké na poli slávy
nech rodí synov obrov.

Nauč veriť tých, čo na nej stoja
a napruž myseľ skleslú,
daj obrov hrude vo chvíľach boja
a mocnú ruku veslu!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, č. 27, 4. júl 1992, s. 1.

ZVRCHOVANOSŤ – 17. JÚL 1992

Blažena Krivošíková

17. JÚLA 1992

Horeli ohne na horách
a hlásali svetu:
Slovensko žije,
slovenský národ je tu.

Pri vatre sme za zišli
zo všetkých končín sveta.
Bozkali rodnú hrudu,
lebo pre nás je svätá.

Sláva všetkým, sláva,
ktorí za pravdu sa bili
a naše meno vo svete
hrdo zvelebili.

Nech z toho posvätného plamu
každému z nás zostane
posvätná iskra,
aby všade, kde Slovák zastane,
jeho sláva blyskla.

Zdroj: Horizont, roč. XXI, č. 9, september 1992, s. 3.

Blažena Krivošiková

VATRY ZVRCHOVANOSTI

(17. júla 1992 – slávnostne vyhlásená
Deklarácia o zvrchovanosti SR)

Horeli ohne na horách
a hlásali svetu:
Slovensko žije,
slovenský národ je tu.

Pri vatre sme sa zišli
zo všetkých končín sveta.
Bozkali rodnú hrudu,
lebo je pre nás svätá.

Sláva všetkým, sláva,
ktorí za pravdu sa bili
a naše meno vo svete
hrdo zvelebili.

Nech z toho posvätného plamu
každému z nás zostane
posvätná iskra,
aby všade, kde Slovák zastane,
jeho sláva sa blyskla.

Zdroj: Nástup, roč. XVII, č. 7, 1996, s. 4.
Tiež: KRIVOŠÍKOVÁ, Blažena: Chránené územie. B. v. s. 12.

Blažena Krivošíková

KRÁĽOVSKÉ POZDRAVENIE

U nás vodopád neduní do diaľky,
iba zhadzuje do hlbín korálky,
iba iskrí a šelestí.
Ako závoj nevestin
po skaliskách splýva,
vlásky vílam zmýva.

U nás pod zemou paláce rastú.
Ich čarokrásu bájnu ružovkastú
strážia bohatieri v každej sieni.
Naše bohatstvo nikto nevyplieni,
lebo je do kameňa vrastené.

U nás kvety kvitnú aj na stene
a sokoly si nimi hniezda stelú.
Hory naše – vznešenosť, veleba,
ešte aj ozvenu majú smelú.
Horia na nich vatry do neba
a hlásajú svetu kráľovské
pozdravenie,
že slobodné je drotárske pokolenie.

Zdroj: KRIVOŠÍKOVÁ, Blažena: Chránené územie. B. v. s. 14.

Zlata Solivajsová

BALADA O SLOVENSKOM PUTOVANÍ

Ja som tá sestra čo si bratov hľadá
Stáročia bosá cudzím svetom chodím
s kôročkou chleba dúškom vody
na sklený zámok vedú klzké schody
medené stráže pred bránou sa radia

Nie mi je súdené vyššie stúpať
po krehkých kostičkách vtáčat
Na soľné pramene bývam skúpa
more mi v ústrety kráča

Mať Mesiačkova
Mliečnou cestou vonia
Slniečkova mať za dcéru ma prijme
Vietor však nikdy nezastihnem doma
a na dno duše zriedka zostúpime

Nad strmým bralom prízrak smrti visí
Tam brat môj prvý zaspal od únavy
Cudzí sok zatiaľ privlastnil si
pozotínané dračie hlavy

Druhý brat s posolstvom sa náhlil
Za svetlo pravdy vypichli mu oči
Tretiemu z bratov na česť siahli
že dom svoj bránil pred rytiermi moci

Len ešte dotkať zrebné košele
a zrušiť kliatbu mlčania
Odmenu ľahko oželiem
za jedno pierko z havrana

S rovnakým lósom Vlasť i ja
do tvaru kríža formované
predstúpime pred Kráľa Času
Už môžeš moju hviezdu zhasnúť
Jej hviezdu Pane požehnaj

Zdroj: SOLIVAJSOVÁ, Zlata: Pierko po pierku. Bratislava 1992, s. 115 – 116.

Zlata Solivajsová

SLOVENSKÁ ŠTAFETA

(Banská Bystrica, 17. júla 1992)

Vidím ten zástup prvobežcov
Z hĺbky dejín sa vynárajú
Ich zabudnuté tváre
svetielkujú v šere stáročí
Nemajú mená
vytesané do mramorových pomníkov
Samotným Stvoriteľom vyzvaní
na púť k ďalekému cieľu
Bežia
s nenaplneným snom generácií v očiach
do našej prítomnosti
Bežia bezčasovo
Ich štafetovým kolíkom
je SLOVENSKÉ SLOVO

To slovo nesmú zabudnúť
Odovzdávajú si ho z úst do úst
ako svätú hostiu
s Cyrilo-Metodským požehnaním
V slovenských riekach krstení
ponad epochy tisícročia
nesú posolstvo
vtelené v jadre závetu
ako rubín v prsteni

Bežia obkľúčení
kým v strede trojvršia

na dvojkríži sa vzpína
zástava rodu
tisíc rokov do pol žrde spustená
Bežia o život
A zasiahnutí ako vtáci az letu
padajú s rukami rozpätými
ako Ten čo aj z kríža
objíma s láskou celú planétu

Padajú náhle v plnom rozbehu
vyradení oštepom či skalou z praku
zvrhnutí z brala do strže
zákernou strelou do chrbta
z otroctva vykúpení
žeravým železom pozbavení zraku
bezmenní
z vlastného domu vyháňaní
včerajšími hosťami
ktorým sa zunovalo bývať
pod stanmi
Padajú v stovkách
tisícoch
ako vtáci za letu
až ich pád
rozhojdá srdce Matky Zeme
vo vesmírnom zvone:
BIJE ZVON SLOBODY
ČUJTE HO NÁRODY!
A ten zvon nedá živým spať
Na jeho nulté zvonenie
aj polomŕtvi z dereša sa vztýčia
s heslom na perách

K nim čerství bežci pribiehajú
prevziať štafetu
pochovať starý hnev
objať priateľa
a novú kapitolu
načať

Dym z pahrieb pradávnych
v očiach štípe
mocným do svedomia
peklo preklopí
Z popola vzlieta pravda dejín
vlastnými kľúčmi zvoní odhodlane
V tom vatry na horách
vzbĺknu
z obety Ábelovej
plameň k nebu
stúpa

Na kožu starej Európy
až do prasknutia napätú
bubnuje tisícročný spev:
SLOVENSKO ODKLIATE
SLOVENSKO SLOBODNÉ
SLOVENSKO ZVRCHOVANÉ!

Pane
buď štedrý ku všetkým
čo v toto požehnané ráno
srdcom i rozumom sú ÁNO
Kiež zodpovednosť koluje im v krvi

a pamätajú na tých prvých
Nech spravodlivo delia bochník spoločný
a nepoprú že volili sme
statočných

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. III, č. 35, 1992, príloha Orol tatranský, roč. II, č. 8, s. 1. Tiež: SOLIVAJSOVÁ, Zlata: Ucho ihly. Bratislava 2002, s. 22 – 25.

Valér Vendrinský

NÁRODE MÔJ!

Národe môj drahý, milý!
Život smutné písal listy.
Mlátili ťa a zas bili.
Vždy však vstal si hrdý, čistý.

Krížová je Tvoja cesta.
Stáročiami, ktorá viedla.
Cez úskalia, lazy, mestá.
Bol na nej len záblesk svetla.

Bez svedomia krutí páni
dusili Ťa v čiernej noci.
Ukrutné to boli rany,
keď v poddanskej bol si moci.

Horká slza z oka kanie,
keď jak žobrák pri kostole,
prosil si o zmilovanie,
bezmocný, len ruky holé.

Osud Tvoj dnes pozná každý.
Každý vyznať mohol, kto je.
Zatratený nech je navždy,
kto nebránil práva Tvoje!

Národe môj drahý, milý!
Koľko rán Ty utŕžil si?
Mlátili Ťa a zas bili,
vždy však vstal si hrdý, čistý.

Sloboda je právo sväté,
Vpred si cestu stále razí.
Zloba s krivdou navždy zmetie.
Pravda napokon zvíťazí!

Zvíťazila aj tá Tvoja.
Nech sú kroky Tvoje šťastné!
Nech nešetrí nik síl, znoja,
by Slovensko bolo krásne!

Zdroj: Slovenský národ, roč. III, č. 38, 22. september 1992, s. 7.

Valér Vendrinský

INTELIGENCII

Stáročia trpel národ Tvoj. Znáš to.
Búrky a krivdy sa hnali.
Hromy a blesky. A útlak rástol.
On stonal pod krížom v žiali.

O zľutovanie koľko ráz prosil,
pod krutou padajúc krivdou
úbohý, zničený, tupený, bosý.
No, nezľutoval sa nikto.

Pretrpel zlú noc. Hodný je slávy!
Teraz však o pomoc žiada.
Kým sa na nohy vlastne postaví.
A tak je na Tebe rada!

Spomni si na dni v kolíske malej,
keď pieseň zaránky znela.
Bdel vždy nad Tebou i vlieval nádej.
Spievanky pritom Ti spieval.

Neváhaj preto minútu ani,
keď pomoc žiada od Teba.
A vstávaj skoro! Hneď na svitaní!
Pomáhaj všade, kde treba!

Vytas um celý! Schopnosti! Vôľu!
I srdce prilož na rany!
A napred vyraz jednotne, spolu!
Boj ťažký, keď je vyhraný.

Diaľnice buduj! V budúcnosť mosty!
A odstráň príkorie navždy!
Zrátaj i dni nezamestnanosti!
Nech v šťastí žije si každý.

Slovensko Tvoje rozkvitne do krás.
Na horách zažiaria vatry.
Do sveta pôjde dobrá zvesť o nás.
I chorál zanôtia Tatry.

Povinnosť preto splň si vo chvíli!
Ku rodnej primkni sa hrude!
Nešetri! Napni hneď svoje sily!
A národ vďačný Ti bude!

Zdroj: Slovenský národ, roč. III, č. 44, 3. november 1992, s. 7.

Marian Žiar

JESEŇ DOMOVA

Už stíchli včely na poliach.
Havrani brázdia preoranú zem.
V žiari odchádzajúceho slnka
utícha ozvena rannej nádeje.
Dozretú repu berú z polí,
zablatené ruky cítia už biely zvon cukru.
Vo vinohradoch padajú posledné strapce
pred cestou na sladkú popravu.
Jak roľník v širokom zábere
semenom všetky brázdy posial,
tak cvrček ešte raz zahrá si
pod nosom starú melódiu.

Zem sa tu pomrví do chládku večera,
zo všetkých strán dlane si oodýchnu.
Karpáty, Vihorlát, Šumiaca dolina,
Hron, Ipeľ, Orava, Laborec i Váh
pomaly zbierajú vánkom i žblnkotom
prúd časov, čo neprestáva žiť:
pre teba domov môj, pre teba jedine.

Dym z polí, jak kadidlo v chráme,
zachytí srdce vôňou ľudských snov.
Dozrel čas k modlitbe teplých slov,
za teba sloboda, za teba domov môj.
Aby sme tu žili požehnaní Pánom
pre veky budúce, pre dvere otvorené.

Nech človek v domove cíti sa víťazom,
nech ruka múdrosti kráča k živej vode.
V domove, postriebrenom večernicou
na štyroch stranách vysneného smeru,
už nieto bludných ciest, aj hriech
je milosťou v kolíske zasiateho plodu.

Zdroj: Horizont, roč. XXI, č. 10, október 1992, s. 1.

Marian Žiar

ODOLNOSŤ

Slovensko, tak si u cieľa.
Nevrav viac kto je vinný.
Slovo sa v ústach premieľa,
svet pozná len dejiny.

Teraz už vlastnou nohou vpred.
Nebáť sa: smelo k novým métam.
Slobodný život zhodí vred
a pieseň zverí zdravým vetám.

Tak bude šťastím kvitnúť sad.
Zapíše jar sa do roka
a v lete pozrie každý rád,
jak muškát zvoní z obloka.

Len svornosť, prácu na svojom,
nech každý pozná svoj údel,
aby sme všetci za ojom
v láske šli, nie viac na povel.

Zdroj: Horizont, roč. XXI, č. 12, december 1992, s. 3.

Svetloslav Veigl

GÉNIUS NÁRODA

Základy kladie
V hlbinách dávnych vekov
Dušu národa vytvára
V letiacom orkáne času
K výšinám vzlieta
Keď ženie do plného klasu
Polnočným zvonom zvoní
A stokrát sa k slnku obráti
By národ konečne
Do svojich rúk vzal
Opraty

Zdroj: VEIGL, Svetloslav: Keď anjel v tebe spieva. Súborné vydanie básnických zbierok. Prešov 1996, s. 584. (Zo zbierky Zlatý kľúč, 1992).

Svetloslav Veigl

SVITÁ ZAS

Svitá zas
po dlhočiznej noci?
Padajú temné mračná?
Do akého dňa vkročí,
kto túži po slnku?
Cesta sa vekmi úži
do miest i na salaše.
Tu čas je
do lúčov slnka sa vrhnúť,
ktoré nám patrí,
i keď ešte celkom nie je naše.

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. III,
č. 34, 25. august 1992, prílohy, s. I.

Gáťa Otto

17. JÚL 1992

(1992)

Vrcholí predzvesť dejinná,
ktorá náš národ stretla.
Vstáva a prosí: Objím ma! -
Slovensku som lúč svetla.

Z mlčania sú slov tisíce,
končí sa nedôvera.
Podanie bratskej kytice
priateľstvo nepopiera.

Júlový opar dúhový
vracia Tatranské zeme.
Slovensko vstáva na nohy,
Slovensko, ktoré drieme.

Dnešný deň volá k svojeti:
Pomôž nám Božia Matka,
nech samostatnosť zasvieti,
zmĺkne nenávisť, hádka.

Vítaj nám túžba dejinná,
už nie si len prízrakom.
Srdcia k slobode zažni nám
s našim národným znakom.

Zdroj: GÁŤA, Otto: Večerný zvon (Zbierka básní). Plevník-Drienové 2016, s. 50.

Michal Malek

ZVRCHOVANOSŤ

Zazneli zvony
čo sa to robí,
to bijú ony
do dvier poroby

chomúty padajú
akoby hviezdy
na zem sa znáša
z toho neba
jedna tá naša

až nám tu pri nohách
a našich letí

ako Jurovi hrach
sa sypú hviezdy na zem

Berme si tú hviezdu
do náručia
nech sa odrodilci
nepopučia

v tej tlačenici
do neba
pre seba
bez chleba

Túžba po moci
vyniesla hviezdu
povýšila ju
k nebu za zradu

bola akoby päsť
a nie z tej tmy fakľa

biedu porazeným
veru neuriekla

už nikdy nebudeme
bez boja porazení
keď budeme bojovať
nebudeme na zemi

nech ten zvon znie
že do srdca sa radosť vniesla
že už ver nie
svedomie a zradu za kreslá.

To bola túžba
a toto je jej hlas
čistý prostý zvon
na poliach žitný klas.

Zdroj: Nový Slovák, roč. III, 24. júl 1992, s. 3.

Pavol Alexander Dad

DÁVNEMU KOSTOLU V NITRE

(Venované slovenskému predsedovi vlády, predsedovi parlamentu,
21. 7. 1992 pri príležitosti vyhlásenia Zvrchovanosti Slovenska)

Keď v tejto krajine
Svätopluk
počítal kruhy svojho stromu,
voľakedy
kolísku mal tiež drevenú.
Ten čas
pohyb…
nielen rukou prekonal.
Hľa pristúpil tam až
k svojmu pluku a rodu,
akoby ho odveký zvon i kov pasoval.
Ostal však strom,
ostal i človek,
krehký akoby po mosty svojich slov,
keď skúšal oheň,
skúšal i vodu.
A nezabudol,
že v ruke neustále drží
kľúč Pribinu,
ktorým otvára dvere…
Pokojnému blížnemu.

Zdroj: Zmena, roč. IV, č. 149, 1992, s. 25.

E. K. Pohl

VÍŤAZNÁ CESTA

Svätá si naša zástava,
zo sĺz a biedy utkaná,
hľa, ako krídla tvoje smelé
vzdorujú vetrom márnych vztekov,
čo zlomiť chceli odpor synov
slovenského národa!

Víťazná si, plná útechy,
snúbiaca sa s hymnou slobody.
Vzplanula si v srdciach verných,
s vierou v Boha naveky!

Zdroj: Slovenský národ, roč. III, č. 32, 11. august 1992, s. 1.

Teofil Klas

ZVRCHOVANOSŤ

Zapálil som si veľkonočnú sviecu
ako svoj oheň zvrchovanosti.
Nech horí vo mne vytrvalý plameň
a nech sám seba v láske neoklamem.

A zazvonil som srdcom o nevädzu,
pláň odklínajúc z vrchov malosti.

Varuj sa, stráň sa maloverných zámen,
veď rodná hruda nie je mlynský kameň.

Pod krížom má môj plameň silu zreciu
a láska cesty k druhom zamostí,

Na výzvu dať svoj um a prácu ramien
odpoviem trikrát vrchovatým amen.

Zapálil som si veľkonočnú sviecu…

Zdroj: Katolícke noviny, roč. CVII, č. 31, 2. august 1992, s. 1.

Vladimír B. Ľubiansky

TISÍCROČNÁ KLIATBA PADÁ!

Vďaka Panna Mária,
mať Božia jediná,
nech Ťa ľudia chvália,
prosilas‘ u Syna.

U Syna prosilas‘,
by nám kutie zložil,
aby sa národ náš
slobodienky dožil.

Už znovu žiari strom
slovenskej postati,
dalo sa Slovákom,
čo mali dostati.

Radosťou rozmni hruď,
každý ktos‘ to čakal,
slobody nasaj chuť,
bys‘ šťastlivo plakal.

Modliť sa a robiť
pre rod treba veľa.
Už nebudeš kŕmiť
cudzím zlaté teľa.

No v pozore sa maj –
národ môj jediný.
Vlkmi sa hemží háj,
prídu do dediny.

Oni sa prezlečú
do baránčích koží,
rozkmášu, odvlečú
krotký kŕdeľ Boží.

Ukrytá za krásku
šelma zuby cerí.
Prv pozri pod masku,
potom vpusť do dverí.

Ak uzrieš falošnosť
sokolím to zrakom,
to nie je dobrý hosť,
pribuchni pred drakom.

Lež láske dokorán
otvor brány všetky.
Zbaví Ťa Tvojich rán
a pohladí dietky.

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 39, 30. september – 6. október 1992, s. 1.

Svätopluk Váh

HOR SA, SLOVAČ!

Hor sa, Slovač, lieč si rany!
I život svoj dobabraný!
Konečne ber svoje práva!
To je správna cesta, pravá!
Or si s umom svoje brázdy,
aby slúžili ti navždy!
Kto si Slovák verný rodu,
zveľaďuj si otcov pôdu!
Nešetri síl, potu ani!
Nech sme už raz doma páni.

Zdroj: Koridor, roč. I, č. 160, 10. september 1992, s. 5.

A. V. Hornanský

NEBOJTE SA SAMOSTATNOSTI

Nech zloba kohokoľvek a odkiaľkoľvek prichádza,
my máme dosť sily, pre jej zdolanie.
Zbraň pravdy a štít lásky k svojeti,
premôže všetky neduhy vlastné,
a každé zlo importované zvonku.

Dedičstvo Otcov je tá sila,
ktorá nás zjednotí aj v rôznosti
národného prejavu,
aj keď príslovečná nesvornosť
tiahne sa dejinami v národe.

Tá vymizne ak neprajník sa vyjaví,
potom neskláti nás už nikdy nik.
A my víťazne sa svorne presadíme,
veriac sami sebe v našej rodnej krajine.

Od Tatier k Dunaju,
tú vlasť Bohom nám danú,
zveľaďovať chceme ešte pre seba
a pre budúce generácie,
v obnovenej štátnosti v našej vlasti.

Nuž nebojte sa samostatnosti!

Zdroj: Zdroj: Slovenská pravda, roč. II, č. 12, apríl 1992, s. 2.

Gorazd Zvonický

PRED ROZBEHOM

(Lanuvio, 1992)

Vydýchol Slovák zhlboka,
lebo je pred rozbehom,
vyvrhol nudu z laloka
a nezíza len z obloka
k slobodným rodným brehom.

Z dverí si strhol závoru
a z okien žaluzie,
s dôverou mení na zoru
naočkovanú pokoru,
že ten zvrat neprežije.

Úlohám kráča v ústrety
a šliape pochybnosti.
Preč závor, preč rolety!
O dvojkríž Slovák opretý
sa svojich úloh zhosti.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LI, č. 32, 10. október 1992, s. 4.

ZROD ŠTÁTU

Július Homola

ZRODENIE ŠTÁTU

(1. január 1993)

Slovenský národ z hlbín stáročí
cez ohne bojov, krívd aj zrád a strát
dnes do živých dejín ľudstva vykročil,
s Božou pomocou stavia si svoj štát.

Hlaholia naše srdcia, v dušiach ples,
nadšený zástup spieva ulicami,
túžobná pravda zvíťazila dnes,
budeme si vládnuť sami.

Slovensko, rodná zem, náš život i vlasť!
Čujeme tvoje vľúdne volanie,
Hej, svorne žiť, tvoriť a rásť,
my i naše deti splnia verné poslanie.

Pevný stisk rúk a prosebné priania,
nebeský Otče, ochrán našu budúcnosť,
žehnaj Slovákom, keď dobro sejú i bránia,
a uzdrav tých, ktorí si hryzú krv aj kosť.

Uhasne, bratia, plameň svárov, hádky priečne.
Z prameňa viery mocnie túžba vrelá,
nech pod Tatrami zvučia šťastné piesne
a navždy košatejú súce diela.

Zdroj: HOMOLA: Július: Kytica veršov (k 25. výročiu našej republiky). Bratislava 2017, s. 16.

Július Homola

ROZHODNUTIE

(január 1993)

Čas činov dozrel. Slovensko, dozrel čas!
Tak dozrieva ovocie na záhrade,
a v širom poli náš chlieb rastie všade,
keď plameň slnka na jar vzbĺkne zas,
nádejná láska vchádza v mladé srdcia,
odvážna, nežná, čarovná a súca,
zaháňa tieň strachu a zradný mráz,
v tajomných skrýšach sŕdc a duši
na dvierka rozumu a citov prudko búši,
radostná, vľúdna ako slnečný čas.
Slovensko mladé všetkých volá nás.

Hľa, na rumoch bezprávia pravda víťazí!
Čo sto bludných vekov hodlalo,
rozhodný čas už zvrtol trvalo,
už víchor odvial psotu lží a reťazí,
duch národa z osídla k slnku prerazil.

Za nami závratná priepasť – minulosť.
Ech, smutné jarmo tisíc rokov.
Pánsky bič ráňal dušu, dreň aj kosť.
Slzami, potom, krvou náš ľud mokol.
Dosť príkrej biede, poníženiu dosť!
Život a nádej, bez nás na milosť!

Hryzie nás z dejín ťarcha zločinov,
zlosť, závisť, zrada, Svätopluk a prúty,
pazúry sporov, osud vlasti zlý a krutý.
Duch temnôt tiahol tisícročnou krajinou.
Dnes otčina k jednote volá na synov.

Náš národ dozrel. Ako vinohrad dozrel čas.
Spev zvonov, spev práce vyzýva naliehavý,
statočne spojme ruky, srdcia, hlavy.
Slovenská republika dôverne volá nás.
Rodáci, dozrel čas.

Zdroj: HOMOLA: Július: Kytica veršov (k 25. výročiu našej republiky). Bratislava 2017, s. 17.

Július Homola

SLOVENSKÉ VZKRIESENIE

(Veľká noc 1993)

Mať svoj štát to úchvatný pocit.
Európa víta Slovensko, nám ducha povznáša.
Nie už viac zo stola omrvinky prosiť.
Vládnuť si na svojom sloboda najkrajšia.
Bratia, uznali sme sa, prijal nás celý svet.
Aj uctime sa, uctia nás iní hneď.
Tu prajný kôš nádeje, až nadšenie nás chyce,
že prívetivý vietor veje cez hranice.
Vy, naši neprajníci, čože sa vám nezdá?
Nehanbíte sa pľuvať do vlastného hniezda?
Akí ste škuľaví! V krpatej klebete
vysmievate sa sebe. Ani to neviete?

Náš národ na smrť doráňaný náhle ožil.
Dych vzkriesenia sám Boh nalieva mu do žíl.
Stratili sme sa v húšti času ako decko matke,
dnes staviame svoj dom v rušnej križovatke.
Tu v srdci Európy, tak Večný Tvorca určil.
Synovská láska blaží, kto sa nepoturčil.
Už pred 1400 rokmi, ako je známo,
kvitla tu naša ríša, smelý kupec Samo.
Pribina, Rastislav, a svätý Metod, Cyril,
večitú živú brázdu do duší nám vyryl.
Sme srdcom Európy. Symbolické to je.
Srdečne, ľahučko rozdávame svoje.
Škrtili, šklbali nás ako krotké husi,
kto sám si nevládne, chrbát ohnúť musí.

Naša krv sýtila národy, aj tu susedov.
Dokedy sme mali byť skrytou pahrebou?
Ten Zlý Duch z temnôt túžil celkom zničiť
náš národ dobrodušný, holubičí,
surovým útlakom, slučkou ľsti v toku sto rokov
zdeptať náš šľachetný ľud v stádo otrokov.
Ruvali nám chlieb, rodnú reč, zem aj vieru,
už smutné zástupy v šíry svet sa berú,
úpejú doma ženy, deti bledé,
hovie si drzé panstvo v našej biede.

Len súcitný Boh počul nárek stonov,
kde naše panstvo, kde náš domov?
Dnes v srdciach aj na horách blčia vatry,
nie, my viac nechceme, len čo nám patrí.
Už praskli mreže kliatby a moc papalášov,
rodná zem sa privráva, už som zase vašou,
už nový život na okná nám klope,
vlasť kvitne ako ladná jabloň v starej Európe,
jar prudko dýcha, planie slnko slobody,
v pohode chcú žiť všetky národy.
Svieža mlaď jasá, tančí, šťastím vzlyká,
máš právo na život, Slovenská republika!
Buď plodná, rodná zem, zdúpaná hordou čižiem,
sen národovcov dávnych napája si žízeň.
My všetci ponížení zdvihneme si čelá,
volá nás budúcnosť, cesta k výškam smelá,
lež rokle a skaliská krušia vzostup k blahu.
Rodáci, držme sa, aj našu vlasť drahú.
Si ako chudobná čestná a krásna dievčina,
bez teba nevieme žiť, ty zem jediná!
Koľko sme trpeli a mreli v tvojej dráme!

V zápasoch o budúcnosť vernosť ti prisaháme!
Tu modliť učili nás naše nežné mamy,
tu ani v samotách nikdy nie sme sami,
na kopcoch žiaria štíhle drieky kostolov,
tu ako motýle bŕkali sme v tráve za školu,
spev zvonov, sny rozprávok, detské hlásky,
priateľstvá na večnosť a čaro prvej lásky.
Tu naše túžby brodia dňom aj nocou,
tu driemu v zátišiach hroby našich otcov,
tu v hlbokých studniciach utrápených duší
lúčistý živý prameň viery stále zurčí.
Tu stvorme žírne hniezdo pokoja a dobra,
kde žiaden zbojník, leňoch ani žobrák.

Vám, láskavý Spasiteľ, aj svätej Panne,
radostná vďaka za naše zmŕtvychvstanie,
prítulná vďačná neha za dar vzkriesenia,
nech kliny bolesti na lásku sa premenia,
nech Tvorčí Duch stopí ľad sŕdc a skaliská,
od Záhoria až po Zemplín poľudští sídliská.
Vzopnuté vrúcne srdcia a piesne miliónov,
Pane, požehnaj nás, chráň nám šťastný domov.
Tvoj a náš malý národ osudom je taký blízky.
Blen utrpenia pili sme snáď z jednej misky?
Tisícky rokov v bojoch on život s presilou,
čo jarmila ľud a vraždila našich hrdinov.

Ty umrel si za zločiny ľudstva, Ježišu Kriste.
My Slováci trpíme za svoje, iste.
Chrbty nám z vlastnej viny krvou mokli.
Pane, nedopusť náš pád späť do temných roklín.

Nech šíri náš duch, verný Tebe a národu,
až ku hviezdam ríšu lásky, pravdy. A slobodu.
Po premožení úloh, dní a strastí
daruj nám, prosíme, život vo večnej vlasti.
Áno, Pane, pomocou Tvojou, pravdaže,
Slováci veria,
slovenský ľud to v Tvojej láske dokáže.

Zdroj: HOMOLA: Július: Kytica veršov (k 25. výročiu našej republiky). Bratislava 2017, s. 22 – 25.

Július Homola

ŠŤASTNÚ CESTU, REPUBLIKA!

(leto 1993)

Náš mladý štát pláva celkom sám,
podobný bystrej plachetnici.
Buráca šíry nedozierny oceán.
Svorne vpred, mladí námorníci!
Cesta späť zarúbaná,
len smelo vpred!
Chráň nás Boh i Svätá Panna!
Šťastný vietor do plachiet!
Cez dravé vlny, priepasť hlbín zas,
odvahu, bratia, nie sme jediní,
Boží duch mocnou vierou sýti nás,
tvoríme naše slovenské dejiny.
Ak správny chlap si, pridaj sa,
ak táraj, šetri hubu.
Úskalie hrozí, loďou otriasa,
hej, mužstvo, na palubu!
Ráňa nás smršť zlá, šialená,
únave, zmätku ruku nepodaj!
Premoká slaným morom halena?
Drieť pre svoj ľud blaho naozaj.
Duše nám zrejú v búrnom povetrí,
srdcia búšia ako zvon, čelá spotené,
ten rok, rok deväťdesiattri,
ten prvý rok nikdy nezabudneme!
Cválajú dni, pevnie stavba štátu.
Nehľaď na mozole a horuč strádania,
zrodený úspech rýdzi máš tu,

šľachtíme koreň nadania.
Dozrieva občan, česť aj odvaha,
pravdu a právo smelo obráni,
nešváry zláme, slabým pomáha,
keď sužujú ich galgani.
Budovať svoj mladý štát tak úchvatná vec,
radostné dielo, múdre je,
slobodný rozvoj ducha, väčší krajec
pre naše deti, naše nádeje.
Náš nový štát, v ňom tak aj my
ochotný plniť vernú vôľu,
rodná krv, my všetci známi, neznámi,
v dôvere žiť a svorne tvoriť spolu.
Viera a láska dar z božskej lekárne,
v nich mladosť ľudstva – prameň mocný dosť.
Kto verí a miluje, duchom nestarne,
dokáže stvoriť šťastnú budúcnosť.

Zdroj: HOMOLA: Július: Kytica veršov (k 25. výročiu našej republiky). Bratislava 2017, s. 26 – 27.

Július Homola

SLOVENSKÁ VIERA

(Žiar nad Hronom, 1993)

Už veje od hôr smelý jarný vietor,
slnko sa smeje sponad striech,
zvíchrený lejak kožuch snehu zmietol,
v uliciach švitorí vtáčí smiech.

Vrúcne ťa zdravíme, slovenská otčina,
rozkvitaj v tíšinách, naša útulná kolíska!
V objatí modrých hôr dlaň riek ťa umýva,
spievajú lesy, mlčia mohutné skaliská.

Tritisíc kostolov spína ruky ku nebu,
vôkol nich kľačia vľúdne mestá a dedinky,
milión horúcich sŕdc vzýva Božiu velebu,
statoční otcovi, láskavé maminky.

Dychčia továrne, vlnia sa sýte polia,
do mocnej vône domova vnárame sa všetci,
pieseň života a lásky ku bratstvu nás volá,
my chvejúci sa hriešnici aj útli svätci.

Chceme žiť blažene, žblnkať ako lesné pramene,
nech naše deti pijú dobro z našich duší,
odvážnu vieru, ak život skamenie,
keď sklamanie páli a ťarcha dní nás kruší.

Náš národ pod Tatrami húževnatý svet,
lomnisko podlých víchric i nástrah z temnej skrýše.
Bože, pomôž nám cez tiesňavy strmých liet,
cez rúbaň strastí šťastný vzlet do Tvojej ríše.

Zdroj: HOMOLA: Július: Kytica veršov (k 25. výročiu našej republiky). Bratislava 2017, s. 19 – 20.

Július Homola

CESTA

(1993)

Úzkosti a nádeje naše
pohltil nenávratný čas.
Nuž hore srdcia ako plné čaše,
zlý víchor nerozvrátil nás.

Tisícdvesto rokov tu v srdci Európy
kresťanská duša búši v našej hrudi.
Dnes Božia láska rúca priečne zákopy,
nech rieka pokoja cez Európu prúdi.

Ešte nás trápia v nociach zlé sny,
prízraky väzníc, súmrak šibeme.
Lež duch národa mocnie, cestu kliesni,
do Chrámu večnosti svorne ideme.

So všetkým ľudstvom, s túžbami a biedou.
Trpeli sme veľa, milujeme veľmi.
Prosíme Ťa, Boh náš, aby si nás viedol.
Tebe a národu zostaneme verní.

Zdroj: HOMOLA: Július: Kytica veršov (k 25. výročiu našej republiky). Bratislava 2017, s. 28.

Július Homola

PROSBA K RODÁKOM

(Žiar nad Hronom, 1993)

Odhoďme, bratia, podrazy a škriepky,
či miesto srdca máme dieru snáď?!
Sme malý národ, buďme statoční a krepkí,
dokážme vľúdnym duchom múdru ľudskosť siať.
Hovoria, vraj sme plachí, holubičí…
To výsmech, či uznanie? Málo, priveľa?
Len hlúpy vták si svoje hniezdo ničí.
Náš život, rodina, vlasť, Boh a dôvera.
Hľa, Pán vesmíru daroval nám slobodu,
zlámaná spadla ťarcha reťazí.
Unikli sme zániku, tvorme pohodu.
Kto preskočí svoj tieň, ten zvíťazí.
Tieň hrdinov – smiešna žiarlivosť,
tieň chabých odroňov – plná miska.
A naša írečitá tôňa – nesvornosť,
hej, vyžeňme ju ako zlého psiska.
Nie, nedáme si náš štát rozvrátiť,
on pre nás živá studňa s vierou i chlebom.
V šťastnej slobode chceme svorne žiť
od Tatier k Dunaju pod slovenským nebom.

Zdroj: HOMOLA: Július: Kytica veršov (k 25. výročiu našej republiky). Bratislava 2017, s. 21.

Július Homola

PODRÝVAČOM

(Pohronie, marec 1993)

Náš mladý štát má zástup nadšencov
a kŕdlik podrývačov.
Jedni tvoria, druhí sa škľabia,
že sme národ bačov.
Vraj ťarbaví sme, hašteriví krikľúni,
schopní len do jarma a hlivieť na grúni.
Vraj načo nám štát, nič nám nechýba,
stačí džbán pálenky a otrhaná koliba.

Počujte, podrývači, učení akotak,
svoju vlasť tupí len šibnutý darebák.
Statočný občan krtisku chýb sa neteší,
lež ťarchu zmätkov čulo chmatne v pačesy.

Že malí sme, chudobní, slabí, bez vlády?
Duchovná sila občanov – to naše poklady.
Boh miluje malých a slabých väčšmi
než mocnárov, čo vládnu zlatom a mečmi.
Že náš ľud nešťastný, zvíja sa v núdzi?
To ťažké dedičstvo, vládli nám cudzí.
Neskoro sme si stvorili svoj štát,
váhanie – dielňa našich bied a strát.
Rozum a sloboda – dva Božie dary.
Slovensko vyrastie – šťastím sa rozožiari.

Hej, ľahšie haniť ako tvoriť dielo,
ľahšie vášnivo tárať ako potiť čelo,
ľahšie je prilízať protekčné koryto,
než húževnatou prácou, čestne, srdito.
A ľahšie dvíhať fľašu ako bydlo stavať.
Lež najťažšie je proti prúdu plávať.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, 29. máj 1993, s. 7.
V upravenej verzii pod názvom Posmievačom
v jeho knihe Kytica veršov, s. 39 – 40.

Július Homola

JUHOSLÁVIA V KRVI

Dnes nie je čas na slová vzletné.
Naše dni preťal meč pomsty, sĺz a obety.
Nech teda zmučený ľudský duch zmietne
des násilia, vrážd a podlé klebety.

Zadržte, stojte, pekla otroci!
Krvavé slzy Balkánu Boha o milosť prosia.
Zvon bolesti bije od dňa do noci,
Európu burcuje zo sna.

Slovensko kvíli s vami, nevinné sirôtky,
vy všetci nešťastníci žiaľom zronení.
Len ako vám pomôcť niesť smutné batôžky,
kôš zúfalstva a uzlík trápení?

Nie. Nie sme bludné letné oblaky,
nie vtáci mrznúci bezmocne na plote.
Pálčivý súcit náhli nás konať zázraky,
rozdať sa, odpomôcť vašej žobrote.

Zlý Duch sprisahal sa proti životu,
v súmraku zloby veští ľudstvu biedny zánik.
Ľudia, zborme nenávisť, zbrane a nahotu!
Z planéty nedá sa ujsť. Život treba brániť.

Boh stvoril nás pre radosť. A sme preto tu.
Pretvorme krutý čas na vek sviatočný.
Na miske darov nech vonia odvaha k životu.
Ak nezlepšíme ho, sme tu zbytoční.

Zdroj: HOMOLA: Július: Slnko a mračná nad Slovenskom (Verše z rokov 1945 – 2018). Bratislava 2018, s. 148 – 149.

Gorazd Zvonický

NOC NA PRELOME

(Lanuvio, 1. január 1993)

Noc dosiahla svoj vrchný bod,
zrak upieral sa k zenitu…
Zletela hviezda nad národ
a nad vlasť, srieňou ovitú.

Hviezda je poslom vesmíru,
vše hlása zemi premenu,
aj slovenskému revíru…
Vlasť zasluhuje odmenu.

Bola noc predposledná
a hviezda ťala temnoty.
By sme sa zhŕkli dovedna,
zahnala dlhé driemoty.

Spievali stráne, údolia,
aj pripilo sa v radosti,
veď zbytky obáv prebolia,
ako znie zákon mladosti.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 6, 6. február 1993, s. 1.

Gorazd Zvonický

DNES SA TO STALO

(Lanuvio, 1. január 1993)

Po čom vždy Slovák túžil, po čom prahol,
o čo sa bil, a splna nedosiahol,
za čo mu údy hnili vo väzení,
za čo aj žitím platil na šibeni
a dal sa za obeť v zápolení prudkom,
dnes sa to stalo, dnes sa to stalo skutkom.

Zo štítov predkov padá plodná žiara
na borcov za slobodu, na vesliara,
a zažehnáva z rečníšť lichú pýchu,
bo nepôsobí hlučne, ale v tichu,
veď samostatnosť je dar bezo sporu,
nuž poďakujme sa ich príhovoru!

Nestačí fľaška, ani ľahká vďaka.
O milosť prosme na to, čo nás čaká,
o živú pamäť na dejinné mená,
ktorými štátnosť bola pokrstená,
veď v dospelosti sme už na vrchole.
Nezraďme boje predkov a ich bôle!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 7, 13. február 1993, s. 7.

Gorazd Zvonický

PROSBA O DOBRÝCH SUSEDOV

(Lanuvio, 1. január 1993)

Petardy zneli, hudci húdli,
šampanské tieklo zo stolov,
pričom sme skoro pozabudli
na odkaz našich kostolov,
veď krehký človek pre nadšenie
často sa stane nezbedou
a v opojení nespomenie
prosiť o dobrých susedov.

A dobrých susedov nám treba
jak chleba, čo nás privinú,
keď súmrak na nás hodí z neba
tvrdú a ťažkú hodinu,
veď dobrý sused nerozdúcha
vôkol nás bôľne nesváry,
plot k nášmu sadu neporúcha
a pravdu povie do tvári.

Nech tajdú škodci, podpaľači!
Susedov dobrých aj v nás stvor!
Na všetko sám nik nepostačí.
Zlý sused, to je pravý mor,

a od takých nás varuj, Pane,
tebe sa tiež svár neľúbi.
Nech nekrúžia nad nami kane,
len mieronosné holuby.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 6, 6. február 1993, s. 7.

Gorazd Zvonický

JE ČAS

(Lanuvio, 1. január 1993)

Slovák je sväto povinný
čítať aj cudzie noviny,
hoc o nás hlúpo hovoria
výmysly, klamy, priekoria.

Slovák sa zvíjal bez zbrani
pred lžou, čo srdce poraní,
a prebiť sa jej podarí:
“Slováci? … To sú bedári!“…

Tien nám vrhli na fámu
a svet – kde môžu – oklamú.
Žiaľ, často sa im podarí:
„Slováci? … To sú valasi!“…

Nuž je čas, by sme omyly
zo štítu nášho omyli,
nech dáky kultúr-ataše
vlasť nemení nám v salaše!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 8, 20. február 1993, s. 7.

Gorazd Zvonický

VZKRIESENIE

Do stôp Ti steliem jazmín. To je vďaka,
že odsotil si zlobu od hrobu,
moc a jas nosíš ako ozdobu
a hanbu hádžeš na pyšného draka.

Ja verím, že aj mňa tá dohra čaká:
koristi zbavíš hrobu útrobu,
dáš črepom tela krásnu podobu
a spev a krídla mystického vtáka.

Ja verím, ako veria iba deti,
že boží cherub na strechu nám zletí
s čeľadou, ktorú diabol nerozdrobí!

Z tej viery žijem ako nikdy predtým:
náš dom sa zase stane stánkom svätým
s čeľaďou, ktorú diabol nerozdrobí!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 15, 10. apríl 1993, s. 7.

Gorazd Zvonický

PRED ÚSVITOM J. T.

(Lanuvio, apríl 1993)

Rozlomím pečať z dejepisu,
prečítam deťom v škole stranu
o žertve mučeníka Tisu,
čím predstihol aj zoru rannú,
čo bála sa vyjsť spod obzoru.

Mlčala v klietke zotrvačne
akoby svetu na vzdory…
Strehla, keď Tiso obeť začne
a rozhegá ňou závory,
aby i Slováci, jeho bratia
na svetlo vyšli zo zajatia.

Nuž vďaka mu, že pred úsvitom
pristúpil sväto k oltáru,
Slovensko smutné bolo pritom,
keď seba dával do daru,
a ten dar Bohu do rúk vložil,
len aby národ šťastne ožil.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 16, 17. apríl 1993, s. 1.

Gorazd Zvonický

ĽUD PREBÚDZA SA

(Lanuvio, jar 1993)

Ľud prebúdza sa bez otrasu,
do novej roboty sa chystá,
v okno mu klope posol času,
aby deň začal v mene Krista
a dal raz navždy zbohom šeru.
Omlaď v ňom, Bože, dávnu vieru!

Hmly zrána ešte chotár halia,
lež slnko stúpa a hmly riedi,
no v roli ešte je dosť skália,
v pohľade naň je závoj šedi,
a predsa srdcia zas k nej priľnú!
Dajže im, Bože, nádej silnú!

Ktosʻ ešte hladká staré zbrane.
Ty, Pane, hrdzu pošli na ne,
nech uvidí, že už sú tupé,
a veď náš národ na postupe
jak rozprávkovú Zlatovlásku!
Vykoreň zášť a zasaď lásku!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 17, 24. apríl 1993, s. 1.

Gorazd Zvonický

MATKA ČAKÁ

Navráť sa, synu, k rodnej hrude,
ktorá ti predkov zrodila,
nech mi už úzkosť zmizne z hrude
a obava, čo s tebou bude,
či živlov krutá presila
ti v srdci vieru nepodlomí.
Príď! Matka čaká na preddomí.

Navráť sa, synu, k rodnej hrude,
pre svojeť má dosť výživy,
veď cudzí prepych vedie k nude,
k sklamaniu pri poslednom súde,
kým doma tvoj brat snaživý
z hrúd zbiera pre dom oblahu.
Príď! Matka čaká na prahu.

Navráť sa, synu! Tak ma trápi,
keď z diale tvoj hlas zachytím.
Všade zriem tvoje detské šľapy,
čo nestratia sa z našej mapy …
Nová jar vanie rakytím
a vrúcny spev znie v kostole.
Príď! Matka čaká pri stole.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 19, 8. máj 1993, s. 4.

Gorazd Zvonický

ZÁSLUHY (DODATOČNÝM ZASLÚŽILCOM O SAMOSTATNOSŤ)

(Lanuvio 1993)

Za pohody aj nepohody
pluh do skalnatej vryli pôdy
jak dolniaci, tak horali…
Orali volky, orali…

Ako tak orú tvrdú brázdu,
priletí mucha ondieť gazdu
– tá letná pliaga na ľudí –
lež oráč ju hneď odpudí.

Mucha, to je hmyz dotieravý.
Plašíš ju, a sa neunaví,
bzučí a lieta dokola,
až pripije sa na vola.

A keď už napoludnie zvoní,
nábožný gazda hlavu skloní
a volky z pluha vypriaha,
veď ich tiež čaká oblaha.

Tešia sa tešia živnej strove,
čo na nich čaká vo válove,
a hovejú si v maštali…
Orali volky, orali…

Pri stole gazda a s ním deti.
Oblokom ona mucha vletí
a dobiedza a dobiedza,
že jej tiež patrí objedza.

Gazdiná príde so zásterou
odohnať muchu od tanierov,
ale tá hrdo bzučala:
Predsa ja tiež som orala!

Zdroj: Slovenský národ, roč. IV, č. 12, 13. apríl 1993, s. 1.

Valér Vendrinský

SLOVENSKO DRAHÉ

(Kysucké Nové Mesto, január 1993)

Slovensko drahé, ty rodná zem,
Šťastie Ti prajem v zajtrajší deň.
Do krásy kvitni i hlavu vztýč,
slobodu ti už nezmárni nič.

Slovensko drahé, ty domov náš,
synom i dcéram čo srdce dáš.
Oni ťa ľúbia, ty ľúbiš ich,
iba im patrí tvoj žitia dych.

Slovensko drahé, ty vzácny kvet,
závidieť ti môže dnes celý svet.
Keď zurčia rieky, kraj piesňou znie,
raj si na zemi, každý vie.

Zdroj: Koridor, roč. II, č. 4, 7. január 1993, s. 5.
Pozn.: V rukopisnej pozostalosti autora sa zachovala aj rozšírená verzia textu, s refrénom a códou, ako hymnická pieseň.

Valér Vendrinský

SLOVENSKO RODNÉ!

Slovensko drahé! Ty rodná zem!
Šťastie Ti prajem v zajtrajší deň!
Do krásy kvitni i hlavu vztýč!
Slobodu nesmie vziať Ti už nič!

Slovensko rodné! Kraj si Ty krás!
Nádherné Tatry, doliny máš.
Bystriny, lúky i vtáčí spev.
Aj nežný úsmev pôvabných diev.

Slovensko rodné! Ty domov náš!
Synom i dcéram čo srdce dáš.
Nech Ťa vždy ľúbia, ty ľúbiš ich.
Iba im patrí Tvoj žitia dych!

Slovensko rodné! Ty vzácny kvet!
Závidieť môže Ti celý svet.
Keď zurčia rieky, kraj piesňou znie.
Šťastný kraj si Ty! To každý zvie.

Slovensko drahé! Ty rodná zem!
Šťastie Ti prajem v zajtrajší deň!
Do krásy kvitni i hlavu vztýč!
Slobodu nesmie vziať Ti už nič!

Zdroj: Literárna pozostalosť Valéra Vendrinského.
Za poskytnutie ďakujem K. Školníkovej.

Valér Vendrinský

NIKDY NEZRAĎ SI RODNÚ ZEM!

Nikdy nezraď si rodnú zem!
Ni ľud svoj, čo znášal ťažké muky!
Nezraď otcov dedovizeň!
Neodťahuj od nej svoje ruky!

Chráň svoj národ i svoju vlasť!
Veky ich hrdúsil supov kŕdeľ.
Základy jednoty treba klásť!
By potomkov nestihol žiaľny údel!

Nezabúď, že siahal nám na reč
katan, by sme nevedeli kto sme.
Neľudský, krutý jeho meč
chcel, by sme celkom zanikli v kozme.

Preto chráň svoj národ i vlasť!
Tiež v sneme nestoj na strane krivdy!
Nedaj sa grošom judášskym zmiasť!
Trpiaci, biedny ľud nezraď nikdy!

Nikdy nezraď si rodnú zem!
Bo tým by si zradil i svoju česť,
národ, otcov dedovizeň!
A za to zradcov stíha prísny trest!

Zdroj: Literárna pozostalosť Valéra Vendrinského.
Za poskytnutie ďakujem K. Školníkovej.

Valér Vendrinský

MLÁDEŽI!

Chráň a zveľaďuj! Zveľaďuj a chráň!
Tú hrudu otcov, čo Ti tu ostala.
A vedz, že cesta do slnečných rán
obetí veľa, utrpenia stála.

Chráň a zveľaďuj! Zveľaďuj a chráň!
Ta druhá smena! Nositeľka rána!
Uprostred žitia postav hlavný stan!
A brázdou kráčaj, čo je vyoraná!

Ku šťastiu smeruj svojho rodu loď!
A človekom byť nikdy nezabudni!
Čo ťaží srdce, to nabok odhoď!
By priateľstvo vládlo medzi ľuďmi!

Do budúcnosti postav diaľný most!
Čo nestrhne hneď búrnej zloby príval!
Odožeň biedu, nezamestnanosť!
By pocit šťastia každý u nás vždy mal!

K výšinám vzlietni potom v jeden deň!
A zvesť tú oznám hneď celému svetu!
Uskutočnila že si otcov sen!
Tvoj národ v zhode, šťastí, že žije tu!

Chráň a zveľaďuj! Zveľaďuj a chráň!
Tú hrudu otcov, čo Ti tu ostala.
A vedz, že cesta do slnečných rán
obetí veľa, utrpenia stála.

Zdroj: Literárna pozostalosť Valéra Vendrinského.
Za poskytnutie ďakujem K. Školníkovej.

Valér Vendrinský

HOR‘ SA SLOVAČ!

Hor‘ sa Slovač! Zjednoť rady!
Nech Ťa nestihnú už pády!
Svätopluka prúty nech Ťa!
Do nového vedú sveta!

Nemôžeš viac žiť po starom!
Čo ti patrí, brať len darom!
Do rúk pevne ber si práva!
To je správna cesta pravá!

A or s umom otcov brázdy!
Aby slúžili ti navždy!
Slnko nech ti svieti jasné!
Na dni budúcnosti krásne!

Nech sa život každodenný
na šťastie, radosť premení!
Za vrch stolom nech je pravda!
Spravodlivosť nech k nej sadá!

Kto si verný svojmu rodu?
Tak zveľaďuj otcov pôdu!
Nešetri síl, ani potu!
Vyžeň zlobu, klamstvo, psotu!

Od Tatier, až tam k Dunaju!
Nech sa ľudia dobre majú!
Nech Slovensko kvitne do krás!
Ten cieľ musí zjednotiť nás!

Zdroj: Literárna pozostalosť Valéra Vendrinského.
Za poskytnutie ďakujem K. Školníkovej.

Michal Števko

DAR REPUBLIKE

(1. 1. 1993)

Vyznajme svoje hriechy
bratia,
očisťme duše
skvárené,
aby sme vstúpili
do nového štátu
bez bludov, čistí,
písali dejiny
na nové listy,
na stole prestretom
plnom medoviny,
na obruse vyšitom
z kvetov lúk a hájov,
kde medokýšom
číry prameň klokočí,
a šumí hora
históriou stáročí,
kde z útrob zeme
sitnianski rytieri
vychádzajú trapom.
Hľa, transparent nesú,
že Pittsburská dohoda
nie je prelud,
ni papiera zdrapom
že kremnickí minciari
pomôžu nám zlatom,
keď je márna snaha

aby poklad materí
vrátila nám Praha!

Mať moja predrahá,
čo si v Budapešti
parlament stavala,
za dva roky driny
kúpila si reťaz
celučičkú zlatú…

Slovenskému štátu
darom si ju dala
za prstienok vetchý
z bezcenného kovu…
Hoci bolo neraz,
že v komore múky
nebolo ni na dne…
Kukuričné zrná
zomleli nám v mlyne.
To bol chlebík, bratia!
Až u tretích susedov
dráždil nosné dierky!

I nad tvojím hrobom
v čase odobierky
uvedomil som si
tvoje vlastenectvo,
ktoré prešlo do mňa
už materským mliekom.
Dodnes v ťažkých búrach
liečim svoje bôle
v zásobníkoch tela
tým zázračným liekom!

Milióny bolo
takých matiek, otcov!
Nemali sme váhavých,
nemali sme zradcov!
Tí šesť rokov „driemali,“
a znovu chcú zrádzať.
Nedajme sa klamať!
Sitnianske paripy
osedlajme pevne,
zakosíľme brcia!
Keď nebudú koče,
berme rebriniaky!
Pohoniči majte
len slovenské srdcia!

Nežičlivci vravia,
že vraj zle sa máme…
Tebe Republika
to p o s l e d n é dáme!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Zborník básní o mučeníkovi Dr. Jozefovi Tisovi. Nitra 1995, s. 3.

Michal Števko

PODPÍSANIE ÚSTAVY SR 3. 9. 1992

Septembrový deň to tretí
zapísal sa písmom zlatým:
V Bratislave v Hrade kráľov
vošiel navždy do análov.

Udalosťou jednou z mála
bola účasť kardinála.
Pozorne a s tvárou jasnou
stotožnil sa s chvíľou krásnou.
Zvrchovanosť v srdci choval,
Bohu za ňu poďakoval.
On Slovákom vnukol nádej:
získať štátnosť a ísť Ďalej.
Všade hlásal i za morom:
Slobodu dať všetkým tvorom!
Keď už Srbi, čo Krováci,
majú právo aj Slováci.
A len právo, či je to dosť?
Pre Slovákov i povinnosť!
Na svojom si orať, kosiť,
a slobodne Boha prosiť.
Rovnaké dať ľuďom práva,
rosu nech má aj tá tráva!

Kým otvorí dieťa viečka,
nech má zrána aj dosť mliečka.
Nech bohatstvo ropných tokov
len do našich tečie dokov,
nech úrodu našej zeme
do sýpok si poberieme!

Keď nám zbudne len na kašu,
zjeme si ju, ale n a š u!
Orať budú naše volky,
zvážať našej do stodôlky!
Hranice nám strážiť budú
statní chlapci nášho ľudu!
Nemusia už do Čiech chodiť,
po Šumave snehy brodiť.
Identitu, jazyk strácať,
počeštení späť sa vracať.

Nech posádke velí Slovák –
čo doteraz je vždy opak!
Máme aj my schopné kádre,
nemusí Čech robiť garde!
Veď ešte aj v „slávnej“ base
počuť veliť v českom hlase.
Nech perute nad nivami
majú znaky: dvojkríž známy,
autá nech sa značkou pýšia
skladbou kríža a trojvršia!

V bankách ešte problém majú,
keď tlačivá vypĺňajú.
Tie sú stále v českej reči,
čo sa pravde, právu prieči.

Keď na výsluch pozývajú
policajti tiež tak majú:
tlačivo je tiež v češtine…
že už raz tým nepraštíme!

Nech prezident už neříká,
chceme počuť Jánošíka,
čo prevravie rečou ľúbou,
ktorý bude našou chlúbou,
čo nebude achkať, ochkať,
cigaretky, fajky bafkať!

Nech nám srdce viac preniká
Cyril, Metod, Tiso, Hlinka!!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Zborník básní o mučeníkovi Dr. Jozefovi Tisovi. Nitra 1995, s. 7.

Michal Števko

Štvrté zmŕtvychvstanie

(Napísané pri príležitosti inaugurácie
prezidenta SR v roku 1993)

I.
Ešte v šerosvite
našich bájnych dejín
slávni praotcovia
z dedovizní, osád
z kmeňových dedín
chytili sa zbroje.
Franský kupec Samo
postavil z nich voje
a umne ich vycvičil
ako tasiť kordy.

II.
V roku šesťsto-
dvadsiatomtreťom
sám z predného šíku
viedol chrabrú Slovač
na avarské hordy.
Po víťazstve slávnom
zriadil štát Slovenov,
prvú republiku,
ktorá kvitla v búrach
až tridsaťpäť rokov!

III.
Z trblietavých stálic
na slovenskom nebi,
z krištáľovej vody
našich bystrín, tokov
zrodili sa hviezdy,
velikáni ľudu:
Pribina a Mojmír,
i Rastislav múdry,
a Svätopluk silný
vymaniac sa z
bludu,
Veľkoslovenský štát
dobudoval v roku
osemstosedem-
desiattreťom.

IV.
Aj druhý štát tratiac
vinou nesvornosti,
na stáročia kruté
odsúdení k rabstvu
prepadli sme knute
zrade, renegátstvu…
v novšom veku ale
pomohlo nám nebo
veľkolepým darom,
keď v Černovej
vzklíčil podtatranský obor,
ktorý pokračoval
v duchu vierozvestcov.

V.
Vrúcnou vierou
matiek,
prácou našich otcov
Slovensko červené
na biele premenil,
až sa Kriváň
zachvel,
zavajatal Zobor,
lebo pod ním Hlinka
hlasom archanjela
v tisícdeväťsto—
tridsiatomtreťom
zviditeľnil práva
zbiedeného ľudu!

VI.
I keď sa nedožil
štrnásteho marca
roku tridsaťdeväť,
ako mravov strážca
zbavil Slovač bludu!
Zas mal náš ľud
šťastie,
že sťa jasný bolid
v politickom spektre
na vladársky prestol
nastúpil bard Tiso,
po Svätoplukovi
hlava pomazaná.

VII.
V chaotickom zmätku
národ múdro viedol
cez úskalia vojny,
biedy, nedostatku.
Zodpovednosť všetku
sám za národ
zniesol.
A za Boha život,
za národ, slobodu –

VIII.
plnil toto heslo
celé svoje žitie
do poslednej bodky!
A s týmto vyznaním
až do hrobu klesol.
Darmo oni brešú sťa šakali!
A koľkých zachránil?!
Čo sme od Kajfášov,
čože sme čakali?

IX.
Prebuď sa, Slovensko!
Za túto pohanu
v úsilí po pravde
daj lieky na ranu!
Očisti drahokam,
ktorý skabonili
boľševické klany!
K tomu ešte lídri
mašličkovej strany
fakty prekrúcajú

a fakle zhášajú,
ktoré nám svietili
v koridore dejín
až k dnešnej štátnosti!

X.
Štvrtý útvar štátny
a druhý prezident!
Vo veľkej radosti
v rozochvelom srdci
za tento dar nebies
vzdajme Bohu vďaky!
Že sme zas chudobní
a aj štát je taký?
Veď takto začínal
aj múdry hospodár
náš mučeník Tiso!

XI.
No za pár rôčikov
na zlatejšie časy
nad Tatrou sa blyslo.
Tak nech sa nám blýska,
hromy divo bijú,
nech sa zbudí Slovač,
na svojom si robí,
chmár nech z čela stiera!

XII.
Tak nám káže Tiso,
svätí vierozvestci,
naša pevná viera!
Tak nech sa nám blýska,

do krívd hromy bijú,
a do trpkých myslí
nech sa nádej vlieva,
veď aj naša vláda
v katedrálnom chráme,
Bože, čos‘ ráčil
a Te Deum spieva!

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Verše. Nitra b. v., s. 12 – 14.

DOKEDY

(1993)

D o k e d y,
dokedy ešte
budeme trpieť
na svojom tele
blchy a kliešte,
v nádhernej záhrade
čierne hmyzožravce,
čo nám nervy žerú –
rôzne krysy, dravce?

D o k e d y,
dokedy ešte
budeme kŕmiť
na svojej hrudi
nadmerného hada,
ktorý proti vlasti
intrigy a klamstvá
v kotrbe len spriada?

D o k e d y,
dokedy ešte
budú sa biť v prsia,
že hoc' z Poľskej prišli
majú punc Slovákov?
Sľubujúc hviezdičky,
výnosné stoličky –

majú nás za luzu
a za hlupákov?
D o k e d y???

Zdroj: ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra b. v., s. 12.

Otto Gáňa

VITAJ, SLOVENSKO!

(Martin, 1. január 1993)

S plameňom sŕdc s Novým rokom,
v polnočný čas sviatočne,
v prostred zimy prvým krokom,
v chlade ulíc s teplým grogom
ľud ťa víta spoločne.

Vítame Ťa Republika,
naša, naša, slovenská.
Zvonov hlas si s tebou tyká,
prvý deň píše kronika
druhá, a tiež panenská.

Ráno jasnejšie než plameň
vdýchlo dvojkríž symbolu.
Ten symbol je živý prameň,
je od Tatier tvrdý kameň,
s trojvŕšim je pospolu.

Nad Slovenskom redne šero,
národ návrat odmyká.
To čo v jeho duchu zrelo,
v ustrnutí občas chvelo,
dnes v oslavu preniká.

Je v prvý deň, blankyt rána,
cez úsmev sĺz dýcha deň.
Starý národ – nová brána,
príliv svetla jej vyzváňa,
šťastnú cestu! Nikdy tieň!

Zdroj: Manínka, č. 7 (131), 2018, s. 9.

Otto Gáťa

SLOVENSKO MOJE

(1. január 1993)

Slovensko moje, otčina,
polnočný zvoň deň začína,
národ ťa víta, spieva chrám,
Nový rok svitá, vítaj nám!

Slovensko moje, otčina,
z radosti sĺz rok začína,
druhý raz dvojkríž slobodný,
zdvihlo si symbol národný.

Slovensko moje, otčina,
po snahách otca, vlasť syna
domov máš! Nech to slovo dá
múdrosť. To je sloboda.

Slovensko moje, otčina,
srdcom i dušou rodina
nebuď vazalom cudzoty!
Pre národ gazdujú hodnoty.

Slovensko moje, otčina,
polnočná bije hodina,
nech ti je k duši prisatá,
veď k tomu deti, vnúčatá.

Zdroj: GÁŤA, Otto: Spoza police. Vl. nákladom 2017, s. 4.

Otto Gáňa

POZDRAV RÁNA

(Martin, 1. január 1993)

Prvé v roku ráno rán
trojfarebné dokorán:
bielo, modro, červené
svitá v zemi milenej.

Deň sa dvíha z krajiny,
z minút už sú hodiny,
zo stáročí zátienia
svitlo ráno svätenia.

Chóry chvália chvíľu chvíľ,
že národ sa pochlapil,
že z umu rúk, z kazateľní
ducha svojho zviditeľní.

Sú to šťastia prvé vety,
pozdrav rána nech im svieti
zo slovenských dlaní zeme
kiež sa vzpriami tatier plemä!

Zdroj: Martinia (filatelistický časopis), roč. XVIII, č. 1, s. 2.

Miroslav Pius

SPEV O ZELENOM LETE

• K VYHLÁSENIU SLOVENSKEJ ÚSTAVY •

Na začiatku je slovo –
„slovenský národ…“
A to slovo je dobré,
vyskočilo z našich sŕdc do hrdiel,
z hrdiel na špičku jazyka.

A potom ako „holubienka sivá“
sa rozletela po slovenskom kraji.
A velebný pán Ján Hollý,
madunický farár, si spokojne krája jabĺčka.
A fundamentalista Ľudovít Štúr
na posteli v Modre pokojne pozerá,
ako mu presakuje krv
cez slovenské, doma tkané plátno.
A jeho osvietenosť, biskup pán Moyses
sa chystá zapriahať,
čaká ho ťažká, dlhá cesta do Viedne…

Na začiatku bolo slovo,
naše vlastné, slovenské slovo,
slovo o nás samých, pretože sme tak chceli,
pretože naša krv,
slovenská, čistá krv,
vyskočila z našich horúcich sŕdc na jazyk
a my sme prehovorili.

Slovensko moje krvavé,
Slovensko moje spevavé,
Slovensko moje voňajúce.

Pôjdeme spolu po cestách i necestách,
možno hladní, umierajúci od smädu,
s drevenou šabličkou strádania,
ale spolu.
V dvoch kapsách jedna smidka chleba,
v dvoch črpákoch jeden dúšok pramenistej vody.

A dôjdeme na Sklený vrch,
kde na zelenom strome poznania voňajú tri letné slnká:
PRAVDA, SLOBODA, LÁSKA.

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. III, č. 38, 22. september 1992, s. 7.

Miroslav Pius

SLOVENSKO, NA CESTU

(1. januára 1993)

Prišiel som ťa popýtať, Slovensko
o ruku,
o ústa,
o úrodné lono.
K nohám Ti skladám zlaté rúno
plachých ovečiek z našich veterných kopcov.

Prišiel som ti zasadiť máj, Slovensko,
s bielou, modrou a červenou stužkou vo vrkoči,
s korunou položenou do stále čistých prameňov,
s vôňou živice, otvárajúcou hroby našich dedov.
K nohám ti skladám demižón
trpkého vína našej plachokrutosti.

Prišiel som ti postaviť dom, Slovensko,
strechu z našej krvi,
okná z našej túžby učiť sa,
dvere z našej vysvietenej duše.
K nohám ti skladám tri klásky žita,
ktoré cestou zodvihol Boh na nemčinianskom poli,
keď kráčal našou rozprávkovou krajinou…

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. III, č. 51 – 52, Vianoce 1992, príloha Orol tatranský, č. 12, s. 8. Tiež: PIUS, Miroslav: Srdce mi horí v ohni. Bratislava 1998, s. 63.

Miroslav Pius

SLOVÁCI

(30. decembra 1992)

V mojej pamäti sú vaše ťažké bosé nohy,
ktoré ste kládli na zem tak opatrne,
jednu po druhej,
akoby mali preraziť povrch
a po nich pramene čisto vykríknuť.

Nohy v deputátnických bagandžiach,
nohy v ručne šitých nedeľných čižmách,
ktoré kedysi zvierali boky divokých koní
bez sediel,
kopali ich pätami do slabín tak silne,
až sa ich krv miešala s vašou.

V mojej pamäti je vaša koža,
napnutá liadkom po nedeľnej britve,
ktorú ste ponúkali teplému letnému dažďu
i plnokrvnému voňavému víchru,
schádzajúcemu z Bočovky do vašich záhrad.

V mojej pamäti sú vaše ruky krútiace žarnovy,
včas ráno kujúce kosy do májovej trávy,
pletúce koše,
strhujúce kôru zo stromov a sukne zo žien
na drevených starootcovských posteliach.

Vystúpili ste zo mňa ako z lesa,
kde zver každú noc hľadala vašu teplú krv,
ktorá stekala z dopukaných úst,
do vašich divokých hustých brád.
A vaše ženy z rozdriapanými prsníkmi padali
od únavy.

Vystúpili ste zvierací z divého lesa.
Privyknutí na tmu a neprivyknutí na bolesť
svetla.
Skryli ste pred ním oči pod viečka,
ale o chvíľu ste ich zdvihli a ponúkli mu svoje
ruky,
ktoré zvierali kamenné sekery.
A jeden z vás priložil ucho k zemi,
aby kamenným nožom uvoľnil cestu vode.
A vtedy ste sa hodili tvárami na zem
a ďakovali svetlu nad vašimi obnaženými hlavami.

Na druhý deň ste z blata
a rákosia začali stavať domy,
zatiaľ čo ženy na váš príkaz
nosili na oheň suché drevo.
A keď vám raz napoludnie,
uprostred teplého svetla
vaše deti priniesli za hrsť divého žita,
vyhnali ste z úst chuť zvieracej krvi
a oštepy s kamenným hrotom
ste zamenili za drevené radlá.

Tak vás mám v pamäti,
ktorá nie je ničím iným,
ako vaším radostným spevom a medovinou,
ktorú ste liali z hlinených džbánov do hrdiel,
keď vám deti po prvýkrát priniesli na hrsť
divého žita.

Zdroj: PIUS, Miroslav: Srdce mi horí v ohni. Bratislava 1998, s. 5 – 6.

Štefan Moravčík

NA ZDRAVIE, SLOVENSKO!

(1. 1. 1993)

Pán Boh chráň a opatruj nás:
opľutý popolvár sedlá si tátošíka,
pálčivé svetielko nádeje v diaľke
bliká,
zlato sa neblyští, len susedova
dýka,
skončil sa Silvester, začína
republika.

Pripíjam pohárom zmrznutého vína,
na zdravie, budúci syn môjho syna!
Aby si vedel, ako bolo zima,
keď Slovensko samostatne
začínalo dýchať,
mrazivo, až k slzám bolo,
pri srdci pýcha začínala pichať.

Nikomu nebolo do reči
v tento deň pre nás najväčší,
vymodlený ako dieťa,
nádherná ťarcha, ktorá prikryje ťa.

Na zdravie, Slovensko, krajina
slobodná,
na krásne prežitie až do dna
tohto dňa!

Pre vnuka píšem list:
Taký deň musel prísť,
že sme chlieb museli piť
a víno,
a slzy šťastia hrýzť.

Zdroj: Slovenský národ, roč. IV, č. 1, 19. január 1993, s. 7.

Štefan Moravčík

SLOVENSKO PRICHÁDZA DO SVETA

Slovensko, to nemé slovo,
prichádza do sveta rozprávkovo:
ani vo dne, ani v noci,
ani na voze, ani pešo,
ani na koni,
ani holé, ani oblečené,
ani cestou, ani chodníkom
a prináša svetu dar-nedar,
robí samé chyby.
Na lúke chytá ryby
a ničí len to, čo je mu najmilšie,
stále čaká, čo mu sudca
za trest predpíše.

Do sveta kráča nezasvätené
ako mladý boh,
blčí ako zlatý stoh…
Bože, to je rumcajraj!
Srdce ide sveta kraj,
na kraj sveta, ktorý stene…

Zdroj: Fidei et Patriae. Jubilejník na počesť 80. narodenín Františka Vnuka (Zostavil J. M. Rydlo). Bratislava 2008, s. 36.

Viktor Hujík

SLOVENSKÉ VIANOCE ‘93

Teplo izby
sladká vôňa buchiet
a v kúte stromček jagavý
presne tak ako v detstve
len mamy nikde niet
možnože vyšla na dvor
vráti sa s vodou späť
a začne variť čaj
zlatistý lipový

Hviezdičky na nebi
a mesiac nad kopcom
pozerám za otcom
hádam je na gánku
a hľadí na bránku
či nejde návšteva
už čaká v hrnci čaj
zlatistý lipový

Hej, tak to bývalo
v Svätvečer na Pláňoch
keď sme sa tešili
slávnostne povznesení
z nádhernej nálady
ktorá sa vyčariť
dá iba v spomienke

hoci jak kedysi
medovo vonia čaj
zlatistý lipový

Zdroj: Slovač, roč. IV, č. 24, november 1993, s. 14.

Viktor Hujík

PO ROKU SAMOSTATNOSTI

Studne a stromy nevyschli.
Zo stolov neušiel chlieb.
Polia bez úrod nezvýskli.
Z n i e na nich pracovný tep.

Ubúda hlasov kuvičích.
Stlmil ich slovenský spev.
nenávisť cieľ náš nezničí,
ani zla zlovestný rev!

Do svojho erbu úspechy
vpisuje ako deň les,
keď blesk naň nezoslal des…

Nepotrebuje útechy
ako staré pery rúž.
MOCNIE A KRÁSNIE SŤA MUŽ!!!

Zdroj: Slovač, roč. V, č. 25, 1994, s. 14.

Michal Malek

PRVÝ SEPTEMBER 1992

Kráčam po zemi
a viem
na chvíľku nemý
že prišiel sem

do stredu rany
do srdca
zvrchovaný
aj môj rod

Onemel som
pre pocit
slobody
neprosiť

Po svojej zemi idem
po hrudách
kde dvíha sa
hore aj prach

povstáva
do zeme vbitý
každý podľa práva
Poď aj Ty!

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. III, č. 46, 17. november 1992, s. 6.

Michal Malek

ZA KÚSKOM VŔŠKA DUNAJ PRETEKÁ

Za kúskom vŕška
za kúskom roviny
kde vlní sa tok vôd
na drobné uzliny
a ešte tri vŕšky
neba sa chytajú
len zem potichúčky
krúti sa a aj ju
vlasť mi otáča
hoci je prikutá ku skale
oči má sklopené to vtáča
neustále.

Tam domov mám
kde večer si líha
a ráno je prvé hore
hoci ako kryha
leží nad ním mrak
sivý a zdá sa ustatý
deväťhlavý drak
to sú ver Karpaty

Skôr inde striehne
deväť hláv
a hniezdo čiernej liahne
pyšný páv
Hľadajte, bratia!

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. IV, č. 2, 19. január 1993, s. 12

Margita Príbusová

NÁŠ DEŇ

Koľká to česť, žiť tento deň.
Nie prv, nie potom – dnes môcť žiť.
Kým skrotne krv, vlas zbelie v srieň,
môcť do dňa vpletať vlastnú niť.

Koľká to česť, žiť tieto dni,
keď Slovák našiel svoje Áno!
a vedie zápas rozhodný
s úlisným, vraj bratským superklanom,
na pranier stavia jeho lesť.
Žiť taký život – veľká česť.

Zdroj: Slovenský národ, roč. III, č. 48, 1. december 1992, s. 2.

Margita Príbusová

NARODENIE

(december 1992)

Narodilo sa nám dieťa –
vytúžené, vyžiadané.
Zvedavo mu očká svietia,
kto si k jeho krstu stane.
Rodičia sa tešia,
rodičia sa desia –
po kraji sa preháňajú
drábi Herodesa.
Narodilo sa nám chlapča,
zlé sudičky vreštia, chrapčia.
Rodičia sa tešia,
rodičia sa desia,
po kraji sa preháňajú
drábi Herodesa.
Narodil si sa nám, chlapček,
vychovať ťa v pravde chceme,
v tej, čo v našej krivde drieme.
Nebude to ani ľahko,
nebude to ani krátko,
no my si ťa ochránime,
ty slovenské Jezuliatko.

Zdroj: Slovenský národ, roč. III, č. 51-52, 22. december 1992, s. 4.

Blažena Krivošíková

NIHIL OBSTAT ALEBO NEPOKORENÝ

Nejedno pierko vyšklbli,
keď mi stúpali
ešte aj na tieň.
No prežil som
– a rastiem.

Svoju ťarchu vešiam
do povetria,
nebojím sa iskier.
Aj na hrobline
aj na strnisku
– pokojne sa vystriem.

Zdroj: Slovač, roč. IV, č. 25, december 1993, s. 14.

Andrea Fialová*

Šťastný rok

Na stromčeku veľký zvonec,
ČSFR je už koniec.
Na Silvestra ľahký krok,
Slováci už majú bod.
Na Nový rok ďalšie body,
Slováci už majú hody.
Na Silvestra ľahký krok,
pre Slovensko Šťastný rok.

Zdroj: Koridor, roč. II, č. 4, 7. január 1993, s. 5.

* Autorka mala trinásť rokov.

Ján Frátrik

SLOVENSKO MOJE

Bár ťarcha po ťarche sa strhla v roje,
bár životom sa valí toľko drám –
na zlatej strune si ťa hrám
Slovensko moje.

Cez všetky víťazstvá a neľútostné boje,
cez vlastné potupenia do svetových strán –
na zlatej strune si ťa hrám
Slovensko moje.

Zástava dávnej slávy, farieb troje,
trojvŕšie otvorené svetu dokorán –
na zlatej strune si ťa hrám
Slovensko moje.

Si celé v nás. A dvojkríž pravdy tvojej
neskmáše zrada ani zloby plam –
na zlatej strune si ťa hrám
Slovensko moje.

Priam ponad tisícročné sny a nepokoje
ty si môj ostrov, najsvätejší chrám –
na zlatej strune si ťa hrám
Slovensko moje.

Zdroj: Katolícke noviny, roč. CVIII, č. 5, 31. január 1993, s. 11.
Tiež: FRÁTRIK, Ján: Večné dialógy. Žilina 1996, s. 124.

Elena Holbová

NOVOROČNÁ

Lesklé a nestále
zlato sa v ohni taví.
A silu v kove spochybnenú
odkrýva plameň ligotavý.

V živote tvŕdzu taví čas,
čo všetkých je a ničí.
O krehkú nádej podopretý
letokruh píše po ihličí.

Čo krehšie je však ako človek.
Nad život, čo je silnejšie –.
V čom pravosť chvíle väzí
a miera tajov na kresbe –.

Keď plnú čašu dvíham,
noc svieti rozochveným
chvojím.
Nech múdrosť v sláve
nehynúcej
sprevádza veky Slovensko
mojím.

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. IV, č. 2, 19. január 1993, s. 12.

Michal Chuda

POD DVOJKRÍŽOM

Utíchlo svetlo novoročných lámp
a pokoj dýchol na prach Svätoplukov.
Na Slovensko si píšem dityramb
pokojnou, vrúcne rozochvenou rukou.

Slovensko moje žije svoju jar,
v mrazivej noci k životu sa hlási.
Do sveta ide biedny Popolvár
a za povrieslom tuší výron krásy.

Slovensko moje, moja otčina,
s pokorou hrdou pod dvojkrížom kľačí
a v mene Božom brázdu začína,
no prízrak prútov bolestivo tlačí …

K srdcu ho vinie Sedembolestná –
s ňou kríž je život. Aj kríž je tejto zeme.
Dvíhala nás vždy z biedy, až z jej dna,
svoj kríž si ďalej s láskou ponesieme.

Duch bratov, ktorý zmenil úhory,
krajinou duše plodonosne vanie
a cez stáročia ku mne hovorí.
Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane.

Zdroj: Literárny týždenník, roč. VI, č. 11, 12. marec 1993, s. 2.
Tiež: CHUDA, Michal: Jablko v dlani. Bratislava 1998, s. 94.

Vojtech Kondrót

PRVÁ REPORTÁŽ ZO SLOVENSKA (JANUÁR 1993)

Slzia nám oči: suchá zima
(Tichá noc – tichá domácnosť!)
Čo všetko nás už nedojíma
čoho už máme po smrť dosť

Tie poľné cesty mnohých:
scvrknuté zimné stohy
(náplne tuhnú vo večných perách
jak školské roky na tvojich perách)

Kolmé a rovnobežné brázdy
akoby vyorané navždy –
záhyby na plachtách manželských postelí –
tá medza ktorá nás predsa raz rozdelí

„Tráva je koralovo posrienená" –
akoby práve povedala žena
Pieseň čo do dolín schádza z hôr
stúpala do výšok ešte skôr

Ľudová pieseň čo nás mrazí
(Každý sám v sebe nájde azyl)
Akoby práve povedala žena:
„Tá tráva koralovo posrienená"

Tak každé ráno vstupujeme na ľad
nepredvídaných (novinových) nálad
Cez hranice sa plazí holomráz –
už toľkýkrát a ešte koľko ráz?!

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. III, č. 3, 1993, s. 10.
Tiež: KONDRÓT, Vojtech: Definície. Bratislava 1997, s. 14 – 15.

Štefan Patrik Kováč

MOJE SLOVENSKO

(Piešťany, 1. január 1993)

Ó koľká radosť mi dušu vypína.
Nový rok nás už napomína:
Slováci, vy máte štát svoj nezávislý!
Chráňte si ho každý v mysli!

Ochraňujte si ho, jak to Boh káže,
nech sa zloba v tieto dni neukáže.
Slovák, smelo sa priznaj k svojmu rodu,
i keď neprajníci inú pieseň hudú!

My máme svoju hrdosť kresťanskú,
nám cudzích vzorov netreba.
K svojeti sa obráť, Slovák, k svojeti!
Nech ti na cestu Kristus jasne svieti!

Ó Slovensko moje drahé krísne!
Buď mi pozdravené nastokrát hlasne.
Dožilo si sa po noci aj rána.
Buď ti na večné veky vekov sláva!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 3, 16. január 1993, s. 3.

Ladislav Lajčiak

PF
SQ
1993
(KRÍŽIK NA ČELO)

(Na najslávnejší deň Slovákov 1. január 1993,
za mocného prispenia Hollého Jána a iných výtečníkov
v Turčianskom Svätom Martine spísal L. L.)

Ako by mohlo
nebyť
keď tak veľmi
je

A koľkí to už skúšali
pozlotky – podobrotky
robili si chúťky
len zjesť ho
zjesť
ako malinu
Nie po jednej
ale celé hrste
Až im to zaškodilo
až uviazlo
pažravcovi v hrdle
Dobré zdalo sa
na pekáč
do mikrovlnnej rúry
ako stvorené
A keď sa priečilo
poď s ním rovno na šibeň

na masmediálny súd
A dôvod sa našiel
ľahulinko ľahko
ako tie palice
keď chcú biť psíka
aby bol poslušný
pánovi pri nohe
Aj tu stačila smietka
len pozmeniť hlásku
a Slovensku vpísať na čelo
zlopovestné Zet
A ihneď more
čiernej radosti
zaplavilo svet
Slovensko zlapané
do informačných sietí
ktože vám spomôže
– Ó slovenské deti –
A na topoli prostred skál
zelený mužík
z obrazovky
víťazoslávne zatlieskal

Takýto hlas
našťastie
do neba nedoletí
to skôr asi druhý
čo sa tam vyšplhá
po schodíkoch túhy
čo hore zvestuje
čo dávno tam vedia

že Slovensko je
odveké Človečensko
– báraký nátisk
mu činia susedia –

– Tak sa na svém
trúchlá dosaváď až
Matka Slovenska
srdci ťeší
ľepšého
že už raz dočkala ščasťá
Hňeď silu dostává
dostává čerstvotu údov
Zas jéj dávňejšá
naspátky sa krása navráti

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. IV, č. 2, 19. január 1993, s. 12.
V mierne upravenej podobe v Slovenských pohľadoch, č. 1, 1995, s. 4.

Ondrej Nagaj

PRI KOLÍSKE ŠTÁTU

Krajina slovenská
na modrom trojvrší
ostal ti len kríž?
Vlasť moja slovenská,
chcem ťa dnes poprosiť:
- choď, kam dovidíš!

Či sme tu naozaj
hosťami kohosi,
kto mieni bez práva
vykričať nám pôvod?
Za trpkosť, za bolesť
vraj máme odprosiť,
no dodnes nevieme
prečo, začo, koho.

Či sme tu naozaj
pretrhnutou nitkou
biskupa Metoda?
Či to dávne zrno
iba teraz vzišlo
do tvaru národa?

Krajina slovenská,
na brehu tvojich riek,
čo dám ti do vienka
z osudných potuliek?

Z mojich vlastných dlaní
do teba krv prúdi.
Nebudeme malí,
ak budeme ľuďmi!

Krajina slovenská,
na modrom trojvrší
nech ťa stráži kríž!
Vlasť moja slovenská,
daj nám len toľko žiť,
ako z nás naprší
lásky a dobroty
v dlane i na kameň,
keď z hĺbok oproti
príde k nám pokánie
a my sme nečistí.
S podnosom idú k nám?
Zo zrebnej tanistry
dušu si rozdávam.

Krajina slovenská,
kde sú tie koláče
pre teba pečené?
Vlasť moja slovenská,
ktosi z nás zaplače
či zdvihneme kamene?

Zdroj: Slovenské národné noviny, roč. IV, č. 2, 19. január 1993, s. 12.

Michal Pavúk

SILY ZJEDNOTIŤ!

(Bratislava, február 1993)

V období kryštalizácie postojov,
Vyjasnenia smerov a názorov,
Keď sa pravda snúbi s toleranciou,
Spoločný pokrok – s integráciou,
Hodnoty – s prácou a česťou,
Kultúra dvorí hospodárstvu,
Viera verí v spravodlivosť
A právo sprevádza povinnosť…
v tomto zložitom období
Hľadania a tvorivosti,
Triezvych úvah, úspešnosti,
Len s vrúcnou láskou k rodnej vlasti –
Hnacou silou skutkov šľachetnosti –
sa môžu sily zjednotiť
A k prosperite ďalej ísť!

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 11, 13. marec 1993, s. 4.

Emília Stančeková

SVIATOK

(Trnava, 1. januára 1993)

Prvý deň v roku
zázrak sa stal.
Slovenský národ
z područia vstal.

Vystretý, priamy
pozerá v diaľ.
Cíti sa silný.
Odvahu má.

Tento deň veľkým
sviatkom sa stal.
Do ľudských sŕdc
sa zapísal.

Písmenom guľatým
napísal dátum,
napísal názov
nového štátu.

Zdroj: Koridor, roč. II, č. 4, 7. január 1993, s. 5.

Aloš Stankovský

SLOVENSKÉ VIGÍLIE

1

Tajomné večery v myriadách hviezdnych rias,
zašerené do striebristej pary horských ôk,
vstupujú do osvetlených okien obydlí,
do príbytkov pribitých na prilbách mŕtvych bojovníkov,
ako odspievané žalmy.

2

Srdcia vykladajú minulosť žiaľov,
zavesenú na viečkach očí,
z ktorých odkvapkáva mrholenie.

Čiesi prsia zhmotnia mlčanie hlbokých vzdychom
a mŕtvi poodchádzajú cez pohľady prečistené slzami.
Tí, čo ostanú,
zahľadia sa do budúcnosti
vyčítanej z dlaní.

3

V spomienkach živých zem požehnaná,
kropená krvou a slzami,
prešla stáročiami ako vdova
s hlavou pokrytou čiernou šatkou,
ako vdova po padlom vojakovi,
ktorú by niekto zvalil a zneuctil,
keby nevzdorovala.

4
Do svitania zaznieva hlahol minulosti,
z dejín korunovaných tŕním.
Veď odjakživa boli sme hŕstkou v hrsti susedov.
Celé tisícročie brávali nás páni do postele
ako bezbranné slúžky.

V Augiášovom chlieve starej Európy
odtískali nás aj od prasačích válovov
a šľahali knutou po ubolenom tele,
a kedykoľvek sme zavzdorovali,
zatvárali, vešali a strieľali nás.

Do svitania zaznieva hlahol minulosti,
z dejín korunovaných tŕním.

5
Nad Tatrou sa blýska a hromy divo bijú,
lež nás už nik nezastaví na pochode k slnku
so zástavami utkanými zo spomienok na mŕtvych,
za život, slobodu, za revolúciu!

A tí, čo po nás prídu,
zahľadia sa do budúcnosti
cez tajomné večery v myriadách hviezdnych rias
a podídu bližšie k hviezdam
s odkazom našich dejín,
tŕním korunovaných,
krvou skropených.

6
Zem moju, pokrytú kvetmi a voňavými lesmi,
rozrytú hrobmi,

riavami horských prameňov a korytami riek
otáča glóbus tvárou k brieždeniu,
s mŕtvymi svedkami tisícročnej púte
a plačúcich matiek,
čo halenami prikrývali rany svojho rodu
a v zlých časoch modlili sa k Sedembolestnej,
ako je zvykom v tejto zemi dúh a priepastí,
v tejto zemi trávnatých strání,
kde sa ovce popásajú a pastieri na fujarách
vyhrávajú árie,
clivé ako jesenný vietor,
kde kríže pripomínajú
smrť uprostred života,
ale aj vzkriesenie.

7

Do svitania zaznieva hlahol minulosti,
z dejín korunovaných tŕním
a kým noc prenesie rubáš popod osvetlené okná,
ruky starcov pozdravia úsvit
a do rúk mladých vložia opraty.

Hľa, slnko vychádza a sady voňajú ovocím.
Klasy sa nalievajú zrnom.

Sviatky sa začínajú spomienkami
zabrúsenými do bielych obrusov
na drevených stoloch.

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. III, č. 3, 1993, s. 5 – 7.

Martin A. Šavel

DUNAJSKÁ VARTA

Nech mi slovenský pevec prepáči,
ak ukradnem mu zopár slov,
bo dnes nás topánka netlačí
z namierených diel či z granátov.

No ale aj tak prišiel čas,
keď národ oboril sa na národ
a ja dnes miesto barda dvíham hlas
do redakcie letím o závod.

Nedajte, bratia, špiniť nás,
nedajte, by nás keťas okrádal.
Či práca slovenských rúk padne zas
do pažeráka, čo nás vysával?

Ten Dunaj, ktorý v časoch starých
po veky patril iba Slovákom,
na ten nám kradmá ruka siaha
a na chlieb našim junákom.

Mnohoráz sused z juhu škodil,
mnohoráz hrozil bodákom
a Slovák vždy sa mu ubránil
ako v tridsiatom deviatom.

A tak i dnes sa nebojíme,
dunajské dielo dokončíme
a Slovač silu načerpá
z tých turbín, čo sa roztočia.
Statočne svoje ubránime
ako po všetky stáročia.

Zdroj: Slovenský národ, roč. IV, č. 1, 19. január 1993, s. 8.

Milan Vyparina

KONEČNE …

(Bratislava, január 1993)

Každý pošiel svojou
stranou
– ta, do svojho „paláca“.
Konečne prestanú spory,
kto na koho dopláca…

Zdroj: Koridor, roč. II, č. 4, 7. január 1993, s. 5.

Svetloslav Veigl

KONEČNE SVOJI

Nebo sa zosypalo na nás
a nezlomilo nás.
Slobody boží dych. Boží dar.
Plnými pľúcami dýchame
najčistejší vzduch,
tisícročný ozón našich koreňov.

Vyrástli sme zrazu na svoju podobu
pred zrakmi sveta,
ktorý nás nevidel, i keď sme vždy boli tu.
Na glóbe všetci veštci objavili zrazu
nový blčiaci plameň. Náš.
Naše meno i našu tvár.
Našu lásku, vzdychy, naše mozole.
Rozkvitol kvietok boľavý cisárskym rezom.
Ožila sláva Veľkej Moravy.
V OSN zaveje naša trikolóra.
Oprú sa na ňu oslepujúce oči sveta.
Svitol deň, o ktorom po stáročia
najlepší synovia snívali.
Aleluja. Chváľme Boha!
Po celom Slovensku spoločne
vyzváňajú zvony.
Zažiaril národa svätý chrám.
Láskou k národu
rozkvitá láska navzájom k sebe.
Nie sme sami.
Sedembolestná nás chráni.

Chráni sny naše, naše rany.
I našu budúcnosť. Naše plány.
Zdvihnime kotvy
a vyjdime smelo na more.
V búrkach sa sila spevňuje
a láska k zemi rodí.
Vytryskol gejzír radosti.
Zástava slobody víťazne sa vznáša.
Po tisícročí konečne svoji.
Zázračne rozkvitla viera naša –
naša tisícročná lipa.

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. III, č. 2, 1993, s. 4.

Jozef Vágovič

PRVÝ SNEH

(1. januára 1993)

Až keď som sa vynadíval
na prvý sneh, potom až som
umyl tvár. Viem, drzosť divá
povie: čudák si, tie isté
snehy padli na nás vlani.
Motýľ starý, šomrem sebe,
ber sa, hoc si dolámaný,
na prechádzku!
Ten sneh, čo máš
na klobúku, je tvoj vlastný.
Radostne ním potom mávam
ako s listom z Novej vlasti,
ozdobeným naším erbom.

Aký nádherný deň, sviatok!
Nikoho niet na uliciach!
Len sneh šepce niťou zliatou
ustavične dole, dole.
Obloha sa drží, zem nám
zmizla, cesty robím svoje.
Domovina dlho ponížená
oblieka si vílie šaty.
Vidím, motýle sa biele
množia práve na oblohe.
Kameň v rodnej Blave, vieme,
aj ten spieva o otčine.

Bielu viesku idem hľadať,
stratila sa v bielych horách.
Neviem prečo slivka mladá
rozkvitla mi práve v zime?
Bolo to tak, vravela mi
stará matka, jaro príde,
nič ho neudrží, ani
vetrolamy! Navraciam sa,
guľu snehu držím v rukách,
zažnite mi, bratia, sviecu!
Akože mi srdce puká:
vlasť, vlasť rodná, našiel som ťa!

Zdroj: VÁGOVIČ, Jozef: Čas žatvy. Výber z poézie.
Bratislava 1995, s. 35 – 36.

Ján Vetva-Ušák

POZDRAV DOMOVINE (K 1. JANUÁRU 1993)

(Hronský Beňadik, 17. 12. 1992)

Tá naša cesta bola ťažká
a ešte ťažká začas bude,
no neboj sa, brat môj,
priviňže sa k rodnej hrude,
za ktorú otcovia tvrdo bojovali,
pre ktorú plakali i sa radovali.

Boje sme my viedli proti cudzím pánom,
v bojoch sme padali, keď vtrhli barbari,
no slovenská chasa povstala vždy zasa.

Rieka našich dejín poznala zákruty,
keď sme roviazali Svätopluka prúty.
A keď už raz ony rozviazané boli,
platili sme draho tyranovej zvoli.

Boli v nej ručaje, ba i vodopády,
svietil jej ideál, trápili ju zrady,
keď v boji váhali bratia nechápaví,
neceniac slobodu ani veniec slávy.

Ale ten ohníček, čo tlel pod popolom,
dnes sa nám rozblčal na plamennú vatru,
s hrdosťou pozdravil našu matku Tatru
i vlnky bublavé kľukatého Váhu,
s nimi pozdravujem domovinu drahú!

Zdroj: Most, roč. XLIV, štvorčíslo, 1999, s. 181.

Ján Vrtielka

SLOVENSKO, SLOBODNÁ NAŠA VLASŤ

• ÓDA NA VYHLÁSENIE
SAMOSTATNEJ SLOVENSKEJ REPUBLIKY •

Tisíce rokov prešlo, keď pre Svätoplukove prúty
o osude našom rozhodoval otrokár krutý.
Slovensko drahé, už nikdy viac otrokom,
ty musíš byť slobodná, milá vlasť všetkým tvojim potomkom.
Nech čoskoro medzi národmi sveta sa zaskvie.
Slovensko samostatné a nezávislé.
Sťa to slnko jasné.

Slovensko naše, drahá ty otčina –
nech v tebe prekvitá predkov reč, slovenčina.
Nedáme z teba, darhá slovenská mať –
uz ani fliačik zeme, susedmi odobrať!

Kto chce medzi Slovákmi v mieri, práci žiť,
môže Boha v reči svojej velebiť.
Ale už nikdy nesmie sa stať,
že otrokár krutý slovenskú krv
do svojich sudov chcel by vziať!

Slovensko naše, mať milá,
čas je tu, abys na svoju hruď
synov v svete stratených, s láskou privila,
lebo oni v diaľkach sveta nemohli ťa zabudnúť,

Bože, ráč Slovákom doma a vo svete
zachovať dedičstvo otcov spoločné, sväté.

Zdroj: VRTIELKA, Ján: Slovenská poézia v Austrálii. Čadca 1998, s. 49.

SPEVY O SLOVENSKU

Michal Koscelanský

ODPOVEĎ

Na tému tak bežnú, ja dávam odpoveď,
tým, čo to nevedia, bleskovo, rýchlo, hneď.
Slovensko to nie je len kraj pod Tatrami,
malý kúsok zeme, hruda pod nohami.
Slovensko je Zemplín, Detva i Orava,
Dunaj, Hron i Ipeľ, ba tiež aj Ondava.
Slovensko je Šariš, Spiš, ba aj iný kraj,
ak si hrdý Slovák, na to vždy pamätaj.
Slovensko sú hory, rodné naše polia,
i vtáci, čo piesne tichúčko šveholia.
Slovensko je všetko, čo vôkol nás stojí,
reč naša ľúbezná i dievčatá v kroji.
Slovensko je naša vlasť i domovina,
nevyrovná sa jej na svete krajina,
ktorá by tou krásou toľko oplývala,
hoci nie je veľká, ale iba malá.
Slovensko je šum riek i žblnkot potokov,
je dávno už naše, veľa, veľa rokov.
Od čias jeho vzniku prešli už storočia,
Slovensko sú háje, zelené úbočia.
V ňom oddávna žijú dedo, otec, matka,
Slovensko je pieseň i reč naša sladká.
Slovensko to nie je len kraj rázovitý,
Slovensko je radosť i žiaľ v srdciach skrytý.

Tá zem je mi vzácna, je šťastia sinokvet,
viac takú nenájdeš, hoc' prejdeš celý svet.

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. II, č. 25, 3. september 1991, s. 1.

Michal Koscelanský

PÁSIK POD TATRAMI

Ten uzučký pásik zeme pod Tatrami,
je moje Slovensko, je moja rodná zem.
Ó, Bože láskavý zmiluj sa nad nami,
daj nech v ňom čoskoro šťastie i radosť zriem.

Slovensko sú polia, rieky i lúčiny,
ba ja hory, štíty tiahnúce sa vôkol nás.
Slovensko je radosť, dych šťastia jediný,
rany utŕžené nezhojil ešte čas.

Dnes v jeho údoliach reči hnevu plynú
a jarmo chudoby žitie naše zviera.
Ó, Bože láskavý zbav nás zloby činu,
nech všetky nesváry pohltí noc šera.

Ľúbim Ťa Slovensko, tvoje lúky, polia
i národ sklamaný čo dnes v tebe žije.
Chudoba sa množí, rany pália, bolia,
no srdce hrdinské tepom viery bije.

Ja verím že príde aj k nám šťastia čas,
zatiaľ nás zdierajú krkavce, havrany.
Od Čadce sa blíži lúč pravdy, slnka jas,
príde rýchlo k tebe, národ sklamaný.

Zdroj: Slovač, roč. IV, č. 25, december 1993, s. 15.

Juraj Matejovský

VYZNANIE

Do zeme cudzej presadený,
v spomienky dávne pohrúžený,
tvoj obraz v duši tajne skrývam,
o krásach tvojich stále snívam,
Slovensko moje.

Honosnú hudbu svet mi skytá;
na takú ma však nenachytá.
Mne bijú v srdci šťastia zvony,
keď čujem tvojich piesní tóny,
Slovensko moje.

Ja svoje chlapské slovo dávam,
čestne a hrdo prevolávam:
ja poznám tvojej reči hlásky,
ja nemám žiadnej väčšej lásky,
Slovensko moje.

Pomníky svetskej vďaky, slávy,
sú pre mňa hrsťou uschlej trávy.
Len dychu tvojho mierny vánok
nech stráži mojich kostí spánok,
Slovensko moje.

Zdroj: Slovenské správy, roč. XVI, č. 9, 13. máj 1992, s. 5.

Juraj Bačík

SLOVENSKO

Slovensko, vlasť moja,
prečo Ťa tak ľúbim.
Ty hruda otcova,
ktorou ja sa hojím.

Pokoj, lásku dávaš,
nevinne a zadarmo.
Ty dieťa nevinné
spod cudzieho jarma.

Každého očaríš,
panenskou krásotou.
I úsmev vyčaríš
so seba istotou.

Veľa si trpelo,
pre nevinné sváry.
Nech chlieb sa dorába,
tak nám veľmi drahý.

Náš chotár je tvrdý,
jak mozole deda.
By sa nevrátila
našich predkov bieda.

Na vás sa obraciam,
čo so mnou cítite.
Veď koruna naša
má rub a tiež líce.

Zdroj: Slovač, roč. V, č. 25, 1994, s. 14.

P. Živický

SLOVENSKÁ RODNÁ ZEM

Slovenská rodná zem,
Ty mať moja si,
Ty život, šťastie, lásku
mne dala si.

Tie krásne doliny,
vrchy, rieky, háje,
až človeku srdce jasá
aká krásna, moja rodná zem je.

Krásna zem, no ešte krajšia by bola,
slnko by viac hrialo,
keby tá slovenská rodná zem
tiež slobodnou zemou bola.

Slobodnou zemou, sťa matkou,
čo pojme deti svoje,
v náručí plnej radosti
z očí utrie slzy tvoje.

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 21, 17. máj 1991, s. 11.

Svetloslav Veigl

NAŠA RODNÁ ZEM

(12. júla 1992; venované 5. svetovému festivalu slovenskej mládeže)

Pod ťarchou rokov
vraciame sa k chvíli,
k Prameňu ducha,
ktorým je naša rodná mať
a silu ducha pili,
o pravej láske snili,
kde učili sme sa
život v pravde Božej milovať.

V bázni Božej
otvárali sme dvere
do sveta šíreho
na more búrlivé.
Srdce sme mali vrelé
a dušu otvorenú
pre krásu sveta
i poéziu skrytú v zálive.

Z Prameňa sme pili,
ktorého sláva trvá
ako prvá vlna,
ako prvý diadém.

Spieva nám v srdci stále
láska prvá,
spieva splna
naša rodná zem.

Zdroj: Nový Slovák, roč. III, 18. júl 1992, s. 3.
Tiež: Koridor, roč. I, č. 114, 18. júl 1992, s. 1.

Autor neznámy

NIET KRAJŠEJ ZEME

Niet krajšej zeme,
ako moja malá zem je.
Keď vánok tíško pradie uspávanky
a teplý je a svätý,
ako úsmev matky,
čo odkrajuje tenké smitky
chleba nad stolom,
ako snežik čerstvý
z neba deťom,
čo oči nevädzovo
modré majú
a prijímajú lásku,
lásku rozdávajú.
Niet krajšej zeme,
ako moja malá zem je.
Tak malá
aj celá do srdca sa zmestí
tak krásna je,
že svet si o nej spieva.
Tak boľavá,
že slzou oči zhrieva.
Tu korunu na hlave
z tŕnia, hložia nosí
a smútok vlastný
cudzou kosou kosí.

Však v kráse svojej
žalostná a smutná,
poplačky si spieva
pri Váhu a Hrone.

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. I, č. 2, 6. jún 1990, s. 5.

Blažena Krivošíková

SLOVENSKO

(Sereď, 1992)

Nikde nie je tráva taká zelená,
nikde hora tak pekne strojená,
nikde nestoja tak hrdo stromy
aj keď ich víchrica, či oheň zlomí,
nikde zvieratká tak pekne nezvonia,
nikde tak nespieva vtáčatko spod
krovia
– len u nás.
U nás sa vo výškach orly rodia,
postuhy sa v bystrinách oslobodia
a kamzíky pijú vodu z lavín.

Tej zemi svoju lásku zjavím,
tej, kde sa voda sype zo skál,
kde Mesiac horské plesá bozkal,
kde človek lásku s láskou dáva
a láska mu je Boh aj sláva.

Slovensko – zem zasľúbená,
krajina pod nebesami.
Vesmír si ju zaznamená
a vo vesmíre nie sme sami.

Zdroj: Koridor, roč. I, č. 64, 21. máj 1992, s. 5.
Tiež: KRIVOŠÍKOVÁ, Blažena: Chránené územie. B. m. 1994, s. 13.

Silvia Kučerková

SLOVENSKO

Tá malá škvarka pod Tatrami,
ten drobný kúsok zemičky,
čo rozpráva ti pod nohami
a ty sa cítiš maličký,
tá malá bodka v nekonečne,
nesmelé zrnko v kamení
je zem slovenská. Dnes a večne!
Vieš to? Rastieš v jej znamení.
V znamení bôľu, strasti, smädu.
V znamení žiaľov, strádania.
No ona vstáva. Preklenúť chce biedu
a zmeniť všetky nové svitania.
Sama to nevie. Utrápená zve ťa.
Tuší, treba jej more síl.
Na svojich prsiach odchovala dieťa,
prichádza syn, aby ju vyliečil.
Tak nenechajme našu matku chradnúť,
a dajme každý všetko, čo je v nás,
aby zas mohla rozkvitať a mladnúť.
Nuž pomôžme jej, kým je ešte čas.
Tá zem je naša. Sme deti tej zeme.
Ja bôľne cítim, že je jediná.
Je to náš klas a každý z nás je semä.
Je to dlaň otca, slza matkina.

K nám sa vždy vracia a z nás pramení.
Za trblet iných – nemožno ju zameniť!

Zdroj: Slovenský národ, roč. II, č. 31, 24. júl 1991, s. 5.

Mária Neupauerová

SLOVENSKO

• ÚRYVOK •

Slovensko moje úchvatné, Slovensko moje,
si tak krásne, že ma až srdce bolí.
Tvoje potoky a rieky k radosti spievajú,
mnohým zoslablým srdcia posilňujú.
Slovensko, Slovensko prekrásna krajina,
údolia a hory – to domovina moja.

Zdroj: Kópia v osobnej zbierke zostavovateľa.

Justína Vidličková

NAŠE SLOVENSKO

Tá naša krajina, to naše Slovensko,
Bože, daj by panovala láska nadovšetko.

Láska a svornosť tý nám chýba všade
plačú rodičia, plačú bratia,
sestry prosia Boha za ne.

To naše Slovensko za čo stále trpí?
Veď ho i vlastný brat veľmi nenávidí.

Bratia ho nenávidia, cudzí nám neprajú,
naši hrdinovia ešte svoj hrob nemajú.

Za Boha a národ život položili
a my sme sa im takto odplatili.

Tá naša krajina hoc je i chudobná
každý dobrý Slovák za nič si ju nedá.

Slovák som, aj Slovák budem,
Slovákom ma Boh stvoril,
moje ústa krstom svätým
dobrý Pán Boh otvoril.

Mamička ma po slovensky
Otčenáš naučila,
vernú lásku k rodnej zemi
do srdca mi vštepila.

Môj otecko, dobrý Slovák.
ten mi takto hovoril:
Svoju vlasť by som nezapredal,
čo by som život položil.

Slovensko ty moje rodné,
krajšej zeme v svete niet,
čo by som aj zahynúť mal,
pôjdem vždy smelo vpred.

Zdroj: Slovač, roč. V, č. 25, 1994, s. 14.

Zlata Solivajsová

SLOVENSKO – VERONIKINA ŠATKA

SLOVENSKO
Veronikina šatka

na skrvavenej tvári Európy
Prístav pokoja
vždy keď dav zúrivý
lačný po pomste
okolo tvojho domu s revom sa rúti
smrti na sobáš
ty prísne strážiš svoje práchna
iskru nepridáš.

SLOVENSKO
Vestálka pokory
Priateľ utláčaných
Sestra milosrdenstva
vystúp z tieňa Nepostávaj v bráne
Na rožku Mesiaca
striedavo vo svetle i tme
visia tvoje práva
a bijú na poplach
krivdy premlčané

SLOVENSKO
Nežná naša mať
Kráľovná štedrej dlane
Ostrov Charity
Nezabúdaj na vlastné deti
i tie po svete zatúlané

Nerozdaj všetky zlaté tehličky
rodinné striebro zemské poklady
Nevpúšťaj zradcov do svojich svätýň

SLOVENSKO
Spevavá hrdlička
Na supí snem sa nenáhli
Nepritakávaj krutým
keď poženú zas pravdu na popravu
za iných nenastavuj hlavu
Chráň svoje hniezdo Nezobkaj
pšenicu otrávenú
Erb šatky Veronikinej
pristane k tvojmu menu

SLOVENSKO
Srdce Európy
i jej svedomie
Kolíska slovienskeho písma
Máš krstných otcov v nebi
Cyril a Metod s Gorazdom
v dávnošere
zasľúbili ťa viere

Bez nich si mohlo
nebyť
Neskláňaj šiju pred nátlakom
Podrž si právo veta
TÁTO ZEM JE SVÄTÁ

Zdroj: SOLIVAJSOVÁ, Zlata: Ucho ihly. Banská Bystrica 2002, s. 19 – 21.

MODLITBY ZA SLOVENSKO

Martin A. Šavel

BOŽE, NEDOPUSŤ!

Dedičstvo otcov
kto zapredáva
by v prepychu žil,
národ zavrhol,
ten nemá v štáte
tom viac práva,
vy vládol, veď ľud
podviedol.

Preto keď národ
zhodí okovy
rabstva, čo zradca
ukoval,
zomelú Božie
žarnovy
supa, čo krv nám
vysával.

Daj, Bože, by zem
otcov, dedov,
národu navždy ostala.
Daj, aby nikdy
zradcom, cudzím,
šťastie, zisk
neprinášala.

A najmä, Bože,
nedopusť,
aby Tvoj národ
v biede umrel,
nedaj mu, Bože,
zahynúť.
Daj, aby vždy len
k Tebe spel…

Zdroj: Hlas Slovenska, roč. II, č. 24, 17.-23. júna 1992, s. 1.

Svetloslav Veigl

ŽEHNAJ PANE NAŠU VLASŤ

Žehnaj nám Pane našu vlasť
Zvlášť teraz keď je ruža mladá
Vzkriesená z útrob dejín zas
Po tisícročí tvár si hľadá

Do budúcnosti krásnej rásť
Pod Tvojou ochranou si žiada
Zvlášť teraz keď je ruža mladá
Žehnaj nám Pane našu vlasť

K modlitbe Pane ruky skladám
V pokore prosím slyš môj hlas
Nech v Tvojom svetle naša vláda
Lúč k rozkvetu nás všetkých hľadá
Žehnaj nám Pane našu vlasť

Zdroj: VEIGL, Svetloslav: Keď anjel v tebe spieva. Súborné vydanie básnických zbierok. Prešov 2006, s. 872.

Otto Gáťa

MODLITBA NÁRODA

(2011)

Daj, pane, nášmu národu
viac jednoty, viac lásky.
Nech otcovský vzťah má k rodu,
nech vie si vážiť slobodu,
zavrhne zvodov masky.

Nesvornosť hĺbi vrásky.
Pane, daj nám to pochopiť.
Nech právo nie je paškvil,
nech plevy nie sú klásky,
nech doma vieme v zhode žiť.

Pane, nech nie sme na predaj,
veď máme k práci dlane.
Nech nemajú nás za tovar,
nech nie sme dáke – vraj,
máme vlasť! Nie sme zdanie.

Dar viery v ľude vanie.
Prosíme Božiu Matku,
nech bratstvo v slovách kanie,
rodinné objímanie,
nech nezhynie v zmätku.

Zdroj: GÁŤA, Otto: Spoza police. Vl. nákladom 2017, s. 12.

Autor neznámy

MODLITBA ZA NÁROD

Ježišu, ochraňuj nás všetkých Slovákov,
požehnaj vlasť našu i našich rodákov.
Ježišu požehnaj i slovenskú hrudu,
za to Ti Slováci večne vďační budú.
Ježišu, rozpáľ v nás vrelú lásku k Tebe,
zjednoť národ celý a pritiahni ho k sebe!

Zdroj: Zdroj: Slovač, roč. IV, č. 23, október 1993, s. 1.

Autor neznámy

MODLITBA K MATKE

Matka drahá,
v prvú chvíľu dňa Tvojho materstva,
ktoré slávil celý svet od polnoci do polnoci,
narodilo sa Ti dieťa nové:
demokratická Slovenská republika.
Vencom cti bol ozdobený národ môj,
čo Ťa vzýva cez stáročia:
„Matka naša,
spomni na nás tu pod Tatrami!“
A si si spomenula na svoj národ,
ktorého advent bol nesmierne bolestivý:
začiatočné svetlo naše zmenilo sa v tmu
takú hustú, že sa ani kráčať nedalo.
Boli sme v tuneli bez východiska,
kde nám bolo často zima,
triasli sme sa ako osiky,
a chvíľami sme sotva dýchali.
Mnoho krvi z našich žíl
vytekalo pod Tatrami, pod Turkami
a nie v našich, cudzích vojnách, ktoré viedli
na náš účet nenašskí povstalci.
Vo vhodnom čase poslala si národu nášmu
prorokov, čo hýbali polomŕtvym telom národa,
aby sa života nezriekal, aby veril
v Tvoju ochranu a pomoc.
Keď nám už aj reč celkom vzali,
objavila sa nám nádej, Tvoje dielo:
s bratom chceli sme žiť v pokoji,
v bratskej láske, porozumení.

Lež brat chcel za pomoc aj našu dušu.
Ty si svedkom, akú veľkú daň sme zaplatili
za spoločný štát: päťstotisíc duší
a z našej práce poberali úroky nesmierne.
Rozísť sa nám bolo treba, ale ako?
Bez konca-kraja klbko bolo pomotané.
„Oroduj vždy za náš národ“, modlili sa tisíce.
Ty si klbko rozuzlila, len Boh vie, ako.
Matka drahá,
domovina moja,
čo Ťa miluje, potrebuje
Tvoju pomoc a to veľkú:
Ty vieš lepšie ako ja, čo národu treba:
pokoj zvnútra, pokoj zvonka, oživenú vieru,
návrat ku koreňom, prácu pre priemysel, predaj pre výrobu.
Ako spieval Andrej Žarnov,
že jar iste príde a aj prišla,
tak nech zasa hrdosť ženie
ruky k dielu, do fabrík a polí,
sformovať z bludísk cestu ku zázraku,
nech víťazne vstane domovina
z útrob zmaru v pokore a skromnosti
pod ochranou Tvojou,
Matka naša drahá, Sedembolestná.
O to Ťa prosím, ja biedny hriešnik,
za národ môj milovaný.

Zdroj: Kanadský Slovák, roč. LII, č. 3, 16. január 1993, s. 3.

A. V. Hornanský

MODLITBA K SEDEMBOLESTNEJ

(Košice, apríl – máj 1992)

Matka Sedembolestná Panna Mária,
prijala si náš Slovenský národ
do svojho materinského lona
tak, ako svojho ukrižovaného Syna.
Nežne ho láskaš vo svojom náručí veriac,
že aj keď by bol mŕtvy, znova ožije.

Tvoja materinská láska a veľká nádej
Ťa nesklamala, lebo prvá si ho videla
v to nedeľné ráno vedľa cesty
v celej Jeho sláve, nebeskej kráse a nádhere
keď premohol smrť a odvalil hrobné dvere.

A tak dovoľ aj nám, synom a dcéram
nášho národa tiež veriť a nadejať sa,
že úsvit nášho národného vzkriesenia
čo nevidieť z milosti Božej a Tvojej prímluvy
tiež nastane a to v pravý čas a príde zas.

V jedno jasné ráno v deň národného sviatku
zaskvie sa odrazu v novej mladosti
a plnej nádhere ako suverénny a konečne slobodný!
Náš národ tu pod Tatrami Ťa pozdraví Sedembolestná
Panna Mária
a s nami až aj náš samostatný štát: Vďaka Ti Matka-
milionkrát!

Kalich nášho národného utrpenia sa naplňuje,
nežičlivé susedné národy, chystali nám rakvu.
A český národ bratský nechápe prirodzenosť pudu
sebazáchovy. – Ach, Bože, kedy sa ten život obnoví?!
Všetci by boli radi, keby nás vôbec nebolo. Prečo?
Lebo sme podľa nich malým národom,
no, my v Tvojich očiach sme veľkí duchom aj vierou.

Preto veríme, že s Tebou pretrváme veky,
Ty nás neopustíš v tejto historickej chvíli
a pomôžeš sa nám začleniť do spoločenstva národov
ako rovnocennému partnerovi medzi ostatné národy sveta
a preto v Teba všetku svoju nádej a vrúcne prosby skladáme
a k Tebe sa, mocná Panna Mária, o príhovor a pomoc
utiekame.

Amen.

Zdroj: Slovenská pravda, roč. II, č. 18, 1992, s. 9.

Eva Fordinálová

MODLITBA ZA NÁROD

Ó, Pane,
ja viem, že skúšaš národ náš,
či nezlomí ho Satanáš,
či nesklesne a dúfať neprestane
v Teba, Pane.

Kráčame v prachu ako Jób
skúšaní biedou ťažkých dôb.
Modlitba s prácou boli naše zbrane,
Ty vieš, ó Pane!

Pri skúškach verným naložíš
na plecia príliš ťažký kríž;
nám vložil si až dvojramenný na ne –
z lásky, Pane?

Národ ho nesie ako grál,
keď klesol, s vierou opäť vstal,
neprestal dúfať v Tvoje požehnanie:
daj mu ho, Pane!

Zdroj: Slovenské ozveny, roč. III, č. 32, 1992, s. 1.

Mária Baloghová

MODLITBA ZA SEDEM KRÁS SLOVENSKA

Slovensko – tvoje oslovenie
znie ako zvonček medený.
Máš dobré slovo spievajúce v mene,
to meno nech nik nemení.

Lastovičkino švitorenie
zem tvoju s piesňou dvíha k Bohu,
hlási tvoj dážď i tvoje leto klenie,
zo sveta cestu domov si značí na oblohu.

Lipa má hore srdcia s nami, Pane,
kolískou objíma i nad hrobom nám čnie.
Opály medu v šume poskrývané.
A živý úľ – tie lipy matičné!

Úzkostlivý pohľad modrých čakaniek
za milým ľúbeným ide baladou.
Chce hojiť vernosťou ako vzácny liek.
Daj, Pane, nech láska tu vládne nad smrťou.

V pokoji nech sa srnky pasú
riedkym plôtikom mládze
a tvoju tichulinkú krásu
nie iba básnik nech vypovedať vládze

a podelí ňou ako beličkou na brehu jazera.
Nech aj zástupy nastotisícové,
čo tvoj dom – domov v láske pozbieral,
ťa vrúcne privinú a velebia aj v slove.

Slovensko moje, otčina moja,
krásna si ako raj…
Pane môj, a ty Slovensku
svoj dar siedmich krás požehnaj.

Zdroj: Slovenské pohľady, roč. III, č. 10, 1993, s. 115.

Gustáv Valach

TAK NÁM PÁN BOH POMÁHAJ!

Daj Boh pokoj,
zdravie na duchu i na tele
našej otčine a všetkým
v nej prebývajúcim.

Vinšujem k znalosti a pochopeniu
historickej skutočnosti
z 30. decembra 1977.
Kultúrne hranice našej otčiny
Pavol VI. stotožnil
s jej politickými hranicami
ustanovením a vyhlásením
samostatnej cirkevnej provincie.
Už nie apoštolská administratúra,
ale samostatná slovenská provincia.
Za činy v nej je a bude zodpovedná
samostatnosť kultúrna i politická.
Prirodzené právo zvíťazilo
nad ľudským právom.

Vinšujem našej otčine zmier,
pochopenie a lásku
ku všetkým jej obyvateľom.

Nevinšujem a neželám našej otčine
politický konfesionalizmus
či kultúrny konfesionalizmus.

Vinšujem našej otčine
budovanie istoty
jednotlivca, rodiny a národa.
A nech sa táto istota
nedostane do konfliktu s ľudskými právami.
Ak by takýto konflikt vznikol,
prioritu musí dostať istota,
bez ktorej zahynie život osobností.

Napokon prosím, aby tí,
ktorí reprezentujú našu otčinu
v Slovenskom parlamente,
zložili sľub vernosti nášmu novému štátu.
Očakávame, že tentoraz to bude
jednotné a jednoznačné priznanie sa
k Slovenskej republike,
lebo inej cesty už niet.

A napokon vinšujem a želám
obyvateľom našej otčiny
dravý rozum, šikovné,
mocné a ochotné ruky.

Tak nám Pán Boh pomáhaj!

Zdroj: Katolícke noviny, roč. CVIII, č. 4, 24. január 1993, s. 3.

Anton Hlinka

MODLITBA NA PRAHU SAMOSTATNOSTI

Na rozhraní dvoch historických epôch
voláme k tebe, všemohúci Bože,
Otec všetkých národov,
aby si bol stále s nami
hneď od samého začiatku,
už pri prvých krokoch.

Po tejto hodine túžili generácie
dcér a synov našej slovenskej vlasti.
Samostatnosť, ktorej sme sa dožili,
prijímame ako dar tvojej prozreteľnosti
a pokladáme za zmluvu medzi tebou
a obyvateľmi krajiny medzi Tatrami a Dunajom.

Nesmrteľný vládca čias,
prebývaj s nami, buď v tejto krajine doma
ako náš prozreteľný Otec
a pomocník v každej núdzi.

Daj vládcom tejto krajiny
Ducha múdrosti a prezieravosti,
spravodlivosti a nezištnosti,
obetavosti a pevnosti;
daj občanom Ducha bratskosti a znášanlivosti,
vzájomnej úcty a pomoci,
svornosti a tolerancie.

Buď naším Bohom
a my budeme tvojím ľudom.

Zdroj: Katolícke noviny, roč. CVIII, č. 4, 24. január 1993, s. 3.

Ladislav Ťažký

SLOVENSKÝ OTČENÁŠ ALEBO AKO BY SA DNES SLOVÁCI MODLIŤ MALI

Bože, ktorý si vždy medzi nami,
v duši každého z nás
len vo chvíli slabnúcej viery v Teba,
opúšťaš nás,
daj nám pokoja, lásky a žičlivosti,
aby sme už tu na slovenskej zemi
v Tvojej priazni žili,
aj keď vieme,
že nie sme anjeli.
Daj nám, Bože, dobrej vôle,
zdravého rozumu a bratského citu,
aby sme si neblížili,
nesnímali svoje kríže a nekládli ich
na plecia svojich blížnych,
nezbavovali sa hriechov
a nevkladali ich ako neveriaci Tomáš ruky
do rán Kristových, do duší svojich bratov,
aby sme žili veľkí v pokore a malí v závisti.
Dovoľ nám, Pane,
platiť za svoj život potom, nie krvou.
Zaslúžime si to.

Otče náš,
keď už si nám ľuďom
tak ako zvieratám a vtákom
sfarbil perie, kože,

dal podoby tvárí, pomútil jazyky,
rozdelil Zem a jej bohatstvo,
buď naším kráľom,
spravodlivým Otcom.
Všetci sme predsa deti Tvoje,
bieli, čierni, červení i žltí.
Sme pestrofarebný, spevom hovoriaci kvet,
ktorý si Ty stvoril.

Nedeľ nás, Otče,
na Ábelov a Kainov,
Adamových synov.
Všetkým rovným dielom daj
chleba, slobody, cti, slávy
a ovlaž nás vodou z neba,
nech neblčí nafta v púšti,
ale láska v srdci,
zem nepije ľudskú krv,
nech nehoria lesy, neplačú zruinované mestá,
spopolnené dediny, nech neblúdi Zem
v tme a nekonečne bez ľudí,
nech nepuká smädná roľa,
ale chráň nás od potopy.
A zbav nás Judášov.
O to, prosíme Ťa, Bože.

Daj nám sily, ó, Bože!
Nech človek viac neublíži,
nech ľudia čujú Tvoj hlas:
Milujte sa a množte!
Celý svet je predsa váš,
pre vás som ho stvoril.

Bože! Otče náš!
Slovensko, dieťa Tvoje najmladšie
chce byť aj najmilšie,
dieťa v dávnych vekoch zrodené,
lež v pazúroch dravého turula zakliate,
cudzím kráľom slúžiace.
Bože, Ty vieš,
čo sa naňho opäť chystá.
Jedni ukrižovať ho chcú
jak Ježiša Krista,
rozdeliť si jeho rúcho,
druhí ako bratia Jozefa
predať faraónom za sluhu do Egypta.

Dovoľ nám, Bože, doma žiť,
samým sebe šafárom byť,
bez faraónov a fanfarónov,
skladať účty vždy len Tebe,
lež pod svojím menom.
Miluj, Otče, Jozefa, tak ako on Teba.
Zbav nás falošných prorokov.
Aj nám zošli Mojžiša.
Nech rozbije zlaté teľa,
vráti nám desatoro i vieru v Teba
a ochráni celistvosť národného tela.
Bože! Vyžeň diabla z človeka,
ktorého si stvoril na svoj obraz.
Prikáž ľuďom:
„Neničte svet i svoj národ
nesvornosťou, závisťou
a vlažnosťou k svojmu rodu,
deti moje, lebo vy bez sveta

a svet bez vás ste nič.
Bez vašej lásky som aj ja NIČ,
nie som váš BOH!
Ten, kto zabije lásku,
zabije aj mňa,
a tak z božieho tvora premení sa
na netvora a zahynie!

To vám hovorím JA,
Slováci,
váš trojjediný BOH."

AMEN

Zdroj: Kópia v osobnej zbierke zostavovateľa.

ZDROJE

Periodiká

Bratislavské listy 1990
Hlas Slovenska 1991 – 1992
Horizont 1989 – 1992
Jednota (USA) 1990 – 1992
Kanadský Slovák 1989 – 1993
Katolícke noviny 1990 – 1994
Koridor 1992 – 1993
Literárny týždenník 1989 – 1993
Manínka 2018
Martínia 1993
Most 1990, 1997, 1999
Nástup 1996
Nový Slovák 1990 – 1993
Pohľady (Kanada) 1990, 1991
Slobodné Slovensko 1989 – 1991
Slovač 1993
Slovák expres 1990 – 1992
Slovák a národná jednota 1991 – 1992
Slovák v Amerike (1989 – 1993)
Slovenská pravda 1991 – 1992
Slovenské národné noviny 1990 – 1993
Slovenské pohľady 1993 – 1994
Slovenské ozveny 1990 – 1992
Slovenské zvesti (Švajčiarsko) 1989 – 1992
Slovenské zvesti (Juhoafrická republika) 1992
Slovenský národ 1990 – 1993
Slovenský štít (Austrália) 1990 – 1992
SME: literárny a kultúrnospoločenský časopis Demokratického zväzu Slovákov v Maďarsku 1990
Smena 1989
Smena na nedeľu 1989
Trenčianske noviny 1990
Zmena 1992

Zbierky

DUNAJSKÁ, Agao: Na prelome rokov. Martin 1994.
FRÁTRIK, Ján: Večné dialógy. Žilina 1996.
GÁŤA, Otto: Potulky širočinou. Plevník-Drienové 2010.
GÁŤA, Otto: Ad acta (Zbierka veršov). Plevník-Drienové 2011.
GÁŤA, Otto: Večerný zvon (Zbierka básní). Plevník-Drienové 2016.
GÁŤA, Otto: Spoza police. Plevník-Drienové 2017.
HOMOLA, Július: Kytica veršov (K 25. výročiu našej republiky). Bratislava 2017.
HOMOLA, Július: Slnko a mračná nad Slovenskom (Verše z rokov 1945 – 2018). Bratislava 2018.
CHUDA, Michal: Jablko v dlani. Bratislava 1998.
JAKUBEC, Milan: Verše (1936 – 2001). Richmond Hill 2002.
KONDRÓT, Vojtech: Definície. Bratislava 1997.
KRIVOŠÍKOVÁ, Blažena: Chránené územie. B. m. 1994.
Kysucké Nové Mesto kedysi a dnes – III. Literárno-historický zborník MO MS (Zost. Jozef Tarábek). Kysucké Nové Mesto 1992 – 1995
LACKO, Martin (zost.): Andrej Hlinka v poézii. Bytča 2019.
PAVLO, Ľudovít: Pod cudzím nebom. Martin 2002.
PIUS, Miroslav: Srdce mi horí v ohni. Bratislava 1998.
SOLIVAJSOVÁ, Zlata: Pierko po pierku. Bratislava 1992.
SOLIVAJSOVÁ, Zlata: Ucho ihly. Banská Bystrica 2002.
ŠTEVKO, Michal: Paberky. Nitra 1994.
ŠTEVKO, Michal: Zborník básní o mučeníkovi Dr. Jozefovi Tisovi. Nitra 1995.
ŠTEVKO, Michal: Verše. Nitra b.v.
ŠTEVKO, Michal: Sláva tvorcom, hanba zradcom. Nitra, b. v.
VÁGOVIČ, Jozef: Čas žatvy. Výber z poézie. Bratislava 1995.
VEIGL, Svetloslav: Keď anjel v tebe spieva. Súborné vydanie básnických zbierok. Prešov 1996.
VRTIELKA, Ján: Slovenská poézia v Austrálii. Čadca 1998.

ZÁPAS O DOMOVINU (1989 – 1993)

VERŠE K ZRODU SLOVENSKEJ ŠTÁTNOSTI

Zostavovateľ:
Martin Lacko

Vydavateľ:
Združenie slovenskej inteligencie
Sučany 2022

1. vydanie, 574 s.

Zodpovedný redaktor: Martin Lacko
Grafické spracovanie a sadzba: Ivan Varšo

© Autori básní
© Martin Lacko
© Združenie slovenskej inteligencie

ISBN 978-80-973975-2-4